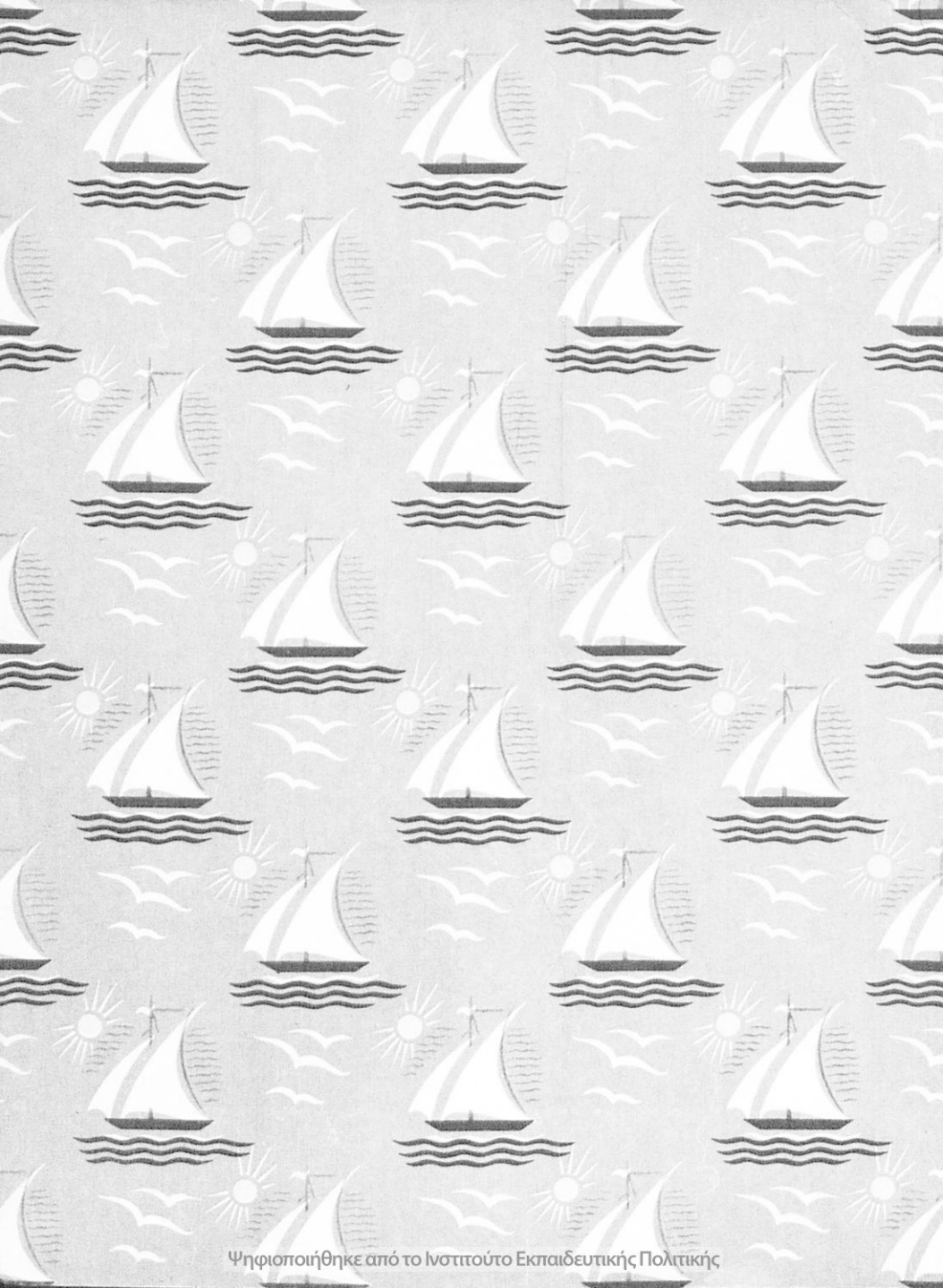

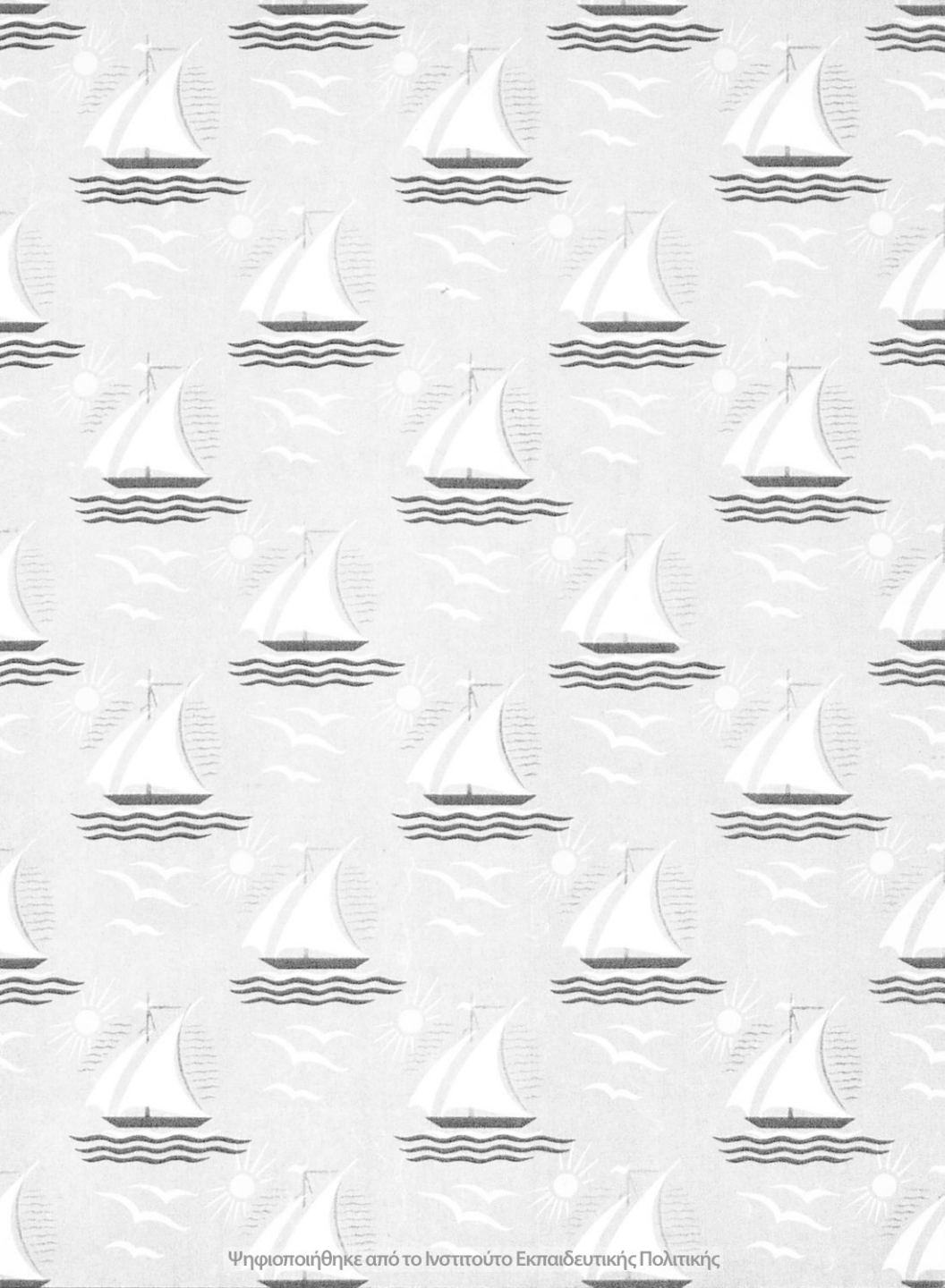
ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ 1967

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

Γ. ΜΕΓΑ, Κ. ΡΩΜΑΙΟΥ
Σ. ΔΟΥΦΕΞΗ, Θ. ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΛΕΞ. ΔΗΜΑΡΑ

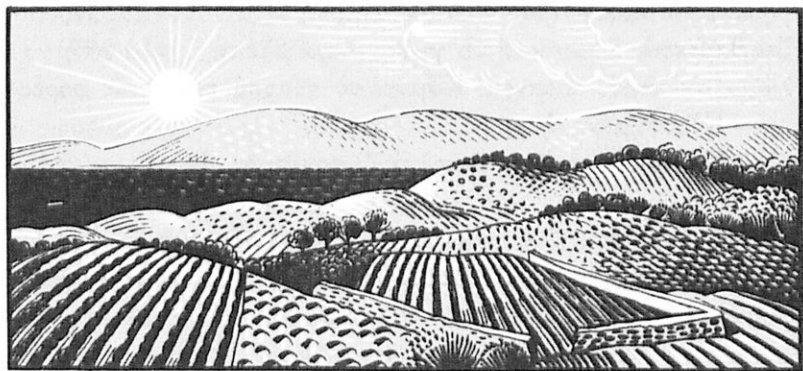
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1967

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

1^{ος} ΚΥΚΛΟΣ
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

1. Τ Ο Ο Ρ Γ Ω Μ Α

Ο ήλιος λάμπει επάνω από τὰ βρεγμένα χωράφια. Χαμογελάει ώσαν βασιλεύς, εύχαριστημένος από τούς ανθρώπους του. Τὰ φρεσκοπλυμένα πεύκα δέχονται τὸ φῶς του με πολλή χαρά. Στὴν ἄκρη ἀπὸ κάθε φύλλο τῶν λάμπει καὶ ἀπὸ μιὰ δροσυσταλιά. Ἀγνάντια ἡ θάλασσα στέλγει τὴ μυρωμένη ἀλμύρα της, νὰ ἀνταμώσῃ τὸ μύρο τοῦ θυμαριοῦ. Μέσα στὴν ἀπέραντη γαλήνη φλώρια καὶ καρδερίνες καὶ σπίναι δοκιμάζουν τίς φωνοῦλές των σὲ νέους κελαδισμούς. Καὶ πέρα στὰ πλάγια τὸ τσοπανόπουλο ἔβγαλε τὰ πρόβατα στὴ βοσκή καὶ παίζει τὴ φλογέρα του.

Ὁ κυρ- Πανάγος φθάνει μετὸν ψαρή καὶ τὸ ντορῆ καὶ μετ' ἄλἐτρι. Κρεμάει στὸ μεγάλο πεῦκο τὸ ταγάρι του μετὸ μαῦρο ψωμί, τὸ τυρὶ καὶ τὴ ντομάτα καὶ ἀκουμπάει στὴ ρίζα του τὸ σταμνὶ μετὸ νερὸ καὶ ὅλα τὰ χρειαζόμενα.

Ψάχνει ὁ κύριος Πανάγος γιὰ τὰ παλιὰ σημάδια τῶν αὐλακιῶν μέσ' στὸ χωράφι. Μὰ πρὶν ἀρχίσῃ τὸ ἔργο του,

βγάζει τὸ σκοῦφό του καὶ κοιτάζει πρὸς τὰ οὐράνια. Κοιτάζει θαρρετά, ὡσάν κάποιος γνώριμος νὰ βλέπῃ ὑψηλὰ στὴ γαλάζια σκέπη τ' οὐρανοῦ. Κάμνει τὸ σταυρό του τρεῖς φορές:

— Εὐλογημένη ἡ χρονιά!...

Καὶ βάζει πάλι τὸ σκοῦφό του στὴν ἀσημένια κορυφή του.

Φτύνει στὶς δυὸ παλάμες του τὶς ροζιασμένες ἀπὸ τὴ δουλειά, πιάνει γερὰ τ' ἄλἐτρι ἀπὸ τὴ χειρολάβρα καὶ μιλάει φιλικὰ μὲ τοὺς συντρόφους του:

— "Αἶντε, ψαρχῇ μου. "Ελα, ντορχῇ μου. Τράβα.

Ἀρχίζει τ' ὄργωμα τῆς γῆς. Αὐλάκια βαθιὰ χαράζονται στὸ χῶμα. Σὲ λίγο λάμπει ἀπὸ τὴ χαρὰ καὶ ἀπὸ τὸν ἰδρῶτα τὸ μέτωπο τοῦ κυρ-Πανάγου· λάμπουν καὶ τῶν ἀλόγων τὰ καπούλια ὡσάν ἀτσάλι καὶ ἐκεῖνα φιλότιμα προβαίνουν καὶ στ' ὄργωμα ἐξοδεύουν ὅλη τὴ δύναμή των.

Ἀγναντεύω μὲ θαυμασμὸ τὸ γέρο ἐξωμάχος καὶ ὅλο τὸν βλέπω νὰ μεγαλώνῃ παράξενα στὰ μάτια μου. "Όλα τὰ ἄλλα μοῦ φαίνονται μικρὰ μπροστά του. Μικρὴ ἡ πολιτεία πέρα μὲ τὴ μάταιη βουή της. Μικροὶ οἱ κύριοι καὶ οἱ κυράδες, πού περνοῦν μὲ χάχανα στὰ αὐτοκίνητα. Μικροὶ οἱ ἀκαμάτηδες, πού βγαίνουν στὰ χωράφια γιὰ περίπατο. Μόνο ὁ γέρο ἐξωμάχος εἶναι ἀληθινὰ μεγάλος.

Ὁ Ὁ ἥλιος χρυσώνει τὸ ψημένο μέτωπό του. Καὶ ὁ πρωινὸς ἀέρας μπαίνει ἀπὸ τὸ ἀνοιχτό του στῆθος καὶ χαϊδεύει τὸ κορμί του, κορμί σφιγκτὸ ὡσάν τὸ πουρνάρι. Τὰ μάτια του ξεγελοῦνται ἀπὸ τὴ χαρὰ καὶ βλέπουν ἀπὸ τώρα τὰ ὀλόξανθα στάχυα νὰ κυματίζουν, στολισμένα μὲ πλῆθος παπαροῦνες ὀλοκόκκινες. Καὶ ὅλο μιλάει φιλικὰ μὲ τοὺς συντρόφους του.

— "Αἶντε, ψαρχῇ μου. "Ελα, ντορχῇ μου. Τράβα.

Στὴ μέση στὸ χωράφι ὑψώνεται τὸ γιγάντιο πεῦκο.

Τὸν καρτερεῖ γιὰ μεσημέρι. Στὸν ἥσκιο του θὰ ξεϊδρώσῃ, θὰ φάγῃ καὶ θὰ γείρῃ. Θὰ ἔχῃ γιὰ προσκέφαλο τὰ μυρωμένα χαμόκλαδα τοῦ σχίνου.

Στέκω καὶ τὸν θαυμάζω ἄλλῃ μιὰ φορά. Γυρίζει καὶ μὲ βλέπει. Βγάζω τὸ καπέλλο μου.

— Γειά σου, μοῦ λέγει, ἀπλᾶ, νομίζοντας πὼς τὸν καλημερίζω.

Α Μὰ δὲν ἦτο καλημέρισμα αὐτό, ποὺ ἔκαμα. Ἦτο κάτι ἀνώτερο· ἠθέλησα νὰ δείξω ὅλο τὸ σεβασμὸ μου στὸ γέρο ἐξωμάχο· καὶ ἔβγαλα τὸ καπέλλο μου, ὅπως τὸ βγάζουν στὴν ἐκκλησίᾳ. Α

Κατὰ Σπ. Μελᾶν

2. ΤΟ ΑΜΠΕΛΙ

-
- Ἀμπέλι μου πλατύφυλλο
καὶ κοντοκλαδεμένο,
γιὰ δὲν ἀνθεῖς, γιὰ δὲν καρπεῖς,
σταφύλια γιὰ δὲν βγάνεις;
Μὲ χάλασες, παλιάμπελο,
κι ἐγὼ θὰ σὲ πουλήσω.
- Μὴ μὲ πουλᾷς, ἀφέντη μου,
κι ἐγὼ σὲ ξεχρεώνω.
Γιὰ βάλῃς νιούς καὶ σκάψῃς με,
γέρους καὶ κλάδεψέ με.
Βάλῃς γριές, μεσόκοπες
νὰ μὲ βλαστολογήσουν.
Βάλ' καὶ κορίτσια ἀνύπανδρα
νὰ μὲ κορφολογήσουν.

Δημοτικό

3. ΣΤΟΥΣ ΕΛΑΙΩΝΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑ ΝΥΚΤΕΡΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

1. Πᾶνε, ἐπέρασαν πιά τὰ ὀπωρικά. Ὁ τρύγος ἐτελείωσε καὶ αὐτός. Τὰ νέα κρασιὰ βράζουν τώρα μέσα στὰ βαρέλια. Οἱ κληματοβέργες στ' ἀμπέλια ἀπομένουν γυμνές καὶ οἱ συκὲς ἀπλώνουν τώρα τὰ στακτιὰ κλαδιὰ των ὡσὰν ἀπολιθωμένα ξηρόκλαδα.

● Τὰ πρωτοβρόγια ἐκαθάρισαν τὴ γῆ ἀπὸ τὰ ξηρόχορτα τοῦ καλοκαιριοῦ καὶ ἐπότισαν τοὺς διψασμένους ἀγρούς. Μὲ τὰ πρωτοβρόγια ἐμπῆκε «τὸ μικρὸ καλοκαιράκι». Λάμπει πάλιν ὁ ἥλιος μὲ τὶς ζεστές του ἀκτῖνες, τὰ χορταράκια ὀλοπράσινα στολίζουν μὲ νέα ἄνοιξι τὶς ἄκρες τῶν ἀγρῶν καὶ τὰ χρυσάνθεμα τὰ χρυσᾶ, τοῦ ἀγίου Δημητρίου τὰ ἄνθη στολίζουν τὸν μῆνα Ὀκτώβριον τὸν Ἀϊδημητρίτη, ὅπως τὸν λέγουν. |

2. Ἀκόμη δὲν ἔφεξε καὶ ὁ παπα-Κωνσταντῆς ἐσήμανε στοὺς τρεῖς Ἱεράρχας. Καὶ ὁ παπᾶ-Οἰκονόμος τῆς Πανα-

γίας τὸν ἠκολούθησε ἀμέσως, ὥσάν νά τὸν ἐπερίμενε ἀπὸ ὥρα κρεμασμένος ἀπὸ τὴν καμπάνα.

Τὴν ὥρα, πού ἡ Πούλια ἡ ἀργυροκέντητη εὐρίσκεται στὸ μεσουράνημα, τὴν ὥρα αὐτὴ οἱ νησιωτοποῦλες παίρνουν στοὺς ὤμους των τὰ κοφίνια μὲ τ' ἀδειανὰ σακκιά, περνοῦν καὶ τὰ καλάθια στὸ χέρι καὶ βγαίνουν πολλές μαζί στοὺς ἐλαιῶνες.

Στὸν ἐλαιῶνα τώρα, τὸν μῆνα τὸν 'Αἰδημητρίτη, συγκεντρώνεται κάθε ἡμέρα τὸ χωριό. Ἐκεῖ τραγοῦδια καὶ χαρά, ἐκεῖ ἐργασία καὶ γέλια, ἐκεῖ ὅλο τὸ χωριό «ξεσπιτωμένο». Ἐκεῖ καὶ ὁ γέρο - Δῆμος, ὁ πρῶτος νοικοκύρης τοῦ χωριοῦ, μὲ τὰ περιβόλια τὰ ἀλογάριστα καὶ τοὺς πολλοὺς ὑπηρέτες καὶ τὰ πολλὰ μουλάρια.

Χωμένος στοὺς ἐλαιῶνές του μὲ τίς ἐργάτριές του μαζεύει ὁ γέρο - Δῆμος τίς ἐλιές, πού ἔπασαν καταγῆς. Βιάζεται νὰ στείλῃ στὴ Θεσσαλονίκη τὸ πρῶτο χέρι, τὸ πρῶτο λάδι του, μὲ τὸ καίχι τοῦ καπετάν Νικόλα τοῦ Παυλάκη.

Καὶ γελοῦν τὰ μάτια τοῦ γέρο - Δῆμου, καὶ γελοῦν τὰ χεῖλη του, γελοῦν καὶ τὰ σταχτιά μουστάκια του, τὰ μικρὰ καὶ ἀγκλωθτά.

Τὴν ἴδια ὥρα ἡ κυρά - Δήμινα, ἡ πρωτονοικοκυρά τοῦ χωριοῦ, ἐτοιμάζει τὸ φαγητὸ γιὰ τοὺς ἐργάτες ἀπέξω ἀπὸ τὸ καλυβόσπιτο. Μαγειρεύει τὰ καβούρια, πού ἐσύναξε τὴ νύκτα ὁ γέρο - Δῆμος μὲ τὸ πυροφάνι κάτω στὸ ρέμα τῆς Κεχριᾶς.

— ᾤΑ! κορίτσια μου, γρήγορα καὶ μᾶς ἐπῆρε ἡ νύκτα! παρακινεῖ ὁ γέρο - Δῆμος τίς ἐργάτριες στὸ μάζεμα μὲ φωνὴ ζωηρὴ καὶ ἀντηχεῖ ὅλο τὸ βουνὸ καὶ ὅλο τὸ βαθύρρεμα.

— ᾤΑ! κορίτσια, καὶ ἔγινε τὸ πιάφι μας, καὶ ἔγιναν καὶ τὰ καβούρια!

Καὶ οἱ ἐργάτριες, ὅλες χαρούμενες, ὥσάν νὰ εἶναι θυ-

γατέρες του, δὲν ἀργοποροῦν. Μιά-μιὰ μαζεύουν τὶς ἐλιές γεμίζοντας τὴν ποδιά των. Ἀπ' τὴν ποδιά των ἔπειτα γεμίζουν τὰ καλάθια καὶ τὰ ἀδειάζουν στὰ σακκιά. Καὶ ὁ γέρο Δῆμος φορτώνει τὰ σακκιά στὰ ζῶά του καὶ τὰ παραδίδει στοὺς ὑπηρέτες του, νὰ τὰ μεταφέρουν στὸ ἐλαιοτριβεῖό του, ποὺ εἶναι κάτω στὴ Χώρα.

Καὶ αὐτὸς μ' ἓνα καλάθι στὸ χέρι περιμαζεύει τὶς ἐλιές, ποὺ ἐσκόρπισαν μακριὰ τ' ἀνεμοβρόχια.

— Νά, καὶ ἄλλη μαυρομάτα, κορίτσια! φωνάζει μαζεύνοντας τὴν ἐλιά, ποὺ ἐσκόρπισεν ὁ ἀέρας.

Καὶ τὰ κορίτσια ὅλα γελοῦν ἀπὸ τὴ χαρὰ τους καὶ ἀπὸ τὴ χαρὰ τοῦ ἀφέντη των, ποὺ ὅλο καὶ ξαναλέγει:

— Οἱ καημένες οἱ μαυρομάτες! ποῦ θέλετε νὰ μοῦ πᾶτε; Σᾶς ἀφήνω ἐγὼ νὰ μοῦ φύγετε;

Ὅλος ὁ τόπος, θαρρεῖς, γελᾷ καὶ χαίρεται μὲ τὴ χαρὰ καὶ τὰ γέλια τῶν ἐργατριῶν.

3. Ὅταν περάσῃ ἡ ἐβδομάδα τοῦ ἐλαιῶνα, ὥσπου νὰ φυσηθῇ πάλι νέος βοριάς καὶ νὰ ρίξῃ νέο ἐλαιόκαρπο, τὸ «δεύτερο χέρι», ἀρχίζουν τότε τὰ ὅμορφα βράδια τῶν νυκτεριῶν στὸ φίλεργο χωριό, ποὺ κάθετα ἐπάνω στοὺς βράχους τῆς ἀκρογιαλιᾶς ὥσάν κλωσσα.

Σχίζεις ἀπὸ θαδί, ἀναμμένες στὸ παραγώνι, βγάζουν λαμπρὲς φλόγες. [Καθισμένες ἐκεῖ κοντὰ οἱ νησιωτοπούλες ἄλλες πλέκουν, ἄλλες γνέθουν, ἄλλες κεντοῦν. Καὶ ἡ γριά, ἔχοντας τὰ πόδια τῆς ἴσια ἀπλωμένα, βάζει ἐπάνω τὰ λανάρια τῆς καὶ ἀρχίζει νὰ λαναρίζῃ τὰ μαλλιά. Μὲ αὐτὰ θὰ ὑφάνῃ ἀργότερα τὰ ὑφαντὰ τοῦ χειμῶνα τὰ χονδρά.]

Μὰ ὁ γέρο - Δῆμος ἄλλη ἐργασία ἐτοίμασε γιὰ τὶς ἐργατρίες του μέτα στίς ἀποθήκες τοῦ σπιτιοῦ του. Οἱ σωροὶ ἀπὸ τὸ ἀραπισίτι, ποὺ ἐσύναξε ἀπὸ τοὺς ἀγροὺς του, θέλουν

ξεκόκκισμα και χρειάζονται γι' αυτό πολλά νυκτέρια. Βιάζεται να έτοιμάση γρήγορα τόν καρπό για τους μύλους, που έχει στοῦ Ἀγᾶ τὸ ρέμα, να μὴν κάθονται τώρα με τὰ πολλά νερά. Καὶ ἡ κυρά Δήμκινα έτοιμάζει να προσφέρει σὲ ὅλους ἀπὸ τὸ ὠραῖο πετιμέζι, που ἔκαμε τὸν καιρὸ τοῦ τρύγου.

Τὰ κορίτσια κάθονται στὸ πάτωμα καὶ με τὰ δάκτυλα τῶν ποδιῶν στηρίζουν μιὰ χονδρὴ σιδερένια λεπίδα. Τὴν κρατοῦν ἴσια καὶ παίρνοντας καλαμπόκια τὰ κτυποῦν ἕνα-ἕνα με δύναμι ἐπάνω στὴν κόψι τῆς λεπίδας. Καὶ πέφτουν σωρὸς οἱ σπόροι τοῦ καλαμποκιοῦ, κατακίτριντοι ὡσὰν κόκκοι κεχρημαριστοῦ με ἕνα μονάχα λευκὸ ματάκι.

Ἡ μονότονη αὐτὴ ἐργασία με τοὺς μονότονους κτύπους τοῦ ἀραποσιτιοῦ ἐπάνω στὴ λεπίδα ἐξακολουθεῖ ἕως τὰ μεσάνυχτα, ὥσπου να λαλήσῃ ὁ πρῶτος πετεινὸς καὶ πέραν ἀκόμη. Γιατὶ οἱ ἱστορίες καὶ τὰ παρχιμύθια τοῦ γέρο - Δήμου δὲν τελειώνουν τόσο γρήγορα καὶ κάμνουν τὰ κορίτσια να γελοῦν με τὴν καρδιά των.

4. Στὸ μεταξύ ἐφύσηξε πάλι ὁ βοριᾶς καὶ ἔρριξε κατὰ γῆς νέο ἐλαιόκαρπο. Καὶ πάλιν οἱ ἐργάτριες με τὰ καλάθια στὰ χέρια βγαίνουν στοὺς ἐλαιῶνες να συνάξουν τὸν καρπὸ, τὸ «δεύτερο χέρι».

Πρὶν βραδυάσῃ, σειρὰ ὁλόκληρη ἀπὸ ζῶα φορτωμένα κατεβαίνει τὸν κατηφορικὸ ἐλαιῶνα. Εἶναι τοῦ γέρο - Δήμου τὰ μολάρια, που κουβαλοῦν στὸ χωριὸ φορτώματα ἀπὸ ἐλιές. Καὶ βιάζονται τὰ ζῶα ἀγκομυχῶντας στὸν κατήφορο, ἐδῶ να πέσουν, ἐκεῖ να σταθοῦν, ὡσὰν μεθυσμένα. Καταϊδρωμένα φυσσομανοῦν, κοντοστέκονται. Καὶ ἤχοῦν τὰ κουδουνάκια στὸ λαιμὸ των καὶ πλαταγοῦν τὰ μαστίγια τῶν ἀγωγιστῶν, που βιάζονται να φθάσουν στὸ χωριό, να κουβαλήσουν τὸν ἐλαιόκαρπο, μὴν ἔμπη ὁ Σποριᾶς με ἄνεμοβρόχια.

4. Η ΕΛΙΑ

Είμαι τοῦ ἡλίου θυγατέρα,
ἡ πιὸ ἀπ' ὅλες χαϊδευτή·
χρόνια ἡ ἀγάπη τοῦ πατέρα
σ' αὐτὸ τὸν κόσμον μὲ κρατεῖ.

Ὅσο νὰ γείρω νεκρωμένη,
αὐτὸν τὸ μάτι μου ζητεῖ.
Εἶμαι ἡ ἐλιά ἡ τιμημένη!

Ὅπου κι ἂν λάχω κατοικία,
δὲν μ' ἀπολείπουν οἱ καρποί·
ὥς τὰ βαθιά μου γηρατεῖα
δὲν βρίσκω στὴ δουλειὰ ντροπή.
Μ' ἔχει ὁ Θεὸς εὐλογημένη
κι εἶμαι γεμάτη προκοπή.
Εἶμαι ἡ ἐλιά ἡ τιμημένη!

Φρίκη, ἐρημιά, νερό, σκοτάδι
 τῇ γῇ τῇ ἰθάψαν μιὰ φορά.
 Ἐμέ ζωῆς φέρει σημάδι
 στό Νῶε ἡ περιστέρα.
 Ὅλης τῆς γῆς εἶχα γραμμένη
 τὴν ὁμορφάδα καὶ χαρά.
 Εἶμαι ἡ ἐλιά ἡ τιμημένη!

Ἐδῶ στὸν ἥσκιο μου ἀποκάτου
 ἔλθ' ὁ Χριστὸς ν' ἀναπαυθῇ
 κι ἀκούσθηκε ἡ γλυκεῖα λαλιά του
 λίγο προτοῦ νὰ σταυρωθῇ.
 Τὸ δάκρυ του, δροσιὰ ἀγιασμένη,
 ἔχει στὴ ρίζα μου χυθῇ.
 Εἶμαι ἡ ἐλιά ἡ τιμημένη!

Καὶ φῶς πρῶτατο χαρίζω
 ἐγὼ στὴν ἄγρια τὴ νυκτιά.
 Τὸν πλοῦτο πιά δὲν τὸν φωτίζω,
 σὺ μ' εὐλογεῖς, φτωχολογιά.
 Κι ἂν ἀπ' τὸν ἄνθρωπο διωγμένη,
 θὰ φέγγω μπρὸς στὴν Παναγιά.
 Εἶμαι ἡ ἐλιά ἡ τιμημένη!

Ποιητικὴ Ἀνθολογία, Α'

Κωστής Παλαμᾶς

5. ΠΡΩΤΟΒΡΟΧΙ

Τὸ καλοκαίρι ἔχει τὶς χάρες του·
ποιὸς τὶς ἀρνιέται, ποιὸς λέγει « ὄχι ; »
Μὰ κάποιες χάρες ἔχει ξέχωρες
τοῦ "Αἰ Δημητριοῦ τὸ πρωτοβρόχι.

Τῆς λεύκας σκόρπια τὰ ξηρόφυλλα
κάτω στὸ ὑγρὸ τὸ χῶμα νά τα,
λαμποκοποῦν, καθάρια μάλαμα,
ποὺ τό 'κοψαν κωνσταντινᾶτα.

Τὰ πεῦκα ἀπ' τὴν βροχὴ δροσόλουστα
μοσκοβολοῦν σὰ θυμιατήρια.
Νερὸ γεμᾶτα τὰ χλωράγκαθα
γίνονται τῶν πουλιῶν ποτήρια.

Ὁ πλάτανος, ποὺ ἀνεμοδέρνεται
 γυμνὸς καὶ ξέφυλλος, ἀνδρειεύει,
 τοὺς κλώνους ἔχει ἐλαφροέρατα
 καὶ μὲ τ' ἀερικὰ παλεύει.

Τ' ὥριμο κούμαρο ὀλοκόκκινο
 τὰ πράσινα κλαδιὰ 'ματώνει.
 Χρυσῇ ἢ σταρήθρα στὰ μεσοῦρανα
 χορταίνει φῶς καὶ ξεφαντώνει.

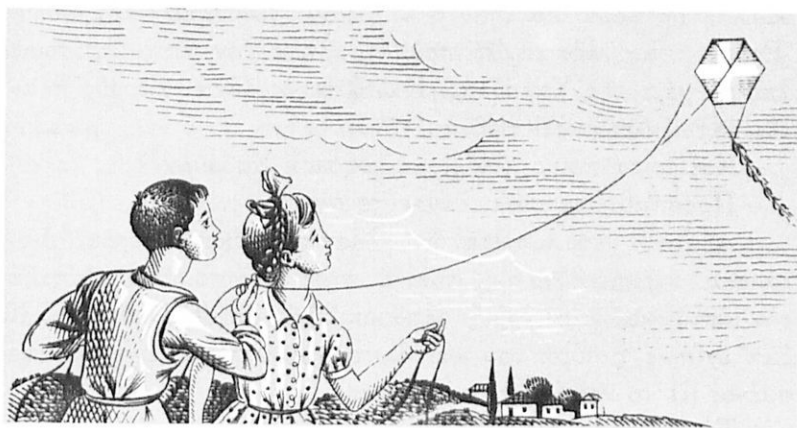
Τῶν θυμαριῶν τὰ ξηροκλώναρα
 πρῶιμα πρασινοφυλιάζουν
 καὶ τὴν 'σοδειὰ ἀπ' τὶς ἀποθῆκές τους
 βρεγμένη τὰ μυρμήγκια 'λιάζουν.

Στὸ κυπαρίσσι, κάθε ἀπόβραδο,
 ποὺ τό 'χουν πύργο καὶ παλάτι,
 φωνάζουν οἱ σπουργῖτες, τρώγονται,
 ποιὸς νὰ ῥῇ πιὸ ζεστὸ κρεβάτι.

« Φευγάτα χελιδόνια »

Γεώργιος Δροσίνης

6. ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΕ ΠΑΛΙ

1. — Βοήθησέ με, Χαρούλα, νά πετάξω τὸν ἀετό μου, εἶπε ὁ Νῆκος στὴν ἀδελφοῦλα του, ἀφοῦ προσπάθησε νά τὸν πετάξῃ μόνος του καὶ δὲν τὸ ἐκατάφερε.

Ὁ ἀετὸς ἐσερνόταν ἐπάνω στὴ γῆ.

Ἡ Χαρούλα ἔτρεξε μὲ πολλὴ προθυμία, ἐπῆρε τὸν ἀετό, τὸν ἐσήκωσε ὑψηλὰ καὶ τὸν ἄφησε νά πετάξῃ. Ἀλλὰ ὁ Νῆκος δὲν ἐπρόλαβε νά τρέξῃ καὶ ὁ ἀετὸς ἔπεσε πάλι καταγῆς.

— Ἀδέξια ποὺ εἶσαι, καημένη! εἶπε ὁ Νῆκος.

— Σ' αὐτὸ δὲν πταίω ἐγώ, ἀποκρίθηκε ἡ Χαρούλα. Τὸ σφάλμα εἶναι ἰδικό σου, ποὺ δὲν ἔτρεξες ἀμέσως, μόλις ἀφῆκα τὸν ἀετό.

— Προσπαθήστε πάλι, παιδιὰ, εἶπε ὁ θεϊὸς των, ποὺ ἐκαθόταν μπροστὰ στὴ θύρα καὶ παρακολουθοῦσε τὸ παιχνίδι τῶν παιδιῶν.

2. Ἡ Χαρούλα ἐπῆρε πάλι τὸν ἀετό καὶ τὸν ἐκράτησε

ύψηλά. Τῇ φορὰ ὅμως αὐτῇ ὁ Νῆκος ἐβιάσθηκε παρὰ πολύ. Ἔτρεξε τόσο ἐξαφνικά, ποῦ ἐτράβηξε τὸν ἀετὸ ἀπότομα ἀπὸ τὸ χέρι τῆς Χαρούλας. Καὶ ὁ ἀετὸς ἔπεσε φαρδὺς πλατὺς κάτω, ὅπως καὶ προῶτα.

— Καὶ τώρα ποῖός πταίει; ἐρώτησε ἡ Χαρούλα.

— Προσπαθῆστε πάλι, ζιναεῖπε ὁ θεῖός των.

Αὐτῇ τῇ φορὰ καὶ οἱ δυὸ ἦσαν προσεκτικώτεροι. Ἀλλὰ ἓνας ἄνεμος δυνατός, ποῦ ἐφύσηξε ἀπὸ τὸ πλάι, ἄρπαξε τὸν ἀετὸ καὶ τὸν ἔρριξε ἐπάνω σὲ κάτι θάμνους. Ἐκεῖ ἐμπλέχθηκε ἡ οὐρά του καὶ ὁ πτωχὸς ἀετὸς ἔμεινε κρεμασμένος μὲ τὸ κεφάλι πρὸς τὰ κάτω.

— Τὰ βλέπεις; εἶπε ὁ Νῆκος. Τὸν ἔρριξε λοξὰ καὶ γι' αὐτὸ ἐπῆγε πρὸς αὐτὴ τῇ μεριά.

— Μά, Νῆκο, ἤμπορῶ ἐγὼ νὰ κάμω τὸν ἄνεμο νὰ φυσήξῃ κατ' εὐθεῖαν; ἀποκρίθηκε ἡ Χαρούλα.

3. Ὁ θεῖός των, ὅταν εἶδε τὸν ἀετὸ κρεμασμένο, ἐσηκώθηκε, ἐξέμπλεξε τὴν οὐρά καὶ τοὺς εἶπε:

— Ἐλᾶτε, παιδιὰ. Ἐδῶ ὁ τόπος εἶναι γεμάτος ἀπὸ θάμνους. Ἐλᾶτε νὰ εὑρωμε ἓνα μέρος πιὸ ἀνοιχτὸ καὶ τότε προσπαθῆστε πάλι.

Καὶ ὠδήγησε τὰ παιδιὰ σ' ἓνα ὁμαλὸ τόπο, ποῦ ἦτο καταπράσινος ἀπὸ τὴ γλόβη.

Ἐκεῖ, ἀφοῦ ἐτοιμάσθηκαν, ἐκράτησε πάλι ἡ Χαρούλα τὸν ἀετὸ καὶ τὸν ἀφῆκε ἀκριβῶς τῇ στιγμῇ, ποῦ ἔκαμεν ὁ Νῆκος νὰ τρέξῃ. Ὁ ἀετὸς ἀνέβηκε ὑψηλά, ὥσάν μπαλόνι καὶ ἔπετοῦσε μιὰ χερά. Μὰ ὁ Νῆκος χαρούμενος, ποῦ ἔνοιωθε τὸ σπᾶγγο νὰ τραβᾷ, ἐστάθηκε γιὰ μιὰ στιγμή, γιὰ νὰ καμαρώσῃ τὸν ἀετὸ. Ὁ σπᾶγγος ὅμως ἐχαλαρώθηκε καὶ ἐπειδὴ ὁ ἄνεμος δὲν ἦτο ἀρκετὰ δυνατός, ὁ ἀετὸς ἔπεσε πάλι ἐπάνω στὴ γλόβη.]

4. "Αχ, καημένε Νίκο, δὲν ἔπρεπε νὰ σταματήσης, εἶπεν ὁ θεῖος. "Ας εἶναι ὅμως, προσπάθησε πάλι.

— "Οχι, δὲν θὰ προσπαθῶσω πιά, εἶπε ὁ Νίκος στενοχωρημένος. Δὲν εἶναι ἀετὸς αὐτός! Τί νὰ κάθωμαι νὰ βασανίζωμαι μ' ἓναν ἀετό, ποὺ δὲν πετᾷ.

Καὶ ὁ θεῖος τοῦ λέγει:

— Μπᾶ, Νίκο, θὰ παρατήσης τὸ παιγνίδι σου, ὥστερα ἀπὸ τόσους κόπους, ποὺ ἐκάναμε; Τόσο εὐκόλα ἀπελπίζεσαι, ἐπειδὴ σοῦ παρουσιάσθηκαν δυσκολίες; "Ελα, τύλιξε τὸ σπάγγο σου καὶ προσπάθησε πάλι.

Α Ο 5 [Αὐτὴ τῇ φορᾷ ὁ ἀετὸς ἀνέβηκε μὲ τὸν ἀέρα, ὡσὰν πτερό. Καὶ ὅταν ἐτελείωσε ὅλος ὁ σπάγγος, ὁ Νίκος ἐστάθηκε, κρατῶντας σφιγκτὰ στὸ χέρι του τὸ ξυλάρaki. "Ὅλο χαρὰ ἐκοίταζε τὸν ἀετό, ποὺ ἐφαινόταν τώρα ὡσὰν μιὰ μικρὴ κοκκίδα στὸ γαλάζιο οὐρανό. Δ Α Ο

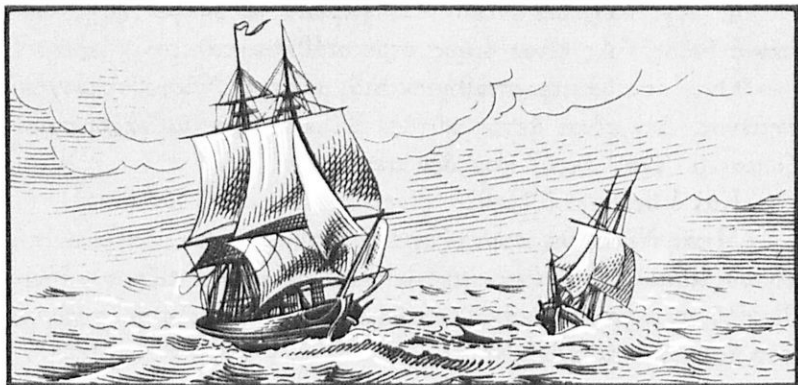
— Κοίτα, θεῖε, κοίτα, τί ὑψηλὰ ποὺ πετᾷ! Καὶ μὲ τί δύναμι τραβᾷ! Θαρρεῖς καὶ εἶναι ἄλογο, ποὺ τραβᾷ τὸ χαλινάρι. Καὶ ἄλλο τόσο σπάγγο νὰ εἶχα, θὰ τὸν ἄφηνα ὅλο. Θὰ ἐπήγαινε στὰ σύννεφα!

Ἀφοῦ ὁ Νίκος διεσκέδασε ἀρκετὰ μὲ τὸν ἀετό, ἄρχισε νὰ τυλίγῃ σιγὰ σιγὰ τὸ σπάγγο καὶ ὅταν ἔπεσε ὁ ἀετός, ἔτρεξε καὶ τὸν ἐσήκωσε. Ἡ χαρὰ του ἦτο μεγάλῃ, ὅταν εἶδε, ὅτι ὁ ἀετὸς του δὲν ἔπαθε τίποτε, ἂν καὶ ἐπετοῦσε τὴν ὥρα.

— Θὰ ἔλθωμε, θεῖε, καὶ αὔριο μετὰ τὸ μάθημα νὰ προσπαθήσωμε πάλι.

Διςκευὴ ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ

Γ. Α. Μέγας

7. ΤΟ ΓΕΝΝΑΙΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟ

Ἐταξίδευσαν, ἐδῶ καὶ κάμποσα χρόνια, ἀπὸ τὴν Κρήτη γιὰ τὸν Πειραιᾶ μετὰ τὴν «Εὐαγγελίστρια», ἓνα ὠρχιό τρικάταρτο καράβι.

Ἡ θάλασσα ἦτο ἥσυχη, ὁ καιρὸς εὐνοϊκὸς καὶ ἡ «Εὐαγγελίστρια» ἐσχίζε τὰ νερά μετὰ τὴ γρηγοράδα, ποὺ δίδουν τὰ παννιά, ὅταν τὰ φουσκώνῃ ὁ ἄνεμος.

Ἐπλησιάζαμε στὸν Κάβο-Μαλέα, ὅταν τὰ σύννεφα ἐσηκώθησαν ἀπὸ τὸ νοτιῶ. Σὲ λίγο ἐσκοτείνιασεν ὁ οὐρανὸς καὶ ἀστραπὲς ἐσχίζαν τὰ μαῦρα σύννεφα. Οἱ ναῦτες ὅλοι ἔτρεξαν στὰ κατάρτια καὶ στὰ ξάρτια. Ἐμαζεύθησαν τὰ παννιά, ἀλλὰ ἡ θάλασσα ἦτο ἀγριεμένη. Τὰ κύματα πότε ἄνοιγαν, ὥσάν νὰ ἤθελαν νὰ ρουφήξουν τὴν «Εὐαγγελίστρια», πότε τὴν ἐσήκωναν ὕψηλὰ - ὕψηλὰ καὶ τὴν ἐτίναζαν, ὥσάν καρυδόφλουδο. Καὶ ὁ ἄνεμος ἐσφύριζε ἄγρια στὰ σχοινιά καὶ στὰ κατάρτια. Τόσῃ ἦτο ἡ ὁρμή του, ποὺ σ' ἓνα δυνατὸ τράνταγμα τοῦ καραβιοῦ ἡ σταύρωσι στὸ μεσιῶ κατάρτι ἐλύθηκε καὶ ἦτο ἀνάγκη ἀμέσως νὰ δεθῇ. Ἀλλοῦς ἡ «Εὐαγγελίστρια» ἐκινδύνευε νὰ ἀναποδογυρισθῇ.

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη ὁ καπετάνιος δὲν ἐγύρευε κανέναν ἀπὸ τοὺς ναυτὲς του. Τὸ μάτι του ἔπεσε στὸ μοῦτσο τοῦ καραβιοῦ, ἓνα παιδί ὀρφανὸ κάπου δεκατεσσάρων χρονῶν. Τοῦ ἔδειξε τὴ σταύρωσι, ποὺ ἐκρεμόταν ἀπὸ τὴν κεραία, καὶ τοῦ εἶπε:

— Γρήγορα ἐπάνω, Νικολῆ! Ἔτσι ἔλεγαν τὸ ναυτόπουλο.

— Ἀμέσως, καπετάνιο, εἶπεν ὁ Νικολῆς.

Καί, ὥσάν νὰ ἤθελε πρῶτα νὰ ἐτοιμασθῇ κατέβηκε τρέχοντας στὴν καμπινά του.

Δεν ἐπέρασαν δυὸ λεπτά καὶ νὰ σου πάλι στὸ κατάρτι ὁ Νικολῆς. Μὲ βήματα σταθερά διευθύνεται στὸ μεσαῖο κατάρτι καὶ ἀρχίζει νὰ ἀνεβαίνει τὴ σχοινένια σκάλα. Ἐφθασε κιόλα στὴν κόφα τοῦ καταρτιοῦ καὶ ἐπιάσθηκε γερὰ ἀπὸ τὸ κατάρτι.

Ὁ ἄνεμος ἐφυσοῦσε μὲ μανία. Τὸ καράβι ἔτριζε καὶ ἔγερνε πότε στὴ μιὰ μεριά καὶ πότε στὴν ἄλλη. Ὁ Νικολῆς πότε κατέβαινε μὲ τὸ κατάρτι ὥς τὰ κύματα καὶ ἐκρεμόταν ὥσάν σταφύλι καὶ πότε ἀνέβαινε ὑψηλά.

Ἐγώ, σάν εἶδα τὸ παιδί ἀνεβασμένο ἐκεῖ ὑψηλά, ἐφοβήθηκα πὼς τώρα θὰ τὸ ἀρπάξῃ ὁ ἄνεμος καὶ θὰ τὸ πετάξῃ ὥσάν πούπουλο στὴ θάλασσα. Δὲν ἐβάσταξα καὶ εἶπα θαρρετὰ στὸν καπετάνιο:

— Γιατί, καπετάνιε, ἔβαλες τὸ παιδί νὰ ἀνεβῇ ἐκεῖ ἐπάνω καὶ δὲν ἐπρόσταζες κανένα ἀπὸ τοὺς ναυτὲς σου;

— Οἱ μεγάλοι, μοῦ λέγει, πέφτουν. Μονάχα οἱ μικροὶ εἶναι γ' αὐτὴν τὴ δουλειά. Δὲν τὸν εἶδες πὼς ἐσκαρφάλωσε ὥσάν ἀγριόγατος στὸ κατάρτι;

Καὶ ἀλήθεια, ὁ Νικολῆς εἶχε φθάσει κιόλα στὴν κεραία, ἔδωσε τὰ πόδια του τὸ ἓνα μὲ τ' ἄλλο γύρο στὸ κατάρτι καὶ μὲ τὰ χέρια ἐπάσχιζε νὰ δέσῃ τὴ σταύρωσι. Ἀφοῦ

τὴν ἔδωσε, ἐγλίστρησε μὲ μιᾶς καὶ εὐρέθηκε γελαστός κάτω ἀπὸ τὸ κατάρτι.

Ὁ καπετάνιος τοῦ ἔρριξε μιὰ λοξὴ ματιά, ποὺ ἐφάνε-
ρωνε ὅλη τὴν εὐχαρίστησί του.

Ὁ μπάρμπα Σταμάτης, ὁ θεϊός του, τὸν ἔβλεπε μὲ κα-
μάρι καὶ οἱ ἄλλοι ναῦτες τὸν ἐκοίταζαν μὲ θαυμασμό.

Ἡ τρικυμία ἐβάσταζε πολλὴ ὥρα. Ἡ «Εὐαγγελίστρια»
ἐπάλεψε πολὺ ἀκόμη μὲ τὰ κύματα. Ἐδωκεν ὅμως ὁ Θεὸς
καὶ ἔπεσαν ὁ ἄνεμος καὶ ἐγαλήνεψεν ἡ θάλασσα. Τότε ἐπλη-
σίασα τὸν Νικολῆ.

— Πῶς τὰ κατάρφες, παιδί μου, τοῦ εἶπα, καὶ ἀνέβη-
κες ἐκεῖ ὑψηλὰ μέσα σὲ τόση φουρτούνα; Δὲν ἐφοβήθηκες;

— Βέβαια ἐφοβήθηκα.

— Γι' αὐτὸ λοιπόν, πρὶν ἀνεβῆς, κατέβηκες κάτω στὴν
καμπινά σου, γιὰ νὰ τὸ καλοσκεφθῆς;

— Ἄ, ὄχι γι' αὐτό, κύριε. Κατέβηκα γιὰ νὰ ἀσπασθῶ τὸ
εἰκόνισμα τῆς Παναγίας, ποὺ μοῦ ἔδωκεν ἡ μητέρα μου, ὅταν
ἐξεκινούσα γιὰ τὸ ταξίδι. Προσευχήθηκα καὶ ἡ προσευχή μοῦ
ἔδωκε δύναμι, μοῦ ἔδιωξε τὸ φόβο. Ἐφίλησα καὶ τὴν φωτο-
γραφία τῆς μητέρας μου καὶ μοῦ ἐφάνηκε πῶς μοῦ ἔλεγε:

— Μὲ τὴν εὐχή μου, παιδί μου, καὶ μὲ τὴν βοήθεια τοῦ
Θεοῦ τρέξε ὅπου σὲ προστάζει ὁ καπετάνιος σου. Τρέξε νὰ
σώσης τὴ ζωὴ τῶν ἄλλων καὶ τὴν ἰδική σου.

Διασκευή ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ

Γ. Α. Μέγας

8. Ο ΝΕΟΣ ΝΑΥΤΗΣ

Τὰ νέφη ἀστράφτουν στὸ βουνό,
βροντοῦν καὶ μπουμπουνίζουν,
ἐσκέπασαν τὸν οὐρανό,
τὸ κύμα φοβερίζουν.

Ὁ νέος ναύτης τραγουδεῖ
καὶ τὸ παννὶ τοῦ σιάζει·
- Ἐγὼ εἶμ' Ἑλληνικὸ παιδί,
τὸ νέφος δὲν μὲ σκιάζει.

Ἀέρας πέφτει στὰ παννιά,
τὰ σγίζει καὶ τ' ἀρπάζει,
καὶ συνταράζει τὰ σχοινιά
καὶ τὸ κατάρτι σπάζει.

‘Ο νέος ναύτης τραγουδεῖ,
παρῶν ὅπου προστάζουν:
— ‘Εγὼ εἶμ’ Ἑλληνικὸ παιδί,
ἄνεμοι δὲ μὲ σκιάζουν!

‘Η θάλασσα λυσσομανᾷ
καὶ κυματεῖ κι ἀφρίζει,
τὸ πλοῖό του καταπονᾷ,
τὸ σπᾷ καὶ τὸ σκορπίζει.

‘Ο νέος ναύτης τραγουδεῖ
καὶ μιὰ σανίδα ἀρπάζει:
— ‘Εγὼ εἶμ’ Ἑλληνικὸ παιδί
φουρτούνα δὲ μὲ σκιάζει!

Τὸ ἓνα κῦμα τὸν πετᾷ
καὶ τ’ ἄλλο τότε χάφτει
κι ἡ μαύρη θάλασσα ζητᾷ
νά καταπιῇ τὸ ναύτη.

Μ’ αὐτὸς ἀκόμα τραγουδεῖ
καὶ κολυμβᾷ καὶ πάει:
— ‘Εγὼ εἶμ’ Ἑλληνικὸ παιδί
κι ὁ Πλάστης μὲ φυλάει!

Ποιητικὴ Ἀνθολογία Α΄

Γεώργιος Βιζυηνός

Β' ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

9. Η ΣΗΜΑΙΑ

A

~~AE~~

Πόντα κι ὅπου σ' ἀντικρύζω
μὲ λαχτάρα σταματῶ
καὶ περήφανα θαυμάζω,
ταπεινὰ σὲ χαιρετῶ. A

Δόξα ἀθάνατη στολίζει
κάθε θεία σου πτυχὴ
καὶ μαζί σου φτερουγίζει
τῆς Πατρίδος ἡ ψυχὴ. A

Ὅταν ξάφνου σὲ χαϊδεύῃ
τ' ἀεράκι τ' ἀλαφρό,
μοιάζεις κύμα, ποῦ σαλεύει,
μὲ χιονόλευκο ἄφρο.

Αὐτὸς ὁ Σταυρός, ποὺ λαμπυρίζει
 στὴν ὕψηλὴ σου κορυφή,
 εἶν' ὁ φάρος ποὺ φωτίζει
 μιὰν ἐλπίδα μας κρυφῇ. ○

Σὲ θεωρῶ κι ἀναθαρρεύω
 καὶ τὰ χέρια μου κτυπῶ
 σὰν ἀγία σὲ λατρεύω.
 σὰν μητέρα σ' ἀγαπῶ. λ

Κι ἀπ' τὰ στήθη μου ἀνεβαίνει
 μιὰ χαρούμενη φωνή:
 — Νά 'σαι πάντα δοξασμένη,
 ὦ Σημαία γαλανή. ΑΓ

« Τὰ πρῶτα βήματα »

Ἰωάννης Πολέμης

10. ΤΙ ΘΑ ΕΙΠΗ ΣΚΛΑΒΙΑ

— Φλώρια, καρδερίνες, φλώριααα!

— Πόσο τις δίνεις, βρέ παιδί, τις καρδερίνες;

— Τρεις δραχμές, μπάρμπα. Τρεις δραχμές και μ' ἐγγύησι.
Πάρε, ἀφέντη, νά σ' ἐξυπνᾷ τὸ πρωί.

— Δὲν κάνει δυὸ δραχμές;

— Ἄν θέλῃς νὰ πάρῃς τὴ βραχνιασμένη...

— Βραχνιασμένη, ξεβραχνιασμένη δὲν μὲ πειράζει. Δῶσέ μου μία.

Ὁ μεσόκοπος ἄνθρωπος μὲ τὰ ξενικὰ ροῦχα, κάποιος πρόσφυγας, ἀπὸ ἐκείνους, ποὺ ἐπλημμύριζαν τὸ πειραιώτικο λιμάνι, ἔβγαλε τὸ κομπόδεμα ἀπὸ τὸ ζωνάρι του, ἔδωκε ἓνα δίδραχμο στὸ παιδί καὶ ἐπῆρε στὰ χέρια του τὴν καρδερίνα.

Τὴν ἐκράτησε λιγάκι ἐλαφρὰ στὰ δάκτυλά του, τὴν ἐχάιδευσε πονετικά καὶ τὴν ἐκούταζε καλὰ καλὰ, φέρνοντας τὸ ἀνήσυχο κεφαλάκι της μπροστὰ στὰ μάτια του, ὥσάν νὰ ἤθελε νὰ τῆς εἰπῇ κάποιο γλυκὸ λόγο. Ὑστερα, τινάζοντάς τὴν ἐλεύθερη ἐπάνω στὴν παλάμη του, τὴν ἄφησε νὰ πετάξῃ, κάμνοντας τάχα πὼς τοῦ εἶχε ξεφύγει ἀπὸ τὰ χέρια του:

— Βρέ, τὸ ἀφιλότιμο τὸ πετούμενο! τὸ εἶδες ἐκεῖ!

✕ 'Από μέσα του όμως έφαινόταν καταχαρούμενος ό παρ-
ξένος εκείνος άνθρωπος. Θα ήμπορούσε νά όρκισθῇ κανείς,
πώς αυτό, πού έγινε, δέν ήτο καθόλου τυχαίο. 'Ο ξένος, χω-
ρίς άλλο, είχε αγοράσει τό πουλί, γιά νά τοῦ χαρίσῃ τήν
έλευθερία του. "Αν προσπαθοῦσε νά κρύψῃ τό σκοπό του,
τό έκαμνε ἴσως ἀπό εὐγένεια. Καί θα ήμπορούσε νά όρκι-
σθῇ κανείς ἀκόμη, πώς έτσι ήτο τό πράγμα, ἀν τόν έβλεπε
μέ τί λαχτάρα ἀκολουθοῦσε τό φτερούγισμα τῆς καρδερίνας
στόν έλεύθερο αέρα. "Ενα φτερούγισμα τρελό, μέ μουδια-
σμένα φτερά, πού τήν έφερε στό κατάρτι ενός καϊκιοῦ, σα-
στισμένη ἀκόμη ἀπό τήν έξαφνική χαρά της.

— Βρέ, τό ἀφιλότιμο τό πετούμενο, πώς μοῦ εξέφυγε!

'Από μέσα του όμως έλεγε χωρίς άλλο ό γεροντάκος:

— Κάνε τή δουλειά σου, πουλάκι μου, καί μή σέ μέλῃ.

Δυό μορτάκια, πού έκαμναν τό βαρκάρη εκεί δίπλα,
επήδῃσαν ἀμέσως μέσα στό καϊκι:

— Νά το, νά το, επάνω στό παννί ἀκούμπησε, εἶπε τό ένα.

— Πέτα τό σακκάκι σου, νά τό ρίξῃς κάτω. Δέν βλέπεις,
πώς εἶναι μουδιασμένο; ἀπῆντησε τό άλλο.

'Ο έλευθερωτής δέν ήμπόρεσε νά κρυφθῇ πιά. "Ωρμη-
σεν ἄγριος στήν ἄκρη τοῦ μώλου καί εφώναξε, κουνώντας
τό μπαστούνι κατὰ τό καϊκι.

— Κάτω, παλιόπαιδα! Δικό σας εἶναι τό πουλί; 'Εγώ τό
ἀγόρασα, ἐγώ ήθέλησα καί τό ἄφησα. 'Ορίστε μας! Κάτω
γρήγορα, γιατί θα σᾶς σπάσω τά παγίδια σας.

Καί μόνον όταν εἶδε τό πουλί νά τινάζῃ τίς φτερουγί-
τσες του καί νά σχίζῃ χαρούμενο τόν αέρα, μονάχα τότε επῆ-
ρε τό δρόμο του, μουρμουρίζοντας:

— Μά βέβαια, μέσα στήν έλευθερία ἐγεννήθηκάν' ποῦ νά
ἡξεύρουν τί θα εἰπῇ σκλαβιά!...

Παύλος Νιρβάνας

11. ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ ΤΟΥ ΕΥΖΩΝΟΥ

Τὸ σύνταγμα μας, ὅλο Μεσολογγίτες, ἐμπῆκε πρῶτο στις 8 Δεκεμβρίου 1940 στὸ Ἀργυρόκαστρο. Οἱ κάτοικοι μὲ ἐπὶ κεφαλῇς τὸν Δεσπότη Ἀργυροκάστρου μᾶς ἐπερίμεναν μὲ δάκρυα χαρᾶς στὴν εἴσοδο τῆς πόλεως.

Σὰν προχωρήσαμε πρὸς τὴν Ἐκκλησίᾳ γιὰ τὴ δοξολογία, εἶδαμε τὴν πόλι πού ἐπλεεन ὅλη στὸ γαλάζιο χρῶμα. Ποῦ βρέθηκαν τόσες ἐλληνικὲς σημαῖες γιὰ νὰ σηματοδοτηθῇ ἑορτάσιμα ἡ βορειοηπειρωτικὴ πρωτεύουσα; Οἱ βορειοηπειρώτισσες τίς ἐφύλαγαν χρόνια κρυμμένες στὸ βάθος τοῦ σεντουκιοῦ των γιὰ τὴν ὥρα ἐκείνη τῆς Ἐλευθερίας.

Καὶ τί δὲν βρήκαμε στ' Ἀργυρόκαστρο! Καὶ τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα, πού λέγει ὁ λόγος: καφέδες, ζάχαρι, ρύζια, ζυμαρικά, κονσέρβες καὶ κρασιά ὅλων τῶν εἰδῶν.

Κουρασμένοι ἐμεῖς καὶ διψασμένοι ἀπὸ τοῦ πολέμου τίς κακουχίες ζητούσαμε μιὰ παρηγοριά σ' ἓνα - δυὸ ποτηράκια κρασί.

Σὲ μιὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς ἀλησμόνητες ἡμέρες ἐξοικονόμησα ἀπὸ ἓναν ὁδηγὸ αὐτοκινήτου ἓνα φύλλο ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος καὶ ἐκάθισα σ' ἓνα κέντρο νὰ διαβάσω τὰ νέα. Δὲν ἐπρόφθασα ν' ἀνοίξω τὴν ἐφημερίδα καὶ εἶδα νὰ κάθεται στὴ διπλανή τοῦ τραπεζιοῦ μου καρέκλα ἓνας εὐζωνος.

Χωρὶς πολλὰ λόγια μ' ἐρώτησε:

— Τί λιὲν τὰ νέα, συνάδελφε;

— Τί νὰ εἰποῦν, τοῦ ἀπήντησα. Ἐμεῖς τὰ ξέρομε καλύτερα, γιατί τὰ ζοῦμε καθημερινῶς. Ἀπὸ μᾶς περιμένουν νὰ τὰ μάθουν στὴν Ἀθήνα.

Ἦρθε στὸ μεταξὺ τὸ παιδί καὶ τοῦ παρήγγειλα δυὸ κρασιά, ἓνα γιὰ τὸν ἑαυτό μου καὶ ἓνα γιὰ τὸν συνάδελφο.

Ὁ εὐζωνος μοῦ ἀπήντησε σὲ τόνο ζωηρό:

— Γιατί, συνάδελφε, θέλ'ς νὰ μὲ κεράσης; Ἐχεις περισσότερους παῖδες τοῦ λόγου σου;

— Ὁχι, τοῦ ἀπήντησα, γιὰ νὰ μὴ τὸν προσβάλω. Ἐπῆρα μιὰν ἐπιταγὴ σήμερα ἀπὸ τὸν πατέρα μου.

— Ἐ, τότε ἄς πιοῦμε ἓνα εἰς ὑγείαν τοῦ πατέρα σου.

Παρετήρησα, ὅτι τὸ ἀριστερὸ μάτι τοῦ συναδέλφου ἦτο μελανιασμένο καὶ πρησμένο ὥσάν αὐγό. Τὸ αὐτὸ ἦταν τραυματισμένο καὶ γεμᾶτο ἀπὸ ξηραμένα αἵματτα. Τὰ δυὸ του χέρια πρησμένα καὶ αἵματτωμένα καὶ τὸ ἀριστερὸ του πόδι, δεμένο μὲ ἐπίδεσμο, ἦταν τυλιγμένο μὲ μιὰ κομμένη ἀρβύλα γιὰ παντόφλα.

— Εἶσαι τραυματίας; τὸν ἐρώτησα μὲ πολλὴ συμπάθεια. Ποῦ κτυπήθηκες;

Ὁ εὐζωνος σηκώθηκε ἀπότομα ἀπὸ τὴν καρέκλα, μ' ἐκοίταξε μὲ βλέμμα γεμᾶτο θυμὸ καὶ παράπονο καὶ μοῦ εἶπε:

— Βαλτὸς εἶσαι καὶ σύ, ρὲ συνάδελφε, νὰ μὲ πικράνης; Τί εἶδες καὶ μ' ἐπέρασες γιὰ τραυματία;... Μπαὺ καὶ εἶσαι φίλος αὐτουνοῦ τοῦ γιατροῦ;

Προσπάθησα νά τόν καθησυχάσω, ἀφοῦ δέχθηκα νά μέ κεράσῃ κι αὐτὸς ἓνα κρασί, καὶ τοῦ εἶπα:

— Κάτι ὅμως, μέ τὸ συμπάθειο, συνάδελφε, ἔπαθες. Δὲν ἔχεις ἐμπιστοσύνη νά μοῦ εἰπῇς;

Ἐτσουγκρίσαμε τὰ ποτήρια μας στὴν ὑγεία τοῦ δοξασμένου στρατοῦ μας καὶ ὁ εὐζωνος μοῦ διηγήθηκε τὴν ἱστορία του:

« Ἀνήκω στὸ εὐζωνικὸ σύνταγμα τῆς Ἀρτας καὶ εἶμαι Τζουμερκιώτης. Εἶχαμε τρεῖς ἡμέρες καὶ τρεῖς νύχτες, ποὺ ἐπολεμούσαμε μέσα στὰ χιόνια καὶ χωρὶς ἀνάπαυσι στὰ σύνορα κατὰ τὴν Κκικκβιά. Οἱ μακκρονᾶδες ἦσαν καλὰ ὠχυρωμένοι μέσα σὲ σπηλιὰς μέ πολυβόλα καὶ χειροβομβίδες καὶ δὲν ἔβγαιναν. Σὲ μιὰ ἐφοδο ἐπήδησα σὲ μιὰ σπηλιά καὶ ἐκυνήγησα μέ τὴ λόγχη δυὸ Ἰταλοὺς ἓνας ἀπ' αὐτοὺς φεύγοντας μοῦ ἔρριξε μιὰ χειροβομβίδα. Ἐβίνα ἓναν πῆδο νά φυλαχθῶ καί, ὅπως βλέπεις, μ' ἐπῆρε στὸ μάτι ἡ φλόγα καὶ ἔπαθα φλόγωσι. Ὅπως λέει ὁ γιατρός, καὶ ἐγκατσουνίστηκα καὶ λίγο στ' αὐτί, στὰ χέρια καὶ στὸ ποδᾶρι μου...

« Αὐτὸ ὅμως δὲν ἦταν τραῦμα, γιὰ νά μέ βγάλῃ ὁ γιατρός ἀπὸ τὸ λόχο μου καὶ νά μέ στείλῃ δέκα ἡμέρες στ' ἀναρρωτήριο. "Ὅλοι οἱ ἄλλοι συνάδελφοί μου κυνηγοῦν τοὺς Ἰταλοὺς κι ἐγὼ κάθομαι στ' Ἀργυρόκαστρο! Μ' ἐκατάλαβες; Αὐτὸ εἶναι τὸ παράπονό μου. Ἐχω ἢ δὲν ἔχω δίκιο;».

Ἐβούρκωσαν τὰ μάτια μου ἀπὸ τὴ συγκίνησι καὶ τοῦ ἀπήντησα:

— Σ' ἐκατάλαβα, συνάδελφε, καὶ ἡσύχασε. Σὲ λίγες μέρες θὰ γίνῃς καλὰ καὶ θὰ πᾶς στὸ λόχο σου. Θὰ σοῦ δοθῇ καὶ πάλι ἡ εὐκαιρία νά ξανακυνηγήσῃς τοὺς Ἰταλοὺς, καὶ δὲν θὰ ἔχῃς παράπονο. Ἐχεις κάτι παραπάνω ἀπὸ δίκιο.

12. ΕΝΑΣ ΓΕΡΟΣ, ΕΝΑ ΣΥΜΒΟΛΟ

1. Ἡ ἱστορία ποῦ θὰ διηγηθῶ εἶναι ἱστορία ἀληθινὴ καὶ γίνεται στὰ χρόνια τῆς ἐχθρικῆς Κατοχῆς, τὸ 1943.

Ἐνα ἀπόσπασμα ἱππικοῦ Ἰταλικὸ φθάνει σ' ἓνα ἐλληνικὸ χωριό. Εἶναι περαστικὸ ἀπ' ἐκεῖ. Ὁ ἀξιωματικὸς εἶχεν ἀνάγκη ἀπὸ κριθάρι ἢ χόρτα γιὰ τὰ ἄλογα. Ἦταν Μάης μήνας. Σὲ μιὰ στιγμή βλέπει ἓναν γέρο, ποῦ ἐκαθόταν ἐξω στὴν αὐλὴ του.

— Ἐμπρός, γέρο, γρήγορα νὰ μᾶς δείξης ἓνα καλὸ χωράφι νὰ πάρουν οἱ στρατιῶτές μου χλωρὸ κριθάρι. Ἄιντε βιάσου.

— Μετὰ χρῆς! Ἀκολουθήστε με, εἶπε τὸ γεροντάκι.

Ἦστερα ἀπ' ὀλίγο εἶδαν ἓνα παχὺ χωράφι μὲ καλὸ κριθάρι.

— Νὰ τί ζητοῦμε, εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς.

— Ὅχι ἐδῶ. Νὰ μὲ ἀκολουθήσετε ὀλίγο πάρα πέρα, εἶπεν ὁ χωρικός καὶ ἐπροχώρησε.

— Μὰ γιατί ὄχι τοῦτο;

— Μοῦ εἶπατε νὰ σᾶς δείξω. Κάμετε λοιπὸν ὑπομονή καὶ θὰ κάμω κι ἐγὼ τὴν προσταγή σας, ἀπὴντησεν ὁ σεβασμιος γέροντας.

Τὸν ἀκολούθησαν καὶ τέλος ἐφθασαν σ' ἓνα ἄλλο χωράφι μὲ κριθάρι, ποὺ ἦτο ὅμως κατώτερο ἀπὸ τὸ πρῶτο.

— Ἀπὸ αὐτὸ νὰ πάρετε ὅσο θέλετε.

Ὅταν οἱ καβαλλάρηδες ἔκοψαν ἀρκετὸ καὶ τὸ ἐφόρτωσαν ἐπάνω στ' ἄλογά των, τοῦ εἶπεν ὁ ἀξιώματικὸς:

— Γιατί, γέρο, μᾶς ἔφερες χωρὶς ἀνάγκη, τόσο μακριά, ἀφοῦ τὸ ἄλλο κριθάρι ἦταν καὶ κοντύτερον καὶ καλύτερον;

— Μοῦ εἶπατε νὰ σᾶς δείξω. Γιὰ τοῦτο καὶ σᾶς ἔδειξα αὐτό, ποὺ ὁ νοικοκύρης του δὲν ἔχει καὶ τόση ἀνάγκη, εἶπεν ὁ γέροντας.

Ὁ ἀξιώματικὸς ὑποπτεύθηκε ὅτι κάποια παλιὰ ἀντιζηλία θὰ κρύβεται ἀνάμεσα στὸ γέρο καὶ στὸν ἄγνωστο νοικοκύρη τοῦ χωραφιοῦ. Γιὰ τοῦτο ἔβαλε τὸν διερμηνέα νὰ μάθῃ ὅλα τὰ καθέκαστα. Ἐρώτησαν τὸν Πρόεδρο τοῦ χωριοῦ. Καὶ ἔμαθον, ὅτι ὁ γέρος αὐτὸς εἶχε δύο παλληκάρια, ποὺ ἐπολεμοῦσαν στὴν Ἀφρικὴ μαζὶ μὲ τὸν ἐλεύθερο ἐλληνικὸ στρατό, ὅτι ὁ γέρος ὑποφέρει πάρα πολὺ καὶ ὅτι τὸ χωράφι μὲ τὸ κριθάρι, ποὺ τοὺς ὠδήγησε, δὲν εἶναι κανενὸς ξένου ἐχθροῦ του, ἀλλὰ τὸ μοναδικὸ ἰδικό του.

Τί εἶχε συμβῆ; Ὑπερήφανος ὁ γέρος, ἐπροτίμησε νὰ ζημιωθῇ αὐτός, παρά νὰ ζημιώσῃ ἄλλον συμπατριώτη του.

2. Ὁ ξένος ἀξιώματικὸς ἄκουσε τὴν πληροφορίαν καὶ ἔμεινε κατὰπληκτος ἀπὸ τὴν τιμιότητα τοῦ γέρου. Νὰ στερῇται τόσο πολὺ καὶ ὅμως νὰ μένῃ ἔτσι πατριώτης, ἦταν πρᾶγμα πρωτοφανές. Τὸ ἔμαθον καὶ οἱ στρατιῶτες καὶ καθὼς ἔφευγαν ἐκοίταζαν τὸν γέρο Ἑλληνα μὲ θαυμασμό. Ὁ ἀξιώμα-

τικός ἐθυμήθη, ὅτι ὁ γέρος αὐτός εἶχεν ἀναθρέψει διὰ παλ-
ληγάρια, ποῦ τώρα πολεμοῦν ἐλεύθερα στήν Ἀφρική. Ἐμεινε
συλλογισμένος, καί ὕστερα ἀπ' ὀλίγο ἀκούσθηκε νά λέγῃ:

— Στρατιῶτες, ποῦ ἔχουν ἀνατραφῇ ἀπὸ τέτοιους πατέ-
ρες, δὲν νικιῶνται εὐκόλα. Τώρα καταλαβαίνω ἀπὸ ποῦ ἔχουν
τὶς ρίζες τους οἱ ἐλληνικὲς νῖκες, ποῦ μὲ τόση πίκρα ἐμεῖς οἱ
Ἴταλοί τις ἐδοκιμάσαμε στήν Ἀλβανία καὶ τὶς ξαναδοκιμά-
ζουμε τώρα στὸ Ἑλ Ἀλαμείν καὶ τὰ τόσα ἄλλα μέρη τῆς
Ἀφρικῆς!

Ἐπροχώρησε συλλογισμένος. Ὁ γέρος, ὁ πτωχὸς ἐκεῖ-
νος γέρος τοῦ ταπεινοῦ ἐλληνικοῦ χωριοῦ, εἶχεν ὑψωθῇ καὶ
στὸ νοῦ τοῦ Ἴταλοῦ ἀξιοματικοῦ εἶχε γίνει « ἥρωικὸ σύμ-
βολο ». Ἦσαν ὅλοι μαζί οἱ γέροι τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς, ποῦ
ἐμάθαιναν στὰ παιδιὰ των νὰ ἀγαποῦν τὴν πατρίδα καὶ νὰ
πολεμοῦν γιὰ τὴν ἐλευθερία.

Ὁ Ἴταλὸς ἀξιοματικὸς ἔφευγε συλλογισμένος τὴν ὥρα
ἐκείνη, γιατί ἔμαθε μιὰ μεγάλη ἀλήθεια. Πῶς ἡ χώρα τού-
τη, ποῦ λέγεται Ἑλλάς, ἔμπορεῖ γιὰ λίγο νὰ γονατίξῃ σὲ
συμφορές, ποτὲ τῆς ὅμως δὲν νικιέται ὁλότελα. Ὁ σίγουρος
νικημένος στὸ τέλος θὰ εἶναι μόνο ὁ ἐχθρὸς τῆς.

Ἐθυμήθη τότε καὶ ὅλη τὴ σχετικὴ ἱστορία, τὴν ἥρωι-
κὴ καὶ δοξασμένη, ποῦ εἶχε διδαχθῇ στὸ Ἰταλικὸ Γυμνάσιο,
γιὰ τὶς Θερμοπύλες, τοὺς Μαραθῶνες καὶ τὶς Σαλαμῖνες.

Ὁ ἥλιος ἔδωε τὴν ὥρα ἐκείνη. Καὶ ὅπως ἐθυμήθη τὸ
φέρσιμο τοῦ ταπεινοῦ γέρου χωριάτη καὶ εἶδε χρυσοκόκκινα
τὰ σύννεφα πρὸς τὴ δύσι, τοῦ ἐφάνηκε πῶς ἀκόμη καὶ ὁ οὐρα-
νὸς τῆς χώρας αὐτῆς ἐτοιμάζει στεφάνι ἀπὸ τριαντάφυλλα,
γιὰ νὰ στεφανώσῃ τὰ παιδιὰ τῆς ἐλληνικῆς γῆς, ποῦ δὲν θὰ
ἀργήσουν νὰ γυρίσουν στήν πατρίδα, φέρνοντάς της ἀκριβὸ
δῶρο τὴ νίκη καὶ τὴν ἐλευθερία!

Κ. Ρωμαῖος

13. ΔΥΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Κάπου από τὸ μέτωπο

Μαννούλα μου,

Ἐπῆρα ἀπὸ χθὲς τὸ «βάπτισμα τοῦ πυρός», ποὺ λέμε στὸ μέτωπο.

Δὲν φαντάζεσαι τί ὁμορφο πράγμα εἶναι νὰ εἶσαι "Ἑλληγν! Ἐνὰς λαὸς μὲ μιὰ ἱστορία, σὰν τὴ δική μας, ὁμοιάζει μὲ ἄνθρωπο ντυμένο κατὰλευκα, ποὺ ἀγωνίζεται νὰ μὴ λειιάσῃ τὸ ἄσπρο του φόρεμα, ὅπουδῆποτε καὶ ἂν περάσῃ.

Ἐχομε ἓνα παρελθόν, ποὺ μᾶς ἐπιβάλλεται νὰ τὸ τιμήσωμε.

Καὶ τὸ τιμοῦμε, μαννούλα, καὶ μὲ τὸ παραπάνω. "Ολα μας τὰ παιδιὰ ἐδῶ πάνω πολεμοῦν σὰν λιοντάρια.

Μὴ φοβάσαι καθόλου. Θὰ γυρίσωμε μιὰ μέρα γεμάτοι δόξα.

Ἡ ζωὴ μας ἐδῶ περνάει μέσα σὲ κύματα ἐνθουσιασμοῦ, ποὺ μᾶς δίνουν δύναμι νὰ ἀποκρούσωμε κάθε ἐχθρική ἐπίθεσι.

Τὸ πεζικό μας προχωρεῖ κι ἐκτοπίζει τοὺς ἐχθρούς. Τὸ πυροβολικό μας τοὺς διώχνει ἀπὸ κάθε τους βάσι καὶ ἡ ἀεροπορία μας τοὺς θερίζει.

Κάθε μέρα πιάνομε καὶ πολλοὺς αἰχμαλώτους στὶς μάχες καὶ ἀρκετὰ κανόνια αὐτοκίνητα, τάνκς καὶ πολεμοφόδια.

Δὲν σοῦ ἐπιτρέπεται, μαννούλα, νὰ ἀμφιβάλλῃς οὔτε νὰ φοβᾶσαι, καὶ σὺ καὶ οἱ ἄλλες οἱ μητέρες τῶν πολεμιστῶν μας. Εἴμεθα εὐτυχισμένοι.

Σᾶς θυμοῦμαι ὅλους συχνὰ καὶ αὐτὸ μοῦ δίνει θάρρος νὰ πολεμᾶω μὲ μεγαλύτερη ὁρμή, γιὰτὶ καταλαβαίνω μέσα μου, πῶς, σὰν λείψῃ ὁ ἐχθρὸς ἀπὸ τὴ μέση, θὰ εἶμαι πάλι μαζί σας χαρούμενος γιὰ τὴ νίκη μας καὶ γιὰ τὴν ἀπολύτρωσί μας.

Τί λέγει ὁ πατέρας γιὰ ὅλ' αὐτά; Φίλησέ μου τὸν καὶ πές του, πῶς ὁ γυιὸς του θὰ τιμήσῃ τὸ ὄνομά του ἐδῶ ἐπάνω. Εἶναι ὑπερήφανος πού πολεμᾷ.

Ἡ ἀδελφούλα μου ἡ Νίνα τί κάμνει; Καὶ ὁ μικρὸς ὁ Γιωργός;

Θέλω νὰ μοῦ γράψῃς γιὰ ὅλους. Τὰ γράμματά σου εἶναι παρηγοριά, φυλακτὸ καὶ ἐλπίδα γιὰ μένα.

Σᾶς φιλῶ ὅλους
Κ Ὠ σ τ α ς

(ANANTHSEI THEΣ MANNAΣ)

Ἀγαπημένο μου παιδί,

Τὸ γράμμα σου τὸ βρέζαμε μὲ δάκρυα καὶ φιλιὰ. Ὁρεῖς τὸ διαβάζαμε καὶ δὲν ἐχορταίναμε. Ὁ πατέρας σου ἦταν δακρυσμένος καὶ ὑπερήφανος γιὰ τὰ λόγια σου, παιδί μου.

Ἐμεῖς ἐδῶ εἴμεθα ὅλοι καλὰ καὶ δουλεύομε γιὰ τὴν πατρίδα. Ἡ ἀδελφούλα σου ἡ Νίνα ἐπῆγε νοσοκόμα στὸν

Ἐρυθρὸ Σταυρό. Ἐγὼ πλέκω μάλλινες κάλτσες γιὰ τὰ παιδιά τοῦ μετώπου καὶ μπλοῦζες γιὰ τὸ παιδί τοῦ στρατιώτου. Ὁ μικρὸς μὲ τὸ ποδήλατό του κάμνει θελήματα στὴν Ἐθνικὴ Νεολαία. Καὶ ὁ πατέρας σου δουλεύει γιὰ ὅλους μας.

Βλέπεις, πὼς κι ἐμεῖς κάτι κάμνομε. "Ὅλοι μαζί, ἐνωμένοι μὲ μιὰ ψυχή, μιὰ καρδιά, μιὰ πνοή, πρέπει νὰ ὑπηρετοῦμε τὸ μεγάλο ἀγῶνά μας.

Καὶ ὅταν τὶς ἀπογευματινὲς ὥρες γίνονται στὴ γειτονικὴ ἐκκλησιόουλα μας δεήσεις γιὰ τὰ ἐλληνικὰ ὅπλα, πηγαίνω καὶ γονατίζω, παιδί μου, μπροστὰ στὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας καὶ παρακαλῶ γιὰ τὴ νίκη μας, ποὺ εἶναι ἀνώτερη καὶ ἀπὸ τὴ ζωὴ μας.

Καλὴ ἀντάμωσι καὶ νικητής...

Σὲ φιλῶ θερμὰ

Ἡ μαννούλα σου

Σύλβιος

14. Η ΝΙΚΗ

ΔΩ στὸ ἑλληνικὸ τὸ χῶμα,
τὸ στοιχειωμένο κι ἱερό,
ποὺ τὸ ἴδιο χῶμα μένει ἀκόμα
ἀπ' τὸν ἀρχαῖο τὸν καιρό,

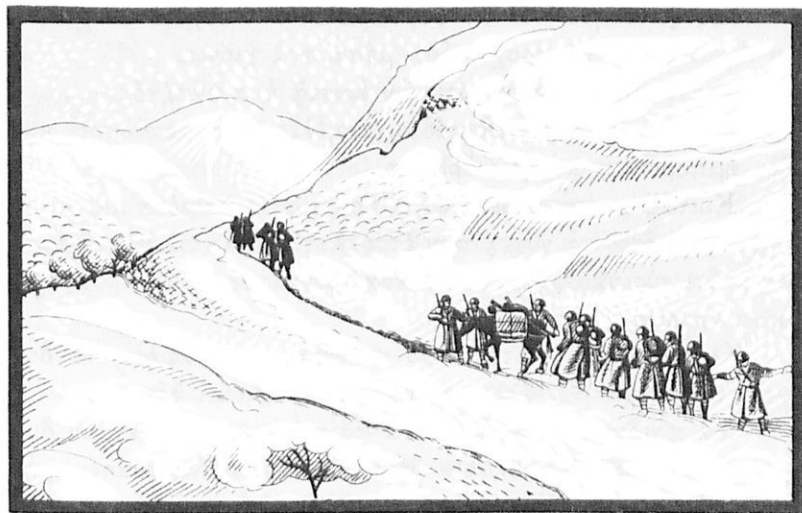
στὸ χῶμα τοῦτο πάντα ἀνθοῦνε
κι ἔχουν ἀθάνατη ζωὴ
καὶ μᾶς θαμπώνουν, μᾶς μεθοῦνε
νεράιδες, ἥρωες, θεοί.

Ἐδῶ στὸ Ἑλληνικὸ τὸ χῶμα,
τὸ στοιχειωμένο κι ἱερό,
ποὺ τὸ ἴδιο χῶμα μένει ἀκόμα
ἀπ' τὸν ἀρχαῖο τὸν καιρό,

εἶδα τὴ Νίκη τὴ μεγάλη,
τὴ Νίκη τὴν παντοτινὴ,
τὴν εἶδα ἐμπρός μου νὰ προβάλῃ
μὲ φορεσιὰ δλοφωτεινὴ.

Κωστής Παλαμᾶς

15. Ο ΗΡΩΙΚΟΣ ΗΜΙΟΝΗΓΟΣ

Παρχμονή Χριστουγέννων τοῦ 1940. Πυκνὸ χιόνι ἐσκέπαζε ἀπὸ πολλὰς μέρες τὰ βουνὰ καὶ τὰ φαράγγια τῆς Βορείου Ἡπείρου. Ὁ μανιασμένος βοριάς εἶχε παγώσει τὸ χιόνι καὶ παραλύσει τίς συγκοινωνίες τοῦ στρατοῦ μας, ποὺ πολεμοῦσε ἐκεῖ ἐπάνω ἐναντίον τῶν Ἰταλῶν.

Τὴν παγερὴ ἐκείνη μέρα τῆς παραμονῆς ὁ διοικητὴς μιᾶς μεραρχίας ἐξεκίνησε μὲ τὸ ἐπιτελεῖό του γιὰ τίς πρῶτες γραμμὲς τοῦ Μετώπου. Ἐζήτησα νὰ τὸν συνοδεύσω καὶ μοῦ τὸ ἐπέτρεψε.

Ἡ πορεία μας ἦταν πολὺ δύσκολη. Τὰ δυστυχισμένα τὰ μουλάρια μας ἐσωριάσθησαν μέσχα στὰ χιόνια καὶ ἀναγκασθήκαμε νὰ προχωρήσωμε πεζοί. Ἦταν τόσο πυκνὸ τὸ χιόνι καὶ τόσο δυνατὸς ὁ βοριάς, ποὺ μόλις ἐπροχωροῦσαμε ἓνα χιλιόμετρο τὴν ὥρα.

Στὴν ἀνηφοριὰ ἐνὸς δρόμου συναντοῦμε ἓνα στρατιώτη

τελείως ξυπόλητο. Ήταν φορτωμένος ένα δοχεῖο με χαλβᾶ κι αγωνιζόταν νὰ προχωρήσῃ μέσα στὰ χιόνια.

— Γιατὶ εἶσαι ξυπόλητος; τὸν ἐρωτᾷ ὁ στρατηγός.

— Μὲ πονοῦν πολὺ τὰ πόδια μου, λέει ὁ στρατιώτης, καὶ δὲν ἢμπορῶ νὰ φορέσω ἄρβυλα.

Κοιτάξαμε τὰ πόδια του. Ήσαν μελανιασμένα καὶ πρησμένα καὶ ἀπὸ τὰ νύχια τῶν ἔτρεχε πύον. Καταλάβαμε ἀμέσως, ὅτι εὕρισκόταν σὲ πολὺ κακὴ κατάστασι, με προχωρημένα κρυοπαγήματα.

Ὁ Μέραρχος διατάζει τὸ στρατιώτη νὰ ἀφήσῃ τὸ δοχεῖο με τὸ χαλβᾶ, ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν ὑπακούει λέγοντας:

— Τὰ παιδιά ἐκεῖ ἐπάνω στὰ παγωμένα χιόνια ἔχουν δυὸ μέρες νὰ φᾶνε. Τὰ μουλάρια ψόφησαν. Πρέπει νὰ φθάσω γρήγορα. Αὐριο εἶναι Χριστούγεννα!...

Ήταν ἡμιονηγός καὶ δὲν εἶχεν ἀντιγνωρίσει τὸ Μέραρχό του.

Ἐπειδὴ τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ μουλάρια τοῦ στρατοῦ εἶχαν ψοφήσει ἀπὸ τὴν πείνα καὶ τὴν παγωνιά, ὅλα, πυρομαχικά καὶ τρόφιμα, τὰ μετέφεραν οἱ στρατιῶτες στοὺς ὤμους τῶν.

— Ἐννοια σου, λέει ὁ στρατηγός στὸν στρατιώτη, ποὺ ἔτρεμε ἀπὸ τὸ κρύο καὶ τοὺς πόνους τῶν ποδιῶν του, θὰ στείλω ἐγὼ τὸ δοχεῖο με τὸ χαλβᾶ στὰ παιδιά με ἄλλον στρατιώτη καὶ σὺ νὰ πᾶς στὸ γιατρὸ νὰ σοῦ γιαιτρέψῃ τὰ πόδια.

Διέταξε νὰ τοῦ δώσουν μάλλινες κάλτσες καὶ ἓνα ζευγάρι καινούργια ἄρβυλα καὶ τὸν ἔστειλε με διαταγὴ του στὸ ὀρεινὸ χειρουργεῖο.

Ὁ ἥρωικός ἡμιονηγός ἀσφαλῶς, ἂν ὑπάρχει σήμερα στὴ ζωὴ, θὰ εἶναι ἀνάπηρος καὶ ἀπὸ τὰ δυὸ του πόδια.

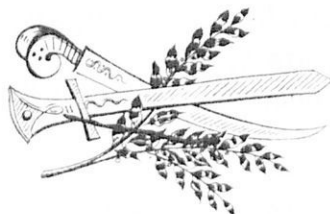
16. ΤΗΣ ΔΑΦΝΗΣ ΤΑ ΚΛΩΝΑΡΙΑ

ΤΗΣ δάφνης ξανανθίσαν τὰ κλωνάρια
ἐπάνω στῆς Ἡπείρου τὶς πλαγιές,
τὰ νέα γιὰ νὰ στολίσουν παλληκάρια,
ποὺ ἀπ' ὅλες τῆς Ἑλλάδος τὶς μεριές
τραβοῦν μ' ὀρμή, μὲ θάρρος καὶ μ' ἐλπίδα
γιὰ νὰ δοξάσουν τὴ γλυκεῖα Πατρίδα.

Ὁ βάρβαρος ἐχθρὸς τώρα ἄς τὸ μάθῃ
κι ἄς φύγῃ ντροπισασμένος, ταπεινός.
Ἡ δάφνη στὴν Ἑλλάδα δὲν ξεράθη,
τῆς Λευτεριᾶς δὲν σβήσῃ ὁ Αὐγερινός.
Κρατεῖ ἡ Ἑλλάδα κλῶνο ἐλιᾶς, μὰ ξέρει
νὰ σπέρνῃ κεραυνούς μὲ τ' ἄλλο χέρι.

« Ἑλληνικὴ Δημιουργία »

Σπ. Παναγιωτόπουλος

17. ΕΝΑ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΟ

«...Έγεννήθηκα κοντά στη θάλασσα. Νά την, γαλαζοπράσινη εκεί μακριά στα βράχια. Σ' αυτή έπερπάτησα, έκολύμβησα, έκλαψα, Πώς νά μη την αγαπώ;

» Κοντά σ' αυτή ζοϋν οί ιδικοί μου: 'Η μητέρα μου, πού μου έδωσε τó γάλα. 'Ο πατέρας μου με τó χαμόγελο στο στόμα. Τ' αδέλφια μου με τίς τρέλες καί οί φίλοι μου καί οί σύντροφοί μου στο παίξιμο καί στο τραγούδι.

» Έκει κοντά στη θάλασσα είναι καί τó σχολείο μου, όπου έμαθα τά πρώτα γράμματα. Έκει ήτο ó σοφός μου διδάσκαλος. Τί μαθήματα! Τί παραμύθια! Τί τραγούδια μαζί του! Καί γέλια καί έκδρομές καί παιχνίδια. Δεύτερος πατέρας ήταν για μάς.

» Σ' εκείνα τ' άνοικτά παράθυρα έμαζευόμαστε τόν χειμώνα τά παιδιά καί έκοιτάζαμε την βροχή, πού έπλημμυριζε τó περιβόλι. Κι εκείνο τó περιβόλι τó είχαμε φυτέψει με τά χέρια μας. 'Από εκείνα τά παράθυρα έμπαινε την άνοιξη ποτάμι ó ήλιος καί έλουζε τά σγουρά κεφάλια τών παιδιών, τά θρανία, τόν πίνακα, την έδρα, όλη την τάξη.

» Πιό πέρα είναι ή έκκλησία. Έκει έλειτουργούσε ó σε-

βάσμιος παπᾶς μὲ τὰ μακριὰ γένεια καὶ τὰ ἀγγελικὰ μάτια. Κάθε Κυριακὴ πηγαίναμε ὅλα τὰ παιδιά στὴν ἐκκλησίᾳ. Καὶ ἦσαν ἡμέρες, ποὺ τόσο γλυκὰ ἐψάλλαν οἱ ψάλτες, τόσο ἔλαμπε ὁ ἥλιος στὰ πολύχρωμα τζάμια τῆς ἐκκλησίας, τόσο ἐφρεγγοβολοῦσαν τὰ χρυσᾶ κεράκια στὰ μανουάλια, ποὺ ἐνόμιζες, ὅτι εὐρίσκεσαι στὸν Παράδεισο.

» Κάτω στὴν ἀγορὰ τῆς πόλεώς μας εἶναι ἓνα ὑψηλὸ σπίτι. Ἐκεῖ εἶναι τὸ γραφεῖο, ὅπου ἐργάζεται ὁ πατέρας μου μὲ τὸν μεγάλο ἀδελφὸ μου.

» Καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν πόλι μας, ἀνάμεσα σὲ δυὸ βουνάκια, φαντάζει τὸ μικρὸ κοιμητήρι μας. Ἐκεῖ κοιμᾶται ὁ παππούς μου. «Ὅταν πέθανε, τὸν ἔκλαψα μ' ὅλη μου τὴν καρδιά.

» Ὁ τόπος, ὅπου ἐγεννήθηκαν οἱ γονεῖς μου, τὰ ἀδελφιά μου καὶ οἱ φίλοι μου· τὸ σχολεῖο καὶ ὁ διδάσκαλος, ἡ ἐκκλησία καὶ ὁ παπᾶς, ὅλα αὐτὰ τὰ λέγουν πατρίδα.

» Τὰ ἀγαπᾶς αὐτά; «Ἀμα τὰ ἀγαπᾶς αὐτά, ἀγαπᾶς τὴν πατρίδα σου.

» Κάθε παιδί ἔχει τὴν ξεχωριστή, τὴν μικρὴ του πατρίδα. Κι ὅλες οἱ μικρὲς πατρίδες κάμνουν μιὰ μεγάλη, τὴν Ἑλλάδα. Γιατὶ ὅλες οἱ μικρὲς πατρίδες ἔχουν μερικὰ πράγματα ἴδια καὶ ἀπαράλλακτα. Τὴν ἴδια θρησκεία οἱ κάτοικοι καὶ τὴν ἴδια γλῶσσα. Τοὺς ἴδιους προγόνους. Τὰ ἴδια ἥθη καὶ ἔθιμα.

» Εἶμαι Ἕλληνας καὶ καυχῶμαι γιὰ τοὺς προγόνους μου. Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ εἶμαι καλός. Εἶμαι φρόνιμος. Καθαρός. Θέλω νὰ εἶμαι γερός, γιὰ νὰ μεγαλώσω καὶ νὰ κάμω στὴν ζωὴ μου κάτι. Μὰ καὶ τίποτε τὸ ἐξαιρετικὸ ἂν δὲν μοῦ τύχῃ ἡ εὐκαιρία νὰ κάμω, θὰ εἶμαι εὐχαριστημένος νὰ περάσω τὴν ζωὴ μου μ' ἐργασία, τιμὴ καὶ δικαιοσύνη.

» Ἡξεύρω πὼς καὶ στὶς ἄλλες πατρίδες, τὶς ξένες, ἑκατομ-

μύρια άλλα παιδιά, αγόρια και κορίτσια, είναι ώσάν και μέ. Τ' αγαπῶ και εὐχομαι τὸ καλὸ των. Μὰ δὲν θέλω νὰ μ' ἀδικήσουν. Ἡ Ἑλλάς εἶναι τόπος μᾶλλον πτωχὸς και ἔχει πολλοὺς νὰ θρέψῃ. Τῆς χρειάζεται εἰρήνη και ἀσφάλεια.

» Γνωρίζω, ὅτι ἡ Ἑλλάς πάντα ἐπολέμησε γιὰ νὰ εἶναι ἐλεύθερη. Σκλάβους δὲν ἠθέλησε νὰ ἔχῃ, ἀκόμη και ὅταν ἤμποροῦσε. Δὲν θέλει ὅμως και αὐτὴ νὰ σκλαβωθῇ. Ἐδιώξε τὸν Πέρση και τόσους ἄλλους εἰσβολεῖς ἀπὸ τὴν γῆ της.

» Δὲν ὀνειρεύομαι πολέμους. Θὰ ὑπερασπισθῶ ὅμως μὲ τὸ αἷμά μου και τὴν τελευταία σπιθαμὴ τοῦ τόπου μου, ποὺ μὲ ζῇ και μὲ ἀνδρειεύει μὲ τὴν πολλή του δόξα.

» Ὅλοι οἱ ξένοι, ποὺ κατοικοῦν πρὸ εὐφορους τόπους τριγυρὸς μας, ἐργάζονται. Θὰ ἐργασθῶ γιὰ νὰ τοὺς φθάσω και νὰ τοὺς περάσω, γιατί ἡ ἐλληνικὴ φυλὴ εἶναι πρὸ ἐξυπνὴ και πρὸ ἐπιδέξια ἀπὸ τόσες ἄλλες φυλές. Μὲ τὴν ἐργασία μου θὰ κάμω πολλά· αὐτὸ τὸ ὑπόσχομαι στὸν ἑαυτό μου.

» Καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμη: Γνωρίζω ἀπὸ μικρὸς τί εἶναι σ ε β α σ μ ο ς και σέβομαι τοὺς ἀνθρώπους και κάθε τί. ποὺ εἶναι καλύτερο ἀπὸ ἐμέ.

» Σέβομαι πρὸ πολὺ τοὺς γέρους. Ἄν εἰπῆς ἓνα πικρὸ λόγο σ' ἓνα γέρο, εἶναι δυὸ φορές πικρὸς. Ἄν τοῦ κάμῃς ἓνα κακὸ, εἶναι δυὸ φορές κακὸ. Θέλω ἐγὼ νὰ πειράξῃ κανεῖς τὸν πατέρα μου; Θέλω νὰ τὸν πικράνῃ; Ἐτσι και ἐγὼ δὲν θὰ πειράζω και δὲν θὰ πικράνω τὸν πατέρα ἄλλου παιδιοῦ...».

Αὐτὰ ἔγραψε προχθὲς ὁ Κωστάκης στὴν ἐκθεσί του, ὅταν ὁ διδάσκαλός των ἐζήτησε κάθε παιδί νὰ γράψῃ κ α τ ι τ ι ἀ π ὸ τ ὸ ν ἑ α υ τ ὸ τ ο υ.

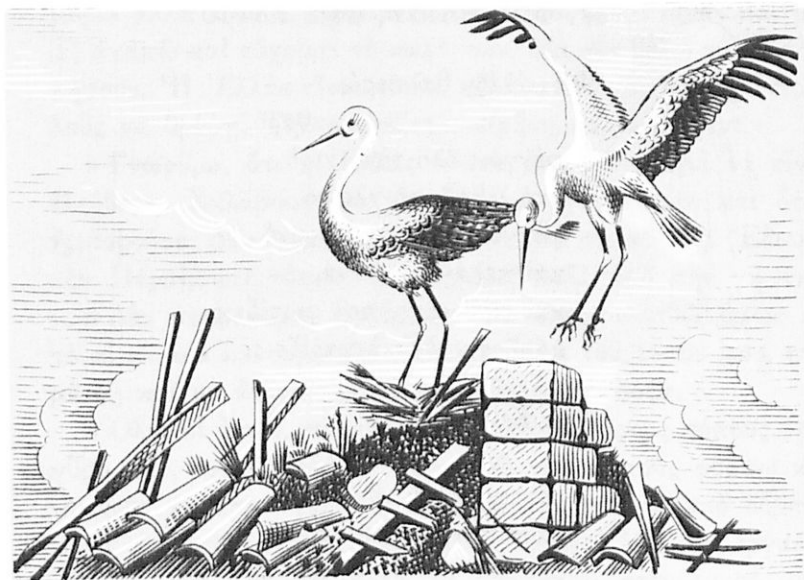
18. ΦΩΣ ΗΛΙΟΥ, ΦΩΣ ΚΥΡΙΟΥ

Φῶς ἡλίου θαλπερό,
καθαρό,
φέγγεις ὅλο τὸν καιρὸ
στὸ λιβάδι τὸ χλωρό,
φέγγεις δάση καὶ βουνά
καὶ πελάγη γαλανά,
καὶ στὰ μέρη, ποὺ φωτίζεις,
κάλλος καὶ ζωὴ χερτίζεις.

Φῶς Κυρίου νοερό,
ἱλαρό,
φέγγεις ὅλον τὸν καιρὸ
κάθε πλάσμα τρυφερό,
φέγγεις τὴν ἀγνὴ καρδιά,
ποὺ ἔχουν τὰ καλὰ παιδιὰ
καὶ τὸν νοῦν, ὅπου φωτίζεις,
στὸ καλὸ τὸν συνηθίζεις.

Φῶς ἡλίου θαλπερό,
καθαρό,
φῶς Κυρίου ἱλαρό,
φέγγετ' ὅλο τὸν καιρὸ,
ναῦρούμε στὴ μαύρη γῆ
καὶ στὴν σκοτεινὴ ζωὴ
τοῦ Θεοῦ τὸν ἅγιο νόμο
καὶ τῆς ἀρετῆς τὸ δρόμο.

Γεώργιος Βιζυηνός

Γ'. ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΖΩΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΔΕΝΔΡΑ

19. ΛΕΛΕΚΙ ΚΑΙ ΣΚΟΥΛΗΚΙ

1. Μιά φορά δυο λελέκια έκτισαν τή φωλιά τους ψηλά στή σκεπή ενός έρημóσπιτου, δίπλα σ' ένα λιβάδι καταπράσινο καί μεγάλο.

“Άμα βγήκαν τά λελεκάκια τους από τ' αυγά, ή μητέρα τά φύλαγε κι ό πατέρας έπηγαίνoερχόταν με τήν τροφή στο στόμα.

Μιά μερα τó λελέκι, εκεί που έφαγνε στο λιβάδι για τροφή, βλέπει ένα σκουλήκι. Ήταν μακρύ - μακρύ καί τó χρώμά του ήταν ώσάν τó χόμα. Δέν είχε πόδια καί όμως έπροχωρούσε. Μαζευόταν - άπλωνόταν, μαζευόταν - άπλωνόταν κι έτσι πάντα περπατούσε.

—“Έ, ποῦ πᾶς; τοῦ λέει τó λελέκι. Δέν με φοβάσαι;

— Καὶ ποιὸς εἶσαι ἢ ἀφεντιά σου; Δὲν σὲ βλέπω. Εἶμαι τυφλό.

— Εἶμαι τὸ λελέκι, τοῦ λέγει.

— Πῶ, πῶ, τί ἔπαθα τὸ ἄμμοιρο!

— "Ὡστε μὲ ξέρεις, σὰ νὰ εἰποῦμε!

— Τὸν ἀφέντη τοῦ λιβαδιοῦ νὰ μὴν ξέρω, ποῦ τὸν τρέφομε ὅλοι ὅσοι ζοῦμε ἐδῶ μέσχα;

— "Ὡστε καὶ σὺ ἐδῶ μένεις πάντα μὲ τὴν οἰκογένειά σου;

— Ποῦ νὰ τὴν εὔρω τὴν οἰκογένεια, ἀφέντη μου; δὲν μοῦ φθάνει ἢ φτώχεια μου, μόνο θέλω νὰ ἔχω καὶ οἰκογένεια!

— Μὰ δὲν νομίζεις, πῶς ἐσὺ καὶ οἱ σύντροφοί σου, οἱ φτωχοὶ καὶ κηκομοιριασμένοι, εἴσθε περιττοὶ στὸν κόσμον αὐτό;

— "Ὅχι δὲ καὶ τόσο περιττοὶ ὅσο νομίζεις, ἄρχοντά μου. Ἄλλη φορὰ θὰ σοῦ εἰπῶ τὸ γιὰτί.

— "Ἀς εἶναι ἄλλη φορὰ, εἶπε καὶ τὸ λελέκι καὶ ἐπέταξε στὴ φωλιά του.

Τὸ σκουλήκι ἐσύρθηκε βίχστικὰ στὴν τρυπά του.

2. Δὲν ἐπέρασαν πολλές μέρες καὶ συναντήθηκαν στὸ ἴδιο μέρος πάλι τὸ λελέκι μὲ τὸ σκουλήκι.

— Σκουλήκι, λέγει τὸ λελέκι, μὴ φοβᾶσαι εἶμαι χορτάτο. Τί μοῦ ἔλεγες προχθές, πῶς καὶ ἐσεῖς οἱ μικροὶ δὲν εἴσθε περιττοὶ σ' αὐτὸ τὸν κόσμον; Ἐξήγησέ μου, πῶς ζῆς καὶ τί δουλειὰ κάνεις.

— Δουλεύω ἡμέρα νύκτα τὸ χῶμα, σκάβω. Ἀνοίγω παντοῦ τρυπες...

— Καὶ αὐτὸ τί ὠφελεῖ; ἐρώτησε τὸ λελέκι.

— Πῶς δὲν ὠφελεῖ; Μ' αὐτό, ποῦ κάμνω, φυτρώνουν εὐκόλα τὰ φυτὰ καὶ ἀνάμεσα στὰ φυτὰ ζοῦν ἔντομα καὶ ἀπὸ τὰ ἔντομα ζοῦν οἱ βάρκαχοι, οἱ σαῦρες, τὰ φίδια, ποῦ ἡ εὐγένειά σου καταδέχεται καὶ τρώγει.

Τὸ χῶμα, ποὺ εἶναι κάτω, τὸ φέρνω ἔξω στὸν ἥλιο, στὸν ἀέρα καὶ στὴ βροχὴ καὶ τὸ χῶμα, ποὺ εἶναι ἐπάνω τὸ πηγαίνω κάτω. Αὐτὸ ὠφελεῖ πολὺ στὴ γεωργία. Καὶ ἀκόμη ἓνα ἄλλο: Θὰ ἔτυχε νὰ ἰδῇς κάτι μακραμένα φύλλα, ποὺ τυλιγμένα ὥσῃ χωνι στέκονται ὄρθια. Αὐτὴ τὴ δουλειά τὴν κάμνομε τὴν νύκτα. Τὴν ἄλλη νύκτα τραβοῦμε τὰ φύλλα πρὸ κάτω, ὥσπου χώνεται ὅλο τὸ φύλλο μέσα στὴ γῆ. Ἔτσι ὀλίγο ὀλίγο τὸ φύλλο σαπίζει καὶ γίνεται μαλακό, γιὰ νὰ τὸ φᾶμε. Ὅ,τι περισσεύσῃ, γίνεται λίπασμα, δηλαδή κάτι ποὺ δυναμώνει τὸ χῶμα καὶ τὸ κάμνει παχύτερο.

— Εἰσθε ὅμως πολὺ ἄσχημα, εἶπε τὸ λελέκι.

— Καὶ τί μ' αὐτό; Δὲν εἴμεθα ἐργατικά; Δὲν εἴμεθα ὠφέλιμα; Γιατὶ λοιπὸν μᾶς περιφρονοῦν; Γιατὶ μᾶς πατοῦν; Μὴ θαροῦν, πὼς δὲν πονοῦμε;

— Σὲ λυποῦμαι, κακόμοιρο, εἶπε τὸ λελέκι.

— Μὰ ἀφοῦ ἔχεις τέτοια εὐγενικὴ καρδιά, δὲν λές ἕναν καλὸ λόγο στὰ παιδιὰ σου γιὰ μᾶς;

Τὸ λελέκι ἐστάθη στὸ ἕνα τοῦ πόδι, ἐταπώθη καμκρωτὰ καὶ εἶπε:

— Ἀφῆσε καὶ θὰ συλλογισθῶ μὲ τὴν ἡσυχία μου ὅσα μοῦ εἶπες.

— Καὶ τώρα θὰ σοῦ δώσω καὶ ἐγὼ μιὰ συμβουλή, ἀφέντη μου, εἶπε τὸ σκουλήκι.

— Ἀ, ᾧ! ὅλα κι ὅλα, μὰ οἱ συμβουλὲς ἄς λείψουν. Βλέπω, πολὺ τὸ ἐπῆρες ἐπάνω σου, ποὺ καταδέχομαι νὰ κουβεντιάσω μαζί σου!

— Μὲ συγχωρῆς. Ἐγὼ ἡξεύρω τί τιποτένιο πρᾶγμα εἶμαι. Αὐτὸ σοῦ τὸ εἶπα, γιὰ νὰ σὲ προφυλάξω ἀπὸ ἕνα μεγάλο κακὸ.

Τὸ λελέκι ἐγέλασε περιφρονητικά.

— Λέγε μου λοιπὸν ἀπὸ τί κακὸ θὰ μὲ προφυλάξῃς ἐσύ;

— Κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ παλιόσπιτο ἔχομε ἀνοίξει ἐμεῖς τὸ

σκουλήκια παντοῦ τρῦπες. "Όλη ἡ γῆ εἶναι σκαμμένη· σ' αὐτὴ τῇ δουλειᾷ ἔχομε ἐργασθῇ ἑκατὸ χιλιάδες σκουλήκια καὶ περισσότερα. Λοιπὸν τὰ μάτια σου τέσσερα, ἀφέντη, νὰ μὴν πέσῃ καμμιὰ ὥρα καὶ σᾶς πλακώσῃ.

Τὸ λελέκι ἐγέλασε πολὺ δυνατὰ καὶ λέγει:

— Δὲν εἶναι σωστὸ νὰ σχετίζεται κανεὶς μὲ τέτοια πλάσματα. "Ενα σκουλήκι νὰ φαντάζεται, πὼς ἔμπορεῖ νὰ ρίξῃ δλόκληρο σπίτι μαζί μὲ τὴ φωλιά μας!

Αὐτὰ εἶπε καὶ ἔφυγε. Τὸ σκουλήκι ἐσύρθηκε ἡσυχα στὴν τρῦπά του.

3. Μιὰ μέρα τὰ δυὸ λελέκια καθισμένα στὴ φωλιά τους ἐχαίδευαν τὰ παιδιὰ των μὲ τὴ μύτη των. "Εξαφνα ἀκοῦν ἓνα τρίξιμο.

— Τί εἶναι αὐτό; λέγει τὸ θηλυκὸ λελέκι φοβισμένο. Μοῦ φαίνεται, ὥσάν νὰ τρέμῃ ἡ στέγη.

— Κι ἐμένα ἔτσι μοῦ φαίνεται, λέει τὸ ἄλλο.

Δὲν ἐπρόφθασαν νὰ εἰποῦν ἄλλη λέξι καὶ τὸ σπίτι ἐσωριάσθηκε μὲ βρόντο μεγάλο. "Ενα σύννεφο σκόνη ἐσηκώθηκε ψηλὰ στὸν ἀέρα καὶ τὰ δυὸ λελέκια ἐπέταξαν τρομαγμένα. Μὰ ἐγύρισαν ἀμέσως ὀπίσω. Ἐφώναζαν τὰ παιδιὰ τους, ἐκτυποῦσαν μὲ τὴ μύτη τους τὶς πέτρες καὶ τὰ ξύλα. Καμμιὰ ἀπάντησι. Τὰ παιδιὰ τους εἶχαν σκοτωθῇ.

Τὰ δυὸ πουλιὰ ἐκάθισαν ἐκεῖ ἀρκετὴ ὥρα καὶ ἐκλαψαν τὰ παιδιὰ τους. Τὸ ἀρσενικὸ λελέκι ἐθυμήθηκε τί τοῦ εἶπε μιὰ ἡμέρα τὸ σκουλήκι καὶ τὸ διηγήθηκε στὴ σύντροφό του.

— Ποιὸς νὰ τὸ φαντασθῇ, ἔλεγε, πὼς ἓνα τιποτένιο σκουλήκι μοῦ ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν!

Τὰ δυὸ πουλιὰ ἔφυγαν ἀπαρηγόρητα καὶ δὲν ἐξαναγύρισαν. Μὰ καὶ μὲ μιὰ ἀπόφασι· νὰ μὴν περιφρονοῦν κανένα, ὅσο μικρὸς καὶ ἂν εἶναι.

Κατὰ Ἑβραῖον

Γ. Α. Μέγας

Τὰ παιδιά, καθισμένα στὸν παχὺ ἥσκιο τῆς πελώριας καρυδιᾶς καὶ συζητῶντας μὲ τὸν ἀγροφύλακα, εἶδαν νὰ ξεπροβάλλῃ ἀπὸ τὸν δρόμον τῶν ἀμπελιῶν ὁ κύριος Πέτρος, ὁ γεωπόνος. Ἀμέσως ἐπετάχθησαν ἐπάνω. Κι ἄλλα τοῦ ἐτοίμασαν κάθισμα κι ἄλλα ἔτρεζαν νὰ φέρουν ὀπωρικά καὶ κρὺο νερό.

Ἐκάθισεν ὁ κύριος Πέτρος, σπογγίζοντας τὸν ἰδρωτὰ. Ἀνάσανε. Ἐκοίταξε γελαστά γῦρο. Καὶ ἔπειτα:

— Πάλι ζωηρὴ συζήτησι εἴχατε, εἶπεν.

— Ναί, ἀπήντησεν ὁ ἀγροφύλακας. Καὶ αἰτία εἶναι τὸ «ζουλάπι» ἐκεῖνο ἐκεῖ, ποὺ τὸ ἀνεκάλυψε στὸ ἀμπέλι ὁ σκύλος μου.

— Τὸ ζουλάπι; Ἄ, ὁ σκαντζόχοιρος; Ὁ καημένος! Σφαῖρα ἔγινε ἀπὸ τὸν τρόμο του. Καὶ εἶναι μεγάλος!

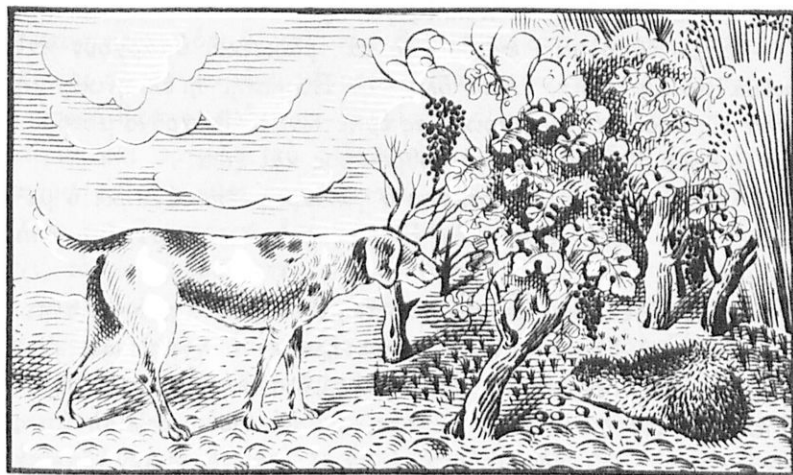
— Μᾶς λέγουν ἐδῶ, κύριε Πέτρο, πὼς ὁ σκαντζόχοιρος τρώγει τὰ σταφύλια, εἶπε τὸ μικρότερο παιδί. Καὶ κάμνει ζημιὰ, ἐνῶ ἡμεῖς ἐδιαβάσαμε κάπου, ὅτι τρώγει μόνον τὶς ὀχιές.

— Ὡστε αὐτὸ ἐδῶ τὸ ἄκακο πλάσμα εὐρίσκεται «ὕπὸ κατηγορίαν» καὶ σεῖς, παιδιὰ, τοῦ ἐγίνατε συνήγοροι, ρώτησεν ὁ γεωπόνος.

— Ναί! ναί! ἐφώναξαν τὰ παιδιά, ἐνῶ οἱ μεγάλοι ἐγελοῦσαν.

Ἐφθασαν καὶ τὰ μικρὰ μὲ τοὺς καρπούς καὶ τὸ δροσερό, πηγαδίσιο νερό. Ἐπῆρε ὁ κύριος Πέτρος σῦκα μελιστάλακτα καὶ χονδρόρρογα μαῦρα σταφύλια. Ἐφραγε, εὐφράνθηκε καὶ ὕστερα:

— Πάλι τὸ ἴδιο ζήτημα στὴ μέση, εἶπε. Τὶς προάλλες ξαναέγινε γι' αὐτὸ λόγος. Ὅσοι πιστεύουν, ὅτι ὁ «ἀκανθό-

χοιρος» προξενεί ζημιὰ στὰ κτήματα, πλανώνται...

— Μὰ τὸ εἶδαμε μὲ τὰ μάτια μας αὐτὸ τὸ ζῶο νὰ πρῶ-
γη ρῶγες, διεμαρτυρήθηκε ἓνας ξωμάχος.

— Τὸ παραδέχομαι, γέρο Νικόλα. Κάποτε-κάποτε γράβει-
ται καὶ αὐτὸς τὸν ἐκλεκτὸ καρπὸ. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα εἶναι ἂν
κάνει τὸ κακὸ, ποὺ προξενοῦν στὰ σταφύλια τὰ ἄλλα πλά-
σματτα, ἰδίως τὰ πτηνὰ. Αὐτὴ τὴν ἐποχὴ τῆς «παγκαρπίας»,
ὅπως γνωρίζετε, καὶ οἱ σκύλοι ρίχνονται στὰ σταφύλια. Πῶς
συμβαίνει λοιπὸν νὰ τὰ ἔχουμε μόνον μὲ τὸν σκαντζόχοιρο,
ἓνα ζῶο πρακτικὰ εὐεργετικὸ στὸν ἄνθρωπο.

Ἀλλὰ, φίλοι μου, οἱ περισσότεροι ἀπὸ μᾶς, ἂς μὴν τὸ
κρύβουμε, τὸν κυνηγᾶμε γιὰ τὸ νόστιμο κρέας του. Πολλοὶ
ἄνθρωποι σκέπτονται τὸ κέρδος τῆς στιγμῆς καὶ ἀδιαφοροῦν
γιὰ τὰ λοιπὰ.

Ὅλοι γνωρίζομεν, ὅτι ὁ σκαντζόχοιρος ἐξολοθρεύει κάθε
τροφικὸ, βλαβερὸ στὴ γεωργία, καὶ καταδιώκει πολὺ τὰ φί-
δια καὶ μάλιστα τὴν ὀχιά. Ἐχτε ἀντίρρηση;

— Κάθε άλλο! είπαν πολλές φωνές.

— Στόν τόπο μας, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ τρωκτικά, ὑπάρχουν καὶ πάρα πολλὰ φίδια. Ἀπὸ ὅλη τὴν Εὐρώπη, ἡ ἐλληνικὴ γῆ ἔχει τὶς περισσότερες ποικιλίες ἐρπετῶν. Κάθε χρόνο μετροῦμε μερικὰ θύματά των σὲ ἀνθρώπους καὶ ζῶα.

— Τὶς προάλλες μᾶς ἔσκασε ὁ γάιδαρος, ἐπετάχθηκε ὁ μικρὸς Γιαννακὸς, γιὰτὶ τὸν ἐδάγκασε μιὰ καταραμένη στὸ μουσούδι...

“Ὅλοι ἐγέλασαν μὲ τὸν χαριτωμένο τρόπο, ποῦ τὰ εἶπε.

— Νὰ μιὰ ζημιὰ ἔξαφνα, παρετήρησεν ὁ γεωπόνος. Λογαριάσατε πόσες τέτοιες προλαβαίνει ὁ σκαντζόχοιρος. Ἕνας Γάλλος ἐπιστήμων εἶπε κάποτε, ὅτι «ὁ Θεός, ἐπειδὴ ἴσως μετενόησε, ποῦ ἐδημιούργησε τὴν ὀχιά, ἔστειλεν ἔπειτα ἐναντίον της τὸν ἀκανθόχοιρον, ὀπλισμένον μὲ τὰ φοβερά του ἀγκάθια».

Δυὸ διαβάτες ἐσταμάτησαν καὶ ἐχαίρετisan. Ἐπειτα ἐπλησίασαν τὸν κύριο γεωπὸνο καὶ τοῦ ἐζήτησαν μιὰ συμβουλή. Ἐπὶ ἡ συζήτησι ἐκόπηκε. Τότε τὰ παιδιὰ ἐκράτησαν τὸν σκύλο καὶ ἄφησαν ἐλεύθερο τὸ ἀγκάθωτό ζῶο. Ἐκεῖνο ἐξεθάρρεψε καὶ ἐχώθηκε στοὺς θάμνους.

“Ὅταν ἔφυγαν οἱ περαστικοί, ἡ συζήτησι συνεχίσθηκε.

— Ἡξεύρεις, κύριε Πέτρο, εἶπεν ὁ γέρο Νικόλας, τὴν ἄνοιξι ὁ διδάσκαλος μοῦ ἔλεγε πὼς ὁ σκαντζόχοιρος, καὶ νὰ δαγκαθῇ ἀπὸ ὀχιά, δὲν ψοφᾷ.

Οἱ ἄλλοι ἔδωσαν προσοχή.

— Σωστά σοῦ εἶπε. Ὀλίγα χρόνια εἶναι, ποῦ ἔγινε γνωστὸ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ἔπειτα ἀπὸ πειράματα σ' ἓνα εἰδικὸ ἴδρυμα τῆς Γαλλίας. Ἐκεῖ διατηροῦν πολλὰς ὀχιές.

“Ἄλλοτε ἐνομιζαμε, ὅτι ὁ σκαντζόχοιρος πλησιάζει τὴν ὀχιά, τῆς δαγκάνει τὴν οὐρά καὶ ἀμέσως γίνεται σφαῖρα. Αὐτὸ δὲν εἶναι σωστά. Τὴν ὀχιά τὴν πλησιάζει ἄφοβα καὶ

προβάλλει τὸ ρύγχος του, ὥσάν νά θέλῃ νά τήν μυρισθῇ. Ἐκεῖνη τότε ὀρμᾷ καί τόν δαγκάνει στό ρύγχος. Αὐτός γλείφει τὸ δαγκαμένο μέρος καί πάλι κινᾷ πρὸς τὰ ἐμπρός. Δεύτερο δάγκαμα ἡ ὀχιά. Εὐρίσκει ὅμως καί αὐτός τήν εὐκαιρία καί ἀρπάζει τὸ φίδι ἀπὸ κάπου. Ἐκεῖνο κτυπιέται ἐπάνω στ' ἀγκάθια του, καταπληγώνεται καί ψοφᾷ. "Αν τὸ ζῶον πεινᾷ, τρώγει ἐπὶ τόπου ἓνα μέρος τοῦ φιδιοῦ. "Αν ὄχι, τὸ μεταφέρει στήν φωλιά του.

Ἡξεύρω, τί θὰ μὲ ἐρωτήσης γέρο Νικόλα, εἶπε τώρα ὁ γεωπόνος. Θὰ μ' ἐρωτήσης γιὰτὶ δὲν ψοφᾷ ὁ σκαντζόχοιρος, ἔπειτα ἀπὸ τόσα δαγκάματα. Ἐδῶ κυρίως εἶναι ἡ ἀναισθησία, ποὺ ἔκκαμν οἱ εἰδικοί: Τὸ δηλητήριο, ποὺ χύνει στήν πληγὴ ἡ ὀχιά, ἐνῶ εἶναι ἀρκετὸ νά θανατώσῃ κάποτε ἄνθρωπο, δὲν φέρει καμμιά βλάβη στό ἀκνηθωτὸ ζῶο. Αὐτὸ γιὰ νά ψοφήσῃ πρέπει νά δαγκαθῇ ἀπὸ τὴν ὀχιά τριάντα περίπου φορές. Καὶ κάθε φορὰ νά χύνεται στήν πληγὴ ἡ παραπάνω ποσότης, κάπου δηλαδὴ ἐπτὰ ἢ ὀκτὼ χιλιοστόγραμμα δηλητηρίου. Τόση ἀντίστασι δείχνει τὸ σῶμά του.

Δὲν πρέπει λοιπὸν νά ἀφήνωμε νά ἐξοντώνεται αὐτὸ τὸ εὐεργετικὸ ζῶο. Καὶ σημειώσατε τοῦτο: Σὲ ὅλη τὴν μεσημβρινὴ καὶ νότια Ἑλλάδα ὁ σκαντζόχοιρος εἶναι τὸ μοναδικὸ ζῶο, ποὺ κυνηγᾷ ἀποτελεσματικὰ τὰ φαρμακερὰ φίδια. Στὴν βόρεια Ἑλλάδα εἶναι καὶ οἱ πελαργοί.

Σεῖς οἱ μικροὶ ἀκούτε καὶ προσέχετε. Ἐμεῖς οἱ μεγάλοι ἐξήσαμε τὰ μικρά μας χρόνια, ὅταν οἱ ἐπιστῆμες δὲν ἦσαν τόσο ἀναπτυγμένες. Γι' αὐτὸ ἐπιμένουμε σήμερα σὲ μερικὰ πράγματα, μὴ σωστά, ποὺ τὰ διατηροῦμε ὅμως «κατὰ παράδοσι».

Θ. Μακρόπουλος

21. ΤΟ ΜΥΔΙ ΚΑΙ Ο ΠΟΝΤΙΚΟΣ

“Αν ρίξετε ένα πήλινο κανάτι στη θάλασσα και τὸ ἀνασύρετε ἔπειτα ἀπὸ κάμποσο καιρὸ, εἶναι πιθανὸν νὰ εὑρετε μέσα ἕνα ὀκταπόδι. “Αν ὅμως ἀφήσετε σ’ ἕνα ἥσυχο μέρος τοῦ βυθοῦ ἕνα ξύλο ἢ ἕνα σίδερο, θὰ ἰδῇτε, ἔπειτα ἀπὸ ἕνα διάστημα, νὰ σχηματίζεται ἐκεῖ ἐπάνω μιὰ ὁλόκληρη ἀποικία ἀπὸ μύδια. Τέτοιες ἀποικίες συναντᾷ κανεὶς σὲ πολλὰ μέρη, ὅταν ὁ βυθὸς εἶναι κατάλληλος καὶ τὰ νερὰ ἥσυχα. Εἶναι οἱ ἀρχαιότερες ἀποικίες τῆς ὑψηλίου, πολὺ καλιότερες ἀπὸ τὶς ἀποικίες τῶν Φοινίκων καὶ τῶν Ἑλλήνων.

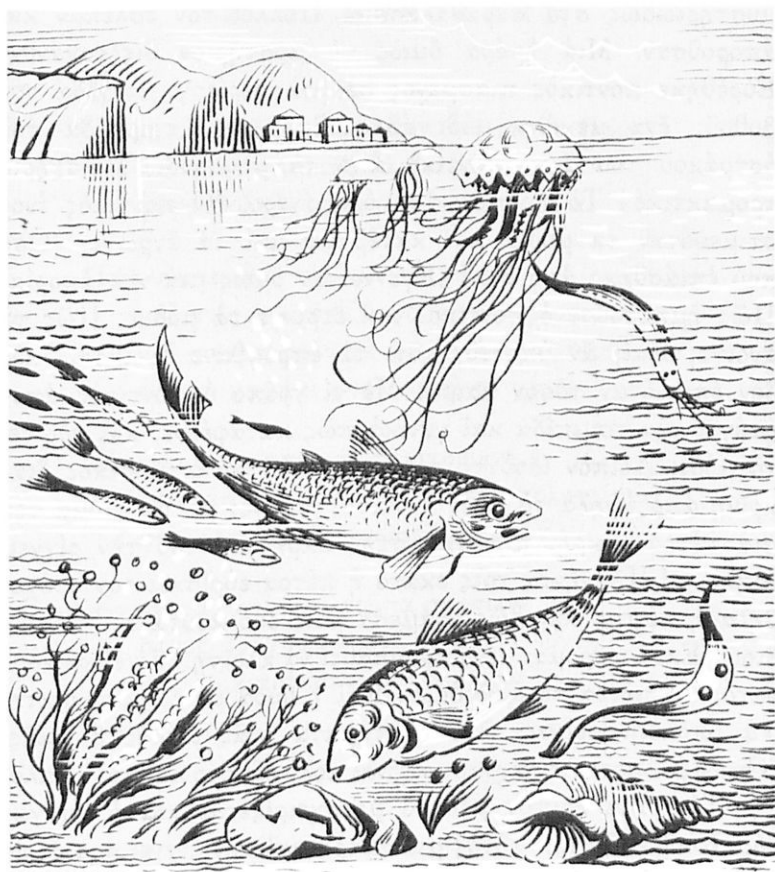
Τὸ μύδι, προστατευόμενο ἀπὸ τὸ διπλὸ ὕστρακό του, ποὺ ἀνοίγει καὶ κλείει ὡσὰν τσιμπίδα, δὲν ἀντιμετωπίζει πολλοὺς κινδύνους, οὔτε ἔχει πολλοὺς ἐχθρούς. Δὲν φοβᾶται σχεδὸν κανένα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἀστερίξ — τὸν σταυρὸ τῆς θαλάσσης — καὶ τὸν τσαχανό, ὅπως λέγεται ἕνας μικρὸς, τετραπέρατος καβουράκος τοῦ βυθοῦ.

Ὁ πρῶτος, ὁ ἀστερίξ, θεωρεῖται καὶ εἶναι ὁ μεγαλύτερος χαλαστής τῆς γενιᾶς τῶν μυδιῶν καὶ τῶν στρειδιῶν. Ζυγώνει τὸ θῦμα του, τὸ ἀγκαλιάζει, τὸ πιέζει, τὸ ἀνοίγει καὶ τὸ τρώγει.

Ὁ ἄλλος ἐχθρὸς, ὁ τσαχανός, ἔχει ἄλλη τακτική. Αὐτὸς τὸ μύδι τὸ τρώγει σιγά-σιγά. Πῶς ὅμως ἔμπορεῖ καὶ τὸ ἀνοίγει; Χμ! Ἔχει τὸν τρόπο του.

Ἀλλά, πρὶν ἐκθέσωμε αὐτὸν τὸν τρόπο, θὰ παρουσιάσωμε ἕναν ἄλλο φαγᾶ, ἕναν ἄλλο περιέργο καὶ ἀπίθανο ἐχθρὸ τοῦ μυδιοῦ, σπεριανῆς προελεύσεως. Καὶ τώρα πιά πρέπει νὰ φέρωμε τὴν συζήτησι στὸν ποντικό, γιὰτὶ αὐτὸς εἶναι ὁ ἀπὸ ξηρᾶς ἐπιδρομεύς.

Ὁ ποντικός εἶναι πολυμήχανος. Καταφέρνει δουλειές, ποὺ σοῦ ἔρχεται ζαλάδα. Σκαρφαλώνει στὸν τοῖχο, τρυπᾷ

τὴν σκινίδα, κλέβει τ' αὐγά. Τέλος ἀνέμεσα στ' ἄλλα, εἶναι καὶ δεινὸς κολυμβητής. Κάνει καὶ μακροβούτια. Λαμπρά, ὅλα αὐτὰ εἶναι γνωστά καὶ δὲν ἐκπλήττουν κανένα.

Ἐκεῖνο ὅμως, ποὺ δὲν ἐπερίμενε κανείς, εἶναι, ὅτι θὰ ἐπεζέτεινε τὴν δρᾶσί του καὶ μέχρι βυθοῦ! Καὶ ὅμως καὶ αὐτὸ γίνεται. Φθάνει καὶ στὸν βυθὸ ἀκόμη καὶ ἐπιτίθεται στὰ μύδια. Γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγο τριφυρίζει συχνά

μυστηριωδῶς στὸ παραθαλάσσιο. Πολλοὶ τὸν ἔβλεπαν καὶ ἀποροῦσαν. Μιὰ ἡμέρα ὅμως τὸ μυστήριον διελευκάνθη. Εὐρέθηκε ποντικὸς πιασμένος σὲ μιὰ περιέργη παγίδα τοῦ βυθοῦ: ἓνα μεγάλο μύδι ἐβαστοῦσε στὴν τσιμπίδα τοῦ ὀστράκου του ἓναν ποντικὸ ἀπὸ τὸ μουσούδι! Πειστήριο τρομακτικό! Τὸ πρῶγμα ἦτο ὀλοφάνερο. Ὁ ποντικὸς ἐνοστιμευόταν τὰ μύδια καὶ κατέβαινε καὶ τὰ ἔτρωγε. "Ὅσο πὺ ἐπιάσθηκε ἀπὸ ἓνα! Ἐγεννιόταν ὅμως μιὰ νέα ἀπορία: Πῶς ἤμποροῦσε ὁ ποντικὸς καὶ ἔτρωγε τὰ μύδια; Πῶς τὰ ἀνοίγει; Καί, ἂν ὑποθεθῇ, ὅτι τὰ ἐπρόφθανε ἀνοικτά, πῶς δὲν ἐπιανόταν τόσον καιρὸ; Μὲ τί τρόπο ὁ ποντικὸς ἀποφεύγει τὴν τσιμπίδα καὶ γενικὰ πῶς καταφέρνει καὶ τρώγει τὸ μύδι; Λοιπὸν ἰδοὺ τὸ τέχνασμα! "Ὅταν ὁ ποντικὸς διακρίνῃ ἀπὸ ὑψηλὰ τὸ μύδι ἀνοικτό, παίρνει μὲ τὸ στόμα του μιὰ πέτρα μικρή, πηγαίνει στὴν ἄκρη καὶ τοῦ τὴν ρίχνει. Μπλούμ! Ἐνενήντα τοῖς ἑκατὸ ἡ πέτρα εὐρίσκει τὸν στόχο, δηλαδὴ πέφτει ἀκριβῶς ἀνάμεσα στὶς δυὸ κουτάλες τοῦ μυδίου. Ἐκεῖνο τρομαγμένο προσπαθεῖ νὰ κλείσῃ. Μὰ εἶναι ἀδύνατο. Ἡ πέτρα τὸ ἐμποδίζει. Καὶ ἡ θύρα μένει μισάνοικτη. Τὰ ὑπόλοιπα εἶναι πλέον ζητήματα μιᾶς ἀπλῆς βουτιάς. "Ὅπως βλέπετε, τὸ τέχνασμα εἶναι πολὺ ἔξυπνο καὶ πολὺ ἀπλό.

Τὴν ἴδια λοιπὸν μέθοδο μεταχειρίζεται καὶ ὁ τσαχανός. Κουβαλάει καὶ αὐτὸς μιὰ πέτρα καὶ τὴν ρίχνει στὸ ἀνοίγμα τῆς θύρας τοῦ στρειδιοῦ ἢ τοῦ μυδίου καὶ ἡ θύρα δὲν ἔμπορεῖ νὰ κλείσῃ πλέον. Καὶ τότε ἐκεῖνος μπαίνει μέσα ἄφοβα καὶ στρώνεται στὸ φαί. Μιμεῖται ἄρα γε τὸν ποντικὸ ἢ ὁ ποντικὸς ἐπῆρε τὸ σχέδιο ἀπὸ τὸν τσαχανό; Σὲ ποῖον ἀνήκει ἡ πατρότης τῆς ἐφευρέσεως; Ἡ πρόκειται περὶ ἀπλῆς συμπτώσεως; Μᾶλλον αὐτὸ θὰ συμβαίνει. Τὰ μεγάλα πνεύματα πάντοτε συναντῶνται.

α' Ἐδῶ Βιθός » (Ἐκδοσις Σαλιβέρου)

Θεὸς Ποταμιανός

22. ΤΟ ΠΥΡΟΦΑΝΙ

Καίει τὸ πυροφάνι τοῦ ψαρῶ
κι οἱ σταλκικτῆτες λάμπουν σὰν ἀστέρι
καὶ στῆς σπηλιᾶς τὰ διάφανα νερά
φειγγοβολουῖν καντήλια κι ἀγριοκέρια

Τῆς νυκτερίδας τρίζουν τὰ φτερά
καὶ στῆς φωλιᾶς ξυπνοῦν τὰ περιστέρια
καὶ σπαρταροῦν τὰ ψάρια ἀστραχτερά
ἀπ' τὸ καμάκι στοῦ ψαρῶ τὰ χέρια.

Ἐπάνω στῆς σπηλιᾶς τὴν κορυφή,
μέσ' ἀπ' τὰ μούσκλια καὶ τὰ πολυτρίγια,
σταλάζει βρύση ἀνώφελη, κρυφή.

Καὶ πέρα, ἀπὸ μιὰ τρύπα σκοτεινή,
στοὺς βράχους ἀκονίζοντας τὰ νύχια,
μιὰ φώκια ἀπαρηγόρητα θορυβεῖ.

« Γαλήνη »

Γεώργιος Λοσσίνης

23. Η ΒΕΛΑΝΙΔΙΑ ΔΙΗΓΕΙΤΑΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ

1. Ἐφεννήθηκα ἀπὸ ἓνα βελανίδι, ποὺ ὁ ἄνεμος τὸ ἔρριψε ἀπὸ μιὰ μεγάλη βελανιδιά καὶ τὸ ἔρριξε κοντὰ στὸ δάσος.

Χωρὶς καμμιὰ περιποίησι, χωρὶς κανέναν νὰ φροντίξῃ γιὰ μένα, ἐμεγάλωσα μονάχῃ μου σιγὰ σιγὰ. Καὶ ὕστερα ἀπὸ πολλὰ χρόνια, ἐπάνω ἀπὸ διακόσια, ἔγινα καὶ ἐγὼ μεγάλη βελανιδιά.

2. Οἱ ρίζες μου ἐπροχώρησαν βαθιά καὶ ξαπλώθηκαν μέσῃ στῇ γῇ, ὅσο ἀπλώνονται ἐπάνω στὸν κορμὸ μου καὶ τὰ κλαδιά μου ὁλόγυρα. Ἐνα μεγάλο δένδρο πρέπει νὰ ἔχῃ μεγάλες καὶ δυνατὲς ρίζες, γιὰ νὰ στηρίζεται καλὰ.

Τὰ κλαδιά μου ἐμεγάλωσαν καὶ ἀπλώθηκαν σ' ὅλες τίς μεριές, ὥσάν πελώρια χέρια.

Ἐρρίξα πολὺ μεγάλο ἀνάστημα καὶ ἐπέρασα ὅλα τὰ ἄλλα δένδρα, ποὺ εἶναι ἐδῶ. Ὁ κορμὸς μου στὰ μικρά μου χρόνια ἦταν λεπτὸς καὶ τρυφερός· μὲ τὸν καιρὸ ὅμως ἔγινε γονδρός καὶ δυνατός. Καὶ ἡ φλούδα μου, ὅταν ἦμουν μικρή, ἦταν πρασινωπὴ καὶ μαλακὴ· λίγο-λίγο κι αὐτὴ πῆρε χροῖμα μαυριδερό, ἔγινε σκληρὴ καὶ γέμισε σχισμάδες.

3. Ὀλίγο πρὶν πέρα ἀπὸ μένα εἶναι καὶ ἄλλες βελανιδιές, πολὺ γέριες. Μὲ περνοῦν πολλὰ χρόνια.

Εἶναι, ὥσάν νὰ εἰποῦμε, γαιμαῖδες μου καὶ παρχαγκιάδες μου. Ὁ κορμὸς τους εἶναι γεμιστός ἀπὸ κουφάλες καὶ ρόζους καὶ τὰ κλωνάρια τους εἶναι ὅλα ρόζοι.

4. Τὰ φύλλα μου εἶναι πολλὰ καὶ πυκνά, ἀλλὰ μονάχῃ στὴν ἄκρη τῶν κλαδιῶν. Στὴ μέση δὲν ἔχω πολλὰ φύλλα· γι' αὐτὸ ὅποιος στέκεται κοντὰ στὸν κορμὸ μου ἔμπορεῖ νὰ ἰδῇ ὥς ἐπάνω στὴν κορυφή μου.

Κάτω ἀπὸ τὴ φύλλωσίᾳ μου φυτρώνουν λογγῆς-λογγῆς

άνοιζιάτικα φυτά και άγριοιλούλουδα. 'Ο ήλιος περνά μέσα από τη φυλλωσιά μου και φθάνει ως το χώμα και τους δίνει ζωή.

'Ο ήλιος! "Αχ! πώς τον αγαπώ! Δεν ξέρω, αν είναι άλλο δένδρο στον κόσμο, που να αγαπά το φως και τη ζεστασιά ωσάν κι εμέ.

Δεν πολυβιάζομαι να βγάλω την άνοιξη τα προιονωτά φύλλα μου· φοβοῦμαι το κρύο και περιμένω να ζεστάνη ο καιρός και τα φύλλα μου βγαίνουν όχι χωριστά το καθένα,

ἀλλὰ φοῦντες-φοῦντες, καὶ ἔχουν ἓνα κοτσάνι, γιὰ νὰ ἡμποροῦν νὰ γυρνοῦν στὸν ἀγαπημένο ἥλιο.

5. Ὁ καρπὸς μου εἶναι ἡ πιὸ θρεπτικὴ τροφή γιὰ τοὺς χοίρους. Βελανιδιὰ ἔδινε καὶ ἡ Κίρκη στοὺς συντρόφους τοῦ Ὀδυσσέως καὶ ἔτρωγαν, ἀφοῦ τοὺς μετεμόρφωσε σὲ χοίρους, ὅπως λέει ἡ ἱστορία.

Μὰ καὶ τὰ φλούδια κουπάκια τῶν βελανιδιῶν μου καὶ ἡ φλούδα μου δὲν εἶναι πράγματα ἄχρηστα μ' αὐτὰ οἱ βυρσοδέφες κατεργάζονται τὰ δέρματα.

Ἐλησμόνησα νὰ σᾶς εἰπῶ, πὼς τὰ φύλλα μου καὶ τὰ κλαδιά μου, τὸ καλοκαίρι, τὰ δαγκάνουν κάτι μικρὰ ζώουφια. Στὸ κάθε δάγκαμα γίνεται ἓνα ἐξόγκωμα ὥσάν καρύδι. Ἐκεῖ μέσα τὰ μικρὰ ζώουφια φυλάγουν τ' αὐγά τους.

Τὰ καρύδια αὐτὰ τὰ λένε κηκίδια καὶ τὰ μεταχειρίζονται γιὰ γιαιτρικὸ ἀκόμη γιὰ νὰ κάμουν μελάνη καὶ οἱ χωρικοὶ γιὰ νὰ βάρουν μαῦρα, ὅταν θέλουν, τὰ μάλλινα ὑφάσματά τους.

6. Τώρα νὰ σᾶς εἰπῶ καὶ γιὰ τὸν κορμό μου. Στὸν κορμό μου τὸ μέσα ξύλο, ἡ καρδιά, ὥσάν νὰ εἰποῦμε, εἶναι στακτερὴ καὶ τόσο σκληρὴ, ποὺ δὲν ἡμπορεῖ εὐκολὰ νὰ τὴ χαράξῃ τὸ μαχαίρι. Τὸ ἄλλο ξύλο, ποὺ εἶναι ὀλόγουρα στὴν καρδιά καὶ γειτονεῖ μετὰ τὴ φλούδα μου, εἶναι κιτρινωπὸ καὶ μαλακό. Αὐτὸ με κάνει καὶ ζῶ. Ἀπ' αὐτὸ περνοῦν οἱ χυμοὶ ποὺ ἀνεβαίνουν ἀπὸ τίς ρίζες καὶ φθάνουν ὡς τ' ἀκροκλάδια.

Ἡ καρδιά μου πάλι με συγκρατεῖ στερεὰ καὶ με κάμνει νὰ μὴ φοβοῦμαι τὸν ἄνεμο, ὅσο δυνατὰ καὶ ἂν φυσᾷ. Τὸ ξύλο τῆς καρδιάς μου εἶναι πολὺ χρήσιμο στοὺς ἀνθρώπους.

Ὅταν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ ξύλο, ποὺ νὰ μὴ σαπίξῃ στὸ νερό, ποὺ νὰ εἶναι αἰώνιο, τρέχουν νὰ εὑροῦν καρδιά βελανιδιάς καὶ κάνουν γεφύρια, βάρκες, καράβια, καὶ σπίτια.

7. Μὲ τὸ ἄλλο μου ξύλο, τὸ κιτρινωπό, κάμνουν ἐπιπλα, ποὺ εἶναι προφυλαγμένα ἀπὸ τὸ νερὸ καὶ δὲν ἔχουν φόβονὰ σαπίσουν. Αὐτὸ τὸ ξύλο τὸ μεταχειρίζονται καὶ γιὰ κάψιμο στοὺς φούρνους, σὲ τζάκια, σὲ θερμάστρες, καὶ μὲ τὰ κλαδιά μου κάμνουν τὸ πιὸ καλὸ ξυλοκάρβουνο, τὸ ἄγριο, ὅπως λέγουν οἱ νοικοκυρές.

Τὸ κιτρινωπὸ ξύλο μου εἶναι κάποτε κατατρυπημένο. "Ἐνα πλῆθος ἔντομα ἔρχονται, τρυποῦν τὴ φλούδα μου, κάμνουν ἐκεῖ μέσα τὴ φωλιά τους καὶ φυλάγουν τ' αὐγά τους· σὲ λίγο τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ κορμοῦ μου κάτω ἀπὸ τὴ φλούδα γίνεται κούφιο.

8. Καὶ τώρα πῶς νὰ γλυτώσω; "Ἄς εἶναι καλὰ ὁ φίλος μου ὁ δρυκολάπτης, τὸ καλὸ πουλὶ μὲ τὸ βαθὺ κόκκινο, τὸ κρεμεζὶ μέτωπο, τὶς πράσινες ἢ ἀσπρόμαυρες πτεροῦγές του καὶ τὴν κοκκινωπὴ οὐρά.

Αὐτὸ ἔρχεται τακτικά καὶ μὲ τὴ δυνατὴ μύτη του ἀρχίζει νὰ κτυπᾷ τὸν κορμό μου: τὰκ-τὰκ-τὰκ. Ἀπὸ τὰ δυνατὰ κτυπήματα ἀντιβούζει τὸ δάσος καὶ τὸ ἔξυπνο πουλὶ κατалаβαίνει, ὅταν ὁ κρότος εἶναι ξηρὸς, πῶς τὸ ξύλο εἶναι γερό. «'Εδῶ δὲν εἶναι τίποτε», λέγει μὲ τὸ νοῦ του· καὶ πηγαίνει παραπέρα.

Ξαναρχίζει τὸ τὰκ-τὰκ καὶ ὅταν ἀκούσῃ τὸ ξύλο νὰ κουνουνίζῃ, ὅπως κουνουνίζουν τὰ κούφια πράγματα, «ἐδῶ εἵμεθα» λέγει, καὶ μὲ τὴ φοβερὴ μύτη του σκάφτει δυνατὰ, εὐρίσκει τὴ φωλιά καὶ τρώγει ὅλα τὰ ἔντομα.

Στὰ παλιὰ χρόνια, ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἤθελαν νὰ ἐπαινέσουν κανένα γιὰ τὴν παλληκαριά του καὶ τὴ δύναμί του, ἐθυμοῦντο ἐμένα καὶ τὸν παρωμοίαζαν μὲ τὸ ξύλο μου, ποὺ εἶναι σκληρὸ σὰν πέτρα.

« Σκληρὰ λουλούδια »

Ἀριστοτέλης Κουρτοῦλης

24. Ο ΠΕΥΚΟΣ

ΕΝΑΣ πεῦκος μέσ' στὸν κάμπο
γέρασ' ὁ φτωχός,
Στέκει ἐκεῖ πρωὶ καὶ βράδυ
μοναχός.

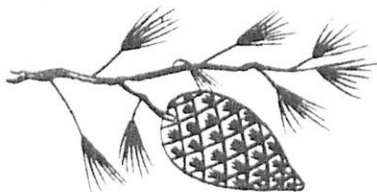
Ἔχασε μεγάλους κλώνους,
ἔμαθε πολλά,
Ζῇ διακόσια τόσα χρόνια
στρογγυλά.

Ἄκουσε τὰ καριοφίλια,
εἶδ' ἄρματωλούς,
Πέρασε πολέμους, μπόρες
κεραυνούς.

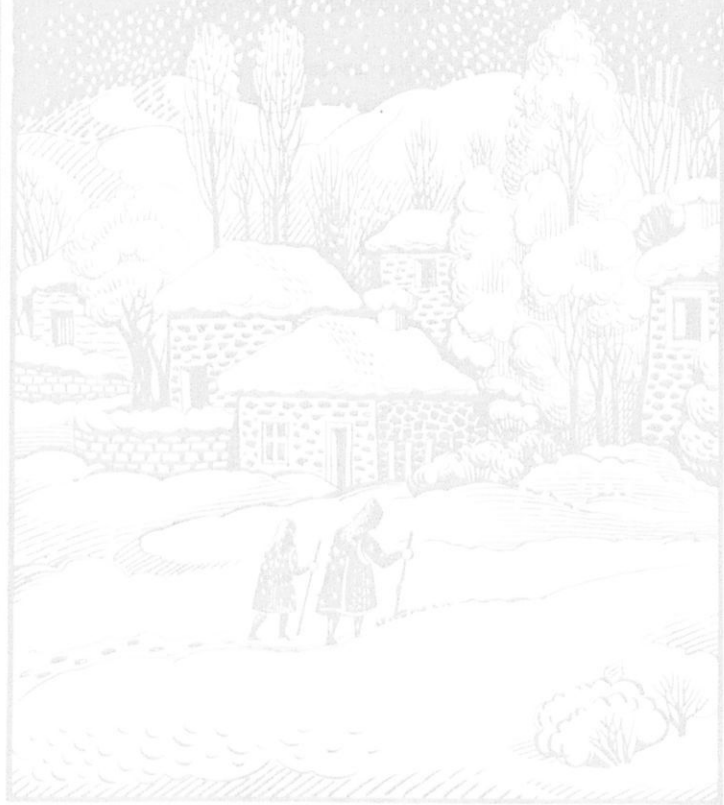
Μὰ βαστάει σὰν παλληκάρι
ὅσο κι ἂν γερνᾷ,
Κι ἀγναντεύει πέρα ὡς πέρα
τὰ βουνά.

« Παιδικὰ τραγῳδία »

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

2^ΟΣ ΚΥΚΛΟΣ
Χ Ε Ι Μ Ω Ν

25. ΧΕΙΜΩΝΑΣ

ΑΤΩ ἀπ' τῇ στέγῃ τοῦ ζευγᾶ,
στά καπνισμένα ξύλα,
φυσᾷ ὁ βοριᾶς στὴν ἔρημη
φωτιά μ' ἀνατριχίλα.

Καὶ σέρνει τὰ μηνύματα
τῆς βαρυχειμωνιάς
κατὰ τὸν κάμπο χύνοντας
τὸ δάκρυ του ὁ χιονιάς.

Τὰ στάχυα δὲ βεργολυγοῦν,
τ' ἀλώνια δὲ γυρίζουν,
τὰ βοῖδαμάξια σώπασαν
στὴ ρύμη πιά νὰ τρίζουν.

Καὶ πέρα μέσ' στὸ διάπλατο
τοῦ κάμπου, μοναχὸς
σαλεύει τ' ἀργοπάτητα
τὰ πρόβατα ὁ βοσκός.

« Ἀνοιχτὰ μυστικά »

Ἰ. Ἀλ. Φωτιάδης

1. Ήταν χειμωνιάτικο βράδυ. Ο αέρας είχε πέσει και στο περιβόλι έβασίλευεν ήσυχία. Όσotόσο ο ούρανός ήταν σκεπασμένος από στακτιά και μαύρα σύννεφα.

"Εξαφνα άρχισαν να πέφτουν από τον ούρανό κάτι μικρές πεταλούδιτσες. Ήσαν νιφάδες χιονιού. Και έπεφταν τόσο μαλακά, τόσο απαλά ή μιά κατόπι στην άλλη οι πεταλούδιτσες αυτές, που δέν ακούονταν καθόλου. Οι μικρότερες μάλιστα έχύρευαν στον αέρα ώσαν τρελές. Σιμώνοντας όμως ελαφρά-ελαφρά τους κοιμισμένους θάμνους και τὰ δένδρα, τὰ έστόλιζαν με πολύ γούστο. Δέν έξεχνούσαν ούτε τὸ παραμικρό κλαδάκι.

Κι έπεφταν κι όλο έπεφταν από τον ούρανό χιλιάδες, εκατομμύρια πεταλούδιτσες και άφηναν στή γή τὰ φορεματάκια των, που έμοιαζαν σάν αστρούλaxια. "Ετσι εφόρεσαν και τῆς κληματαριᾶς ένα ζεστό επανωφόρι και τῇ χλόη τὴν έσκέπασαν μ' ένα πάπλωμα άφράτο, πουπουλένιο.

Τὸ ίδιο έκαμν και στὰ κάγκελλα και σὲ όλα τὰ πράγματα τοῦ περιβολιοῦ. Στὸ καθένα έβαλαν από μιά σκούφια. Μά στή βία τους επάνω έκαμν και μερικά στραβά. "Αλλα επῆραν μεγάλες σκούφιεσ και έβλεπεσ να τους κατεβαίνουν ως τ' αὐτιά. "Αλλα πάλι επῆραν μικρότερες και τους έστέκονταν στήν κορυφή. Μερικὲς εμπῆχαν στραβά. Μά τί έχει να κάμει; Φθάνει που επῆραν όλα τὸ δῶρό τους εκείνο τὸ βράδυ. Καθένα δέν εμεινε παραπονεμένο.

2. Τὴν άλλη ήμέρα τὸ περιβόλι ήταν άγνώριστο. Μά τί ξάφνισμα ήταν εκείνο, τί χαρά, τί πανηγύρι σάν εξύπνησαν όλα και είδαν τὰ λευκά τους δῶρα. Οι θάμνοι δέν έτολμοῦσαν να κινηθοῦν, μήπως και τους πέσουν τὰ ἡμορφα στολίδια.

Ἡ χιὼν ἦταν πολὺ εὐχρησטיμένη μὲ τὸ ἀργεῖο, τὸ ἀπαλὸ
τῆς πάπλωμα. Ἡ χιὼν κληματαριὰ, ποὺ ἄλλοτε ἐξυπνοῦσε
πρώτη ἀπ' ὅλους, σήμερον ἐξύπνησε τελευταία. Τόσο γλυκὰ
ἐκοιμήθηκε κάτω ἀπὸ τὸ ζεστό τῆς ἐπανωφόρι. Ἀπ' ὅλα
ὅμως πὺρ ποὺ ἐχάρηκαν τὰ κάγκελλα τοῦ φράκτη.

— Θὰ μᾶς τ' ἀφήσουν ἀρά γε γιὰ πάντα τὰ ὁμορφα αὐτὰ
σκοιφιά; ἐρωτοῦσαν.

Ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασαν καλὰ-καλὰ νὰ χαροῦν τὰ δωρὰ
τους, ὅταν ἐξαφνὰ ἀκούσθηκαν κάτι φωνὲς χαρούμενες καὶ
σὲ λίγο τὸ περιβόλι ἐγέμισε ἀπὸ παιδιὰ.

Θεέ μου! τί πράξεις ἦσαν ἐκεῖνες, σὺν ἀντίκρισιν τὸ
ἀπαλὸ, τὸ κατὰσκευα χιὼν! Ἀλλὰ κοιλόνταν χάμω καὶ
ἄλλα πάλι κωνιγρόνταν μὲ τίς φοβῆτες γεμάτες χιὼν.

Σὲ λίγο ἄναψε καὶ ὁ μισοπόλεμος. Πῶ, πῶ! τί κακὸ
ἦταν ἐκεῖνο! Δὲν ἔμεινε στολίδι γιὰ στολίδι στὰ χαρὼδενδρα.
Ἀκόμη καὶ στὰ ὑψηλὰ δένδρα ἔρθαν οἱ μπάλες. Πᾶνε καὶ
οἱ σκοῦριες, ποὺ ἐφρυδύσαν τὰ κάγκελλα, πᾶνε καὶ τὸ ἐπανω-
φόρι τῆς κληματαριᾶς. Σωστὴ καταστροφὴ! Τὰ παιδιὰ ὅμως
ἦσαν ἐνθουσιασμένα. Κατακόκκινε τὰ μάγουλά τους καὶ τὰ
μάτια τους ἀστράπταν ἀπὸ χαρά.

27. ΣΤΑ ΚΡΥΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΧΙΟΝΙΑ

1. Βαρὺς χειμῶνας πλάκωσε καὶ οἱ χωρικοὶ κλεισμένοι τὰ βράδια στὰ σπίτια τους, μαζεύονται ὅλοι γύρω στὴ φωτιά.

Ἐκείνη τῇ νύκτα ὁ ἀνεμὸς ἐβούιζε πρὸ ἄγρια ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά.

Στὸ σπίτι τοῦ γέρο - Φώτη ἡ γωνιά ἀναβε ὀλόφλογη καὶ ἔχυνε σ' ὅλο τὸ δωμάτιο εὐχάριστη πύρα. "Ὅλοι τοῦ σπιτιοῦ ἦσαν καθισμένοι γύρω στὴ φωτιά.

Ἡ Γιώργαينا ράβει ἓνα φορεματάκι τοῦ παιδιοῦ, ἡ Χρυσάνθη γνέθει, ὁ Γιώργης πυρώνει τὰ χέρια του καὶ ὁ γέρος συνδαυλίζει τὴ φωτιά.

2. Ὁ Δημήτρης ποὺ τοῦ ἀρέσουν τὰ μαντέματα, ἀρχίζει πρῶτος, γιὰ νὰ παρακινήθοῦν καὶ οἱ ἄλλοι. Ἀπὸ ἐκεῖ τὰ μαθαίνει καὶ τὰ λέγει καὶ στὰ ἄλλα τσασπανάπουλα καὶ τοὺς παίρνει ἓνα σωρὸ «κάστρα».

— Ἀπόψε θὰ σᾶς εἰπῶ, μαντέματα, ποὺ δὲν θὰ τὰ εὔρη κανένας, τοὺς λέγει. Ἀκοῦστε ἓνα:

*Τέσσερις στέκονται,
δύο ἀκούνε,
ἓνας σκάφτει,
καὶ ἓνας θυμιατίζει
Τί εἶναι;*

Σκέπτονται ὅλοι, βάζουν μὲ τὸ νοῦ τους κάμποσα πράγματα, ἀλλὰ κανεὶς δὲν ὑποψιάζεται πῶς εἶναι τὸ γουρουύνι μὲ τὴν οὐρά του.

— Εὔρετέ το λοιπόν! τοὺς πεισμώνει ὁ Δημήτρης. Καὶ ἐπειδὴ κανεὶς δὲν τὸ εὐρίσκει, τοῦ δίδουν ἀπὸ ἓνα «κάστρο» ὁ καθένας νὰ τοὺς τὸ εἰπῇ.

Τέτοια δύσκολα μαντέματα μονάχα ό Γιώργης ήξεύρει
 ξαναλέγει ό Δημήτρης σέ λίγο. Μά νά πού σ'ας είπα καί έγώ
 ένα!... Καί γι'αυτό, πού θά σ'ας είπω τώρα, δέν θά τώ εύρη
 ν'αείς σ'α. Όποιος τώ ξέρει έδω θά φωνή!...

*Μικρή - μικρή νοικοκυρά
 μεγάλη πάντα κάνει,
 Τι είναι ;*

Καί γι'αυτό τώδε τώ είπα, γιατί, όσο καί αν έσκέφθηκαν,
 δέν έπ'αρε ό νοός των στη μέλισσα.

3. Έγώ θά σοι είπω ένα, λέγει ό Γιώργης, καί νά σέ
 ιδώ αν τώ εύρης.

*Τό γίδι τρώει τή θάλασσα
 καί ή θάλασσα τώ γίδι,
 Τι είναι ;*

— Τὸ λυχνάρι μὲ τὸ φυτίλι, ἐπαύχθηκεν ὁ Δημήτριος.

— Τὸ πέτυχε! τοῦ λέγει ὁ Γιώργης. Μὰ τώρα θὰ σοῦ εἰπῶ δύο, ποῦ εἶναι τὸ ἴδιον πρᾶγμα. Νὰ ἰδῶμε, θὰ τὰ εὑρῇς καὶ αὐτά:

Πᾶς τὰ καὶ θὰ τὰ εὑρῶ! τοῦ ἀπαντᾷ.

— Ἀκουσε λοιπὸν τὸ πρῶτον

*Μιά κόρη λυγροὴ
βῆμα-βῆμα περπατεῖ
καὶ πῖσω της πηγαίνει
μιὰ χοιρὰ βλοσυροκοιμένη!*
Τί εἶναι;

— Ἀκουσε τώρα καὶ τὸ δεύτερον:

*Ἔχει μιὰ προβατῖνα
ἀπὸ τὸ λαιμὸ τῆς δένει
καὶ ἀπὸ τὴν σφῆρὰ τῆς σέβεται!*
Τί εἶναι;

Ὁ Δημήτριος τὸν ἔβλεπε καὶ τοῦ τὰ εἶπε πάλι καὶ πάλι, μὰ δὲν τὰ εὑρῆκε. Τότε καὶ οἱ ἄλλοι τοῦ ἔταξαν ἀποδοχὰ «κάστρον», γιὰ νὰ τοὺς τὰ φανερώσῃ.

Μὰ γιὰ σκερθῆτε λιγνὴ ἀκόμη! τοῦς λέγει. Ὁ κόσμος τὸ χρειάζεται ὅλη τὴν ὥρην!

Τοὺς ἐβλίστασε κάμποσο, ἔπειτα τοὺς ἐμνησφόρησε πὺς εἶναι ἡ βελόνα μὲ τὴ δακτυλὴ θροῦ, ποῦ ὁμοιάζει ὥσπερ βλοσυροκοιμένη.

— Εἰ φθάνει πᾶς τὰ «κάστρον», ποῦ ἐπῆρε, Γιώργη, εἰπὲν ὁ γέρο-Φώτης, τώρα εἶναι καιρὸς νὰ σγολώσωμε.

Γεωργίος Α. Μόρας

28. ΧΕΙΜΩΝΙΑ

Στὸ χωριὸ μὲ τ' ἄσπρα σπίτια
ἤρθε ἡ χειμωνιά,
μαζευθῆκαν τὰ σπουργίτια
καὶ ζητοῦν ζεστή γωνιά.
Ἐξω ἀπ' τοῦ χωριοῦ τὰ σπίτια
ἤρθε ἡ παγωνιά.

Τὰ κλαριά δὲν ἔχουν φύλλα,
σπóρος πουθενά,
μέσ' στὸ τζάκι ἀνάψαν ξύλα
κι ἔξω τὸ πουλὶ πεινᾷ.
Τὰ κλαριά γυμνά ἀπὸ φύλλα,
σπóρος πουθενά.

Τὸ καλὸ παιδὶ θ' ἀνοίξῃ
τότε, τί χαρά!
Καὶ τί ψίχουλα θὰ ρίξῃ
στὰ πουλάκια τὰ μικρά.
Τὸ θολὸ τζάμι θ' ἀνοίξῃ.
τότε, τί χαρά.

Μιά καὶ δυὸ θὰ φτερουγίσουν
μέσα στὴν αὐλή,
τὴν κοιλιά τους νὰ γεμίσουν,
ποῦ ἦταν ἄδεια ὥρα πολλή,
καὶ γι' ἄλλοῦ θὰ ξεκινήσουν,
ὥρα τους καλή.

Μιχ. Δ. Στασινόπουλος

29. « . . . ΚΑΙ ΕΠΙ ΓΗΣ ΕΙΡΗΝΗ . . . »

— Πλησιάζει, παιδί μου, ἡ μεγάλη τῆς Χριστιανοσύνης ἡμέρα, ἡ 25 Δεκεμβρίου. Οἱ Χριστιανοί, παιδί μου, ὅλοι, μὰ ξεχωριστὰ ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες, θὰ ἐορτάσωμε καὶ πάλι τὴ γέννησι τοῦ Χριστοῦ μας, ποῦ ἔσωσε τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὴν κακίαν, ποῦ ἐγέμισε ἐλπίδες τοὺς λαούς, ποῦ ἐχαροποίησε χαρὰ μεγάλη τὸν κόσμον. Ὁ οὐρανὸς θὰ ἀντηχήσῃ μὲ τὸ τραγούδι τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ποιμένων, μὲ τὴ δοξολογία τῶν ἀνθρώπων :

*Δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη
ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.*

Τὸ χαριτωμένο θεῖκὸ ἀγοράκι μέσα στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μαννούλας του θὰ χαμογελάσῃ καὶ τὸ ἀνθηρὸ μάγουλό του θὰ σκάσῃ, ὥσάν μπουμπουκάκι στὸν πρωινὸν ἥλιο. Καὶ θὰ χυθῇ παντοῦ ἡ χαρά, ἡ ἀγαλλίασι, ἡ ἐλπίδα, ἡ λαχτάρα καὶ ὁ πόθος τῆς εἰρήνης. Ὁ μικρὸς Χριστὸς θὰ εὐλογήσῃ τοὺς λαούς καὶ θὰ παρηγορήσῃ τοὺς ἀδυνάτους, τοὺς πᾶσχοντας, τοὺς ἀσθενικοὺς καὶ θὰ μεταδώσῃ μὲ τὴν εὐλογία του τὴν ἐλπίδα.

Κοιμήσου, ἀγόρι μου, καὶ ὁ Χριστὸς μαζί σου...

Μὲ τέτοια λόγια ἀποκοιμίζει τὸν μικρὸ τῆς Γιαννάκης ἡ μαννούλα του. Τὰ χρυσᾶ λογάκια τῆς, ποῦ τὸν ἐνανούριζαν, τοῦ φαίνεται, ὅτι ἀκόμη τὰ ἀκούει στὸν ὕπνο του:

— Κοιμήσου σύ, παιδάκι μου, καὶ ὁ Χριστὸς μαζί σου.

Καὶ ὁ Γιαννάκης τώρα κοιμᾶται καὶ ὀνειρεύεται πῶς ἔκαμε πτερά, πῶς ἦτο πιὰ ἀγγελοῦδι, μέσα στὸ χορὸ τῶν ἀγγέλων, ὅταν ἤνοιζεν ὁ οὐρανὸς καὶ τὰ ἄστρα ἔλαμψαν νὰ ὑποδεχθοῦν τὸν ἐρχομὸ τοῦ θεϊκοῦ παιδιοῦ ἀπὸ τὰ οὐράνια.

Πετοῦσε ψηλά, μέ χιλιάδες ἀγγελούδια μέ τὰ ρόδινα μάγουλα, μέ τίς χιονᾶτες φτεροῦγες καί τὰ παχουλὰ κορμιά. Ἐπήγαγιναν ἀντάμα ἀνεβαίνοντας, ὥς πού νά ἀνοίξουν οἱ οὐρανοί, νά κατεβῇ ὁ Χριστός — τὸ θεῖον βρέφος —, νά τὸν συνοδεύσουν στή γῆ κάτω γιά νά φέρουν τήν εἰρήνη, τήν ἀγάπη τῶν λαῶν, τήν εὐλογία. Καί νά, ἀνοίξαν οἱ οὐρανοί. Ἐλαμψαν τὰ σκοτάδια καί τὰ ἄστρα ἑκατομμύρια ἑκατομμυρίων ἔχυσαν τὸ φῶς τῶν. Καί ἀκούσθηκε μελωδικά τὸ τραγούδι τῶν ἀγγέλων σέ χίλιες νύκτες, καθαρό καί γλυκό:

Χριστός γεννᾶται, δοξάσατε,
Χριστός ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσατε
Χριστός ἐπὶ γῆς ὑψώθητε . . .

Τί φωνές, τί μελωδίες!! Καὶ ἀνάμεσα στὶς χιλιάδες φωνές καὶ ὁ Γιαννάκης σιμῇ τῇ μελωδικῇ τοῦ φωνοῦλα.

Καὶ κατεβαίνουν τώρα τὴν οὐράνια σκάλα, καὶ οἱ μελωδίες στὸ κατέβασμα μεγαλύνουν καὶ δυναμώνουν. Τὸ θεϊκὸ βρέφος, ποῦ φέρνει τὴν εἰρήνη καὶ τὴ χαρὰ, χαμογεῖ καὶ τὸ χαμόγελό του γίνεται τριαντάφυλλο, ποῦ ἀφίρουν τὰ μυρωδῆτα φύλλα τους μαζί με τίς ἐλπίδες, ποῦ δυναμώνουν τὴ χαρὰ. Καὶ τὸ τραγοῦδι, τὸ ἀγγελικό, γίνεται ἀπὸ χιλιάδες μυρωμένα στόματα ρυάκι ἀκούραστος:

*Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη
ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.*

Ἔτσι ἐπέρασεν ἐλπιδοφόρα ἡ νύκτα. Καὶ στὸ λάλημα τῶν πετεινῶν ἐξύπνησε καὶ ὁ Γιαννάκης εὐτυχισμένος γιὰ τὸ οὐράνιο ταξίδι του. Ἐξύπνησε με τοὺς ἤχους τῆς χαρμῶσυνης καμπάνας, ποῦ διχλαθεῖ τὴν εἰρήνη τοῦ κόσμου.

— Μαννούλα μου, ποῦ εἶναι τὰ πτερὰ μου, ποῦ ἐπετοῦσα ὡς τώρα; Ποῦ εἶναι;

— Τὰ πτερὰ σου, παιδί μου, ἔγιναν ἐλπίδες. Τώρα πὰς θὰ μᾶς ἔλθῃ τὸ φῶς καὶ ἡ χαρὰ τῆς εἰρήνης, θὰ μᾶς ἔλθῃ ἡ γαλήνη καὶ ἡ εὐδαιμονία. Δὲν θὰ πεθαίνουν οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ὀρφανὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸν ἄρχουσμο. Νά, ὅλα θὰ πλημμυρίσουν ἀπὸ ἀγάπη, καὶ τ' ἀγαθὰ τῆς γῆς ὅλα θὰ γίνουν ἀφθονα. Τὰ πάθη τὰ ἀνθρώπινα θὰ μαλακώσουν καὶ οἱ δυστυχισμένες ὥρες θὰ ἀπασυρθοῦν στὰ Τάρταρα, θὰ χυθοῦν μέσ' ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους...

Καὶ ἄρχισεν ἡ ἡμέρα γελαστή στοῦ ἡλίου τὸ ξύπνημα καὶ ὅλα ἐχαμογέλασαν, εὐτυχισμένα ἐπάνω στὴ γῆ.

Κ α ἱ ἐ π ῖ γ ῆ ς Ε ἰ ρ ῆ ν η !

II. Παπαζοιστοδοῦλου

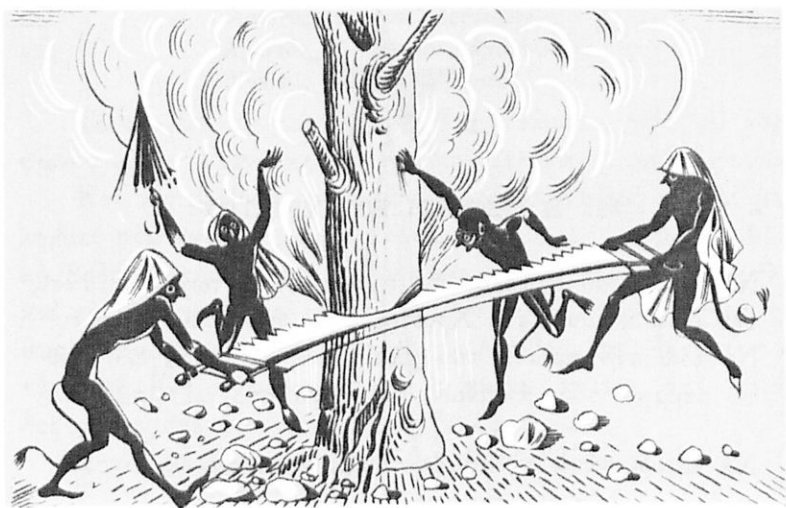
30. Η ΓΕΝΝΗΣΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Νά 'μουν τοῦ στάβλου ἐν' ἄχυρο, ἓνα φτωχὸ κομμάτι,
τὴν ὥρα π' ἀνοίξε ὁ Χριστὸς στὸν ἥλιο τοῦ τῶ μάτι!
Νά ἰδῶ τὴν πρώτη του ματιὰ καὶ τὸ χαμόγελό του
τὸ στέμμα τῶν ἀκτίνων τοῦ γύρο στὸ μέτωπό του.

Νά λάμψω ἀπὸ τὴ λάμψη του κι ἐγὼ σὰ διαμαντάκι,
κι ἀπὸ τὴ θεία του πνοή νά γίνω λουλουδάκι,
νά μοσκοβοληθῶ κι ἐγὼ ἀπὸ τὴν εὐωδία
ποὺ ἄναψε στὰ πόδια του τῶν Μάγων ἡ λατρεία!

Κωστής Παλαμάς

31. ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΖΩΗ

1. Ὁ στῦλος τῆς γῆς

Κάτω ἀπὸ τὴ γῆ ὑπάρχει ἓνα μεγάλο δένδρο, ὡς ἂν στῦλος πελώριος καὶ γερός, καὶ βαστάει τὴ γῆ. Ἔτσι ἔλεγαν οἱ παλαιότεροι. Ἐκεῖ κάτω εὐρίσκονται ὅλο τὸ χρόνο οἱ Καλλι-κάντζαροι καὶ δουλεύουν νύκτα καὶ ἡμέρα. Προσπαθοῦν νὰ κόψουν τὸ στῦλο, ποὺ βαστάει τὴ γῆ, γιατί θέλουν νὰ τὴν ἰδοῦν νὰ γκρεμίζεται καὶ νὰ γελοῦν. Κτυποῦν λοιπὸν μὲ μικρὰ τσεκουράκια καὶ πριονίζουσι μὲ πριονάκια. Κάθε χρόνο, μόλις ζυγώνουν νὰ τὸ κόψουν, νὰ σοῦ καὶ ἔρχονται καὶ τὰ Χριστούγεννα.

—“Αἰντε, πᾶμε τώρα νὰ γλεντήσωμε λίγο ἐπάνω στὴ γῆ, πειράζοντας τοὺς ἀνθρώπους, γιορτὲς ἡμέρες ποὺ ἤρθαν. Πᾶμε, καὶ στὸ γυρισμὸ μας τὸ ἀποκόβομε.

Ἔρχονται λοιπὸν κοντὰ μας. Στὸ γυρισμὸ τοὺς δῶμας

εύρισκουν τὸ δένδρο νὰ ἔχῃ θρέψει. Καὶ τότε ἀρχίζουν πάλι ἀπὸ τὴν ἀρχή.

Εὐτυχῶς ποὺ εἶναι κουτούτσικοι οἱ Καλλικάντζαροι, γιὰ τοῦτο κάθε χρόνο πάντα τὰ ἴδια κάμνουν καὶ πάντα τὰ ἴδια παθαίνουν μὲ τοῦτο τὸ θεόρατο δένδρο, ποὺ κρατᾷ τὴ γῆ δολόκληρη μὲ τὰ χωριά της καὶ μὲ τίς πολιτεῖές της.

2. Ὁ μυλωνᾶς καὶ ὁ Καλλικάντζαρος

Μιὰ φορὰ ἓνας μυλωνᾶς εἶχε ὠραία φωτιά μὲ κάρβουνα στὸ μύλο του καὶ ἔψηνε μιὰ σούβλα κρέας. Ἐκεῖ ποὺ ἐγύριζε τὴ σούβλα του, βλέπει στὴν ἄλλη μεριά ἓναν Καλλικάντζαρο καὶ ἐγύριζε μιὰ σούβλα μὲ βατράχους! Δὲν τοῦ ἐμίλησε διόλου. Ὑστερα ἀπὸ λίγο τὸν ἐρωτᾷ ὁ Καλλικάντζαρος πῶς τὸν λέγουν.

— Ἐαυτὸ μὲ λέγουν, τοῦ λέγει ὁ μυλωνᾶς.

Ἐκεῖ ποὺ ἐγύριζε τὴ σούβλα καὶ τὸ κρέας ἦταν ροδοκόκκινο καὶ ἐμοσχομύριζε, ὁ Καλλικάντζαρος βάζει τὴν ἰδική του σούβλα μὲ τοὺς βατράχους ἐπάνω στὸ κρέας.

Πάτ! δὲν ἀργεῖ ὁ μυλωνᾶς καὶ τοῦ φέρνει μιὰ μὲ ἓνα ἀναμμένο δαυλὶ καί, καθὼς ὁ Καλλικάντζαρος ἦταν γυμνός, τὸν κατὰκαψε!

Φωνὲς καὶ κακὸ ὁ Καλλικάντζαρος!

— Βοηθᾶτε, ἀδέρφια, γιατί μ' ἔκαψαν!

— Βρέ, ποιὸς σ' ἔκαψε; τοῦ λέγουν οἱ ἄλλοι Καλλικάντζαροι ἀπ' ἔξω.

— Ὁ Ἐαυτὸς μ' ἔκαψε, τοὺς λέγει ἐκεῖνος ἀπὸ μέσα.

— Ἀμ' σὰν ἐκάηκες ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ σου, τί σκούζεις ἔτσι;

Καὶ ἔτσι τὴν ἔπαθε ὁ καλὸς σου ὁ Καλλικάντζαρος, γιατί ὁ μυλωνᾶς ἐφάνηκεν ἐξυπνότερός του.

Ἐκδόχῃ Κ. Ρωμαίου

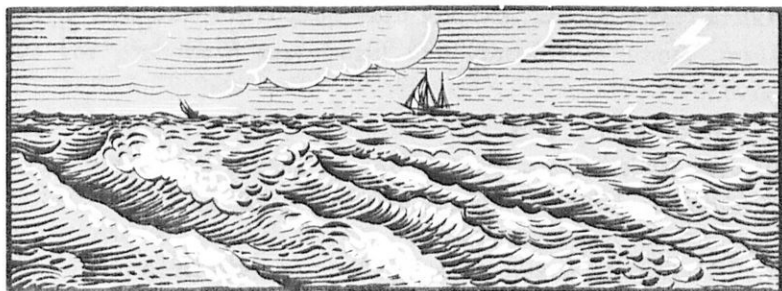
32. ΑΓΙΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

Ἐλᾶτε στὸ τραπέζι μας ἀπόψε,
γιὰ τὴ χαρὰ νὰ κάμουμε μιὰ θέσι.
Τὴν πίττα μας, πατέρα, τώρα κόψε,
νὰ ἰδοῦμε τὸ φλουρὶ σὲ ποιὸν θὰ πέσῃ.

Κι ἄς μένῃ ἔτσι στρωμένο ἀπόψε, ἄς μένῃ
κι ἡ σόμπα μας ἄς καίῃ ἐκεῖ στὸ πλᾶι.
Ἀπόψε μὲ τὴν κάπα χιονισμένη
θὰ ῥοθῇ κι ὁ Ἅγι-Βασίλης γιὰ νὰ φάῃ.

Στίλιος Σπερδάντας

Γ ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΙΝΗΝ ΖΩΗΝ

33. « ΦΟΥΡΤΟΥΝΙΑΣΜΕΝΗ ΘΑΛΑΣΣΑ »

—“Ὅση γαλήνη καὶ ἄν κἀνή, ὅση καλοκαιρία καὶ ἄν ὑπάρχῃ, πάντα στὶς δώδεκα τὰ μεσάνυχτα κάθε παρχμονῆς Χριστουγέννων θὰ ἰδῇτε ἐδῶ τὴ θάλασσα νὰ φουσκώνει, νὰ ἀφρίζῃ χωρὶς βοή καὶ ἀντάρα καὶ νὰ γεμίξῃ ἄσπρα κύματα, λέτε καὶ εἶναι κοπάδια πρόβατα, ποὺ βόσκουν σὲ λιβάδι. Καὶ πάλι σιγὰ-σιγὰ τὰ κύματα σβήνουν καὶ χάνονται στὰ βόθρα τοῦ πελάγους...”

Ἔτσι μᾶς ἔλεγεν ὁ μπάρμπα Ἡλίας ὁ Σερεμέτης, στρίβοντας μὲ τὰ ροζιάρικα, χονδροπετσιασμένα χέρια του σιγὰ-ρο. Καὶ ἐξακολουθοῦσε:

— Καὶ μὴ θαρρεῖτε πὼς εἶναι τὰ πεῦκα τότε, ποὺ βουτίζουν ἐδῶ... Εἶναι ὁ βοσκός, ποὺ σαλαγάει τὰ πρόβατα ἐπάνω κάτω στὸ περιγιάλι... Ἐμεῖς τὸ ξεύρουμε πάμπου πρὸς πάμπου καὶ τὸ εἶδαμε μὲ τὰ μάτια μας...

Ἀπίθωσε τὸ σιγάρο στὸ πλαίσιο τοῦ παραγωνιοῦ, ὅπου ἐσπιθοβολοῦσαν τὰ λιόκλαρα, καὶ ἐσταυροκοπήθηκε μὲ εὐλάβεια. Τὸ πρόσωπό του, ποὺ τὸ εἶχαν ψήσει ἡ ἄλμη τὸ λιοπύρι καὶ τὰ ξηροβόρια, ἀνυψώθηκε μὲ μιὰν ἐνατένισι κάποιας ὀπτασίας. Καὶ τὰ μάτια του, ποὺ τὰ ἐσκίαζαν πυκνά,

ἀκατάστατα φρύδια, ἐπῆραν μιάν ἡμερότητα καὶ μιάν ἀγαλλίασι, ὥσάν νά ἔβλεπαν στά Θεοφάνεια δλάνοικτο τὸν οὐρανό...

— Ἔτσι εἶναι, εἶπε, ξαναπαίρνοντας τὸ σιγάρο καὶ τραβῶντας βαθειὲς ρουφηξιές... Μοῦ τὰ ἔλεγεν ἡ κυρούλα μου... Ἐκαθόμουνα δίπλα της καὶ ἀρχίζε τὴν ἱστορία:

— Τὸ βλέπεις ἐκεῖνο ἐκεῖ τὸ χάλασμα στὴν πέρα ράχι, ἐπάνω ἀπὸ τῆς Μπίγλαινας τὸ λιοστάσι; Ἐκεῖ ἦταν τότε ἡ στάνη τοῦ Χριστόγιωργα μὲ τ' ὄνομα, τοῦ πρώτου ἀρχισέλιγγα τοῦ τόπου... Γιατὶ τότε δὲν ἦταν τίποτε ἐδῶ· μηδὲ λιοστάσια, μηδὲ χωριό... Ἐρχονταν, βλέπεις, οἱ «φοῦστες» μὲ Ἀλγερίνους καὶ ἐσκότωναν τὰ παλληκάρια καὶ ἔπαιρναν ἀπὸ τὰ σπίτια ὅ,τι εὔρισχαν... Γι' αὐτὸ καὶ τὸ χωριὸ ἦτο ὑψηλὰ στὴν Παλιοχώρα καὶ εἶχε βίγλες, ποὺ ἐφύλαγαν καὶ ἔδιναν εἶδησι.

Καὶ ὅταν ἐφαίνονταν οἱ φοῦστες στὸ γιάλλο, οἱ ἐξωμερῖτες ὅπου φύγη φύγη... Ἀκουες θρῆνα τὰ παιδιὰ καὶ χάρχαλο τὰ πράγματα. Καὶ ἔτρεχαν νά κρυφθοῦν στὸ φρούριο... Ἀς εἶναι...

Ποὺ λές, σ' ἐκεῖνο τὸ χάλασμα ἐπάνω στὴν πέρα ράχι ἦτο ἡ στάνη τοῦ Χριστόγιωργα. « Εἶχε χιλιάδες πρόβατα καὶ μυριάδες γίδια », ποὺ λέγει τὸ τραγούδι... Μὰ ἦταν ἄνθρωπος σκληρὸς καὶ ἀπόνετος καὶ δὲν ἔκαμνε καλὸ σ' ἄνθρωπο.

Μιὰ βραδιά, ποὺ λές, μιὰ παραμονὴ τοῦ Χριστοῦ, κάποιος ἐπῆγε καὶ κτύπησε τὴν θύρα του. Οἱ σκύλοι, ποὺ ἔσκιζαν ἄνθρωπο, οὔτε ἔσκουζαν οὔτε ἀγρίεψαν. Μόνο ἐπῆγαν καὶ συμμαζεύθησαν στὰ πόδια τοῦ Χριστόγιωργα.

— Ποιὸς εἶναι αὐτοῦ; ἐξεφώνησεν ἐκεῖνος ἀγριεμένος. Ποιὸς εἶσαι; Τί γυρεύεις τέτοια ὥρα;

— Ἄν εἶσαι χριστιανός, ἀνοιξε ἀποκρίθηκε μιὰ φωνή.

Μ' έπιασε ή νύκτα καί τò κρύο καί δέν ήξεύρω ποῦ νά πάω.

Έχιόνιζε κι ὅλας, έξέχασα νά σοῦ τò εἶπῶ.

— Τράβα τò δρόμο σου καί ἐδῶ δέν εἶναι χάνι, ἐξεφώνησε ὁ Χριστόγιωργας καί ἐχούγιαξε τὰ σκυλιά.

Μά ἐκεῖνα δέν ἐκουνήθηκαν!

— Για τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ποῦ γεννιέται τώρα, εἶπε παρακαλεστά ή φωνή, ἀνοιξε, δέν βαστῶ πιά...

Μά ἐκεῖνος ποῦ ν' ἀνοίξῃ!

— Σῦρε στοῦ δρόμο σου, ξαναεἶπε ἀγριεμένα.

— Για τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ἀνοιξε, εἶπε πάλι ή φωνή.

Μά ποῦ ἐκεῖνος!...

Κι ἐξαφνα ἄκουσε τò ποδοβολητὸ τῶν ἀρνιῶν, ὡσάν νά ἐβγαίνουν ἀπὸ τὸ μανδρί. Κι ή θύρα ἀνοιξε μόνη της κι ἐβγήκαν ἔξω τὰ σκυλιά. Στήν κατηφοριά, ὡσάν φεγγερή σκιά, κατέβαινε ὁ ξένος. Καί ὀπίσω του ἀκολουθοῦσαν τὰ πρόβατα... Μπροστά ὁ ξένος καί πίσω αὐτὰ καί παραπίσω ὁ Χριστόγιωργας φωνάζοντας.

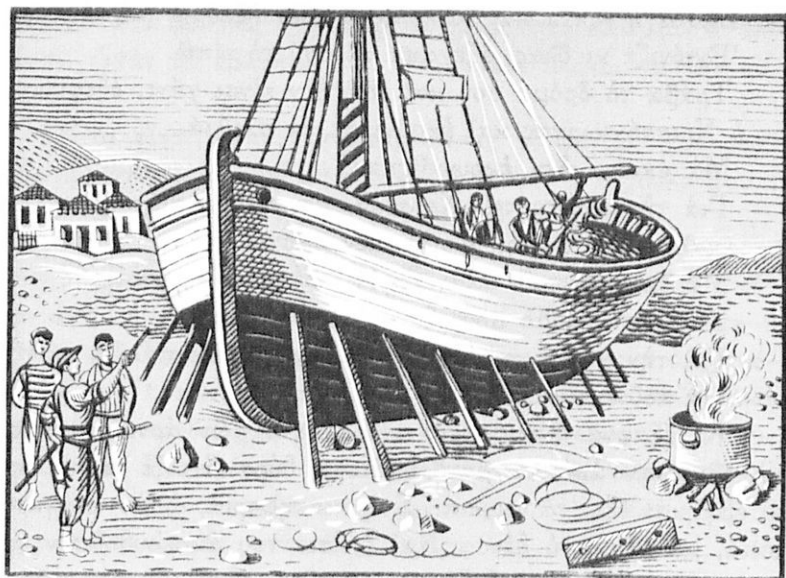
Α ["Ὅταν ὁ ξένος ἐφθασε στήν θάλασσα, ἄρχισε νά περπατᾷ στὰ κύματα. Ὅπίσω του ἔρχονταν ἕνα-ἕνα τὰ πρόβατα. Καί ἐγέμισεν ή θάλασσα ἀπὸ πρόβατα, ποῦ ὀλοένα ἐξεμάκραιναν, ἀκολουθῶντας τήν φωτερή σκιά, ὥσπου ἐχάθηκαν στὰ βάθη τοῦ πελάγου.]

Κι ἐχάθηκε κι ὁ Χριστόγιωργας. Κι ἐρήμαξε ή στάνη του. Καί μόνον κάθε χρονιά τήν παραμονή τοῦ Χριστοῦ, στὰ μεσάνυχτα, πηγαινοέρχεται στὸν γιαλὸ καί σαλαγᾷ τὰ πρόβατα, ποῦ ἀκολουθοῦν τὸν Χριστό. Γιατὶ ὁ Χριστὸς ἦταν ποῦ εἶχεν ἔλθει γιὰ νά τὸν σώσῃ ἢ νά τὸν τιμωρήσῃ.

Καί ὁ μπάρμπα Ἡλίας ἐσταυροκοπήθηκε πάλι.

Περικοπὴν « Ναυτικὴ Ἑλλάς »

Γεράσιμος Ἀντωνος

34. ΤΟ ΡΙΞΙΜΟ ΤΟΥ ΚΑΡΑΒΙΟΥ

Εἶναι Κυριακὴ τοῦ Φεβρουαρίου, μία ὥραία ἡμέρα.
Ὁ καπετὰν Μαλάμος βαπτίζει σήμερα τὸ μπρίκι του
καὶ ἔχει καλεσμένο ὅλο τὸ νησί.

Τὸ Ναυπηγεῖο — ὁ ταρσανῆς, ποὺ τὸ λέγουν στὴ νη-
σί — γεμᾶτο μαδέρια, κατάρτια, σανίδες, πελεκούδια, ροχα-
νίδια. Ὁ ἀέρας γεμᾶτος ἀπὸ τὴν ἄρμη τοῦ νεροῦ, τὴ μυρω-
διὰ τοῦ κατραμιοῦ, τῆς πίσσας, τῶν σχοινιῶν...

Ὅλα τοῦ ναυτοκόσμου τὰ σύνεργα, οἱ ἀπλοὶ πόθοι καὶ
οἱ μεγάλες ἐλπίδες, στέκονται ξυλόκτιστες στὴν ἀμμουδιά.
Οἱ καλεσμένοι γιορτινοντυμένοι γυρίζουν στὰ σκαριά.

Πηδοῦν μέσα τὰ παιδιὰ, τὰ ψηλαροῦν οἱ ἄνδρες, τὰ
καμαρώνουν καὶ τοὺς μιλοῦν πολλὲς φορές λέγουν τὴν ἀξί-

αν των, λογαριάζουν τή γοργάδα των, συμβουλεύουν τόν πρωτομάστορα γιά τò κάθε τί.

Τò μπρίκι τοῦ καπετάν Μαλάμου ἐπάνω στή σκάρα του μέ τήν πλώρη σπαθωτή, στεφανοζωμένη τήν πρύμνη, μέ τὰ μπουντίλια του ἀπλωτὰ ζερβόδεξα, ὁμοιάζει σαρανταποδαροῦσα κρεμάμενη στήν ἀμμουδιά.

Ὁ λογάλαξ ἡ θάλασσα ἀστράφτει καί παιγνιδίζει καί φτειάνει γλώσσες - γλωσσίστσες στὰ πόδια τοῦ καραβιοῦ, τò ρυτίζει μέ τὸν ἀφρό της, καί τοῦ κελαδεῖ μυστικά, ὥσάν νὰ τοῦ λέγῃ :

—“Ἐλα! Ἐλα! νὰ σέ πλησιάσω στὸν κόρφο μου. Τί κά-
θεσαι ἄψυχο ξύλο καί βάρυπνο ; [Δὲν ἐβαρέθηκες τὴ νάρκη
τοῦ δάσους καί τὴν ἄβουλη ζωή ; Ντροπή σου! Ἐβγα νὰ
παλέψῃς μέ τὸ κῶμα! Ὁρμησε στηθάτο νὰ κουρελιάσῃς τὸν
ἄνεμο! Ἐλα νὰ γίνῃς ζήλεια τῆς φάλαινας, σύντροφος στὸ

δελφίνι, τοῦ γλάρου ἀνάπαυσι, τραγοῦδι τῶν ναυτῶν, καύχημα τοῦ καπετάνιου. Ἔλα, χρυσό μου, ἔλα!

Καὶ ἐκεῖνο τὸ ἀπραγο, ὡσάν νὰ νοιώθῃ τὰ λόγια τῆς ἀρχίζει καὶ τριζοβολᾷ, ἔτοιμο νὰ ἀφήσῃ τὸ κλινάρι του.

Ὁ καπετὰν Μαλάμος, φρεσκοζυρισμένος, γελαστός, μὲ τὴν τσόχινη βράχα καὶ τὸ πλατὺ ζωνάρι, ἀνυπόμονα περιμένει. Δίπλα του ἡ καπετάνισσα, ντυμένη στὰ μεταξωτά. Καὶ τὸ βιολὶ καὶ τὸ λαγοῦτο λαλαγοῦν τῇ χαρᾷ καὶ τῶν δυὸ των στὰ τετραπέρατα.

Ὁ παπᾶς, ντυμένος τ' ἄμφια, διαβάζει τὴν εὐχὴ στὸ πλεούμενο.

Ὁ πρωτομάστορας ἀρχίζει τὰ προστάγματα :

— Φόρα τὸ πλώριο!

— Φόρα σκόντρα καὶ σκαρί!

Ἐνα μετὰ τὸ ἄλλο φεύγουν τὰ στηρίγματα ἀπὸ τὴ σκάρα καὶ τὸ μπρίκι ἀρχίζει νὰ τραμπουλιέται, μουνδιασμένο, θαρρεῖς, ἀπὸ τὸ καθισιό, ἄτολμο στὴ νέα του ζωὴ. Τὰ παιδιά, ποὺ εἶναι ἀνεβασμένα στὸ κατάστρωμα, τρέχουν ἀπὸ τὴν πρύμνη στὴν πλώρη, ἀπὸ πλευρὸ σὲ πλευρὸ, μαζὶ ὅλα, μὲ τὴν κρυφὴ ποδοβολή κοπαδιοῦ...

— Γιούργια, κράζει τότε ὁ καπετάνιος.

Στενάζει τὸ πλοῖο μὲ τὸ σπρώξιμο τῶν καλεσμένων, γλιστρᾷ στὰ νερά ὡσάν πάπια, μαζὶ μὲ τὸ ἀμούστακο πλήρωμά του.

— Καλοτάξιδο, καπετὰν Μαλάμο, καλοτάξιδο! Καὶ τὸ καρφὶ του μάλαμα, φωνάζει ὁ ναυτοκόσμος, βρέχοντας τὸ ἀνδρόγυνον μὲ θάλασσα.

Ἀνδρέας Καραβίτσας

35. ΤΟ ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΟ ΚΑΡΑΒΙ

- Ποῦ πᾶς, καραβάκι, μὲ τέτοιον καιρό ;
Σὲ μάχεται ἡ θάλασσα, δὲν τὴν φοβᾶσαι ;
"Ανεμοὶ σφυρίζουν καὶ πέφτει νερό,
ποῦ πᾶς, καραβάκι, μὲ τέτοιον καιρό ;
- Γιὰ χώρα πηγαίνω πολὺ μακρινή.
Θὰ φέξουνε φάροι πολλοὶ νὰ περάσω.
Βοριᾶδες, νοτιᾶδες θὰ βρῶ, μὰ θὰ φθάσω
μὲ πρίμο ἀγεράκι, μ' ἀκέραιο παννί.
- Κι αἱ κάβοι ἂν σοῦ στήσουν τὴ νύκτα καρτέρι ;
'Απάνω σου ἂν πέση τὸ κῦμα θεριό,
καὶ πάρῃ τοὺς ναῦτες καὶ τὸν τιμονιέρη ;
Ποῦ πᾶς, καραβάκι, μὲ τέτοιον καιρό ;
- Ψηλὰ στὸ ἐκκλησάκι τοῦ βράχου, ποὺ ἀσπρίζει,
γιὰ μένα ἔχουν κάμει κρυφὴ λειτουργία·
ὁρθὸς ὁ Χριστὸς τὸ τιμόνι μου ἀγγίζει,
στὴν πλώρη μου στέκει ἡ Παρθένα Μαρία.

« Τὰ χελιδόνια »

Zacharias Papantoniou

36. Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

‘Ο γέρο - Καλούδης ράβει τὸ πανὶ στὴν πλώρη. Οἱ ναῦ-
τες γυρῶ του τὸν παρακαλοῦν νὰ τοὺς διηγηθῇ καμμία ἱστο-
ρία. ‘Ο γέρο - Καλούδης μὲ τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη ἀρχίσει :

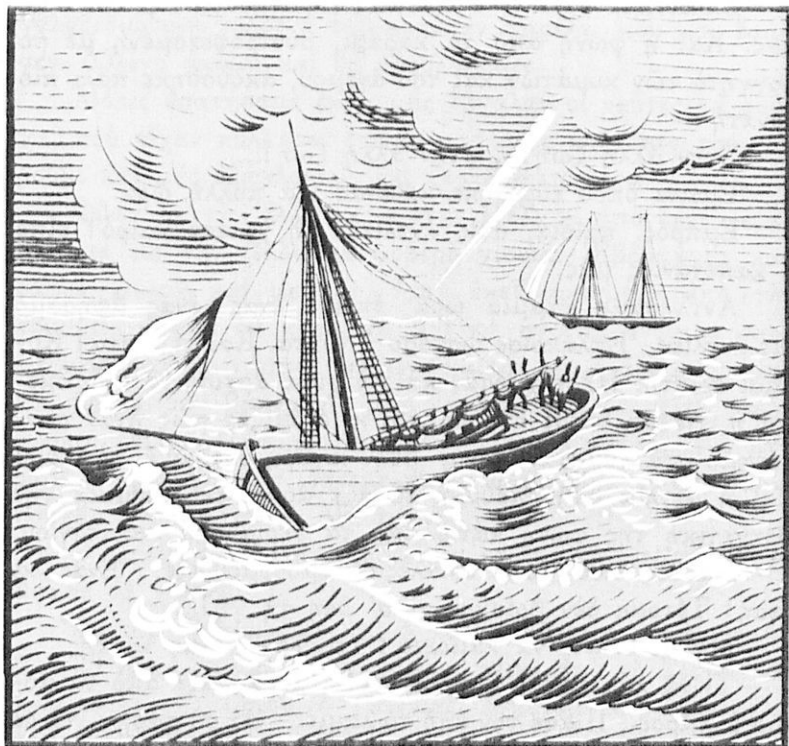
— Μιὰ φορὰ, ἐκινδυνέψαμε νὰ πνιγοῦμε στὴ Μάχη, Θά-
λασσα. Ἐκεῖ, ποὺ ἐνομιζαμε πὼς ἄδικα ἐπαλεύαμε νὰ σω-
θοῦμε, βλέπομε μακριὰ ἓνα μικρὸ χαμηλὸ πανάκι. Μὲ μῆ-
ξ ἐξωντανέψαμε ὅλοι. Δένομε ἀμέσως τὴ σημαία κόμην στὸ
κατάρτι ψηλὰ καὶ ἀρχίζομε νὰ φωνάζομε, νὰ φουσκῶμε τὸν
κόχυλα καὶ νὰ κινῶμε τὶς σκούριες μας. Τὸ καράβι μακριὰ
μόλις ἐφαινόταν ὡσὰν χελιδονάκι, ποὺ σιγοπετᾷ. Σὲ λιγὰκι
ἐφάνηκε ὁλόκληρο, ἐρχόταν ὡσὰν βόλι ἐπάνω μας. Σὲ λίγ-
ο ἐπλησίασε ἐδιάβαζα μάλιστα καὶ τὸ ὄνομά του στὶς κου-
λοῦρες· τὸ ἔλεγαν « Σωτήρα ».

Ἄ! ᾶ! ᾶ!, ἐβάλαμε ὅλοι χαρούμενες φωνές. Ἀπὸ ἐκεί-
νους ὅμως οὔτε ἐκινήθηκε οὔτε ἐφώναξε κανεὶς. Εἶδα καλὰ
τὸν τιμονιέρη στὸ τιμόνι, τὸν καπετάνιο ὄρθο στὴν πρόμνη,
τὸ ναύκληρο καὶ πέντ’ ἔξι ναῦτες. Ὅλοι ἔστεκον καὶ μᾶς
κοίταζαν, μὰ οὔτε σχοινιά ἐτοίμαζαν οὔτε τίποτα. Μόνον
ὁ σκύλος τους, ἓνας σκύλος μαλλιαρὸς, κατάμαυρος, μὲ
κεφάλι ὁλοστρόγγυλο ὡσὰν « μπόμπα » παλιοῦ κανονιοῦ,
μᾶς ἔστελλε τὸ ἄγριό του γαύγισμα.

Ὡστόσο τὸ καράβι ἤρθε μιὰ βόλτα καὶ ἔπεσε δίπλα
μας, δεκαπέντε ὄργανες μακριὰ. Μὰ βλέπω ἔξαφνα τὸν κα-
πετάνιο νὰ γυρίξῃ στὸν τιμονιέρη. Μιὰ τιμονιὰ ἐκεῖνος, καὶ
τὸ καράβι ἀλλάζει δρόμο. Βάζομε τὶς φωνές :

— Ἀδελφια, πνιγόμαστε!... Ποῦ μᾶς ἀφήνετε! Σῶστέ
μας!... Ἀδελφια, πνιγόμαστε!... βοήθεια!...

Ἀκούσθηκε κάποις φωνὴ κι ἐσωπάσαμε, ὁ ἓνας ἐκλείσει

τὸ στόμα τοῦ ἄλλου μὲ τὴν παλάμη του. Καὶ μέσα στην ταρχή τῶν κυμάτων καὶ τὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου ἀκούσθηκε μιὰ φωνή, ὡσάν νὰ τὴν ἔστελλε ὁ ἴδιος ὁ Χάρος :

— Στὴν ἄλλη ζωὴ!... στὴν ἄλλη ζωὴ!...

Δὲν τὸ ἐπίστευαν τὰ αὐτιά μου!... Εἶπα πῶς ὁ καπετάνιος ἤθελε νὰ παίξῃ μὲ τὴ θέσι μας καὶ ἄρχισα νὰ θυμῶνω περισσότερο γιὰ τὰ ἄνυστα χωράτὰ παρὰ γιὰ τὴ σκληρή του πρᾶξι. Ὁ « Σαυτῆρας » ὅμως πάντα ἐμάκραине. Βάζομε πάλι τίς ἀγριεὺς φωνές :

— Ἀδελφια, πνιγόμαστε! ποῦ μᾶς ἀφήνετε! βοήθεια!... πνιγόμαστε, βοήθεια!...

Ἐκλείσαμε πάλι τὸ στόμα καὶ ἐκρατήσαμε τὴν ἀναπνοή μας. Καὶ ἡ φωνὴ ἀπὸ τὸ καράβι, συντροφιασμένη μὲ τὸ βογγητὸ τῶν κυμάτων καὶ τοῦ ἀνέμου, ἀκούσθηκε πάλι πιὸ δυνατὴ :

— Στὴν ἄλλη ζωὴ!... στὴν ἄλλη ζωὴ!...

Ἐμείνε ὅπου εὐρέθηκε καθέννας γιὰ πολλὴ ὥρα.

— Ἐμπρός, παιδιά, στίς ἀντλίες, μὴ χάνετε καιρό! εἶπε ὁ καπετάνιος μας.

Ἀντλήσαμε καμμιὰ ὥρα· ἔπειτα ἓνας - ἓνας ἀφήσαμε τίς ἀντλίες. Ἐπλάκωσε ὥστόσο ἡ νύκτα. Καὶ τί νύκτα! Κόλασι σωστή. Πῆρε χιονιᾶς καὶ τὸ χιόνι ἄρχισε νὰ μᾶς σκεπάζῃ. Νέκρα ἔπεσε στὸ καράβι κι ἐνόμιζες πὼς ἦταν παντέρημο στὰ κύματα. Μόνον στὴν πλώρη οὐρλιαζε τὸ σκυλὶ καὶ ἡ ἀντλία στὴν πρύμνη ἔβγαζε ἀργὰ καὶ ρυθμικὰ τὴν θρηνητικὴ τῆς φωνὴ κάτω ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ καπετάνιου.

— Ναῦτες ποὺ τοὺς ἐδιάλεξα! ἐμουρμούριζε. Ἐνας κι ἓνας! Τέτοιοι δὲν βρίσκονται σ' ὅλη τὴ γῆ!...

— Μὰ τί θέλεις νὰ κάμωμε ; τοῦ λέγει ἓνας ναύτης.

— Τί νὰ κάμετε ; Νὰ παλέψετε!... Σ' ἄρπαξε ἀπὸ τὰ πόδια ὁ Χάρος ; Πιάσε τον ἀπὸ τὸ λαιμό... Θὰ σὲ πάρῃ ; Νὰ σὲ πάρῃ παλληκαρίσια. Ὅχι νὰ σταυρώσης τὰ χέρια καὶ νὰ παραδοθῇς.

— Μὰ δὲν βλέπεις ποὺ χάσκει τὸ κύμα νὰ μᾶς καταπιῇ ;

— Ὅσπου νὰ μὲ καταπιῇ ἐκεῖνο, τὸ ρουφᾶω ἐγώ!...

Ὁ καπετάνιος ἐγύρευε νὰ μᾶς κεντήσῃ τὴ φιλοτιμία, ἀλλὰ ποιὸς ἤμποροῦσε νὰ κινηθῇ ; Τὸ χιόνι ἦταν ὥς ἓνα πῆχυ στὸ κατὰστρωμα. Σχοινιά, κατάρτια, σίδερα, ὅλα κάτασπρα.

Ἐτσι ἤμαστε, ὅταν ἀκούσαμε μιὰ φωνή :

— Ε! ἀπὸ τὸ καράβι!...

Νὰ μὴν ἦταν ἀπὸ τὸν « Σωτῆρα »; Δόξα νὰ 'χῃ ὁ

Θεός, δὲν ἦταν ἀπὸ τὰ καταραμένο καράβι· ἦταν ἀπὸ τὴν γαλαξιδιώτικη γολέττα τοῦ καπετὰν Καρέλη, ποῦ μᾶς ἔσωσεν. Ὁλίγο ἀκόμη καὶ θὰ ἐβουλιάζαμε.

Μόλις ἐπατήσαμε ἐκεῖ, μᾶς ἔβγαλαν οἱ ναῦτες τὰ ροῦχα, ποῦ εἶχαν κολλήσει ἐπάνω μας, μᾶς ἐπότισαν τσαί μὲ ροῦμι καὶ μᾶς ἐξάπλωσαν στὰ ζεστά στρώματα.

Φθάσαμε τὴν ἄλλη μέρα στὴν Πόλι κι ἀπὸ ἐκεῖ κατεβήκαμε εἰς τὴν Δῆλο μὲ φοβερό χιονιᾶ. Ἐβδομήντα καράβια, μικρὰ καὶ μεγάλα, ἦταν ἐκεῖ ἀραγμένα ἀπὸ τὴν τρικυμία. Ἀπὸ τὰ κατάρτια καὶ τὰ σχοινιά ἐνόμισα πὼς ἔμπαινα σὲ πυκνὸ δάσος χειμῶνα καιρό. Δὲν ἀράζαμε ἀκόμη, καὶ βλέπω τὸν καπετάνιο μας κατακόκκινο νὰ τρέχη στὴν πλώρη καὶ νὰ φωνάζη. Κοιτάζω καλὰ· τὸ καταραμένο καράβι, ὁ « Σωτήρας », ἔστεκε δίπλα μας. Εἶδα κι ἐπαθα νὰ ἡσυχάσω τὸν καπετάν Μπισμάνη.

— Ἡ κακία τοῦ ἔμεινε, τοῦ εἶπα· νά, ποῦ ὁ Θεός δὲν μᾶς ἄφησε νὰ καθοῦμε.

Ἄρχισε νὰ νυκτώνη καὶ ὁ καιρὸς ἔδειχνε κακὰ σημάδια. Ὁ ἥλιος ἐβασίλεψε μαραμένος πίσω ἀπὸ τὴ Σίφνο. Τὸ ἀκρωτήριο τῆς Τήνου, ὁ Τσικνιάς, ἐσκοτείνισε. Ἀσυνήθιστη κίνησι ἄρχισε στὴ Δῆλο, καθὼς σὲ μυρμηγκοφωλιά τὰ πρωτοβρόχια. Οἱ ναῦτες τρέχουν ἄλλοι στὰ σχοινιά, ἄλλοι σπῖς ἄγκυρες, ἄλλοι σπῖς βάρκες, ἄλλοι στὰ κατάρτια! Χέρια, πόδια, νύχια, δόντια, ὅλα εἶναι σὲ κίνησι. Ἐπλάκωσε, νομίζεις, ἐπίβουλος ἐχθρὸς καὶ καθεὶς ἐτοιμαζόταν νὰ τὸν ἀντικρύσῃ ὅπως ἤμποροῦσε καλύτερα.

Καὶ ἀλήθεια σὲ λίγο ἐπλάκωσεν ὁ ἐχθρὸς. Μαῦρος, θεοσκότεινος ἐπέταξε ἀπὸ τὸν Τσικνιά ὁ χιονιᾶς μὲ ἄγριες φωνές καὶ φτεροκοπήματα, κι ἔκαμε τὸ λιμάνι μαλλιά κουβάρια. Σίδερα ἐβροντοῦσαν, ξύλα ἐτρίζανε, φωνές ἀντηχοῦσαν καὶ γαυγίσματα. Ἀπὸ ἓνα μυκονιάτικο καράβι φορτωμένο

ξύλειά έπετοῦσαν τὰ σανίδια ὡς ἀν πούπουλα κι ἐσκέπασαν τὴ θάλασσα ἕως πέρα στὸ νησί! Μιά μαούνα σμυρναίικη, φορτωμένη κάρβουνο, ἄδειασε ὅλως διόλου. Ἀπὸ μιὰ σφουγγαράδικη μηχανὴ δὲν ἔμεινε τίποτε. Τὰ βαπόρια ἐσῆκωσαν τὶς ἄγκυρές τους καὶ ἀγριοσφυρίζοντας ἐρρίχθηκαν παῖδ νὰ πρωτοφύγῃ. Ἐμεῖς ἤμαστε στὴν ἄκρη καὶ εὐκολα, ἀφοῦ ἐρρίξαμε τὴν ἄγκυρα, ἐβγήκαμε πέρα, κάτω ἀπὸ τὴν Μικρὴ Δῆλο.

Ὅλη τὴ νύκτα ἐβάσταζε ἡ θύελλα. Καὶ ὅταν ἔφεξε ἡ ἡμέρα, εἶδα τὸ κακὸ ποὺ ἔγινε. Ἀλλὰ καράβια ἦσαν μισοσπασμένα, ἄλλα γυμνὰ ἀπὸ ξάρτια, ἓνα ἐδῶ εἶχε τὴ μιστὴ πρύμνη φαγωμένη, ἄλλο ἐκεῖ ἦταν δίχως φλόκους. Δὲν ξέρω πῶς ἐπῆγα στὴν πρύμνη καὶ βλέπω τὸν καπετάνιο μας ὀπίσω στὸ τιμόνι μὲ μάτια δακρυσμένα.

— Τί ἔχεις, καπετάνιε, τί ἔπαθες ; τὸν ρωτῶ.

— Ἀχ, παιδί μου, λέγει ἀναστενάζοντας, ὁ κακομοῖρης ἐχάθηκε, πτωχὸς ἄνθρωπος.

Γυρίζω κατὰ τὰ Κοκκινάδια καὶ βλέπω τὸν « Σωτῆρα » πεταμένον ἐξω στὶς πέτρες καὶ κοντὰ τοὺς ναυτὲς του, βρεγμένους ὡς τὸ κόκκαλο, νὰ τουρτουρίζουν, γῦρο στὴ φωτιά. Κι ἀκόμη κοντὰ τὸν καπετάνιο του, ἀναμαλλιασμένο καὶ ἀγριομάτη, νὰ κοιτάζῃ τὰ ναυάγια ὡς ἀν νὰ ἐκοίταζε τὰ λείψανα τῶν παιδιῶν του.

— Τὸν κακομοῖρη, πτωχὸς ἄνθρωπος! Δὲν ἤθελα νὰ τὸν ἰδῶ ἔτσι... ξαναεῖπε ὁ καπετάνιος μας.

— Ἀλήθεια, ἐλυπήθηκα καὶ ἐγὼ τὸ καράβι, εἶπε ὁ γέρο Καλούδης. Μὰ νὰ ξέρετε, πῶς ἡ θάλασσα ἔχει τὴ δικαιοσύνη της.

Ὅστερα ἐσώπασε. Καὶ οἱ ναῦτες ἔμειναν γιὰ πολλὰ ὥρα χωρὶς νὰ μιλήσουν.

« Δόγια τῆς πλώρης »

Ἀνδρέας Καρκαβίτσας

Δ', ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

37. ΕΝΑΣ ΜΙΚΡΟΣ ΒΙΟΠΑΛΑΙΣΤΗΣ

1. Μόλις ήταν δέκα χρονών παιδί ο Άνδρέας και έγνωριζε κιόλας τις στενοχώριες της ζωής.

Σε ηλικία πεσσάρων μόλις χρονών είχε χάσει τη μηχανά του και τώρα έχασε και τον καλό του πατέρα. Έτσι ο Άνδρέας με το μικρούλη του τον αδελφό, το Νότι, έμειναν στους πέντε δρόμους.

Καλά ποιά εύρεθηκε ή θεία τους ή Σταυρούλα, ή αδελφή της μάνας τους της συχωρεμένης και τὰ περιμάζεψε. Πτωχή όμως κι αυτή εργάτρια σ' ένα ταπητουργείο, ποιά νά χορτάσει ποιά τὰ όργανά! Τί νά πρωτοκάμει ή θεία ή Σταυρούλα με τίς άλλες δραχμούλες, ποιά παίρνει;

2. Μιά ημέρα ο Άνδρέας, ποιά ήταν παιδί ποιά στοχαστικό κι έκαιχλάβρινε τις στενοχώριες της θείας του, της λέγει:

— Ξέρεις, θεία Σταυρούλα, ἐγὼ σὲ λίγο τελειώνω πιά τὸ σχολεῖο. Θὰ πάω νὰ δουλέψω. Δὲν ἔμπορῶ νὰ σὲ βλέπω νὰ κουράζεσαι ἔτσι καὶ πάλι νὰ πεινοῦμε ὅλοι μας. Πρέπει καὶ ἐγὼ νὰ βγῶ τὸ δικό μου ψωμί.

— Σὲ καλὸ σου, γιόκα μου! Ποιὸς θὰ σὲ πάρῃ στὴ δουλειά του μὴ στάλῃ παιδί; Τί ἔμπορεῖ νὰ κάμῃ ἓνα παιδί στὴν ἡλικία σου;

Μὰ ὁ Ἀνδρέας ἐπέμενε καὶ ἔγινε... ἔμπορος. Ἐπουλοῦσε σπέρτα στὸ δρόμο, στὰ καφενεῖα, στὶς γωνίες, ὅπου βρισκόταν.

Ἦτσι χλωμὸ ἀπὸ τὴν κακοπέραση καὶ πτωχοντυμένο, ὅποιος τὸν ἔβλεπε, καὶ ἀνάγκη νὰ μὴν εἶχε, ἔπαιρνε κανένα κουτί. Σπέρτα εἶναι, χρειάζονται.

3. Μὴν ἡμέρα ὁ Ἀνδρέας ἐπλησίωσε ἓνα κύριο, τὴν ὥρα ποὺ ἔβγαινε ἀπὸ ἓνα μεγάλο κατάστημα. Ἀπὸ τὸ πρῶν δὲν εἶχε πούλησῃ οὔτε ἓνα κουτί.

— Πάρτε, κύριε, ἓνα κουτάκι σπέρτα ἀπὸ τὸ πτωχό.

Ὁ κύριος ἐγύρισε καὶ εἶδε τὸ παιδί μὲ συμπόνια. Δὲν ἔμοιαζε μὲ τὰ χαμίνια τοῦ δρόμου. Στὸ χλωμό του πρόσωπο ἦταν ζωγραφισμένη ἡ θλίψη.

Ἐψάξε τότε ὁ κύριος γιὰ ψιλὰ, ἀλλὰ δὲν εὗρε. Ὑστερα ἔβγαλε τὸ πορτοφόλι του, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο δὲν εἶχε τίποτε ὀλιγώτερο ἀπὸ ἑκατοστάρικα.

— Λυποῦμαι, μικρὲ μου, ποὺ δὲν ἔχω ψιλὰ, εἶπεν ὁ κύριος καὶ ἔκαμε νὰ φύγῃ.

— Δωστὲ μου, κύριε, τὸ ἑκατοστάρικο καὶ ἐγὼ θὰ εὔρω νὰ τὸ χαλάσω. Θὰ τρέξω γρήγορα - γρήγορα καὶ σὲ δυὸ λεπτά θὰ σᾶς φέρω τὰ ψιλὰ.

— Ἀλήθεια τὸ λές; ἐρώτησε ὁ κύριος, βλέποντας τὸν Ἀνδρέα κατὰματα.

— Ναί, ἀλήθεια σᾶς λέγω.

Τὸ ξάστερο πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ κι ὁ τρόπος πού τοῦ μίλησε ἐπεισαν τὸν κύριο νὰ τοῦ ἐμπιστευθῇ τὸ ἐκατοστά-
ρικο.

‘Ο Ἀνδρέας ἔφυγε τρε-
χᾶτος.

‘Ο κύριος ἔμεινεν ἐπάνω
στοῦ πεζοδρόμιο καὶ περίμενε.
Στὸ μεταξὺ πλησίασε τῇ βι-
τρίνα κι ἔβλεπε.

Πέρασαν πέντε λεπτά,
πέρασαν δέκα κι ὁ Ἀνδρέας
ἀκόμη νὰ φανῇ! ‘Ο κύριος ἄρ-
χιζε νὰ κουνᾷ τὸ μπαστούνι
του νευρικά καὶ τὸ πρόσωπό
του ἔδειχνε ἀνησυχία. Πέρα-
σαν ἄλλα δέκα λεπτά, τίποτε!

— Κουτὸς ἤμουν νὰ πιστέ-
ψω σ’ ἓνα παιδὶ τοῦ δρόμου
ἔλεγε ἀπὸ μέσα του.

Μετὰ μισή ὥρα, σὰν ἀ-
πελπίσθηκε, πῆρε τὸ δρόμο καὶ τράβηξε γιὰ τὸ σπίτι του.

4. Τὴν ἄλλη μέρα βλέπει ὁ κύριος ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα
τοῦ σπιτιοῦ του ἓνα μικρούλη νὰ τὸν περιμένῃ. Ἐμοιαζε
ἀπαράλλαχτα μὲ τὸν μικρό, πού τοῦ εἶχε δώσει τὸ ἐκατο-
στάρικο, μόνον πού ἦταν μικρότερος ἀπὸ ἐκεῖνον.

Κάποια μεγάλη θλίψι θὰ εἶχε στὴν καρδιά του τὸ
παιδί, γιὰτὶ τὰ μάτια του ἦταν γεμᾶτα δάκρυα.

— Κύριε, τοῦ εἶπε μὲ ὕφος φοβισμένο, ἐσεῖς εἴσθε, ποῦ δώσατε στὸν Ἀνδρέα μας χθὲς τὸ πρῶι τὸ ἑκατοστάρικο;

— Ναί, ἐγὼ εἶμαι, ἀπάντησε ὁ κύριος.

— Νά τα τὰ λεπτὰ σας, κύριε. Μ' ἔστειλε ὁ Ἀνδρέας μας νὰ σᾶς τὰ δώσω.

— Καὶ πῶς βρῆκες τὸ σπίτι μου, παιδί μου;

— Μ' ἔστειλε ὁ Ἀνδρέας στὸ κατάστημα ποῦ σᾶς βρῆκε χθὲς καὶ ρώτησα, γιατί τὸν Ἀνδρέα τὸν πάτησε τὸ αὐτοκίνητο, εἶπε ὁ μικρὸς χύνοντας πικρὰ δάκρυα.

Ὁ κύριος στάθηκε γιὰ μιὰ στιγμή σκεπτικὸς καὶ τὸ πρόσωπό του ἔδειχνε μεγάλη ταραχή.

Ὅστερα πῆρε τὸ παιδί ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τοῦ λέει:

— Πᾶμε, μικρέ μου, στὸ σπίτι σας.

5. Σὲ λίγο μπῆκαν σὲ ἓνα στενοδρόμι.

— Ἐδῶ, κύριε, εἶναι τὸ σπίτι μας, εἶπε τὸ παιδί καὶ ἔδειξε μὲ τὸ δάκτυλό του ἓνα σκοτεινὸ ὑπόγειο.

Κατέβηκαν τέσσαρα — πέντε σκαλοπάτια. Σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ ὑπογείου ἦταν ἓνα ἀχυρένιο στρῶμα. Ἐπάνω στὸ στρῶμα αὐτὸ κοιτόταν ἓνα παιδί καὶ στὸ πλάι του παρᾶστεκε μιὰ φτωχοντυμένη γυναικούλα μὲ τὰ μάτια πρησμένα ἀπὸ τὸ κλάμμα.

Ὁ κύριος γνώρισε ἀμέσως τὸν Ἀνδρέα. Τὸ πρόσωπό του ἦταν κατάχλωμο ὡσὰν τὸ κερί.

Γονάτισε ὁ κύριος καὶ ἔπιασε τὸ χέρι τοῦ φτωχοῦ παιδιοῦ, ἓνα χεράκι ξυλιασμένο.

— Ἐδῶσες στὸν κύριο τὰ λεπτὰ; ρώτησε ὁ Ἀνδρέας τὸν ἀδερφοῦλή του. Καὶ ἡ φωνή του, ἀδύνατη, νόμιζες πὼς θὰ ἔσβηνε, πρὶν ἀποσώσῃ τὰ λόγια του.

Ὁ κηλὸς κύριος ἔσκυψε τότε καὶ ἐφύλησε τὸ μέτωπο τοῦ παιδιοῦ καὶ μὲ φωνὴ γεμάτη συμπόνια εἶπε στὴ θεία του:

— Θὰ φροντίσω ἐγὼ γι' αὐτὸ τὸ παιδί, γιὰ νὰ γίνη κα-
λά. Μιὰ στιγμή καὶ θὰ ξανάρθω.

Καὶ ἀνέβηκε βιαστικὸς τὰ σκαλοπάτια.

6. Σὲ λίγο ξαναγύρισε μὲ τὸ αὐτοκίνητο τῶν πρώτων
βοηθειῶν. Πῆρε ὁ ἴδιος τὸ παιδί στὴν ἀγκυλιά του καὶ τὸ
ἔβαλε προσεκτικὰ μέσα στὸ αὐτοκίνητο.

Ὑστερα ἀπὸ λίγη ὥρα ὁ Ἀνδρέας ἦταν ξαπλωμένος
ἐπάνω σ' ἓνα λευκὸ κρεβάτι στὸ νοσοκομεῖο.

Ἡ πληγὴ του βέβαια ἦταν βαρεῖα καὶ ὁ κίνδυνος μεγά-
λος. Ἀλλὰ οἱ φροντίδες τῶν καλῶν γιατρῶν τὸν ἔσωσαν.

Ἐμεινε ἀρκετὲς ἡμέρες στὸ νοσοκομεῖο ὁ Ἀνδρέας.

Ὅταν ἔγινε καλὰ καὶ βγῆκε ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖο, ὁ κα-
λὸς κύριος δὲν τὸν ἄφησε πιά νὰ πουλᾷ σπέρτα. Τὸν ἔστειλε
πάλι στὸ σχολεῖο, γιὰ νὰ μάθῃ περισσότερα γράμματα. Τὸ
ἴδιο ἔκαμε καὶ γιὰ τὸν Νώτη, τὸν ἀδελφὸ τοῦ Ἀνδρέα.

Οὔτε τοὺς ἄφησε νὰ ζοῦν στὸ ἴδιο ὕψος καὶ ἀνήλιο
ὕπόγειο. Πῆρε τὴ θεία τους τὴ Σταυρούλα οἰκονόμο στὸ
πλούσιο σπίτι του καὶ παραχώρησε καὶ γιὰ τοὺς τρεῖς ἓνα
μεγάλο προσήλιακὸ δωμάτιο.

Ἀπὸ τότε ἡ θεία Σταυρούλα μὲ τὰ ὀρφανὰ ἀνεψάκια
της ἔζησε εὐχαριστημένη. Τὰ παιδιά μεγάλωσαν καὶ ἔγιναν
τίμιμοι ἐργάτες καὶ καλοὶ ἄνθρωποι.

Κατὰ τὸ Γαλλικόν

38. ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ

“Ε! σεῖς, ὅπου σκορπίζετε τὰ πλούτη στὸν ἀέρα,
τὸ χέρι σας τὸ ἄπονο καὶ ἄσωτο ἀπλῶστε
καὶ δῶστε καὶ στὸν ἄρρωστο καὶ στὴν πτωχὴ μητέρα...
Ἐλεημοσύνη, χριστιανοί, ἐλεημοσύνη δώστε!

Ποιὸς λέει, ποιός, πὼς ὅλ’ αὐτά, ποὺ τώρα σεῖς πετᾶτε,
εἶναι δικὰ σας;... Δύστυχοι, αὐτὸ ποὺ περισσεύει
εἶναι τῆς χήρας, τ’ ὀρφανοῦ καὶ μὴν τὸ σπαταλᾶτε.
“Ὅποιος τὰ πλούτη του σκορπᾷ ἀπ’ τοὺς πτωχοὺς τὰ κλέβει.

Ἐλεημοσύνη, χριστιανοί· ἀδέλφια, ἐλεημοσύνη·
πολλὰ χαρίζει ὁ Θεὸς σ’ ἐκεῖνον, ὅπου δίνει.

«Ποιήματα» Γ’

Ἀχιλλεὺς Παράσχος

39. ΕΡΓΑΣΙΑ

ΗΜΕΡΩΝΕΙ αὐγή δροσάτη
μὲ τὸ πρῶτό της πουλὶ
λὲς καὶ κράζει τὸν ἐργάτη
στὴ φιλόπονη ζωή.

Πρὶν ἀχνίση κάθε ἀστέρι
μὲ χαρούμενη καρδιά,
νέοι, μεσόκοποι καὶ γέροι,
τρέξετ' ὅλοι στὴ δουλειά!

Μὴ σᾶς εἶναι ὁ ξένος πλοῦτος
ἐν ἀγκάθι στὴν καρδιά·
πέστε ἀζήλευτα: Εἶναι τοῦτος
ἐργασίας κληρονομιά.

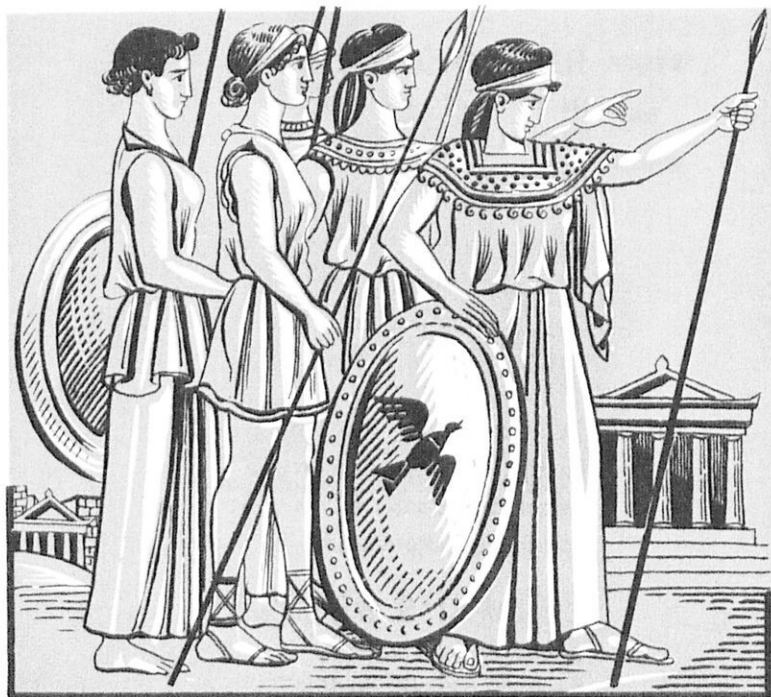
Σηκωθῆτε! Ἡ γῆ χαρίζει
μόνον ἄφθονο καρπό,
ἂν ὁ κόπος τὴν ποτίζει
μ' ἓναν ἴδρωτα συχνό.

Πάντα, ναί, τιμίου κόπου
οἱ γλυκύτατοι καρποὶ
εἶν' οἱ μόνοι, ποὺ τ' ἀνθρώπου
σῶμα τρέφουν καὶ ψυχή.

Πρὶν ἀχνίση κάθε ἀστέρι
μὲ χαρούμενη καρδιά,
νέοι, μεσόκοποι καὶ γέροι,
τρέξετ' ὅλοι στὴ δουλειά!

Νεωτέρα Σχολικὴ Ἀνθολογία

Γεράσιμος Μαρκουλάς

Ε΄. ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

40. ΟΙ ΣΠΑΡΤΙΑΤΙΣΣΕΣ ΣΤΗΝ ΩΡΑ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

1. Ὁ Πύρρος, ὁ βασιλεὺς τῆς Ἡπείρου, τὸ 272 πρὸ Χριστοῦ ἐπέρασε μ' ἓνα μεγάλο στρατὸ τὰ σύνορα τῆς Λακωνίας καὶ ὤρμησε νὰ κυριεύσῃ τὴν Σπάρτη.

Νύκτα ἔφθασε στὴ Σπάρτη τὸ φοβερὸ ἄγγελμα καὶ τὴν ἴδια στιγμή μαζεύθηκαν οἱ Σπαρτιαῖτες, γιὰ νὰ σκεφθοῦν τί πρέπει νὰ κάμουν. Ὁ βασιλεὺς τους Ἀρέας ἔλειπε μὲ στρατὸ πολὺ στὴν Κρήτη.

Στὴ συνέλευσι αὐτὴ οἱ Σπαρτιαῖτες ἀποφάσισαν νὰ

στείλουν πρώτα τις γυναίκες και τα παιδιά τους στην Κρήτη, έπειτα, δουλεύοντας όλονυκτίς, να σκάψουν γύρο στην Σπάρτη μιιά βαθειά τάφρο και τὸ πρωί να πολεμήσουν με τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, σὰν ἄνδρες γενναῖοι.

2. Οἱ γυναῖκες, ὅταν ἔμαθαν, πὼς οἱ ἄνδρες ἀποφάσισαν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸν κίνδυνο μόνοι τους, λυπήθηκαν πολὺ καὶ ἀντιστάθηκαν. Ἡ Ἀρχιδάμεια μάλιστα, μιιά γυναῖκα, ποὺ ἡ καταγωγή της ἦταν ἀπὸ βασιλικὴ οἰκογένεια, ζωσμένη σπαθί, πῆγε στὴ συνέλευσι καὶ τὰ ἔβαλε με τοὺς ἄνδρες, γιὰ τὴν ἀπόφασί ποὺ πῆραν, νὰ στείλουν τις γυναῖκες στὴν Κρήτη, γιὰ νὰ μὴν κινδυνεύσουν, ἐνῶ ἡ Σπάρτη βρισκόταν σὲ τόσο μεγάλο κίνδυνο.

Καὶ κατὰ τὰ μεσάνυχτα, ὅταν οἱ ἄνδρες ἄρχισαν νὰ σκάβουν τὴ βαθειὰ τάφρο, ὅλες οἱ κοπέλλες καὶ οἱ γυναῖκες ἔτρεξαν, γιὰ νὰ ἐργασθοῦν καὶ αὐτές. Παρακάλεσαν μάλιστα τοὺς ἄνδρες νὰ ἀφήσουν τὴν φροντίδα γιὰ τὴν τάφρο σ' αὐτές καὶ ἐκεῖνοι νὰ ἀποσυρθοῦν, γιὰ νὰ ἔχουν δυνάμεις γιὰ τὴν ἄλλην ἡμέρα. Τὴν τάφρο θὰ τὴν ἔσκαβαν αὐτές.

3. Τὰ ἐξημερώματα, ὅταν οἱ ἐχθροὶ ἄρχισαν νὰ κινοῦνται, οἱ γυναῖκες παρέδωσαν τὴν τάφρο στοὺς ἄνδρες, λέγοντας νὰ τὴν ὑπερασπίσουν γενναῖα, γιατί δὲν ὑπάρχει στὸν κόσμο πρᾶγμα πιὸ γλυκὸ ἀπὸ τὸ νὰ νικήσῃ κανεὶς κάτω ἀπὸ τὰ μάτια τῆς Πατρίδος του, οὔτε δόξα πιὸ μεγάλη ἀπὸ τὸ νὰ πεθάνῃ κανεὶς στὰ χέρια τῆς μάνας του ἢ τῶν ἀδελφῶν καὶ τῆς γυναίκας του.

Ὅλη τὴν ἡμέρα οἱ Σπαρτιᾶτες καὶ τὰ στρατεύματα τοῦ Πύρρου ἐπολέμησαν με μεγάλη γενναϊότητα. Ὡστόσο νικητὴς δὲν ἀνεδείχθη κανεὶς.

Τὴν νύκτα ἔπαυσε ἡ μάχη. Μόλις ὅμως ἐξημέρωσεν,

ἄρχισαν πάλι τὰ στρατεύματα τοῦ Πύρρου νὰ κτυποῦν τοὺς Σπαρτιᾶτες. Οἱ Σπαρτιᾶτες πολεμοῦσαν σὰν λιοντάρια. Καὶ οἱ γυναῖκες, ποὺ ἦταν ὅλες μέσα στὴ φωτιά τῆς μάχης, τοὺς παρεκίνουν ἀδιάκοπα. Ἄλλες τοὺς ἐμοίραζαν βέλη, ἄλλες τοὺς ἔδιναν ψωμὶ καὶ νερὸ καὶ ἄλλες ἐπαιρναν τοὺς πληγωμένους καὶ τοὺς περιποιοῦνταν.

4. Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ φαίνεται κοντὰ στὴν τάφρο ὁ Πύρρος καβάλλα στὸ ἄλογό του νὰ ὀρμᾷ πρὸς τὴν πόλι. Οἱ Σπαρτιᾶτες, ποὺ ἦταν παρατεταγμένοι στὸ μέρος ἐκεῖνο, ἄρχισαν νὰ φωνάζουν δυνατὰ καὶ οἱ γυναῖκες ὤρμησαν μὲ ἀλαλαγμὸ κατ' ἐπάνω του.

Ἐκείνη τῇ στιγμῇ πληγώνεται τὸ ἄλογο τοῦ Πύρρου καὶ ὁ ἴδιος πέφτει καταγῆς. Τρέχουν τότε οἱ σωματοφύλακές του νὰ τὸν σηκώσουν, οἱ Σπαρτιᾶτες ὅμως ὀρμοῦν μὲ τὰ κοντάρια τους. Γίνεται συμπλοκὴ τρομερή.

Τότε ὁ Πύρρος πρόσταξε νὰ πάψῃ ἡ μάχη. Νόμιζε, πὼς τὸ ἤθελαν καὶ οἱ Σπαρτιᾶτες αὐτό, γιατί καὶ ἀπ' αὐτοὺς πολλοὶ εἶχαν σκοτωθῇ κι ὅλοι σχεδὸν οἱ ἄλλοι ἦταν πληγωμένοι.

4c 5. Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ φθάνει ἀπὸ τὴν Κρήτη μὲ δυὸ χιλιάδες στρατὸ ὁ βασιλεὺς Ἀρέας. Τότε οἱ γυναῖκες, βλέποντας, ὅτι καὶ ὁ βασιλεὺς τους ἦταν πλέον ἐκεῖ καὶ ἄνδρες ὑπῆρχαν ἀρκετοί, γιὰ νὰ ὑπερασπίσουν τὴν πατρίδα, τότε μόνον ἀποφάσισαν νὰ φύγουν ἀπὸ τὸ πεδίο τῆς μάχης καὶ νὰ γυρίσουν στὰ σπίτια τους.

Ἔτσι ἡ Σπάρτη, ἀφοῦ μὲ τὴν γενναιοφυχία τῶν γυναικῶν της γλύτωσεν ἀπὸ τὸν μεγάλο κίνδυνο, μπόρεσε κατόπι νὰ ἐξασφαλισθῇ μὲ τὴ φρόνησι τοῦ βασιλεῖ καὶ τὴν ἀνδρεία τῶν στρατιωτῶν της.

Κατὰ Χαρίσιον Παπαμάρκον

41. ΓΟΡΓΟΝΑ

Ὁ Πετρῆς, τοῦ καπετάν Μπούρα ὁ γυιός, ἀπὸ μικρὸς ἦταν μεγαλωμένος μέσα στὸ καράβι τοῦ πατέρα του. Ἦταν ἓνα ἀγόρι κάπου δεκάξι χρονῶν, ἀλλὰ δυνατὸ σὰν ἄνδρας καὶ ψημένο στὴ δουλειὰ τοῦ καραβιοῦ. Κάθε φορά, πὺ τὸ καράβι γύριζεν ἀπὸ ταξίδι, πάντα κάτι καινούργιο εἶχε νὰ διηγηθῇ, καὶ ὁ φίλος του ὁ Ἀνδρέας, ὁ γυιὸς τοῦ καφετζῆ, τὸν ἄκουε μὲ ἀνοιχτὸ στόμα. Τοῦ ἔλεγε καὶ τὶς ἱστορίες, πὺ ἄκουε ἀπὸ τὸν πατέρα του.

Ἀπὸ ὅλες τὶς ἱστορίες αὐτὲς πὺ πολὺ ἄρεσε τοῦ Ἀν-

δρέα ή ιστορία τής Γοργόνας και ό Πετρής τοῦ τήν ξανά-
λεγε μέ πολλή εὐχαρίστησι.

✱ Ἦταν μιὰ ἀληθινή ιστορία, καθὼς ἔλεγεν ό Πετρής, ἀφοῦ συνέβηκε ἀκόμα και στόν παππού του. Στά μεγάλα ταξίδια, βλέπεις, λαχλαίνει καμμιὰ φορά τὰ καράβια νά βρίσκωνται ὁλομόναχα, μέρες και νύχτες ὁλάκερες, βωλοδέρνοντας μέσα στίς μακρινές θάλασσες. Ἐκεῖ δέν ὑπάρχει τίποτε ἄλλο ἀπό οὐρανός και θάλασσα, θάλασσα και οὐρανός. Βραδυάζει, ξημερώνει και στεριά δέν φαίνεται. Θαρρεῖ κανεῖς πὼς τὸ καράβι ρίζωσε στή μέση τοῦ πελάγου και δέν μετατοπίζεται μηδὲ ὀργυιά. ✱

Μιὰ φορά σάν κι αὐτές ἦταν ποῦ ό γέρο - Μπούρας, ό παππούς τοῦ Πετρῆ, εἶδε τήν Γοργόνα.

— Τήν εἶδε μέ τὰ μάτια του; ρώτησε ό Ἀνδρέας.

— Ἀκούς λέει; Τήν εἶδε μέ τὰ μάτια του, τήν ἄκουσε μέ τ' αὐτιά του και τῆς μίλησεν, ὅπως μιλοῦμε, καλή ὥρα, οἱ δυό μας, βεβαίωσε ό Πετρής. Ὁ πατέρας μου τὸ ἔχει ἀκουστά ἀπό τὸν ἴδιο τὸν παππού μου. Και νά πὼς ἔγινε.

✱ Ὁ παππούς εἶχεν ἓνα δικάταρτο καράβι. Ταξίδευεν ἐκείνη τῇ χρονιά κατὰ τήν Μπαρμπαριά. Ἦταν καλοκαίρι φεγγαράδα κι ό παππούς ξαγρυπνοῦσε στό τιμόνι, τὰ μάτια του τέσσαρα νά μὴ ξεδρομίσῃ τὸ καράβι ἀπὸ τὸ δρόμο του. ✕

✱ Ἐξαφνα, ἐκειδὰ πίσω ἀπὸ τήν πρύμνη ἀκούγεται μεγάλη φασαρία, κτύπος μέσα στὰ νερά. Σάν νά ἦταν κανένα θεριόψαρο κι ἔδερνε τὰ νερά με τήν οὐρά του. Κάνει νά γυρίσῃ κιόλας τὸ τιμόνι ό παππούς, αὐτὸ τίποτε. Καρφωμένο στόν τόπο. Μῆτε δεξιά στρίβει μῆτε ἀριστερά! Γυρίζει τὰ μάτια του πίσω και τί νά ἰδῇ. Μιὰ γυναῖκα στέκεται πίσω ἀπὸ τὸ καράβι, ὄρθια μέσα στὴ θάλασσα. Εἶναι θεόρατη, βαστιέται μέ τὰ χέρια της ἀπὸ τὸ τιμόνι κι ἀπὸ τὴν κουπαστή. Τὸ κορμί της ὡς τῇ μέση εἶναι γυναίκειο κι ἀπὸ

τῇ μέσῃ καὶ κάτω θεριόψαρο, ὅλο λέπια. Ἡ οὐρά της δέρνει τῇ θάλασσᾳ σὰν τὴν ἑλικά τοῦ βαποριοῦ. Ἰδία ὥπως εἶναι ἡ φιγούρα στὴν πλώρη κάποιων караβιῶν, μόνο ποὺ εἶναι σκαλισμένη στὸ ξύλο. Αὐτὴ εἶναι θεόρατη, ὀλοζώντανη. Τὰ μάτια της ἀστράφτουν μέσα στὴ νύχτα, τὰ μαλλιά της εἶναι πλεγμένα μὲ τὰ φύκια. ✚

Ὁ παππούς μου τὴν εἶδε καὶ κόπηκε ἡ ἀναπνοή του. Μονομιᾶς τὴ γνώρισε ὥστόσο. Γιατὶ ὅλοι οἱ θαλασσινοὶ τὴν ἔχουν ἀκουστά. Ἐκανε λοιπὸν τὸ σταυρό του καὶ περίμενε.

Ἡ Γοργόνα τοῦ μίλησε τότε καὶ τοῦ εἶπε:

— Ζῆ ὁ βασιλιᾶς Ἀλέξανδρος;

Ἡ φωνὴ της ἦταν γλυκεῖα καὶ παραπονεμένη.

Ὁ παππούς μου, ποὺ ἤξερε τίς συνήθειες τοῦ στοιχειοῦ τῆς λέει μονομιᾶς:

— Ζῆ καὶ βασιλεύει, Κυρά μου!

✚ Αὐτὸ ἦταν. Μόλις εἶπε τὸ λόγο του, ἡ Γοργόνα χαμογέλασε, ἀφῆκε τὸ καράβι, καὶ βούλιαξε ἀγάλι - ἀγάλι μέσα στὸ πέλαγος. Γιατὶ ὁ παππούς μου ἤξερε τὸ λόγο, ποὺ τοῦ γύρευε τὸ στοιχεῖο τῆς θάλασσας. Αὐτὴ, νὰ καταλάβῃς, εἶναι ἀδελφὴ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Γυρίζει λοιπὸν τίς θάλασσες καὶ ρωτᾷ τοὺς караβοκύρηδες καὶ τοὺς καπετανάιους καὶ ἀλλοίμονό τους ἂν δὲν ξέρουν τί νὰ τῆς ἀπαντήσουν. ✚

Ἔτσι δὲν τὴν ἔπαθε ἓνας καινούργιος καπετάνιος Πειραιώτης; Δὲν ἤξερε πιά, ἤθελε νὰ κάνῃ τὸν ἐξυπνο, δὲν ξέρω.

— Ζῆ ὁ βασιλιᾶς Ἀλέξανδρος; Τὸν ρωτᾷ ἡ Γοργόνα.

Καὶ αὐτὸς τῆς λέει:

— Τώρα πιά ὁ βασιλιᾶς Ἀλέξανδρος! Αὐτός, κυρά μου, πέθανε στὴ Βαβυλῶνα, ἐδῶ καὶ δυὸ χιλιάδες χρόνια!

Δὲν ἀπόσωσε τὸ λόγο του καὶ ἡ Γοργόνα τοῦ τσάκισε

τὸ καράβι ἀνάμεσα στὰ δυὸ δάχτυλα, ἔτσι δά, ὅπως τσακίζουμε ἓνα καρύδι.

— "ὦ, Πετρῇ! λέει μὲ ἀστραφτερὰ μάτια ὁ γιυὸς τοῦ καφετζῆ. Πές μου, εἶναι ἀλήθεια αὐτά;

— Ποιὰ αὐτά;

— Νά, γιὰ τὴ Γοργόνα. Ὁ πατέρας σου τὸ ἔχει γιὰ σίγουρο;

— Καὶ βέβαια, Ἀνδρέα, τὸ ἔχει γιὰ σίγουρο. Ὁ παππούς μου τὴν εἶδε τὴ Γοργόνα καὶ τῆς μίλησε. Ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ζῇ καὶ θὰ ζῇ αἰώνια. Νά, ἐδῶ μέσα στὴν καρδιά μας. Χάθηκε τὸ βασίλειό του στὶς στεριές. Δὲν πειράζει. Τὸ βαστοῦμε στὶς θάλασσες. Ἀνδρέα! Ἀνδρέα! "Ὅλες οἱ θάλασσες τοῦ κόσμου εἶναι Ἑλλάδα! "Ὅλα τὰ κύματα ξέρουν τὶς ἐλληνικὲς καρένες! "Ὅπου νὰ ταξιδέψῃς θὰ ἀνταμώσῃς τὴν ἐλληνικὴ σημαία νὰ ἀγεροχτυπιέται πάνω στὰ ψηλὰ ἄλμπουρα.

«Ὁ Ἀργοναύτης»

Στράτης Μυριβήλης (Διασκευή)

42. Η ΠΡΟΓΟΝΙΚΗ ΕΠΙΓΡΑΦΗ

Ὁ νεροφόρος τοῦ χωριοῦ, περνώντας ἀπὸ τὸ καφενεῖον τοῦ χωριοῦ, ἀνέφερε τὸ νέο: Ὁ γέρο - Ξυνιάς, σκάπτοντας στὸ κτῆμά του γιὰ νὰ ξερριζώσει μιὰ ξηρὴ καστανιά, εὗρε « ἀρχαῖα ».

Ἀμέσως ἐκίνησαν πολλοί, ἀκόμη καὶ γυναῖκες, καὶ ἐκατηφόρισαν στὸ κτῆμα. Ἐκεῖ ἦταν σταματημένοι διαβάτες καὶ βοσκοὶ καὶ ἐκοίταζαν ἓνα στενόμακρο μισοχωμένο μάρμαρο. Ὁ ἓνας ἔλεγε πὼς ἦταν ἀρχαῖος τάφος, σὰν ἐκεῖνον ποὺ εἶχαν πρὸ καιροῦ ξεχώσει στὸ γειτονικὸ χωριό. Ἄλλος πὼς εἶναι παλιό, μαρμάρινο πεζούλι.

Νὰ καὶ ὁ κύριος Θεμιστοκλῆς, ὁ συνταξιούχος. Ἐπλησίασε καὶ ἔξυσε λίγο μὲ τὸ ραβδί του τὸ μάρμαρο.

— Εἶναι ἀρχαία πλάκα, εἶπε σοβαρά. Καὶ ἔχει ἐπάνω γράμματα. Εἶναι δηλαδὴ ἐπιγραφή. Καλὸ λοιπὸν εἶναι νὰ σταματήσῃ τὸ ξέχωμα, μήπως σπάσῃ τὸ μάρμαρο, ὥσπου νὰ γυρίσῃ στὸ χωριὸ ὁ πρόεδρος καὶ ὁ δάσκαλος.

Τὸν ἄκουσαν.

Ὅλη τὴν ἡμέρα στὸ χωριὸ συζητοῦσαν μὲ χαρὰ γιὰ τὸ εὑρημα.

Τὸ γεῦμα τῆς ἄλλης μέρας ἐγύρισε ὁ πρόεδρος καὶ ὁ δάσκαλος. Ἐπληροφορήθηκαν τὸ νέο καὶ ἐκατέβηκαν ἀμέσως στὸ κτῆμα τοῦ Ξυνιά. Τοὺς ἀκολούθησαν πολλοί.

Τὸ μέρος ἐκεῖνο μὲ τὰ χλοερὰ ἀμπέλια καὶ τίς πελώριες καστανιές ἀποτελοῦσε πολὺ ὁμορφο τοπίο. Σὰν νεώτερος ὁ δάσκαλος πήδησε στὸ σκάμμα καὶ ἔσκυψε ἐπάνω στὸ μάρμαρο.

— Εἶναι πλάκα μὲ ἐπιγραφή, εἶπε, ὅταν ἐβγῆκε. Καὶ ἐπιγραφή μᾶλλον καλῆς ἐλληνικῆς ἐποχῆς.

— Τί θέλει νὰ πῇ αὐτό, κύρ δάσκαλε; ρώτησε ὁ πρόεδρος.

— Θὰ εἶναι γραμμένο στήν πλάκα πρῶγμα ἀξιόλογο, ἀπό τήν ἐποχή, πού ἡ ἀρχαία Ἑλλάς ἦταν ἐλεύθερη.

Ὁ πρόεδρος ἔκαμε νόημα. Ἐπῆδῃσαν τότε στό σκάμμα μερικά παλληκάρια καί συνέχισαν μέ προσοχή τὸ σκάψιμο.

Ἡ πλάκα ἐξεχώθηκε. Εἶχε κάπου δυὸ μέτρα μῆκος καί ἓνα πλάτος. Τὴν μετέφεραν στό χωριὸ καί τὴν ἐτοποθέτησαν στήν εἴσοδο τοῦ σχολείου. Ὁ δάσκαλος ἐκαθάρισε τὴν ἐπιγραφή καί τὴν ἀντέγραψε. Ὡς τὸ βράδυ ἔφθαναν χωρικοί, ἔμπαιναν στό σχολεῖο κι ἐκοίταζαν τὴν ἐπιγραφή σοβαροί καί συγκινημένοι. Ἦταν ἓνα πραγματικὸ προσκύνημα πρὸς τοὺς παλαιούς μας προγόνους, οἱ ὅποιοι καθωδήγησαν κι ἀκόμη καθοδηγοῦν πνευματικὰ ὄχι μόνον ἐμᾶς τοὺς Ἑλληνας, ἀλλὰ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἡ ἄλλη μέρα ἦταν Κυριακή. Μετὰ τὴν λειτουργία ὅλο σχεδὸν τὸ χωριὸ ἐμαζεύθηκε στήν πλατεῖα, κάτω ἀπὸ τὰ γέρικα πλατάνια.

— Σᾶς ὑποσχέθηκα, εἶπεν ὁ δάσκαλος, νὰ σᾶς ἐξηγήσω τί λέγει ἡ ἐπιγραφή. Καί θὰ τὸ κάμω. Σ' αὐτὴ ἐδῶ τὴν ἱστορία τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνος ἱστορικοῦ Πολυβίου ἀναφέρεται ἡ ἐπιγραφή τῆς πλάκας.

Ψῖθυρος θαυμασμοῦ ἀκούσθηκε.

— Εὐρισκόμαστε στὰ 220 πρὸ Χριστοῦ. Ἀρκετὰ χρόνια πρὶν εἶχε πεθάνει ὁ τρανὸς ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων, ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος. Καί ἡ Ἑλλάς μας εἶχε χωρισθῇ σὲ πολλὰ μεγάλα ἢ μικρὰ κράτη. Ἡ ἰδιαίτερή μας πατρίδα εἶχε συμπεριληφθῇ στήν Αἰτωλικὴ Συμπολιτεία, πού εἶχε κέντρον—πρωτεύουσα νὰ εἰποῦμε — τὸ Θέρμον, τὸ σημερινὸ Κεφαλόβρυσο.

Δυστυχῶς ὅλα αὐτὰ τὰ κράτη, ἂν καί ἑλληνικά, ἐγκρίνιαζαν μεταξὺ τους. Αἰτία ὁ ἐγωισμὸς τῶν ἀρχηγῶν τους. Κάποτε δὲ λίγο ἔλειψε νὰ πιασθῇ ὁ φιλόδοξος βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, ὁ Φίλιππος Ε', μέ τὴν Συμπολιτεία μας.

Κι ἂν συνέβαινε αὐτό, τὰ ὑπόλοιπα ἑλληνικὰ κράτη θὰ ἔπαιρναν τὸ μέρος τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου. Φαβερὸς ἐμφύλιος πόλεμος δηλαδή.

— Καὶ πῶς ἀπέφυγαν τὸν πόλεμο; ρώτησε ὁ πρόεδρος.

— Τώρα θ' ἀκούσετε, εἶπεν ὁ δάσκαλος.

Κατέβηκε τότε ἀπὸ τὴν Μακεδονία στὴν Ναύπακτο μὲ τὸ στόλο του ὁ ἴδιος ὁ Φίλιππος. Ἐκεῖ συγκεντρώθηκαν οἱ ἀντιπρόσωποι καὶ τῆς Συμπολιτείας μας καὶ ἄλλων ἑλληνικῶν πόλεων. Θὰ συζητοῦσαν γιὰ εἰρήνη ἢ γιὰ πόλεμο.

Ὅταν ἄρχισαν οἱ συζητήσεις, τὰ πνεύματα ἦταν ταραγμένα. Ἀλλὰ τὴν κρίσιμη στιγμή ἀκούσθηκε μιὰ φωνή, ποὺ τὴν ἐπρόσεξαν ὅλοι. Ὁμίλησεν ὁ Ἀγέλαος ἀπὸ τὴν Ναύπακτο. Ὁ ἀγνὸς ἐκεῖνος Ἕλλην πατριώτης ἦταν ὁ κυριώτερος ἀντιπρόσωπος τῶν Αἰτωλῶν. Τὰ λόγια του ἀναφέρει ἡ πλάκα. Σᾶς τὰ διαβάζω ἀπλοποιημένα στὴ γλῶσσά μας:

« Ἀκοῦστε, φίλοι μου. Ὅλοι εἴμαστε Ἕλληνες ἐδῶ καὶ ἑλληνικὲς χῶρες ἀντιπροσωπεύομε. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἠθικὸ Ἕλληνες νὰ σκέπτονται νὰ πολεμήσουν ἐναντίον Ἑλλήνων. Τὸ ἐναντίον, νομίζω, ὅτι ὀφείλομεν ὅλοι, μὲ τὴν βοήθεια τῶν θεῶν, πιασμένοι ἀπὸ τὸ χέρι, ὅπως ἐκεῖνοι, ποὺ περνοῦν ὀρμητικὸ ποτάμι, νὰ ἀποκρούωμε τοὺς βαρβάρους, ἀσφαλίζοντας ἔτσι τὶς ἑλληνικὲς πόλεις. »

« Ὅλοι μας βλέπομε νὰ ἔρχονται ἀπὸ τὴ δύσι μαῦρα σύννεφα. Κι ἀκοῦμε τὸν ἀσίγαστο κρότο τῶν ὅπλων. Οἱ Ρωμαῖοι, ποὺ ὑπέταξαν τοὺς Ἕλληνας τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, δὲν θὰ βραδύνουν νὰ στραφοῦν ἐναντίον μας.

» Σὺ, Φίλιππε, ποὺ εἶσαι ὁ ἰσχυρότερος Ἕλλην ἡγεμῶν, πρέπει νὰ δώσης τὸ παράδειγμα: Νὰ μὴ θέλῃς νὰ κατακτήσης ἑλληνικοὺς τόπους. Καὶ νὰ στραφῇς πρὸς βορρᾶν ἢ πρὸς δυσμὰς. Πολεμῶντας ἐναντίον ἑλληνικῶν πόλεων καὶ ἀδυνα-

τίζοντας αὐτές, ἐτοιμάζεις τὴν Ἑλλάδα νὰ γίνῃ σὲ λίγο σκλάβα τῶν Ρωμαίων.

» Εἶναι φοβερό, μὰ τοὺς θεοὺς, νὰ ἐξοδεύωμε τὴν ζωτικότητα μας σὲ ἐμφυλίους πολέμους, ἐνῶ γύρῳ μας ξένοι λαοὶ αὐξάνουν ὁλοένα τὴν δύναμί τους. Ἄν δὲν μονοιάσωμε, τότε τὰ σύννεφα ἀπὸ τὴν δύσι δὲ θὰ ἀργήσουν νὰ σκεπάσουν τὸν γλαυκὸ οὐρανὸ τῆς Ἑλλάδος μας ».

Ἐτελείωσεν ὁ δάσκαλος καὶ ὅλοι τὸν ἐκοίταζαν, χωρὶς νὰ μιλοῦν. Μόνον ὁ πρόεδρος ἐφαινόταν, ὅτι κάτι ἤθελε νὰ εἰπῇ.

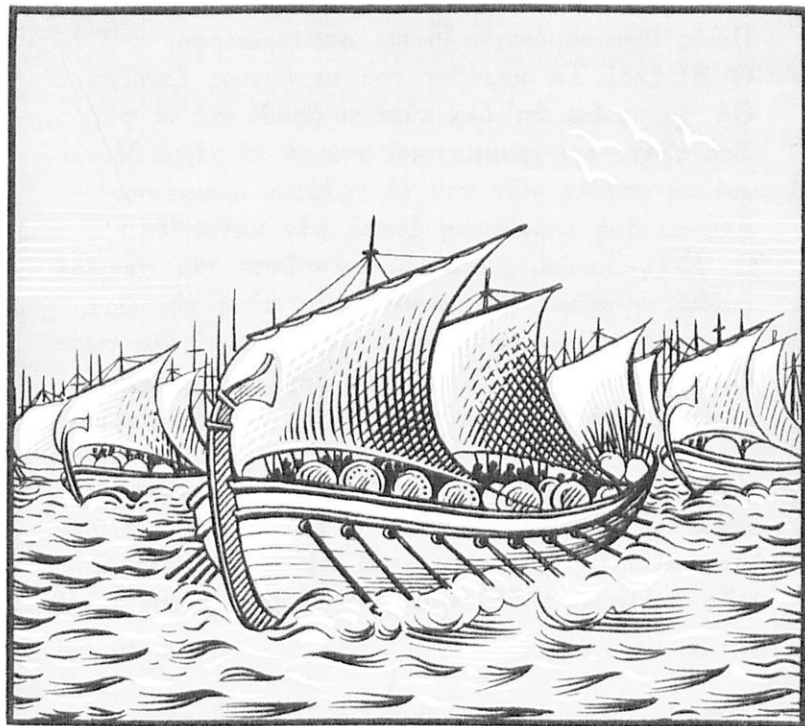
— Μίλησε, κύριε πρόεδρε, εἶπεν ὁ δάσκαλος.

— Νὰ μιλήσω καὶ νὰ εἰπῶ τί; Τὸν θυμωσκό μου, τὴν ιδιαίτερή μου ἱκανοποίησι: Νομίζω πὼς βλέπω ἐδῶ μπροστά μας τὸν ἐκλεκτὸ ἐκεῖνο πατριώτη μας καὶ πὼς ἀκούω τὰ λόγια του.

— Θὰ ἠθέλατε, βέβαια, ξανάρχισε ὁ δάσκαλος, νὰ σᾶς εἰπῶ τί ἀποτέλεσμα ἔφεραν τὰ λόγια τοῦ Ἀγέλαου. Οἱ πρόγονοί μας ἐγκρίνιζαν μεταξὺ τους καὶ κάποτε ἔφθαναν καὶ σὲ πόλεμο. Ἦξεραν ὅμως τίς περισσότερες φορὲς νὰ πειθαρχοῦν καὶ νὰ συμφιλιώνωνται, ὅταν τὸ ἀπαιτοῦσε τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος. Ὅλοι λοιπὸν οἱ ἀντιπρόσωποι, μόλις ἐτελείωσεν ὁ Ἀγέλαος, ἀκόμη καὶ ὁ ἴδιος ὁ Φίλιππος, συγκινημένοι ἐχειροκρότησαν θερμά. Ἐσβήσθησαν τότε τὰ μίσση. Ξανάγιναν ὅλοι Ἕλληνες πατριῶται, ὑπέγραψαν εἰρήνην καὶ ἐγύρισαν στὶς πόλεις τους μὲ « κλάδον ἐλαίας ». Τὸ ὄνομα τοῦ Ἀγέλαου ἐγίνε ἀμέσως γνωστὸ στὸ Πανελλήνιο. Τότε θὰ ἐχαράχθηκε ὁ λόγος του σὲ πλάκες, ὅπως συνήθειζαν. Καὶ μία ἀπὸ τίς πλάκες αὐτὲς εἶναι καὶ τούτη, ποὺ εὐρήκαμε.

Περαιδικὸν « Παιδικὸς Κόσμος »

Θ. Μακρόπουλος

43. ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ ΤΗΣ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ

Πῶς γιγαντώνεται ἡ ψυχὴ σὲ τοῦτα τὰ πελάγη!
Ἀνδρειεύεται, παίρνει καρδιὰ καὶ σ' ἄλλα χρόνια πάγει...
...Καὶ βλέπω, βλέπω μὲ τὸ νοῦ καὶ τῆς καρδιᾶς τὸ μάτι
ἀπὸ καράβια ἀμέτρητα τῇ θάλασσᾳ γεμάτη!
Τόπο δὲν ἔχουν νὰ σταθοῦν, τὸ πέλαγο δὲν φθάνει·
πλῆθος φυλὲς τὸ πλημμυροῦν καὶ Μῆδοι καὶ Περσιᾶνοι,
σαλεύουν δάσος κονταριῶν, χίλιες στολὲς φοροῦνε
καὶ χίλιες γλῶσσες βάρβαρες στὸν ἄνεμο ἀντηχοῦνε...

Μοῦ φαίνεται τὴν ξακουστὴ πῶς βλέπω ἐκείνη μάχη.
 Ποιὸς θρονιασμένος κάθεται στὸ τρίκορφο, στὴ ράχη;
 Ὁ Εὐρύκης! Τὰ καράβια του περήφανος ξανοίγει.
 Θά 'χῃ κανένα ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὸ βράδυ γιὰ νὰ φύγῃ;...
 Στὸ πλάγι του γραμματικοὶ σταυρὸ τὰ χέρια δένουν
 καὶ τὴ μεγάλη νίκη του νὰ γράφουν περιμένουν!
 Ξάφνου βοὴ μυριόφωνη ξεσπᾷ σὰν καταιγίδα:
 ὦ Ἑλληνόπουλα, ἐμπρός!... γλυτῶστε τὴν πατρίδα,
 παιδιὰ, γυναῖκες, πατρικοὺς ναοὺς αὐτὴ τὴν ὥρα,
 τοὺς τάφους τῶν πατέρων σας, ἀγῶνας γιὰ ὅλα τώρα!...
 Ὅρμουν οἱ Ἕλληνες... καὶ νά, ἀρχίζει ἡ ναυμαχία,
 χέρια μὲ χέρια πιάνονται σκλαβιά κι Ἐλευθερία!

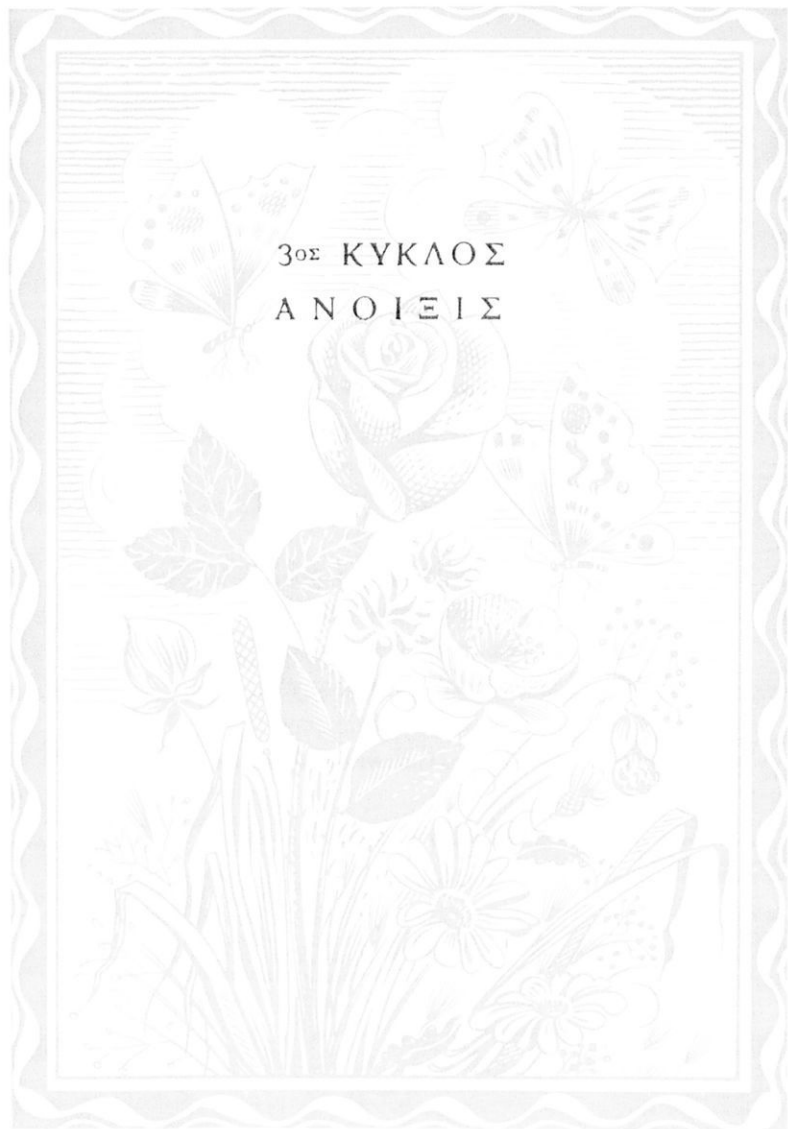
Κτύπα, περήφανη θεά, Ἑλληνοπούλα, κτύπα·
 πέρα καὶ πέρα τῆς σκλαβιάς τὸ μαῦρο σπῆθος τρύπα!
 Ἄς καταλάβῃ μιὰ φορά, γιὰ πάντα ἄς καταλάβῃ,
 πῶς πολεμοῦν οἱ Ἕλληνες, γιὰ νὰ μὴν γίνουν σκλάβοι!

« Σχολικὴ Ἀνθολογία »

Ἀχιλλεὺς Παράσχος

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

44. ΗΛΘΕ ΠΑΛΙΝ ΑΝΟΙΞΙΣ

ΛΘΕ πάλιν ἀνοιξις,
ἦλθαν τὰ λουλούδια.
Πράσινα ἡ γῆ φορεῖ
καὶ ἀνθίζει τὸ κλαρὶ
καὶ παντοῦ χαρᾶς χοροὶ
καὶ χαρᾶς τραγούδια.

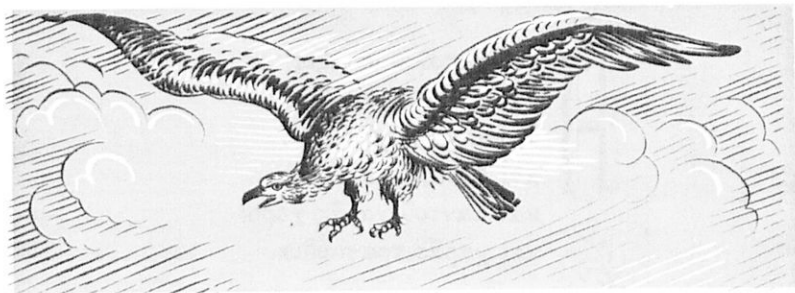

Ἐλειωσαν στὶς κορυφές
τῶν βουνῶν τὰ χιόνια.
Ἀνοιξ' ἡ τριανταφυλλιά.
Κι εἰς τὴν πρώτη τους φωλιά
ἦλθαν πάλι τὰ πουλιά,
ἦλθανε τ' ἀηδόνια.

Ὅλ' ἡ φύσις χαρωπὴ
χαίρεται καὶ ψάλλει.
Ψάλλετε καὶ σεῖς, παιδιά,
μὲ χαρούμενη καρδιά.
Ὁ χειμῶνας τὰ κλαδιά
θὰ μαράνη πάλι.

Ἀγγελος Βλάχος

Α'. ΜΥΘΟΙ

45. ΑΕΤΟΣ, ΚΟΡΩΝΗ ΚΑΙ ΒΟΣΚΟΣ

“Ένα ποίμνιον έβοσκεν εις τὸ λιβάδι. “Εξαφνα ένας αε-
τὸς πετᾷ ἀπὸ ὑψηλὸν βράχον καὶ ἀρπάζει ἕνα ἀρνί.

Μία κορώνη εἶδε τοῦτο καὶ ἐζήλευσε· ἠθέλησε δὲ νὰ
κάμῃ καὶ αὐτὴ ὅ,τι ἔκαμεν ὁ αετός. “Ωρμησε λοιπὸν μὲ πολὺν
θόρυβον ἀπὸ ἕνα δένδρον καὶ ἔχωσε τοὺς ὄνυχάς της εἰς τὴν
ράχιν ἑνὸς κριοῦ. Προσεπάθησε νὰ σηκώσῃ τὸν κριόν, ἔβα-
λε ὅλην της τὴν δύναμιν, ἀλλὰ ματαίως· ὁ κριὸς ἦτο βαρὺς
δι’ αὐτήν! Προσεπάθησε τότε νὰ πετάξῃ καὶ νὰ φύγῃ· ἀλλὰ
οἱ ὄνυχές της εἶχον ἐμπλεχθῇ εἰς τὰ μαλλιά τοῦ κριοῦ· ὅσον
καὶ ἂν ἤνοιγε τὰς πτέρυγάς της, δὲν κατάρθωνε νὰ πετάξῃ.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν τρέχει ὁ βοσκὸς καὶ συλλαμβάνει
τὴν κορώνην. Τῆς κόπτει τὰ ἄκρα τῶν πτερύγων καὶ τὸ
βράδν τὴν φέρει εἰς τὴν καλύβην του.

Τὰ παιδιὰ τοῦ βοσκοῦ ἐρωτοῦν μὲ ἀπορίαν:

— Πατέρα, τί ὄρνεον εἶναι αὐτό;

— Καθὼς μὲν ἐγὼ καλῶς γνωρίζω, εἶπεν ὁ βοσκός, εἶναι
κορώνη, καθὼς δὲ ἡ ἰδίᾳ θέλει, αετός.

Κατὰ τὸν Αἰσώπον

"Ένας λύχνος είχε κατὰ τύχην πολὺ ἔλαιον καὶ ἔφεγγε πολὺ. "Ἦρχισε λοιπὸν νὰ καυχᾶται διὰ τοῦτο καὶ νὰ λέγῃ:

— "Ἰδέτε, ἰδέτε πόσον φέγγω! Καλέ, τί φῶς εἶναι αὐτό! Λύχνος εἶμαι ἐγὼ ἢ ἄστρον τοῦ οὐρανοῦ λαμπρότερον καὶ ἀπὸ τὸν ἥλιον! Κρῖμα μόνον, ὅτι εὐρίσκομαι εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν τράπεζαν καὶ δὲν εἶμαι ἐκεῖ ὑψηλὰ εἰς τὸν οὐρανόν! Θὰ ἐφώτιζον ὅλον τὸν κόσμον!

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐφύσησεν ἑλαφρὸς ἄνεμος καὶ ἀμέσως ἔσβησε τὸν λύχνον.

Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος εἰργάζετο εἰς τὸ φῶς τοῦ λύχνου, ἐν ὅσῳ ἔχουσε τοὺς λόγους αὐτοὺς, δὲν ἔλεγε τίποτε. Μόνον ἐμειδία. "Όταν ὅμως ὁ λύχνος ἔσβησε καὶ ἠθέλησε νὰ τὸν ἀνάψῃ ἐκ νέου, τοῦ εἶπε :

— Φέγγε, λύχνε, καὶ σιώπα. Νὰ μὴ λησμονῇς, ὅτι εἶσαι ἓνας κοινὸς λύχνος καὶ ὅτι καὶ τὸ ἑλαφρότερον φύσημα τοῦ ἀνέμου σὲ σβήνει.

Κατὰ τὸν Αἰσωπὸν

47. Ο ΦΑΝΤΑΣΜΕΝΟΣ ΚΑΠΝΟΣ

Εἶπε ὁ καπνὸς μιὰ μέρα:
— Μεγάλος θὰ γενῶ,
θ' ἀνέβω στὸν ἀέρα,
θὰ πάω στὸν οὐρανό.

Τὰ νέφη θὰ περάσω,
θ' ἀνέβω πιὸ ψηλά,
ὥσπου ἐκεῖ νὰ φθάσω,
στ' ἀστέρια τὰ πολλά.

Καὶ βασιλεὺς θὰ γίνω,
καὶ θὰ καταφρονῶ
τὴ γῆ, ποῦ τώρ' ἀφήνω
καὶ πάω στὸν οὐρανό.

Κι ἀμέσως ξεκινάει
νὰ πάη στὸν οὐρανό.
Μὰ ἔξαφνα φυσάει
ἀγέρι σιγανό.

Καὶ πρὶν στὰ ὕψη φέρη
τὸ μαῦρό του κορμί,
δυνάμωσε τὸ ἀγέρι,
τὸν σκόρπισε με ὀρμή.

« Τὰ πρῶτα βήματα »

Ἰωάννης Πολέμης

48. ΑΕΤΟΣ ΚΑΙ ΑΛΩΠΗΞ

“Ένας αετός και μία αλώπηξ έκαμαν την συμφωνίαν νά κατοικήσουν ό ένας πλησίον τοῦ άλλου και νά εἶναι φίλοι. Καί ό μέν αετός επέταξεν εἰς τήν κορυφήν ενός ὑψηλοῦ δένδρου και έκαμεν ἐκεῖ τήν φωλεάν του, ή δέ αλώπηξ έχώθηκε κάτω ἀπό ένα θάμνον, ό ὅποιος ἦτο πλησίον τοῦ δένδρου, και ἐγέννησεν ἐκεῖ τά ἀλεπουδάκια της. Ἀφοῦ και ό αετός ἐκλώσθησε τά αὐγά του, ἐβγῆκαν τρία αετόπουλα, τά ὅποια ἔτρεφε μέ πολλήν ἀγάπην.

Μίαν ἡμέραν ἡ ἀλώπηξ ἐπῆγε μακράν, διὰ νὰ εὔρη τροφήν διὰ τὰ μικρά της. Τότε ὁ ἀετός, ἐπειδὴ δὲν εἶχε τί νὰ φάγη, ἐπέταξε κάτω εἰς τὸν θάμνον καὶ ἤρπασε τὰ μικρά τῆς ἀλώπεκος. Ἐπειτα τὰ ἔφερε εἰς τὴν φωλεάν του καὶ τὰ ἔφαγεν ἐκεῖ μὲ τὰ ἀετόπουλά του, μὲ ὅλην τὴν ἡσυχίαν του.

Φαντάζεσθε πόσῃ λύπῃ ἐδοκίμασεν ἡ ἀλώπηξ, ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὸν θάμνον καὶ δὲν εὔρε τὰ ἀγαπητά της τέκνα. Ἦθελε νὰ ἐκδικηθῇ τὸν ἀετὸν διὰ τὴν ἀπιστίαν του, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο, ἀφοῦ αὐτὴ μὲν εἶναι ζῶον χερσαῖον, ὁ δὲ ἀετὸς πτηνόν. Ἐκαμε λοιπὸν ὅ,τι κάμνουν οἱ ἀδύνατοι· ἐστάθη ἀπὸ μακράν καὶ κατηρᾶτο τὸν ἀετὸν διὰ τὸ κακόν, ποῦ τῆς ἔκαμε.

Δὲν ἐπέρασε πολὺς καιρὸς καὶ ὁ ἀετὸς εὔρεν ἐκ θεοῦ τὴν τιμωρίαν του.

Μίαν ἡμέραν μερικοὶ χωρικοὶ ἐώρταζον εἰς τὴν ἐξοχὴν. Ἀφοῦ ἔσφαζαν μίαν αἶγα, ἤναψαν πυρὰν ἐπάνω εἰς τὸν βωμόν καὶ ἔθεσαν τὰ σπλάγχνα εἰς τὴν πυρὰν, διὰ νὰ καοῦν. Ὁ ἀετὸς εἶδε τὰ σπλάγχνα, καί, λαίμαργος ὡς εἶναι, ἐπέταξεν ἀμέσως καὶ τὰ ἤρπασεν ἀπὸ τὸν βωμόν. Δὲν εἶδεν ὅμως, ὅτι μαζὶ μὲ τὰ σπλάγχνα ἐπῆρε καὶ ἓν κάρβουνον ἀναμμένον.

Αὐτὸ ἦτο καὶ ἡ καταστροφή του. Μόλις μετέφερε τὰ σπλάγχνα μὲ τὸ κάρβουνον εἰς τὴν φωλεάν του, ἐφύσησεν ἄνεμος δυνατός, ὁ ὁποῖος μετέδωκε τὸ πῦρ εἰς τὰ ἄχυρα τῆς φωλεᾶς καὶ ἤναψε μεγάλην φλόγα. Οἱ νεοσσοὶ τοῦ ἀετοῦ, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχον ἀκόμη πτερὰ, εὔρεθῃσαν μέσα εἰς τὰς φλόγας καὶ ἔπεσαν κάτω εἰς τὴν γῆν.

Τότε ἡ ἀλώπηξ ἔτρεξε καὶ τοὺς ἔφαγεν ὅλους.

Κατὰ τὸν Αἰσωπὸν

49. ΔΥΟ ΕΧΘΡΟΙ

Πόσον κακόν καὶ ἀνόητον εἶναι νὰ μισῇ κανεὶς τὸν ἐχθρόν του φαίνεται ἀπὸ τὸν ἐξῆς μῦθον.

Δύο ἄνθρωποι ἐταξίδευσον μὲ τὸ ἴδιον πλοῖον, ἀλλὰ ὁ ἓνας ἦτο ἐχθρὸς τοῦ ἄλλου. Καὶ μόλις εἰσῆλθον εἰς τὸ πλοῖον ὁ μὲν ἓνας ἐπῆγε καὶ ἐκάθισεν εἰς τὴν πρῶραν, ὁ δὲ ἄλλος εἰς τὴν πρύμνην. Δὲν ἤθελον νὰ βλέπῃ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον.

Αἰφνης ἐσηκώθη δυνατὸς ἄνεμος καὶ ἐξέσπασε μεγάλη τρικυμία. Ὁ κίνδυνος νὰ πνιγοῦν ἦτο μέγας.

Τότε ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἐκάθητο εἰς τὴν πρύμνην ἠρώτησεν ἓνα ἀπὸ τοὺς ναύτας τοῦ πλοίου :

— Εἰπέ μου, ποῖον μέρος τοῦ πλοίου θὰ βυθισθῇ πρῶτον, ἂν ναυαγήσωμεν;

— Ἡ πρῶρα, ἀπήντησεν ὁ ναύτης.

— Τότε θὰ ἀποθάνω εὐχαριστημένος, εἶπεν, ἀφοῦ θὰ ἴδω τὸν ἐχθρόν μου νὰ πνίγεται πρωτότερα ἀπὸ ἐμέ.

Κατὰ τὸν Αἰώσωπον

50. ΕΛΑΦΟΣ ΚΑΙ ΑΜΠΕΛΟΣ

Μία ἔλαφος, διὰ νὰ ξεφύγῃ τοὺς κυνηγούς, ποὺ τὴν κατεδίωκον, ἔτρεξε καὶ ἐκρύβη πίσω ἀπὸ ἓνα κλῆμα. Ὅταν οἱ κυνηγοὶ εἶχαν προσπεράσει, ἡ ἔλαφος ἐνόμισεν, ὅτι ἐπέ-
ρασε καὶ ὁ κίνδυνος καί, χωρὶς νὰ σκεφθῇ τίποτε ἄλλο, ἤρχισε νὰ τρώγῃ μὲ λαίμαργίαν τὸ κλῆμα, ποὺ τὴν ἔσωσεν.

Ἐπειτα ἀπὸ ὀλίγον οἱ κυνηγοὶ ἐπέστρεψαν, διέκριναν μέσα ἀπὸ τὰ ὀλίγα φύλλα τὴν ἔλαφον καὶ τὴν ἐκτύπησαν μὲ τὰ βέλη των.

Τότε ἡ ἐτοιμοθάνατος ἔλαφος ἐκατάλαβε τὸ σφάλμα της καὶ εἶπε: « Καλὰ τὰ ἔπαθα. Διότι δὲν ἔπρεπε νὰ κατα-
στρέψω τὸν σωτῆρά μου ».

51. ΔΕΙΛΟΣ ΚΥΝΗΓΟΣ ΚΑΙ ΞΥΛΟΚΟΠΟΣ

"Ένας κυνηγός συνήντησεν εἰς ἓνα δάσος ἓνα ξυλοκόπον.
Ἦθελησε τότε νὰ παραστήσῃ τὸν σπουδαῖον.

— Μήπως εἶδες πατήματα λιονταριοῦ; τὸν ἠρώτησε.

— Γνωρίζω, ἀπήντησεν ὁ ἀγαθὸς ξυλοκόπος, ὅχι μόνον τὰ πατήματα, ἀλλὰ καὶ τὸν ἴδιον τὸν λέοντα νὰ σοῦ δείξω, διότι συχνὰ κινδυνεύομεν ἀπὸ αὐτόν.

Ὁ κυνηγὸς ὅμως ἔγινε κίτρινος ἀπὸ τὸν φόβον του.

— Δὲν ζητῶ τὸν ἴδιον τὸν λέοντα, ἀπήντησε. Μόνον διὰ τὰ πατήματά του ἠρώτησα.

52. Η ΑΠΕΡΙΣΚΕΨΙΑ ΚΑΙ Η ΛΑΙΜΑΡΓΙΑ ΤΙΜΩΡΟΥΝΤΑΙ

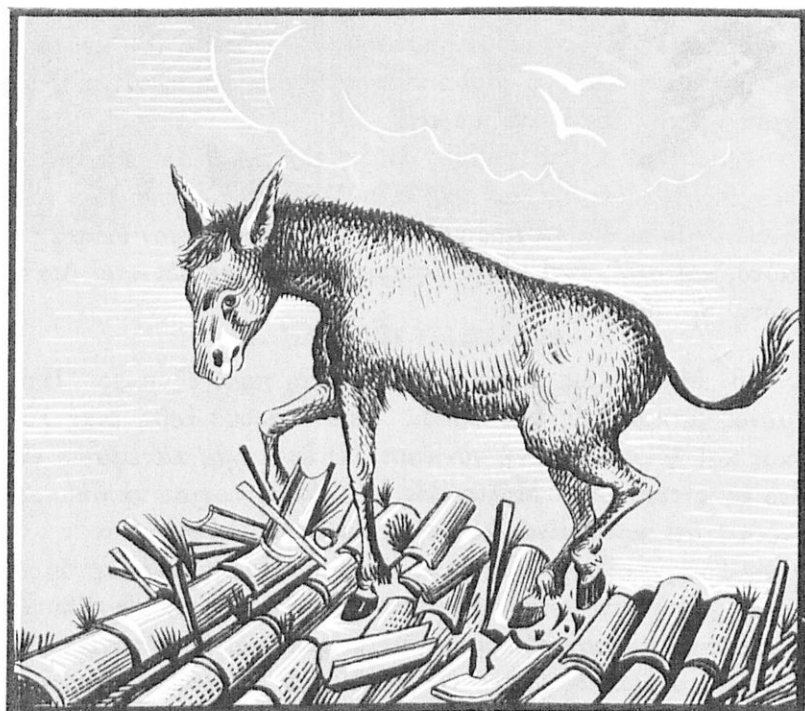
4^ο Μία ἀλεπού πεινασμένη ἀνεκάλυψε μίαν στενὴν τρύπαν μέσα εἰς τὸν κορμὸν μιᾶς βαλανιδιάς. Ἐκεῖ μερικοὶ χωρικοί, ποὺ εἰργάζοντο εἰς τὰ γειτονικὰ κτήματα, εἶχαν φυλάξει τὰ σακκιδιά των μὲ ψητὸν κρέας καὶ ψωμί.

Ἀμέσως ἡ ἀλεπού ἐτρύπωσε μέσα καὶ μὲ λαιμαργίαν ἔφαγεν ὅλον τὸ κρέας καὶ μέγα μέρος ἀπὸ τὸ ψωμί των.

"Ὅταν ὅμως ἐτελείωσε, παρετήρησεν, ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐξέλθῃ, διότι ἡ κοιλία της εἶχε τώρα φουσκώσει καὶ ἡ στενὴ ὁπὴ δὲν τὴν ἐχωροῦσε πλέον. Ἦρχισε τότε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ ὀδύρεται.

Μία ἄλλη ἀλεπού, ποὺ διήρχετο τότε, ἀφοῦ ἔμαθε τὰ κατέκαστα, τῆς ἀπήντησε :

— Ἄς μὴν ἦσουν ἀσυλλόγιστος, ὅταν εὐρῆκες τὴν εὐκαιρίαν. Τώρα πρέπει νὰ μείνης αὐτοῦ μέσα, ἕως ὅτου νὰ γίνῃς καὶ πάλιν ἰσχνή, ὅπως ἦσουν, ὅταν εἰσῇλθες.

53. ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΟΝΩΝ

1. "Ένας όνος ήκουσε τόν τζίτζικαν νά τραγουδῇ καί τόσον τοῦ ήρεσε, ὥστε ἐλησμόνησε τί φωνήν ἔχει ὁ ἴδιος καί ἐνόμισε διά τοῦτο, ὅτι ήμπορεῖ καί αὐτός νά γίνη θαυμάσιος τραγουδιστής. Μόλις ὅμως ήρχισε τοὺς ὀγκανισμούς του, τὰ τζίτζικια ἐσιώπησαν ἀπὸ φόβον.

—'Εσιώπησαν νικημένα! εἶπεν ὁ όνος.

—"Ὅπως σιωποῦν καί τὰ ἄλλα πουλιά, ὅταν τὸ ἀηδὼνι ἀρχίζῃ νά ψάλλῃ, τὸν εἰρωνεύθῃ μία ἀλεπού, ποὺ ἔτυχε νά διέρχεται ἐκεῖ κοντά.

2. Μίαν ἄλλην φοράν ὁ ἴδιος ὁ ὄνος ἀνέβη ἐπάνω εἰς τὰ κεραμίδια ἐνὸς μικροῦ οἰκίσκου καὶ ἐχώρευε. Τὰ κεραμίδια ἔσπασαν ὅλα καὶ ὁ νοικοκύρης ἔπιασε τὸν ὄνον καὶ ἤρχισε νὰ τὸν δέρνη με μανίαν.

— Διατί με κτυπᾷς; Χθὲς ἀνέβη εἰς τὴν ἰδίαν στέγην τὸ νεογέννητον κατσίκι καὶ σᾶς εἶδα ὅλους ποὺ ἐγελοῦσατε εὐχαριστημένοι διὰ τὰ πηδήματά του. Ἐγὼ σήμερον ἔκαμα τὸ αὐτό, καὶ σεῖς, ἀντὶ νὰ γελάσετε, ἰδού, ὅτι με δέρνητε. Διατί αὕτῃ ἡ ἀδικία;

3. Μίαν ὅμως φοράν ὁ ὄνος ἐφάνη πολὺ ἔξυπνος. Ἦτο μόνος μακρὰν εἰς ἓνα λιβάδι. Ἐκεῖ παρουσιάσθη ἓνας λύκος καὶ ἤθελε νὰ φάγῃ τὸν ὄνον. Ὁ δυστυχὴς κατέφυγεν εἰς τὸ ἐξῆς τέχνασμα. Μόλις εἶδε τὸν λύκον, ἤρχισε νὰ ὑποκρίνεται, ὅτι κουτσαίνει καὶ εἶπε πρὸς τὸν λύκον X

— Τὸ γνωρίζω, ὅτι θὰ με φάγῃς. Προηγουμένως ὅμως μίαν χάριν σοῦ ζητῶ. Ἐχω πατήσει ἓνα μεγάλο ἀγκάθι με τὸ δεξιὸν πρὸς τὸν πόδι μου. Σὲ παρακαλῶ, βοήθησέ με καὶ βγάλε το διὰ νὰ μὴν πονῶ τώρα καὶ κατόπιν με τρώγεις με τὴν ἡσυχίαν σου. Μὴ μοῦ ἀρνηθῇς, σὲ παρακαλῶ, αὐτὴν τὴν χάριν, εἶσαι τόσο καλός!

Ὁ λύκος ἐπίστευσε καὶ ἐδέχθη με προθυμίαν. Ὁ ὄνος ἐσήκωσε τότε καὶ ἐμάζευσε ὀλίγον τὸ πόδι του, ὁ δὲ λύκος ἐπῆγεν ὀπίσω καὶ ἀνυπόπτος ἐπλησίασε τὸ πρόσωπον. Τότε, εἰς στιγμὴν κατάλληλον, ὁ ὄνος ἔδωσε μίαν τόσο δυνατὴν κλωτσιὰν εἰς τὸν λύκον, ὥστε τὸν ἐτραυμάτισεν εἰς τὸ κεφάλι καὶ τοῦ κατέστρεψε καὶ τὰς δύο σιαγόνας.

Πονῶν καὶ κλαίων ὁ λύκος ἔφυγε πρὸς τὴν φωλεάν του. Καθ' ὁδὸν ἔλεγεν:

— Καλὰ νὰ τὰ πάθω, διότι δὲν ἤμην εὐχαριστημένος με ὅσα εἶχα, ἀλλὰ ἠθέλησα νὰ γίνω καὶ κτηνίατρος.

Β' ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

54. ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΑΣΧΑΛΙΑ

(ΟΠΩΣ ΕΟΡΤΑΖΕΤΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΗΣΟΝ ΣΚΙΑΘΟΝ)

Εἶναι Μεγάλη Πέμπτη πρωί.

Μόλις ἐγύρισαν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ καπετὰν Κομνηνοῦ ἐκοινώνησαν. Ἡ καλὴ μητέρα ἀνασκουμπώνεται καὶ ἀρχίζει νὰ βάζῃ τὰ αὐγά. Ἐπειτα ἔρχονται εἰς τὴν θύραν δύο - δύο τὰ παιδιὰ τοῦ χωρίου. Κρατοῦν ὑψηλὸν καλάμιον σταυρόν, στεφανωμένοι μετρίαντάφυλλα, μετ' δένδρολίβανον καὶ μετ' πολύχρωμα ἀγριο-λούλουδα· ψάλλουν δὲ τὸ ᾄσμα:

Βλέπεις ἐκεῖνο τὸ βουνό, ποῦ φαίνεται ἀπὸ πέρα;
'Εκεῖ σταυρῶσαν, τὸ Χριστό, τῶν πάντων βασιλέα.
Σῦρε, μητέρα μ', στὸ καλὸ καὶ στὴν καλὴ τὴν ὥρα
κι ἐμένα νὰ μετ' καρτερῇς τὸ Σάββατο τὸ βράδυ,
ὅταν σημαίνουν οἱ ἐκκλησιῆς καὶ ψάλλουν οἱ παπᾶδες,
τότε καὶ σύ, μαννούλα μου, θά' ῃς χαρὲς μεγάλας.

'Αλήθεια, τί μεγάλαι χαραὶ δι' ὅλους! Καὶ ἡ καλὴ μητέρα προθυμότατα δίδει ἀπὸ δύο κόκκινα αὐγά εἰς ὅλα τὰ παιδιὰ. Τί εὐτυχία!

Ἐπειτα ἡ μητέρα ἀρχίζει νὰ ζυμώνῃ. Πλάθει ἀρχε-

τές κουλουῤρες μὲ αὐτὰ διὰ τὸν ἄνδρα τῆς, διὰ τὴν πεθεράν τῆς καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν τῆς. Ἐπίσης μικρὲς «κοκκῶνες» διὰ τὰ μικρὰ τέκνα τῆς, τὴν Μόρφω καὶ τὸν Εὐαγγελινόν, διὰ τὰ ἀναδεξιμία τῆς καὶ διὰ τὰ πτωχὰ παιδιὰ τῆς γειτονιάς.

Ἄλλα μετὰ τὸ μοίρασμα ὁ μικρὸς Εὐαγγελινὸς ἔχει παράπονα καὶ κλαίει, διότι δὲν εἶναι ἄρκετὰ μεγάλη ἡ κοκκῶνα του. Ἡ μητέρα δίδει εἰς τὸν Εὐαγγελινὸν ἄλλην νὰ διαλέξῃ, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἡμερώνει. Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι τὰς θέλει ὅλας διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Καὶ τότε ἡ καλὴ μητέρα τὸν παρηγορεῖ :

— Τὸ Σάββατο βράδυ θὰ ῥθῇ κῤ - κῤ ἡ κουρούνα νὰ φέρῃ κρέας, τσί-τσί, καὶ τότε θὰ ἰδῇς χαρὲς ποὺ θὰ ᾿χῃς σὰν ἀκούσης κῤ - κῤ τὴν κουρούνα νὰ χτυπάῃ τὸ παραθύρι :

« Πάρε, Εὐαγγελινέ, τὸ τυρί, πάρε καὶ τὸ τσί-τσί νὰ φᾶτε ! ».

Καὶ ὁ μικρὸς ψιθυρίζει καὶ αὐτὸς :

— Θὰ ᾿θῇ κουρούνα νὰ φέρῃ τσί - τσί.

Καὶ τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἡ μητέρα ὁδηγεῖ τὰ δύο παιδιὰ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Τὰ μικρὰ κἀννοῦν τὸν σταυρὸν τῶν ἐμπρὸς εἰς τὸ ἀνθοστόλιστον κουβούκλιον καὶ ἀσπάζονται μὲ εὐλάβειαν τὸν μνηρωμένον Ἐπιτάφιον.

Κατόπιν ἀσπάζονται τὸ ἀργυρόχρυσον Εὐαγγέλιον μὲ τ' ἀγγελούδια καὶ τὸν Σταυρὸν. Τέλος περνοῦν τρεῖς φορὰς κάτω ἀπὸ τὸν Ἐπιτάφιον.

Τί χαρά, τί δόξα!

Ὀλίγην ὥραν μετὰ τὰ μεσάνυχτα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς πρὸς τὰ ἐξημερώματα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, ἡ μητέρα ἐξυπνᾷ τὸν Εὐαγγελινὸν καὶ τὴν Μόρφω καί, ἐνῶ σπινθύνουν οἱ καμπάνες, πηγαίνουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἀκούουν τὸ «ὦ, γλυκύ μου ἔαρ!» καὶ ἄλλα ἀκόμη ὥραϊα ᾠσματα.

Ἐπειτα οἱ πιστοὶ ὅλοι μὲ ἀναμμένας λαμπάδας ἐξέρ-

χονται εἰς τὸ ὕπαιθρον, κάτω ἀπὸ τὸ γλυκὺ φέγγος τῆς σελήνης, ἐνῶ ἡ αὐγὴ ἀρχίζει νὰ ροδίζει.

Ἀκολουθοῦν ὅλοι τὸν Ἐπιτάφιον, ποὺ περιφέρεται μετὰς λαμπάδας ἀναμμένες. Ἐλαφρὸν ἀεράκι κινεῖ ἡρεμα τὰς φλόγας τῶν κηρίων, χωρὶς νὰ τὰς σβήνῃ. Ἡ ἀνοιξίς στέλλει τὰ ἐκλεκτότερα ἀρώματά της εἰς τὸν Παθόντα καὶ Ταφέντα Χριστόν, ὡσὰν νὰ ψάλλῃ καὶ αὐτὴ :

— ὦ, γλυκὺ μου ἔαρ. γλυκύτατόν μου Τέκνον !

Καὶ τὰ παιδιὰ, ποὺ προχωροῦν ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν Ἐπιτάφιον, κράζουν μεγαλοφώνως :

— Κύριε ἐλέησον! Κύριε ἐλέησον! Κύριε ἐλέησον!

Ὑστερον ἀνέτειλε πλέον ὁ ἥλιος τοῦ Μεγάλου Σαββάτου.

Ὁ Εὐαγγελινὸς ἐξύπνησεν ἀπὸ τὰ βελάσματα τοῦ ἀρνίου, τὸ ὁποῖον ἡγόρασε διὰ τὸ Πάσχα ὁ πατέρας του.

Ὁ Εὐαγγελινὸς καὶ ἡ Μόρφω ἐξῆλθον εἰς τὸ προαύλιον. Τί ὥραϊον, τί ἡμερον, τί λευκόμαλλον ποὺ εἶναι τὸ ἀρνὶ καὶ πῶς βελάζει, τὸ καημένο : « μπε - μπε! ».

Τὴν ἐσπέραν ἔφερεν ὁ πατέρας τὰς πασχαλινὰς λαμπάδας. Τί χαρά! Φαντασθῆτε ὥραϊας, μικρὰς λαμπάδας με ἄνθη τεχνητά, με χρυσόχαρτα. Ὁ Εὐαγγελινὸς πάλιν θέλει νὰ πάρῃ τὴν λαμπάδα τῆς ἀδελφῆς του λέγων :

— Ἐκεῖνη εἶναι ἡ μεγαλύτερη.

Ἡ μητέρα τοῦ τὴν ἔδωσεν. Ἄλλ' ὁ μικρὸς τὴν ἔσπασεν, ἐκεῖ ὅπου ἔπαιζε με αὐτήν. Τέλος ἔσπασε καὶ τὴν ἰδικήν του καὶ ὕστερον ἔβαλε τὰ κλάμματα. Ὁ πατέρας τοῦ ἡγόρασεν ἄλλην, ἀφοῦ τὸν ὑπεχρέωσε νὰ ὑποσχεθῇ, ὅτι δὲν θὰ τὴν πάρῃ εἰς τὸ χέρι του ἕως τὰ μεσάνυκτα, ὅταν θὰ ὑπάγουν εἰς τὴν Ἀνάστασιν.

Ὁ μικρὸς ἀπεκοιμήθη κλαίων καὶ χαίρων.

Μετὰ τὰ μεσάνυκτα ἦλθεν ἐπὶ τέλους ἡ ὥρα τῆς λαμ-

πρῶς Ἀναστάσεως. Ἦστραψεν ὅλη ἡ ἐκκλησία, ἤστραψε καὶ ἡ πλατεῖα ἀπὸ τὸ φῶς τῶν κηρίων. Τὰ παιδιὰ ἀρχίζουν νὰ καίουν μὲ κρότον σπέρτα καὶ μικρὰ βαρελῶτα.

Ἐπειτα τὰ μικρὰ παιδιὰ, ἀγοράκια καὶ κοριτσάκια ἕως τεσσάρων ἐτῶν, στέκονται γύρο ἀπὸ τὰ δύο ἀναλόγια καὶ πλησίον εἰς τὸ εἰκονοστάσιον καὶ ἀρχίζουν νὰ παίζουν, νὰ στάζουν σταγόνας ἀπὸ τὰς λαμπάδας των καὶ νὰ τσουγκρίζουν τὰ αὐγά των.

Ἐνα κοριτσάκι καὶ ἓνα ἀγοράκι πέντε ἐτῶν ἀρχίζουν νὰ φιλονικοῦν :

— Ἡ δική μου λαμπάδα εἶναι μεγαλύτερη.

— Ὁχι, ἡ δική μου.

— Ἐμένα ὁ πατέρας μου τὴν διάλεξε καὶ εἶναι πιὸ καλή!

— Ἐμένα ἡ μάνα μου τὴν ἐστόλισε μοναχὴ της.

— Καὶ ξέρεи νὰ κάνη λαμπάδες ἡ μάνα σου;

— Ὁχι, δὲν ξέρει; Ἀμ' τί θαρρεῖς;

— Τέτοια παλιολαμπάδα!

Καὶ ἡ φιλονικία προχωρεῖ. Τέλος σπάζουν καὶ οἱ δύο τὰς λαμπάδας των καὶ καταλήγουν εἰς τὰ κλάμματα.

Τὸ ἀπόγευμα πάλιν, ἀφοῦ ἐψάλη ἡ Δευτέρα Ἀνάστασις καὶ ἔγινεν ἡ Ἀγάπη, ἐξῆλθον ὅλοι εἰς τὴν πλατεῖαν.

Ὑστερον ἡ μητέρα στρώνει τὴν τράπεζαν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ βάζει τὰ αὐγά τὰ κόκκινα καὶ τὸ τυρί, πού εἶχε φέρει ἡ κουρούνα, καὶ τὸ ἄρνι τὸ ψημένο. Τὰ παιδιὰ κάθονται εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἀρχίζουν νὰ τσουγκρίζουν τὰ αὐγά των.

Τί χαρά! τί ἀγαλλίασις!

« Πασχαλινὰ διηγήματα »

Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης

55. ΠΑΣΧΑ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

Νύχτα βαθείά, μὰ τοῦ χωριοῦ
γεμάτη ἡ ἐκκλησία·
ἔξω τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ,
μέσα φωτοχυσία.

- Χριστὸς Ἀνέστη! μὲ φωνὴ
κράζει ὁ παπᾶς μεγάλη.
— Χριστὸς Ἀνέστη, χριστιανοί,
ὅλος ὁ κόσμος ψάλλει.

Καὶ μπάμ! καὶ μπούμ! οἱ τουφεκιές
καὶ τῆς καμπάνας χτύποι.
"Ὡ, τί στιγμὲς αὐτὲς γλυκές,
πῶς φεύγει κάθε λύπη!

Κι ἀρχίζει τώρα νὰ φωτᾶ
κι ὅλοι γοργὰ πηγαίνουν
ἐκεῖ, πού αὐγὰ κι ἄρνια ψητὰ
στρωμένα τοὺς προσμένουν.

N. Χατζηδάκης

56. ΜΕΣΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΦΛΟΓΑΣ

1. Δύο ἐκδρομεῖς ἐστάθησαν εἰς τὴν κορυφὴν ἑνὸς λόφου, διὰ νὰ ἀναπαυθῶν. Κάτω εἰς τὴν κοιλάδα ἐφαίνετο ἓνα μικρὸν χωρίον. Τὰ κόκκινα κεραμίδια τοῦ ἐσχημάτιζαν ὠραῖον σύμπλεκμα μὲ τὰ πράσινα δένδρα τῶν κήπων καὶ τοὺς ἄσπρους περιποιημένους τοίχους.

Ἵστερα ἀπὸ ὀλίγα λεπτὰ καὶ ἐνῶ οἱ δύο ὁδοιπόροι ἀμέριμνοι ἐκοίταζαν τὸ ὠραῖον θέαμα τῆς φύσεως, δυνατοὶ ἀντήχησαν οἱ κώδωνες τῆς ἐκκλησίας. Ἵστερα ἀπὸ ὀλίγον

πυκνός καπνός ανυψώθη από ένα σπίτι και την ιδίαν στιγμήν κραυγαί ἤκουσθησαν:

— Πυρκαϊά! Πυρκαϊά!

Ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς δύο ὁδοιπόρους ἐσηκώθη βιαστικά. Ἀμέσως ἄφησε τὸ ἐκδρομικόν του ραβδί καὶ τὸ σακκιδιόν του κάτω, ἑτοιμος νὰ τρέξῃ εἰς βοήθειαν. Ὁ ἄλλος τὸν ἐκράτησε:

— Ποῦ πηγαίνεις; Θὰ ἀργοπορήσωμεν. Δὲν ὑπάρχουν ἀρκετοὶ νὰ βοηθήσουν; Τί μᾶς μέλλει διὰ τὰς ξένας υποθέσεις;

Ὁ πρῶτος ὁμῶς ὁδοιπόρος ἔτρεξε νὰ βοηθήσῃ, χωρὶς νὰ δώσῃ ἀπάντησιν. Ὁ δεύτερος τὸν ἠκολούθησεν ἀργά-ἀργά καὶ ἔβλεπεν ἀπὸ μακρὰν τί συνέβαιnen. Ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ σπίτι, πού ἐκαίετο, μία μητέρα ἐφώναζεν ἀπηλπισμένη:

— Τὰ παιδιὰ μου! Τὰ παιδιὰ μου!

Μόλις ἤκουσε τὰς ἀπελπιστικὰς αὐτὰς κραυγὰς ὁ πρόθυμος ξένος ὤρμησε πρὸς τὴν καιομένην οἰκίαν, μέσα εἰς τὰς φλόγας.

Ὅλοι, ὅσοι εἶχαν τρέξει ἐκεῖ κοντά, εἶπαν μεταξύ των:

— Ἀληθινὸ παλληκάρι! Εὖγέ του!

Καὶ ἄλλοι κατέληγαν εἰς μελαγχολικὸν συμπέρασμα:

— Εἶναι χηρένας!

2. Ὑστερα ἀπὸ ὀλίγον ὁμῶς ὁ ξένος παρουσιάζεται καὶ κρατεῖ εἰς τὴν ἀγκάλην του δύο μικρὰ παιδιὰ, τὰ ὅποια ἔδωκεν εἰς τὴν μητέρα των. Δὲν εἶχε πάθει τίποτε. Μόνον ὀλίγον εἶχαν καεῖ τὰ μαλλιά του καὶ εἶχε καὶ μερικὰ ἄλλα ἀσήμαντα ἐγκαύματα.

Ἡ μήτηρ ἀγκάλιασε μὲ ἀπερίγραπτον στοργὴν τὰ τέκνα της καὶ ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια τοῦ ξένου, διὰ νὰ τοῦ δείξῃ τὴν εὐγνωμοσύνην της. Ἐκεῖνος ὁμῶς τὴν ἐσήκωσε καὶ τὴν παρηγγόρησεν. Εἰς τὸ μεταξύ κατέρρευσε καὶ ἡ στέγη τοῦ καιομένου σπιτιοῦ.

“Όταν συνηγνήθησαν καὶ πάλιν οἱ δύο ὁδοιπόροι, ἡρώ-
τησεν ὁ ἀδιάφορος :

— Ποῖος σὲ παρεκίνησε νὰ ριψοκινδυνεύσῃς τόσον πολὺ;
Καὶ ὁ ἄλλος ἀπήντησεν :

«Έκεῖνος», πού μᾶς ἐδίδαξεν, ὅτι ὁ σπόρος πρέπει νὰ
ταφῇ διὰ νὰ φέρῃ πολὺν καρπόν.

Τότε ὁ πρῶτος ἡρώτησε καὶ πάλιν :

— ‘Ωραῖα ὅλα αὐτά. Έάν ὅμως ἐθάπτεσο κάτω ἀπὸ τὰ
ἐρείπια τῆς οἰκίας; Διότι μόλις εἶχες προφθάσει νὰ βγῇς
καὶ ἡ στέγη ἔπεσε.

Καὶ ὁ γενναϊόψυχος ὁδοιπόρος ἀπήντησε χαμογελῶν :

— Τότε θὰ ἤμουν ἐγὼ ὁ σπόρος. Καὶ ἀληθινὰ θὰ ἔφερα
πολὺν καρπόν, ὅταν καὶ ἄλλοι θὰ ἐμιμοῦντο τὸ παράδειγμά
μου, νὰ σώσουν συνανθρώπους των κατὰ τὴν ὥραν μεγάλου
κινδύνου.

‘Ο ἄλλος ἤκουσε καὶ ἡσθάνθη ἐντροπὴν. Έσιώπησεν
ἀρκετὴν ὥραν. Έπειτα, εἰς μίαν στιγμὴν, εἶπε :

— Μαζὶ ἐπηγαίναμεν εἰς τὴν ἐκδρομὴν, ἀλλὰ χωριστὰ
ἐσκεπτόμεθα. Σὲ βεβαιῶ ἐντρέπομαι τώρα διὰ τὸν ἑαυτὸν
μου. Μοῦ ἔδωσες σήμερα τὸ καλὺτερον μάθημα τῆς ζωῆς
μου. Μπορεῖς νὰ εἶσαι βέβαιος, ὅτι αὐτὴν τὴν φορὰν ὁ σπό-
ρος, καὶ χωρὶς νὰ ταφῇ, ἔφερε καλὸν καρπόν. Θὰ μιμηθῶ
καὶ ἐγὼ τὸ παράδειγμά σου.

‘Ο φίλος του τοῦ ἔσφιξε τὸ χέρι μὲ ἀγάπην καὶ εἶπε :

— Ποτὲ δὲν ἤμποροῦσα νὰ φαντασθῶ, ὅτι μὲ τὸ μικρὸν
μου παράδειγμα ἐβοήθησα ὅχι δύο, ἀλλὰ τρεῖς ἀνθρώπους!

Ένοοῦσε ὅχι μόνον τὰ δύο μικρὰ παιδιὰ, πού ἐσώθη-
σαν ἀπὸ τὰς φλόγας, ἀλλὰ καὶ τὸν φίλον του, πού ἐσώθη
ἀπὸ τὸ ἐλάττωμα, πού εἶχε, τῆς ἀδιαφορίας διὰ τὴν τύχην
τῶν ἄλλων.

Κ. Ρωμαῖος (Διασκευή)

57. ΓΕΝΝΑΙΟ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙ

Στὸ χωριὸ φωτιά. Κι ἔλαχε ἡ ὥρα νᾶναι
ὥρα γιὰ βοριά καὶ γιὰ κακὸν ἀγέρα.

Γλῶσσες κόκκινες τὸ σπίτι πᾶν νὰ φᾶνε.

— Τὸ παιδάκι μου! σπαράζει μιὰ μητέρα.

Μὰ ἓνας νιὸς χυμᾶ καὶ τὸ παιδάκι ἀρπάζει!

Ἕνας χωρικὸς γέρος τόνε κοιτάζει
καὶ τί περισσὴ περηφάνεια δοκιμάζει!

— Πῶς νὰ μὴν τὸν ἔχω γιὰ καμάρι;

Εἶναι αὐτὸς δικό μου παλληκάρι!

Τίλλος Ἀγρός

Γ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΝ ΖΩΗΝ

58. ΤΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟΝ

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα τὸ ναυτόπουλον, σπαστοὺς πέντε μῆνας. "Αχ! πόσον ἐπεθύμησε τὴν πατρίδα του.

Ὁ «Ἅγιος Νικόλαος», τὸ ἰστιοφόρον, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπηρετεῖ, ἐταξίδευσεν εἰς μακρινοὺς τόπους, ἐστάθη εἰς πολλοὺς λιμένας καὶ τώρα γυρίζει ὀπίσω. Νύκτα καὶ ἡμέραν ταξιδεύουν μόνον οὐρανὸν καὶ θάλασσαν βλέπουν. Ὁ ἄνεμος σφυρίζει, φουσκώνει τὰ παννιά, τὰ κύματα ἀφρισμένα κυποῦν τὸ πλοῖον, ἀλλὰ τὸ ναυτόπουλον δὲν τρομάζει. Εἶναι γενναῖον ναυτόπουλον καί, μόλις προστάξῃ ὁ πλοίαρχος, σκαρφαλώνει στὰ κατάρτια καὶ λύνει ἢ δένει τὰ παννιά.

Δὲν τὸ τρομάζει ἡ θάλασσα τὸ ναυτόπουλον. Δὲν συλλογίζεται τὸν κίνδυνον. "Ενα πρᾶγμα μόνον συλλογίζεται : πότε θὰ φθάσῃ εἰς τὴν πατρίδα. "Όταν τελειώσῃ τὰς ἐργασίας του, στέκει ἀκουμβημένον εἰς τὰ παραπέτια τοῦ πλοίου καὶ συλλογίζεται τὴν γλυκεῖά του πατρίδα. Κοιτάζει, κοιτάζει μακρὰν, μακρὰν ὅσον ἡμπορεῖ νὰ φθάσῃ τὸ βλέμμα του, μήπως εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὁρίζοντος, ὀπίσω ἀπὸ τὰ σύννεφα, διακρίνῃ τὴν μικρὰν οἰκίαν του, ὅπου τὸ περιμένει ἡ

χήρα ἢ μητέρα του καὶ οἱ μικροὶ ὀρφανοὶ ἀδελφοὶ του. Καὶ τοῦ ἔρχονται δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του.

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα. "Αχ! πότε τέλος θὰ φθάσῃ; Μὲ ποίαν χαρὰν θὰ ἀναβῇ τὴν μικρὰν των κλίμακα καὶ θὰ ὀρμήσῃ εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητέρας του καὶ τῶν ἀδελφῶν του! Καὶ ἔπειτα, τὴν ἐσπέραν, πλησίον τῆς ἐστίας, ἐνῶ θὰ εἶναι ὅλοι τριγῦρό του, θὰ τοὺς διηγηθῇ εἰς ποῖα μέρη ἐταξίδευσε, τί πράγματα εἶδεν εἰς τοὺς μακρινοὺς ἐκεῖνους τόπους. Εἶναι πολὺ ὥραῖοι οἱ τόποι ἐκεῖνοι, ἀλλ' ὄχι διὰ τὸ ναυτόπουλον. Διότι διὰ τὸν ξενιτευμένον, ὁ ὅποῖος ἔχει ἀγαπημένα ὄντα καὶ τὸν περιμένουν, ποτὲ δὲν εἶναι ὥραία ἡ ξενιτεία.

Πότε, πότε θὰ φθάσῃ; Τὸ περισσότερον βιάζεται νὰ φθάσῃ καὶ δι' ἄλλον λόγον : μὲ ἓν μέρος ἀπὸ τὰ χρήματα, τὰ ὅποια ἔλαβεν ὡς μισθὸν του, ἔχει ἀγοράσει δι' ὅλους κατ' ἐνὶ τῷ ἑνὶ ἀδελφάκι του ὑποδήματα, διὰ τὸ ἄλλο καπελλάκι, διὰ τὴν μικρὰν του ἀδελφὴν χρωματιστὸν μανδύλιν τῆς κεφαλῆς καὶ διὰ τὴν μητέρα του ὀλίγους πῆχεις ὑφάσματος, διὰ νὰ ράψῃ φόρεμα. Μὲ ποίαν χαρὰν θὰ δώσῃ εἰς τὸν καθεὶν τὸ δῶρόν του καὶ μὲ ποίαν χαρὰν θὰ τὸ δεχθῇ ὁ καθένας!

Καὶ ἔπειτα, ἐνῶ ἡ μητέρα του θὰ τὸν ἀσπάζεται τρυφερά, ἐκεῖνος θὰ λύσῃ ἓνα κόμβον τοῦ μανδηγίου του, ὅπου ἔχει τὰ χρήματα, τὰ ὅποια τοῦ ἔμειναν, καὶ θὰ τὰ δώσῃ εἰς τὴν μητέρα του, νὰ ἀγοράσῃ ἀλεύρι καὶ ὅ,τι ἄλλο χρειάζεται.

Ἐνῶ ἔχει αὐτὰ εἰς τὸν νοῦν του, τὸ ναυτόπουλον κοιτάζει πάντοτε ἐμπρὸς πρὸς τὸ ἄκρον τῆς θαλάσσης, ἐκεῖ ὅπου γνωρίζει, ὅτι εὐρίσκεται τὸ ἀγαπητόν του χωρίον. Καὶ νά! Τὰ σύννεφα, τὰ ὅποια τοῦ ἀπέκρυπτον ἕως τώρα τὸ ἄκρον τοῦ ὀρίζοντος, φεύγουν διωγμένα ἀπὸ τὸν ἄνεμον καὶ ἔξαφνα διακρίνει τὴν πολυπόθητον ἀκτὴν. "Α! πῶς κτυπᾷ

τώρα ή καρδιά του! "Εφθασαν τέλος πάντων.

'Ιδού, ξεχωρίζει ή κωνική κορυφή τοῦ προφήτου 'Ηλία καί μετ' ὀλίγον θά φανῇ καί τὸ ἄσπρον ἐκκλησάκι τοῦ 'Αγίου, μὲ τὰς οἰκίας τοῦ χωρίου του σκορπισμένας εἰς τὸν κατήφορον ἕως τὴν θάλασσαν. Δὲν βλέπει καμμίαν ἀκόμη ἀπὸ τὰς οἰκίας τὸ ναυτόπουλον, ἀλλὰ γνωρίζει, ὅτι εἶναι ἐκεῖ, καί οἱ ὀφθαλμοί του στυλώνονται μὲ προσοχὴν καί προσπαθοῦν νὰ τὰς διακρίνουν.

Ἄ! πόσον ἀργὰ νομίζει, ὅτι προχωρεῖ τὸ πλοῖον! "Ας ἡμποροῦσε τὸ ναυτόπουλον νὰ εἶχε πτερὰ, ἃς ἡμποροῦσε νὰ ἦτο ἓνας ἀπὸ τοὺς γλάρους, οἱ ὁποῖοι ἦλθαν νὰ τοὺς ὑποδεχθοῦν, νὰ ὀρμήσῃ ὡσὰν βέλος ἐπάνω ἀπὸ τὰ κύματα, καί νὰ πετάξῃ πρὸς ἓν λευκὸν σημεῖον, ἐκεῖ πλησίον εἰς τὴν ἀκρογιαλιάν, τὸ ὁποῖον δὲν βλέπει ἀκόμη, ἀλλὰ τὸ μαντεύει, τὸ μαντεύει!

Τὸ πλοῖον προχωρεῖ, ὁλονέν, προχωρεῖ, καί ή ἀπόστασις ὀλιγοστεύει. Ὁ ἄνεμος, ὡς νὰ ἐννοῇ τὴν ἀνυπομονησίαν τοῦ μικροῦ, φυσᾷ εὐνοϊκὸς μὲ ὅλας του τὰς δυνάμεις, φυσκώνει ὅλα τὰ παννιά· τὸ πλοῖον σχίζει ὀρμητικὰ μέσα εἰς λευκοὺς ἄφρους τὰ κύματα.

'Ιδού, ἐφάνη ή ἐκκλησία, ἤρχισαν νὰ προβάλλουν τώρα μία-μία, λευκαὶ ὡς προβατάκια, τὰ ὁποῖα βόσκουν εἰς τὴν πρασινάδα, αἱ οἰκίαι τοῦ χωρίου του. Δάκρυα ἀναβλύζουν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ μικροῦ καί θολώνουν τὰ βλέμματά του. 'Ιδού! Ἐπρόβαλε τώρα καί ή οἰκία των! 'Ιδού ή καπνοδόχη, ή ὁποία καπνίζει ἐλαφρὰ - ἐλαφρὰ. 'Ιδού καί τὸ κυπαρίσσι, τὸ ὁποῖον ἔχει φυτεύσει ὁ μακαρίτης ὁ πάππος του καί τὸ ὁποῖον τρυπᾷ μὲ τὴν κορυφὴν του τὸν οὐρανόν.

Καί τὸ ναυτόπουλον συλλογίζεται : Ποῦ νὰ εἶναι ἄρά γε τὴν ὥραν αὐτὴν οἱ ἰδικοὶ του; Ἡ μητέρα του θά ὑφαίνη καθισμένη εἰς τὸν ἀργαλειόν; Ἡ μήπως ἐπῆραν εἰδήσιν, ὅτι

ἐμβαίνει εἰς τὸν λιμένα τὸ πλοῖον; Τότε θὰ εἶναι εἰς τὸ παράθυρον τῆς τραπεζαρίας πρὸς τὴν θάλασσαν. Καὶ τὸ ναυτόπουλον συγκεντρώνει τὰ βλέμματά του πρὸς τὰ παράθυρα τῆς οἰκίας των καὶ προσπαθεῖ νὰ διακρίνη.

Αἴφνης ἀκούεται βροντώδης ἡ φωνὴ τοῦ πλοίαρχου. Ἔχουν πλησιάσει τώρα πολὺ, πρέπει νὰ μαζεῦσουν τὰ παννιά, νὰ ἐλαττώσουν τὴν ταχύτητα τοῦ πλοίου. Τὸ ναυτόπουλον καὶ οἱ ἄλλοι ναῦται σκορπίζονται γρήγορα εἰς τὰ κατάρτια καὶ ἀρχίζουν νὰ μαζεῦουν τὰ παννιά. Ἄ! ἐπλησίασαν πολὺ. Γκρρ... ἔρριψαν τὴν ἄγκυραν.

Μετ' ὀλίγον σύρουν πλησίον εἰς τὸ πλοῖον τὴν λέμβον, ἡ ὁποία παρακολουθεῖ τὸν «Ἄγιον Νικόλαον», δεμένη με χονδρὸν παλαμάρι. Ἐμβαίνει ὁ πλοίαρχος καὶ τρεῖς ναῦται, πηδᾷ τελευταῖον καὶ τὸ ναυτόπουλον εἰς αὐτήν. Κάθεται εἰς τὸν πάγκον καὶ κωπηλατεῖ με ὅσιν δύναμιν ἔχει, ἀλλὰ τὸ κεφάλι του διαρκῶς στρέφεται ὀπίσω, πρὸς τὴν ἀκτὴν.

Ἄχ! πῶς ἀνησυχεῖ τώρα! Πῶς κτυπᾷ ἡ καρδιά του, ὡς νὰ θέλῃ νὰ σπάσῃ. Εἶναι ἄρά γε ὅλοι καλὰ οἱ ἰδικοὶ του; Μὴν ἔπαθε κανεὶς τίποτε; Μήπως εἶναι ἄρρωστη ἡ μητέρα του ἢ κανεὶς ἀδελφός του! Πῶς ἀνησυχεῖ!

Ἄλλὰ ποία εἶναι, ἀνάμεσα εἰς τὸ πλῆθος, ἡ μαυροφορεμένη ἐκείνη γυναῖκα με τὰ τρία παιδάκια, τὰ ὁποῖα ξεφωνίζουν χαρούμενα εἰς τὸ πλευρόν της; Ἄ! τοὺς γνωρίζει, τοὺς γνωρίζει! Εἶναι ἡ μητέρα του, ἡ ἀγαπημένη του μητέρα, εἶναι τ' ἀδελφάκια του, τ' ἀγαπημένα του ἀδελφάκια!

Ἡ βάρκα προσήγγισε πλέον εἰς τὴν ξηράν· ἐξέρχεται ὁ πλοίαρχος, ἐξέρχονται οἱ ναῦται καὶ τὸ ναυτόπουλον ὁρμᾷ εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητέρας του καὶ τῶν ἀδελφῶν του.

« Παιδικὰ διηγήματα »

Ἀριστοτέλης Κουρτίδης

59. ΤΟ ΜΟΝΟ «ΚΑΛΩΣ ΩΡΙΣΕΣ»

Καράβι ἀνοίγει τὰ φτερά,
τὴν ἄγκυρα σηκώνει·
καταβοκύρης στέκεται,
κρατῶντας τὸ τιμόνι.

Καράβι, στὰ ταξίδια σου
θὰ βρῆς λιμάνια χίλια·
θ' ἀκούσης «καλῶς ὤρισες»
ἀπὸ χιλιάδες χείλια.

Μὴν τὰ πιστέψης! "Απιαστες
εὐχές, ποὺ ὁ ἀγέρας παίρνει
καὶ τὶς σκορπᾷ στὸ δρόμο του
καὶ πίσω δὲν τὶς φέρνει.

Τὸ μόνο «καλῶς ὤρισες»,
τὴ μόνη εὐχή ποὺ πιάνει
θὰ τὴν ἀκούσης στὸ μικρὸ
τοῦ τόπου σου λιμάνι.

Ἰωάννης Πολέμης

Δ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΝ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΖΩΗΝ
ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

60. ΠΩΣ ΕΛΑΒΟΝ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΩΝ ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ

1. Τὸν παλαιὸν καιρὸν πλησίον τοῦ Ἰλισσοῦ εἶχε κτισθῇ ἐν μικρὸν χωρίον. Εἰς τὴν ἀρχὴν δὲν εἶχε ὄνομα καὶ ἦτο ἄγνωστον. Οἱ κάτοικοί του ὅμως ἦσαν γενναῖοι καὶ πολὺ ἐξυπνοὶ καὶ εἶχον ὡς ἄρχοντά των τὸν Ἑρεχθέα.

Ὁ Ζεὺς, ὡς παντογνώστης θεὸς, ἐγνώριζεν, ὅτι τὸ μικρὸν αὐτὸ χωρίον θὰ ἐγίνετο μίαν ἡμέραν ἢ ἐνδοξοτέρα πόλις τοῦ κόσμου, καὶ τὸ εἶπε εἰς τοὺς ἄλλους θεούς.

Ὅταν ἤκουσαν τοῦτο οἱ ἄλλοι θεοί, ἤθελον καθεὶς ἀπὸ αὐτοὺς νὰ δώσῃ εἰς τὸ χωρίον τοῦ Ἑρεχθέως τὸ ἰδικόν του ὄνομα. Ὁ Ζεὺς ὅμως ἀπεφάσισε μόνον δύο θεοὶ νὰ ἀγωνισθοῦν μεταξύ των, διότι οἱ κάτοικοι τοῦ νέου χωρίου δύο τέχνας ἤξευραν νὰ κάμνουν: στερεὰ πλοῖα, διὰ νὰ ταξιδεύουν, καὶ ὠραῖα ἀγγεῖα καὶ ἀγάλματα διὰ τοὺς ναοὺς.

Ἔτσι ἔμεινε νὰ ἀγωνισθοῦν ὁ Ποσειδῶν, ὁ θεὸς τῆς θαλάσσης, καὶ ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ, ἡ ὁποία ἐπροστάτευε τὰς τέχνας.

2. Κατὰ τὴν ἡμέραν, τὴν ὁποίαν ὥρισεν ὁ Ζεὺς, προσ-
ῆλθον ὅλοι οἱ θεοὶ καὶ ἐκάθισαν εἰς χρυσοῦς θρόνους πλησίον
τῆς ὄχθης τοῦ Ἰλισσοῦ. Ὑψηλότερα ἀπὸ ὅλους ἦτο ὁ θρό-
νος τοῦ Διὸς. Πλησίον του εἶχε καθίσει ἡ Ἥρα, ἡ μεγάλη
θεά. Μετὰ ἀπὸ αὐτὴν ἦτο ὁ Ἀπόλλων μὲ χρυσῇν λύραν εἰς
τὴν χεῖρα καὶ πλησίον του ἡ ἀδελφή του Ἀρτεμις μὲ τόξον
καὶ βέλη, ἐτοίμη διὰ τὸ κυνήγιον.

Ὅπισθεν ἐκάθητο ἡ Ἀφροδίτη, ἡ θεὰ τῆς ὠραιότητος,
ὁ Ἄρης, ὁ ἀτρόμητος θεὸς τοῦ πολέμου, καὶ ἡ Δήμητρα, ἡ
θεὰ τῆς γεωργίας, ἡ ὁποία ἐδίδαξε τοὺς ἀνθρώπους νὰ σπεί-
ρουν καὶ νὰ θερίζουν τὸν σῖτον. Ἐκεῖ ἦσαν καὶ ὁ Πλούτων,
ὁ θεὸς τοῦ Ἄδου, καὶ ὁ Ἥφαιστος, ὁ θεὸς τοῦ πυρός. Ὅπι-
σθεν τοῦ Διὸς ἐκάθητο ὁ Ἑρμῆς φορῶν εἰς τοὺς πόδας τὰ
πτερωτά του πέδιλα.

3. Εἰς τὴν συνέλευσιν ἐκείνην τῶν θεῶν ἡ Ἀθηνᾶ καὶ
ὁ Ποσειδῶν ἴσταντο σιωπηλοὶ καὶ ἐπερίμενον τὴν ἀπόφασιν
τοῦ Διὸς. Ἡ Ἀθηνᾶ ἐκράτει εἰς τὴν δεξιάν χεῖρα τὸ ἀνί-
κητον δόρυ της. Εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Ποσειδῶνος ἔλαμπε
ἡ τρίαινά του, ἡ ὁποία κάμνει τὴν θάλασσαν νὰ τρέμῃ. Τότε
εἶπεν ὁ Ζεὺς:

— Ὅποιος ἀπὸ τοὺς δύο θεοὺς θὰ κάμῃ νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ
τὴν γῆν τὸ δῶρον, τὸ πλεόν χρήσιμον εἰς τοὺς κατοίκους
τῆς Ἀττικῆς, αὐτὸς θὰ δώσῃ τὸ ὄνομά του εἰς τὸ χωρίον
τοῦ Ἑρεχθέως.

Ἀμέσως ἐσηκώθη ὁ Ποσειδῶν καὶ μὲ τὴν τρίαινάν του
ἐκτύπησε δυνατὰ τὸ χῶμα. Εὐθὺς ἀνεταράχθη ἡ γῆ καὶ ἀνε-
πήδησεν εἰς ὠραιότατος ἵππος, λευκὸς ὡς ἡ χιών.

✧ Οἱ θεοὶ παρετήρουν τὸν ἵππον μὲ θαυμασμόν. Ἡ χαί-
τη του ἀνέμιζεν εἰς τὸν ἀέρα, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἔλαμπον καὶ
οἱ λεπτοὶ του πόδες ἤτοιμάζοντο νὰ πηδήσουν καὶ νὰ τρέξουν.

4. Ἡ Ἀθηνᾶ δὲν ἐταράχθη, ἔκυψεν ἡσύχως εἰς τὴν γῆν, ἔσκαψεν ὀλίγον μὲ τὴν ἀριστεράν της χεῖρα καὶ ἔρριψεν εἰς τὸν μικρὸν λάκκον ἓνα μικρὸν σπόρον, τὸν ὁποῖον ἐκράτει εἰς τὴν δεξιάν της χεῖρα. Δὲν ἔλεγε τίποτε· μόνον μὲ λεπτὸν μειδίαμα εἰς τὰ χεῖλη παρετήρει τοὺς ἄλλους θεούς.

Καὶ ἰδοὺ, ἀμέσως φυτρώνει ἀπὸ τὴν γῆν εἷς μικρὸς βλαστός, ὁ ὁποῖος μεγαλώνει ἐντὸς ὀλίγου καὶ γίνεται δένδρον μέγα μὲ κορμὸν στερεόν. Καὶ ἐντὸς ὀλίγου γεμίζει μὲ κλάδους, κλώνους καὶ φύλλα, τὰ ὅποια ἔλαμπον εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Τὸ δένδρον διαρκῶς ἐμεγάλωνε καὶ οἱ κλάδοι τοῦ ἔκλινον φορτωμένοι ἀπὸ καρποὺς πρασινωποὺς, καρποὺς γεμάτους χυμόν.

— Πάτερ Ζεῦ, λέγει τότε ἡ Ἀθηνᾶ, αὐτὸ εἶναι τὸ δῶρόν μου. Ὁ ἵππος τοῦ Ποσειδῶνος θὰ κάμῃ αὐτὸν τὸν λαὸν νὰ ἀγαπήσῃ τὸν πόλεμον καὶ τὰ αἵματα. Τὸ δῶρον τὸ ἰδικόν μου, ἡ ἐλαία, θὰ εἶναι σύμβολον τῆς εἰρήνης, τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς εὐτυχίας.

5. Τότε ὅλοι οἱ ἀθάνατοι θεοὶ ἀνέκραξαν μὲ μίαν φωνήν:

— Τὸ δῶρον τῆς Ἀθηνᾶς εἶναι τὸ καλύτερον. Καὶ τὸ χωρίον τοῦτο, τὸ ὁποῖον θὰ γίνῃ κάποτε ἡ ἐνδοξοτέρα πόλις τοῦ κόσμου, θὰ λάβῃ τὸ ὄνομα τῆς Ἀθηνᾶς.

Ἔτσι ἔλαβον τὸ ὄνομά των αἱ Ἀθῆναι.

Ἡ θεὰ ἀπὸ τότε ἐπροστάτευε τὴν ἀγαπημένην της πόλιν. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἔκτισαν δι' αὐτὴν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἓνα λαμπρότατον ναόν, τὸν Παρθενῶνα, καὶ πρὸς τιμὴν της ἐώρταζον κατ' ἔτος τὰ Παναθηναῖα.

Κατὰ Ἀριστοτέλην Κουρτίδην

61. Ἡ Ἀθηνᾶ στὴν Ἀθήνα

Χαρὰ σ' ἐσέ, χώρα λευκὴ καὶ χώρα εὐτυχισμένη!
Καμμιὰ χώρα σ' ὅλη τῇ γῇ, καμμιὰ στὴν οἰκουμένη
δὲν ἦρε τέτοιο φυλαχτὸ σὰν τὸ δικό μου μάτι.
Ἀπ' ἄλλες χώρες πέρασα γοργὰ - γοργὰ τρεχάτη
καὶ μ' εἶδαν τῆς Ἑλλάδας μου τ' ἀγαπημένα μέρη
σὰν ἄνεμο καὶ σὰν αἶτὸ καὶ σύννεφο κι ἀστέρι.
Ὅμως σ' ἐσέ τὸ θρόνο μου αἰώνια θεμελιώνω
καὶ ρίζωσ' ἡ ἀγάπη μου στὰ χόματά σου μόνο.

« Ὕμνος εἰς τὴν Ἀθηνᾶ »

Κωστής Παλαμᾶς

62. ΟΛΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ

1. Εἶναι δειλινὸν καλοκαιρινῆς ἡμέρας. Ἡ σκηνὴ γίνεται εἰς τὴν ἀρχαίαν Σπάρτην. Ὁ ἥλιος γέρνει πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ ὕψηλοῦ καὶ μεγαλοπρεποῦς Ταυγέτου, ὁ ὁποῖος ὡς τεῖχος ὑψώνεται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον. Ἀπέναντί του ὁ Πάρων εἶναι χαμηλότερος καὶ ἡμερώτερος. Αἱ πλάγαι ἀκτῖνες γεμίζουν τώρα τὴν Σπάρτην μὲ φῶς.

Ἐὰν ἐξαίρεση κανεῖς τὸ βουλευτήριον καὶ τοὺς ναοὺς, ἡ πόλις δὲν ἀποτελεῖται παρὰ ἀπὸ μικροὺς καὶ ταπεινοὺς οἰκίσκους. Τὸ πλεόν ἀξιόθεατον μέρος εἶναι ἡ δενδροφυτευμένη ἀγορά, γῦρο ἀπὸ τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται οἱ ναοὶ τοῦ Διὸς, τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ἄλλων θεῶν, τὰ ἀγάλματα τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς ἀδελφῆς του Ἀρτέμιδος, καθὼς καὶ ἄλλοι ναοὶ καὶ βωμοὶ ἡρώων.

Μεγαλύτεραν ἐντύπωσιν προξενεῖ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Σπάρτη δὲν ἔχει τεῖχη, ποὺ νὰ τὴν ζώνουν γῦρο καὶ νὰ τὴν προφυλάττουν. «Τεῖχη διὰ τὴν Σπάρτην ἦσαν τὰ γενναῖα στήθη τῶν παλληκαριῶν τῆς!». Ἔτσι ἔλεγαν.

Εἰς τὴν ἀγορὰν φαίνονται ἀρκετοὶ γέροντες. Εἰς τὴν ἄλλην πόλιν εἶναι μόνον γυναῖκες καὶ μικρὰ παιδιὰ. Ὅλοι οἱ νέοι ἄνδρες λείπουν εἰς τὴν μάχην.

Ἐχει ἔλθει ἡ εἰδησις, ὅτι ἡ μάχη ἤρchiσεν. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἀναμένουν καὶ τὸν δεύτερον ἀγγελιαφόρον νὰ φέρῃ τὴν εἰδησιν διὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης.

2. Μία Σπαρτιάτισσα μὲ κοντὸν χιτῶνα ἐβγῆκεν ἀπὸ μίαν μικρὰν οἰκίαν καὶ ἐπροχώρησεν. Ἐστάθη εἰς ἓνα μικρὸν δρόμον καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐκαμάρωνε τὰ μικρὰ παιδιὰ, ποὺ ἐγυμνάζοντο. Ἐκρατοῦσαν τὰς ἀσπίδας μὲ τέτοιον τρόπον, ὥστε νὰ σχηματίζουν φοβερὸν καὶ ἀδιαπέραστον τεῖχος. Ἐ-

τσι ὅλοι μαζί ὤρμουσαν ἐπιθετικοὶ σὰν ἓνα σῶμα. Διελύοντο ἔπειτα οἱ λόχοι καὶ ἔπειτα, μέσα εἰς δευτερόλεπτα, ἀνεσχηματίζοντο.

Ὅταν αἱ ἀντίπαλοι ομάδες τῶν παιδιῶν ἔκαναν ἐπίθεσιν, ἐκτυποῦσαν δυνατὰ τὰς ἀσπίδας των ἐπάνω εἰς τὰς ἀσπίδας τῶν ἀντιπάλων, διὰ νὰ τοὺς ἀνατρέψουν.

Ἐπειτα ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπροχώρησε πρὸς τὸν δρόμον, ὁ ὁποῖος ἐπήγαινε πρὸς βορρᾶν, πρὸς τὴν Τεγέαν τῆς Ἀρκαδίας. Ὁ δρόμος αὐτὸς κατέβαινε εἰς τὸν Εὐρώταν καὶ μετὰ τὴν μικρὰν γέφυραν ἐχάνετο πρὸς τὰ ἀντικρινὰ χαμηλὰ βουνά.

Ὅταν ἔφθασεν εἰς τὴν ὄχθην τοῦ Εὐρώτα, εἶδεν ἐκεῖ ἄλλους λόχους μικρῶν παιδιῶν, ποὺ ἐκολυμβοῦσαν μέσα εἰς τὸν ποταμόν.

Κατόπιν ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπροχώρησε πρὸς τὸν Πλατανιστᾶν. Ὁ Πλατανιστᾶς ἦτο μία μικρὰ νῆσος τοῦ Εὐρώτα, φυτευμένη μὲ πολλοὺς πλατάνους. Εἰς αὐτὴν τὴν νῆσον ὑπῆρχε τὸ ἔθιμον μίαν ὠρισμένην ἐορτὴν νὰ μάχωνται ὅλοι οἱ ἔφηβοι μεταξύ των χωρὶς ὅπλα.

Δὲν ἦτο σπάνιον εἰς τὸ τέλος τῆς πλαστῆς αὐτῆς μάχης νὰ ὑπάρχουν καὶ νεκροί. Ἀλλὰ τοῦτο εἰς τοὺς Σπαρτιάτας δὲν ἐπροξένει ἐντύπωσιν. «Φθάνει, ὅτι ἔτσι γίνονται δυνατοί, διὰ νὰ ἡμποροῦν νὰ καταβάλλουν τοὺς ἐχθροὺς τὴν ὥραν τῆς μάχης!». Αὐτὰ ἐσχέπτοντο.

Ἡ Σπαρτιάτισσα ἐνθυμεῖται καὶ χαμογελᾷ ἀπὸ μητρικῆν ὑπερηφάνειαν. Διότι πέντε υἱοὶ τῆς εἶχαν ἀγωνισθῇ εἰς τὸν Πλατανιστᾶν καὶ εἶχαν καὶ οἱ πέντε νικήσει!

Ἐστράφη τότε καὶ ἐκοίταξε πρὸς νότον. Ἐξω ἀπὸ τὴν πόλιν, πρὸς τὸ Γύθειον, ὑψώνετο ὁ ναὸς τῆς Ὁρθίας Ἀρτέμιδος. Ἐκεῖ, σύμφωνα μὲ ἄλλο θρησκευτικὸν ἔθιμον, καὶ τὰ πέντε παιδιὰ τῆς εἶχαν μαστιγωθῇ πρὸς χάριν τῆς θεᾶς.

Εἶχαν ὅμως καὶ ἐκεῖ ἀναδειχθῇ νικηταί, διότι εἶχαν μέχρι τέλους ὑπομείνει τοὺς πόνους, καὶ ἄς αὐλάκωνε τὸ μαστίγιον τὰ κορμιά των, καὶ ἄς ἔρρεε τὸ αἷμα ἀπὸ τὰς πληγὰς.

3. Ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπροχώρησε κατόπιν πρὸς τὴν γέφυραν καί, ἀφοῦ ἐστάθη ἐκεῖ, ἐστύλωσε τοὺς ὀφθαλμούς της πρὸς τὸν ἀντικρινὸν δρόμον.

Εἶχε καὶ τὰ πέντε παιδιὰ της εἰς τὴν μάχην. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν θὰ ἤρχετο ὁ δεύτερος ἀγγελιαφόρος νὰ ἀναγγεῖλῃ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης.

Ὁ ἥλιος εἶχε πλησιάσει πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ Ταυγέτου. Ἡ σκιά τοῦ μεγάλου ὄγκου τοῦ βουνοῦ ἐπροχώρει πρὸς τὴν πόλιν. Καὶ ἡ Σπαρτιάτισσα, μὲ τὸν κοντὸν σπαρτιατικὸν της χιτῶνα, ἔστεκεν ἐκεῖ ὀρθία καὶ ἐπερίμενε.

— Μὰ τὸν Ἡρακλῆ, ἐπὶ τέλους ἔρχεται! εἶπε κάποιαν στιγμὴν μὲ ἀνακούφισιν ἡ Σπαρτιάτισσα.

Εἶχε πράγματι παρατηρήσει νὰ κατεβαίνει τρέχων ὁ ἀναμενόμενος ἀγγελιαφόρος. Ἡ Σπαρτιάτισσα περιμένει μὲ ἀνυπομονησίαν, πότε θὰ περάσῃ ἐκεῖνος τὴν γέφυραν. Τῆς φαίνεται, ὅτι δὲν τρέχει ὅσον πρέπει.

Τέλος ἐκεῖνος περνᾷ τὴν γέφυραν.

— Τρέξε λοιπόν! τοῦ φωνάζει.

Πλησιάζει αὐτὸς λαχανιασμένος. Ὅταν ὅμως ἀναγνωρίξῃ τὴν Σπαρτιάτισσαν, ἀμέσως γίνεται σκυθρωπός.

— Λέγε μου τὰ νέα γρήγορα! προστάζει ἐκεῖνη τὸν ἀγγελιαφόρον, ὁ ὁποῖος βεβαίως εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς δημοσίους δούλους, ποὺ χρησιμεύουν ὡς ταχυδρόμοι.

— Καὶ τὰ πέντε σου παιδιὰ... λέγει ἐκεῖνος καὶ διστάζει νὰ προχωρήσῃ.

— Λέγε λοιπόν,... καὶ τὰ πέντε μου παιδιὰ;...

— Ἐφονεύθησαν!

—'Ηλίθιε δοῦλε, εἶπεν ἐκεῖνη ὠργισμένη. Αὐτὸ περιμένω νὰ μάθω ἢ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης;

— Νίκη! ἀπεκρίθη ὁ ἀγγελιαφόρος.

Καὶ τότε ἡ Σπαρτιάτισσα, ἀφοῦ ἐσήκωσεν ὑψηλὰ τὸ κεφάλι, εἶπε μὲ ὑπερηφάνειαν:

— Τώρα δέχομαι μὲ εὐχαρίστησιν καὶ τὴν ἀναγγελίαν τοῦ θανάτου τῶν παιδιῶν μου!

4. Ὁ ἀγγελιαφόρος συνέχισε τὸν δρόμον του. Ἐπρεχε νὰ φθάσῃ ἐκεῖ, ὅπου ἦσαν οἱ ἔφοροι καὶ ἡ Γερουσία, διὰ νὰ τοὺς ἀναγγεῖλῃ τὸ χαρμόσυνον ἄγγελμα.

Εἰς τὸ μεταξὺ ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπέστρεφεν ἀργὰ εἰς τὴν πόλιν. Αἱ τελευταῖαι ἀκτῖνες ἔκαναν τὰ σύννεφα νὰ εἶναι ρόδινα καὶ τὰ νερά τοῦ Εὐρώτα νὰ φαίνωνται ἀσημένια. Ἀλλὰ ἐκεῖνη δὲν εἶχε τὸν νοῦν τῆς εἰς αὐτά.

Ἐπέρασε καὶ πάλιν ἀπὸ τὸ Γυμναστήριον. Ἐκεῖ τὰ παιδιά συνέχιζαν ἀκόμῃ τὰς ὀρμητικὰς τῶν ἐπιθέσεις καὶ τὸν κρότον τῶν ἀσπίδων. Καθὼς τὰ βλέπει, ἐνθυμεῖται τὰ παιδιά τῆς, ὅταν μικρὰ ἐσύχναζαν ἐκεῖ. Τώρα καὶ τὰ πέντε δὲν ὑπάρχουν. Βεβαίως, πάρα πολὺ θὰ τὸ ἤθελε νὰ ἴδῃ καὶ τὰ πέντε παιδιὰ τῆς νὰ ἐπιστρέφουν ἀπὸ τὴν μάχην νικηταί. Ἔτσι σκέπτεται, διότι εἶναι μητέρα καὶ πολὺ τὰ ἀγαπᾷ.

Ἀμέσως ὅμως κατόπιν συμπληρώνει τὸν συλλογισμόν τῆς μὲ τὴν ἐξῆς σκέψιν: «Ἄλλ' ἀφοῦ ἐσώθῃ ἀπὸ τὸν κίνδυνον ἡ Σπάρτη, δὲν εἶναι τὸ ἴδιον; Μήπως διὰ τὴν Σπάρτην δὲν τοὺς ἐγέννησα καὶ μήπως διὰ τὴν Σπάρτην ἀγωνιζόμενοι δὲν ἐφονεύθησαν εἰς τὴν μάχην; Ὁ σκοπὸς λοιπὸν τῆς ζωῆς τῶν ἔχει πραγματοποιηθῇ».

Ἔτσι συμπληρώνει τὴν σκέψιν τῆς, διότι δὲν εἶναι μόνον μητέρα, ἀλλὰ διότι εἶναι καὶ Σπαρτιάτισσα.

(Διασκευὴ ἀπὸ τὸν Πλούταρχον)

Κ. Ρωμαῖος

63. ΠΑΤΡΙΔΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

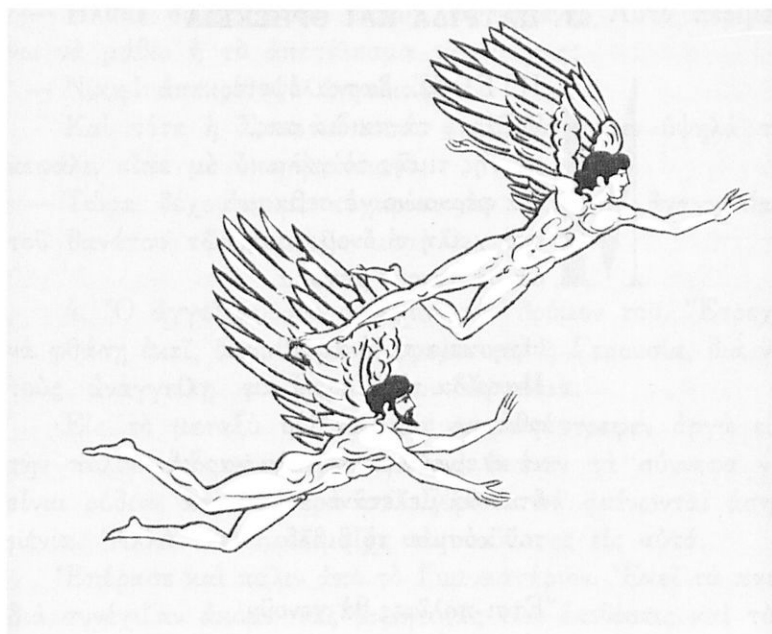
ΜΗΤΕΡΕΣ, δασκαλέψετε,
βυζάζετε τὰ παιδιὰ σας
μὲ τῆς τιμῆς τὸ γάλα.
Νὰ φέρνουνε μὲ σεβασμὸ
στὰ χεῖλη τ' ὄνομά σας,
σὰ θὰ γενοῦν μεγάλα.

Θρησκεία τὸ ἓνα μάθημα,
Πατρίδα τὸ ἄλλο νᾶναι,
φθάνουν αὐτὰ τὰ δύο
νὰ κλείνουν μέσα στὴν καρδιά,
ὅταν θὰ μελετᾶνε
τοῦ κόσμου τὸ βιβλίο.

Ἔτσι πολῖτες θὰ γενοῦν
νὰ τοὺς ζηλεύουν ὅλοι,
φίλοι κι ἐχθροὶ καὶ ξένοι.
Κι ἀπ' τὰ μικρά μας τὰ παιδιὰ
θὰ βγοῦν στρατοὶ καὶ στόλοι
κι Ἑλλάδα δοξασμένη!

Σπύρος Μυτσούκας

64. Ο ΜΙΝΩΣ ΚΑΙ Ο ΔΑΙΔΑΛΟΣ

Τὸν παλαιὸν καιρὸν βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἦτο ὁ Μίνως, ὁ ὁποῖος εἶχε πολὺν στρατὸν καὶ ἐξουσίαζε πολλὰ μέρη.

Ἀφοῦ ἐσύναξε πολλὰ πλούτη, ἀπεφάσισε νὰ κτίσῃ μεγάλη ἀνάκτορα εἰς τὴν πρωτεύουσάν του, τὴν Κνωσσόν. Εἵχεν ἀνάγκην ἀπὸ ἑνα καλὸν τεχνίτην. Ἔστειλε λοιπὸν πλοῖον εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ προσεκάλεσε πλησίον του τὸν καλύτερον τεχνίτην τοῦ καιροῦ ἐκείνου, τὸν περίφημον Δαίδαλον. Ὁ Δαίδαλος ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν τοῦ βασιλέως καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κρήτην. Παρέλαβε δὲ μαζί του καὶ τὸν μονογενῆ υἱὸν του, τὸν Ἴκαρον.

Ὁ Μίνως ὑπεδέχθη μὲ τιμὰς τὸν Δαίδαλον καὶ τοῦ εἶπε:
— Εἰσαι ἐλεύθερος νὰ μεταχειρισθῇς ὅσους ἐργάτας θέ-

λεις καὶ νὰ ἐξοδεύσης ὅσα χρήματα χρειάζεσαι. Ἀρκεῖ τὰ ἀνάκτορά μου νὰ γίνουν τὰ ὠραιότερα καὶ τὰ πλουσιώτερα, πού ὑπάρχουν εἰς τὸν κόσμον ὅλον.

ΑΟ [Ὁ Δαίδαλος ἤρχισεν ἀμέσως τὴν ἐργασίαν μὲ ζῆλον καὶ ἐπιμονήν. Εἰς ὀλίγον καιρὸν τὰ ἀνάκτορα ὑψώθησαν ὠραιότατα, μὲ ὑψηλοὺς στύλους, μὲ διαδρόμους, μὲ μεγάλας αὐλὰς, μὲ δικαστήρια, μὲ φυλακὰς, μὲ ναοὺς... Τὰ ἀνάκτορα ἔγιναν ὡς μία ὠχυρωμένη πόλις.

Ἐκεῖ πλησίον κατεσκεύασεν ὁ Δαίδαλος καὶ τὸν Λαβύρινθον. Ὁ Λαβύρινθος ἦτο βαθὺ καὶ σκοτεινὸν σπήλαιον, μὲ δρόμους τόσον φιδωτοὺς, ὥστε, ὅστις εἰσῆρχετο ἐκεῖ μέσα, ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐξέλθῃ χωρὶς ὁδηγόν.

Μέσα εἰς τὸν Λαβύρινθον ἐκλείσεν ὁ Μίνως τὸν Μινώ-ταυρον, τρομερὸν τέρας, τὸ ὁποῖον ἐτρέφετο μὲ τὸ κρέας τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν καταδικασμένοι εἰς θάνατον.

Ὁ Δαίδαλος, ἀφοῦ ἐτελείωσε τὰ ἀνάκτορα καὶ τὸν Λαβύρινθον καὶ ἐστόλισε τὴν πρωτεύουσαν μὲ φρούρια, ἀγάλματα καὶ κρήνας, ἠθέλησε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ἀθήνας. Εἶχε βαρυνθῇ τὸν ξένον τόπον καὶ ὁ μέγας του πόθος ἦτο νὰ ἐπανίδῃ τὴν ἀγαπημένην του πατρίδα.

Ὁ Μίνως ὅμως δὲν τοῦ ἔδιδε τὴν ἄδειαν νὰ φύγῃ, διότι ἐφοβεῖτο μήπως κτίσῃ καὶ διὰ τοὺς ἐχθροὺς του ὅμοια φρούρια. Καὶ μάλιστα διέταξε νὰ φυλάττουν καλὰ τοὺς λιμένας τῆς Κρήτης, διὰ νὰ μὴ φύγῃ κρυφίως ὁ Δαίδαλος.

Νύκτα καὶ ἡμέραν ἐσκέπτετο ὁ Δαίδαλος μὲ ποῖον τρόπον θὰ ἠδύνατο νὰ φύγῃ. Ἀφοῦ ἡ θάλασσα ἦτο κλειστή, ἐσκέφθη νὰ φύγῃ διὰ τοῦ ἀέρος. Ἀπεφάσισε τότε νὰ κατασκευάσῃ πτέρυγας καὶ νὰ πετάξῃ!

Ἐκλείσθη λοιπὸν εἰς τὴν κατοικίαν του καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ υἱοῦ του κατεσκεύασε κρυφίως πτέρυγας, τὰς ὁποίας ἐκόλλησε μὲ κηρὸν καὶ θὰ τὰς ἐστερέωνεν ἐπάνω εἰς

τοὺς ὄμους του. Κατεσκεύασε καὶ διὰ τὸν υἱὸν του ἄλλο ἐν
 ζεῦγος. Καὶ μίαν ἡμέραν, πολὺ πρωΐ, ἀνέβηκαν εἰς τὸ ὑψη-
 λότερον μέρος τοῦ γειτονικοῦ λόφου καὶ ἡτοιμάσθησαν νὰ
 πετάξουν. Ὁ Δαίδαλος ὑπενθύμισε εἰς τὸν υἱὸν του τὰς
 συμβουλὰς, τὰς ὁποίας τοῦ εἶχε δώσει προηγουμένως:

— Παιδί μου, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ καὶ μὲ τὴν θέ-
 λησιν καὶ ἐπιμονήν μας κατεσκευάσαμεν τὰ θαυμαστὰ αὐτὰ
 πτερὰ. Πρέπει ὅμως νὰ εἴμεθα φρόνιμοι εἰς τὸ ταξίδιον
 μας. Πρόσεχε, παιδί μου. Μήτε πολὺ ὑψηλὰ νὰ πετᾷς, μήτε
 πολὺ χαμηλὰ. Μὴ βιάζεσαι καὶ πάντοτε νὰ ἀκολουθῇς ἐμέ.

Ὁ Ἰκαρος καὶ πάλιν ὑπεσχέθη εἰς τὸν πατέρα του, ὅτι
 θὰ φυλάξῃ τὰς συμβουλὰς. Ἦνοιζαν τότε τὰς πτέρυγας
 των, ἔλαβον φόραν καὶ ἐρρίφθησαν πρὸς τὰ ἔμπρὸς μὲ δύ-
 ναμιν. Τί χαρά! Εἶχαν σωθῇ ἀπὸ τὴν φυλακὴν καὶ εἰς ὀλί-
 γον διάστημα θὰ ἦσαν εἰς τὴν ἀγαπητὴν των πατρίδα.

Ὁ Ἰκαρος ὅμως, ὕστερα ἀπὸ μερικὰς ὥρας, εἶχε λησμο-
 νήσει τὴν ὑπόσχεσίν του. Ἀνέβαινεν ὑψηλὰ καὶ ἐπέτα πολὺ
 γρήγορα. Ὁ ἥλιος ἤρχισε νὰ λειώνῃ τὸν κηρόν, τὰ πτερὰ τὸ ἐν
 μετὰ τὸ ἄλλο ἐξεκολλοῦσαν καὶ μετ' ὀλίγον ὁ Ἰκαρος ἤρχισε
 νὰ πίπτῃ βαρὺς εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ δυστυχὴς Δαίδαλος δὲν
 ἐπρόφθασε νὰ βοηθήσῃ τὸν ἀπερίσκεπτον υἱὸν του. Κατέβη
 τότε εἰς τὴν παραλίαν, ὅπου εἶδε τὸ πτώμα του. Τὸ ἔθαψεν
 ἐκεῖ μὲ δάκρυα καὶ θρήνους καί, ἀφοῦ ἐκλαυσεν ἐπὶ ἡμέρας,
 ἐξηκολούθησε τὸ ταξίδιον του πικραμένος.

Ὅταν ἔφθασεν εἰς Ἀθήνας, ἐγονάτισεν, ἐφίλησε τὸ χῶ-
 μα τῆς πατρίδος καὶ ἐδόξασε τὸν Θεὸν διὰ τὴν σωτηρίαν
 του. Ἀλλ' ἦτο ἀπαρηγόρητος διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ του.

Ἡ νῆσος, ὅπου ἐτάφη ὁ Ἰκαρος, ὠνομάσθη ἔκτοτε Ἰ-
 καρία. Καὶ ἡ θάλασσα ἐκείνη, ὅπου ἐπνίγη, ὠνομάσθη Ἰ-
 κάριον πέλαγος.

Σ. Δουφεξὴς (Διασκευή)

Τὸν παλαιὸν καιρὸν ἦτο κάποιος βασιλεὺς, ὁ ὁποῖος ἐλέγετο Μίδας. Ἦτο ὁ πλουσιώτερος βασιλεὺς τοῦ κόσμου. Δὲν ἦτο ὅμως εὐχαριστημένος ἀπὸ τὰ πλούτη του καὶ ἤθελε νὰ ἀποκτήσῃ καὶ ἄλλα.

Ὅταν ἐβασίλευεν ὁ ἥλιος καὶ ἐβλεπε χρυσᾶ τὰ σύννεφα εἰς τὸν οὐρανόν, ἔλεγεν :

— "Ἀχ καὶ νὰ ἦσαν ὅλα ἐκεῖνα τὰ σύννεφα χρυσάφι καὶ τὸ χρυσάφι αὐτὸ νὰ ἦτο ὅλον ἰδικόν μου!...

Ἦτο Εἶχε καὶ μίαν θυγατέρα, τὴν ὁποίαν ἠγάπα ὅσον καὶ τὸν χρυσόν. Ἐκεῖνη ὅμως ἠγάπα πολὺ τὰ λουλούδια. Κάθε τόσον ἔκαμνεν ὠραίας ἀνθοδέσμας καὶ τὰς προσέφερεν εἰς τὸν πατέρα της. Ἀλλὰ ἐκεῖνος ἀνεστέναζε βαθέως καὶ τῆς ἔλεγεν:

— "Ἄν ἦσαν χρυσᾶ τὰ λουλούδια σου, πόσον περισσότερο θὰ ἤξιζαν!"

Μίαν ἡμέραν ἐκάθητο ὁ Μίδας εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ παλατιοῦ του καὶ ἐσυλλογίζετο πῶς θὰ πληθύνῃ τοὺς θησαυροὺς του. Ἐξαφνα βλέπει εἰς τὸ κατώφλιον ἓνα ξένον, ὁ ὁποῖος ἐκοίταζε μὲ θαυμασμόν. Τὸν ἤκουσε δὲ νὰ λέγῃ:

— Τί πλουσία καὶ χρυσοστόλιστος αἴθουσα! Ἐδῶ μέσα καὶ αὐτὸς ὁ Ζεὺς θὰ ἐκάθητο μὲ εὐχαρίστησιν! Εὐτυχισμένε βασιλεῦ, ποῦ τίποτε δὲν σοῦ λείπει....

— "Ἐχεις λάθος! εἶπε μὲ στεναγμόν ὁ Μίδας. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ ἡ καρδιά μου, δὲν τὸ ἔχω.

— Καὶ ποῖον εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ ἡ καρδιά σου; ἐρωτᾷ ὁ ξένος.

— Θέλω ὅ,τι ἐγγίξω νὰ γίνεταί χρυσάφι! ἀποκρίνεται ὁ βασιλεὺς.

— Δὲν πιστεύω νὰ τὸ λέγῃς σοβαρά! εἶπεν ὁ ξένος. Ἐγὼ

εἶμαι εἰς ἀπὸ τοὺς θεοὺς, τὸν ὁποῖον ἔχεις πολὺ εὐχαριστή-
σει. Ἦλθον λοιπὸν νὰ σοῦ κάμω ὅ,τι μοῦ ζητήσης. Εἰπέ
μου, τί θέλεις ἀπὸ ἐμέ;

— Θέλω ὅ,τι ἐγγίζω νὰ γίνεται χρυσάφι, εἶπε πάλιν ὁ
Μίδαξ.

— Ἄς γίνῃ τὸ θέλημά σου. Ἀπὸ αὖριον τὸ πρῶτὶ ὅ,τι
καὶ ἂν ἐγγίξης θὰ γίνεται χρυσός.

Ὅλην τὴν νύκτα ὁ φιλόργυρος βασιλεὺς δὲν ἐκοιμήθη.
Δὲν ἐβλεπε τὴν ὥραν πότε νὰ ἐξημερώσῃ, διὰ νὰ ἀρχίσῃ τὸ
θαῦμα.

Καὶ μόλις εἶδεν ἀπὸ τὸ παράθυρόν του νὰ ροδίξῃ ἡ
ἀνατολή, ἐσηκώθη βιαστικὰ ἀπὸ τὴν κλίνην του.

Καὶ ἀληθινὰ τὸ θαῦμα ἤρχισεν ἀμέσως. Ὅ,τι ἤγγιζεν
μὲ τὰς χεῖράς του ἐγίνετο χρυσός.

Τρελὸς ἀπὸ τὴν χαρὰν του, κατέβη εἰς τὸν κῆπον.
Λουλούδια, κλαδιά, λαχανικά, καρποί, ὅσα καὶ ἂν ἤγγιζεν,
εὐθὺς ἐγίνοντο ὁλόχρυσά.

Ἀπὸ τὸν κῆπον ὁ βασιλεὺς ἀνέβη εἰς τὴν τραπεζαρίαν.
Ὅστερα ἀπὸ ὀλίγην ὥραν ἦλθε καὶ ἡ κόρη του εἰς τὴν τρα-
πεζαρίαν. Καὶ καθὼς εἶδε τὰ λουλούδια χρυσωμένα, εἶπεν:

— ὦ, τί ἄσχημα λουλούδια! Καμμίαν γλυκεῖαν εὐωδίαν
δὲν ἔχουν!

— Δὲν ἤξεύρεις τί λέγεις. Κάθισε τώρα νὰ φάγωμεν! τῆς
λέγει ὁ πατήρ της.

Ἀλλὰ πῶς ἦτο δυνατόν νὰ φάγῃ, ἀφοῦ ὅ,τι ἤγγιζεν
ἐγίνετο χρυσός;

Τότε ἐνόησε τὸ κακόν, ποὺ ἔπαθε, καὶ ἤρχισε νὰ φω-
νάζῃ :

— Δυστυχία μου! Πῶς θὰ ζήσω τώρα ;

— Τί ἔχεις πατέρα μου; τοῦ λέγει τρομαγμένη ἡ κόρη του καὶ τρέχει νὰ τὸν ἀγκαλιάσῃ.

Ἦνοιξε καὶ ἐκεῖνος τὴν ἀγκάλῃν του. Ἀλλὰ μόλις τὴν ἤγγισεν, ἔγινεν ἡ κόρη του ὁλόχρυσον ἄγαλμα.

Ὁ Μίδας, καθὼς εἶδε τὴν κόρην του, ἤρχισε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ φωνάζῃ:

— Ἀκριβὴ μου κόρη, ἐγὼ μὲ τὴν ἀπληστίαν μου σὲ ἐσκότωσα. Ἄς ᾔτο δυνατόν νὰ σὲ ἴδω πάλιν ζωντανήν, νὰ ἀκούσω τὴν φωνήν σου, καὶ ἄς γίνω ὁ πλέον πτωχὸς ἄνθρωπος τοῦ κόσμου.

Τότε παρουσιάσθη πάλιν ὁ ξένος καὶ τοῦ λέγει:

— Βλέπω, πὼς ἡ καρδιά σου δὲν ἔχει παραδοθῇ ὁλόκληρος εἰς τὸν χρυσόν, ἀφοῦ τόσον ἀγαπᾷς τὴν κόρην σου. Ἐλπίζω, ὅτι ἔμαθες τώρα, ὅτι τὰ πλούτη δὲν εἶναι ἡ μεγαλυτέρα εὐτυχία εἰς τὸν ἄνθρωπον. Πήγαινε εἰς τὸν ποταμὸν νὰ φέρῃς νερόν καὶ νὰ ραντίσῃς ὅσα πράγματα θέλεις νὰ γίνουν πάλιν ὅπως ἦσαν πρότερον.

Ἐτρεξε τότε ἀμέσως ὁ Μίδας καὶ ἔφερε νερόν. Καὶ πρῶτον ἐρράντισε τὴν κόρην του. Ἀμέσως ἔλαβε ζωὴν ἐκείνη. Κατέβη τότε μαζί της εἰς τὸν κῆπον καὶ ἐρράντισαν τὰ ἄνθη, τὰ δένδρα, τοὺς καρποὺς καὶ κάθε τί, τὸ ὅποῖον εἶχεν ἐγγίσει μὲ τὰς χεῖράς του ὁ φιλάργυρος βασιλεὺς. Ὅλα ἔγιναν ὅπως ἦσαν καὶ πρὶν.

Ἐπέρασαν πολλὰ ἔτη καὶ ὁ Μίδας διηγεῖτο τὸ πάθημά του εἰς τοὺς μικροὺς ἐγγόνους του καὶ ἔλεγεν εἰς αὐτούς:

— Τὰ ξανθὰ σας μαλλιά, παιδάκια μου, ἀξίζουν περισσότερον καὶ ἀπὸ τὸ λαμπρότερον χρυσάφι.

Κατὰ Ι. Σαραντίδην

66. ΔΑΜΩΝ ΚΑΙ ΦΙΝΤΙΑΣ

Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας ἦσαν στενοὶ καὶ εἰλικρινεῖς φίλοι. Τόσον δὲ ἡ φιλία των ἦτο μεγάλη, ὥστε οἱ ἀρχαῖοι παρέβαλλον αὐτὴν πρὸς τὴν μυθολογουμένην φιλίαν τοῦ Ὀρέστου καὶ τοῦ Πυλάδου, τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τοῦ Πατρόκλου.

Λέγουν συνήθως, ὅτι, ὅπως ὁ χρυσὸς δοκιμάζεται εἰς τὸ πῦρ, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ φιλία δοκιμάζεται εἰς τὰς δυστυχίας. Παράδειγμα ἀξιοσημείωτον τούτου ἔδωκαν οἱ δύο φίλοι. Ὁ εἰς ἐκ τούτων, ὁ Φιντίας, ἔτρεφε πάθος κατὰ τοῦ τυράννου τῆς πατρίδος του. Πατρίς του ἦσαν αἱ Συρακοῦ-

σαι. Τύραννος δὲ τῆς πατρίδος του ἦτο τότε ὁ Διονύσιος.

Πρὸς τὸν Διονύσιον λοιπὸν τοῦτον κατηγγέλθη ὁ Φιντίας καὶ κατεδικάσθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς θάνατον. "Όταν ἔμελλε νὰ γίνη ἡ ἐκτέλεσις τῆς θανατικῆς ποινῆς, ὁ Φιντίας ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν τύραννον νὰ ἀναβληθῇ αὕτη ἐπὶ δύο ἡμέρας καὶ νὰ τοῦ ἐπιτραπῇ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν οἰκογενεῖάν του διὰ σπουδαῖα οἰκογενειακά καθήκοντα. "Εδίδε δὲ ὡς ἐγγυητὴν του τὸν φίλον του Δάμων.

Ὁ Δάμων μὲ μεγάλην προθυμίαν ἐδέχθη νὰ ἐγγυηθῇ ὅπως ὑποστῇ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, ἂν ὁ φίλος του Φιντίας δὲν ἐπανήρχετο ἐντὸς τῆς προθεσμίας.

Ὁ Διονύσιος ἐξεπλάγη διὰ τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ Δάμωνος πρὸς τὸν Φιντίαν. Ἐπειδὴ δὲ ἐπεθύμει νὰ ἐκπληρώσῃ καὶ τὴν τελευταίαν θέλησιν τοῦ καταδίκου, ἔδωκε τὴν ζητηθεῖσαν ἄδειαν. Τοιοῦτοτρόπως, ἀντὶ τοῦ Φιντίου, ἐρρίφθη εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Δάμων.

Ὁ Φιντίας μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐτακτοποιήσε τὰς ὑποθέσεις του καὶ ἐξεκίνησε νὰ ἐπιστρέψῃ ἐγκαίρως. Ἀλλὰ καθ' ὁδὸν τὸν εὔρε ραγδαιοτάτη βροχή, ἡ ὁποία παρέσυρε καὶ τὴν γέφυραν ἐνὸς ποταμοῦ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ περάσῃ. Ἐνεκα τούτου ἦτο ἀδύνατον νὰ παρευρεθῇ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς κατὰ τὴν προθεμίαν.

Μεγίστη ἀγωνία κατεῖχε τὸν Φιντίαν διὰ τοῦτο. Ἡ ὥρα παρήρχετο καὶ ὁ τύραννος δὲν θὰ ἀνέβαλλε τὴν ἐκτέλεσιν. Τέλος, ἀπελπισθεὶς, ἐρρίφθη εἰς τὸν ποταμόν. Μετὰ πάλιν λυσσώδη ἐναντίον τῶν κυμάτων, κατῴρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀντιπέραν ὄχθην ἐξηντλημένος, τραυματισμένος καὶ σχεδὸν γυμνός. Τρέχει ὅσον δύναται διὰ νὰ προφθάσῃ. Ὁ ἥλιος ἐπλησίαζε νὰ δύσῃ. Δὲν ὑπελείποντο εἰμὴ ὀλίγα λεπτά τῆς ὥρας.

Ὁ τύραννος, ἐπειδὴ δὲν ἐνεφανίσθη ὁ Φιντίας εἰς τὴν προθεσμίαν, ἀπὸ ὀργῆν καὶ μῖσος διὰ τὴν ἀπάτην, διατάσσει ἀμέσως νὰ ὀδηγηθῇ ὁ Δάμων εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως τῶν θανατικῶν ποινῶν.

Εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Δάμωνος οὐδὲν σημεῖον λύπης ἢ ἀγανακτήσεως διεκρίνετο. "Οἱ ἐκπληκτοὶ παρετήρουν αὐτὸν εὖθυμον νὰ προτρέπη τοὺς δημίους νὰ ἐπισπεύσουν τὸ ἔργον καὶ νὰ λέγῃ εἰς αὐτούς, ὅτι ὁ Φιντίας δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ πλέον. Οἱ δῆμιοι ἀμέσως ἤρχισαν τὸ ἔργον των καὶ ἡτοιμάζοντο νὰ ἀποκεφαλίσουν τὸν Δάμωνα, ὁ δὲ λαὸς ἐλυπεῖτο καὶ ἡγανάκτει, ὅταν αἴφνης ἀκούεται μία φωνή:

— Σταθῆτε! Σταθῆτε!

"Οἱ ἐστράφησαν πρὸς τὸ μέρος, ἀπὸ τὸ ὅποιον προήρχετο ἡ φωνή. Βλέπουν μὲ ἐκπληξιν ἡμίγυμνον τὸν Φιντίαν νὰ ἔρχεται τρέχων, ἀσθμαίνων. Οἱ δῆμιοι στέκονται ἀκίνητοι, μὲ γυμνά τὰ ξίφη εἰς τὰς χεῖράς των.

Ὁ Φιντίας διασχίζει τὸ πλῆθος, ρίπτεται εἰς τὸ μέσον τῶν ξιφῶν καὶ ἀτάραχος προσφέρει εἰς τοὺς δημίους τὸν τράχηλόν του, ἐνῶ συγχρόνως ἐναγκαλίζεται τὸν Δάμωνα. Οἱ δύο φίλοι ἀσπάζονται ὁ εἷς τὸν ἄλλον μὲ δάκρυα. Τὸ πρωτοφανὲς τοῦτο θέαμα συγκινεῖ βαθύτατα τὰς καρδίας τοῦ πλῆθους καὶ δάκρυα συμπαθείας ρέουν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὅλων.

Ὁ τύραννος πληροφορεῖται τὸν ἐρχομὸν τοῦ Φιντίου καὶ προσκαλεῖ τοὺς δύο φίλους ἐνώπιόν του. Συγκινεῖται ἀπὸ τὴν ἥρωικὴν φιλίαν των καὶ ἀναιρεῖ ἀμέσως τὴν ἀπόφασίν του. Ἀφήνει ἐλευθέρους καὶ τοὺς δύο φίλους, μὲ τὴν παράκλησιν νὰ προσλάβουν καὶ αὐτὸν ὡς τρίτον φίλον.

Κετὰ I. Σαραντίδην

67. Η ΘΥΣΙΑ ΤΗΣ ΑΓΡΑΥΛΟΥ

Ἡ Ἀγραυλος ἦτο θυγάτηρ τοῦ Κέκροπος, τοῦ πρώτου θεμελιωτοῦ καὶ βασιλέως τῶν Ἀθηναίων. Ὄταν αὐτὴ ἔξῃ εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐχθροὶ κατεπολέμουν τὴν πόλιν. Οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἐκινδύνεουν, ἠρώτησαν τὸ μαντεῖον, τί ἔπρεπε νὰ πράξουν, διὰ νὰ νικήσουν καὶ νὰ σωθοῦν.

Τὸ μαντεῖον ἀπήντησεν, ὅτι τότε μόνον θὰ νικήσουν καὶ θὰ σωθοῦν οἱ Ἀθηναῖοι, ὅταν αὐθορμήτως θυσιασθῇ κάποιος ἐξ αὐτῶν ὑπὲρ πατρίδος.

Ἡ εὐγενὴς βασιλοπούλα Ἀγραυλος, συναισθανομένη σφοδρὰν τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος, γενναίως ἀποφασίζει νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν χρησμὸν καὶ νὰ θυσιάσῃ αὐθορμήτως τὴν

ζωὴν τῆς διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος. Ἀναβαίνει λοιπὸν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἀπὸ τὸ ὕψος αὐτῆς ἀφόβως κατακρημνίζεται, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου τῆς δώσῃ ζωὴν καὶ νίκην εἰς τὴν ἀγαπητὴν πατρίδα τῆς.

Εὐγνώμονες οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τὴν ἥρωικὴν αὐτὴν θυσίαν τῆς Ἀγραύλου, ἐπειδὴ ἤθελον νὰ διαιωνίσουν τὴν μνήμην τῆς, ἐώρταζον ἕκτοτε εἰς τὰς Ἀθήνας μίαν ἑορτὴν, τὴν ὅποιαν ἐκάλεσαν Ἀγραύλεια. Ἀνήγειραν δὲ καὶ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, πρὸς τιμὴν τῆς φιλοπάτριδος ἡρώιδος, ναὸν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὅλοι οἱ νέοι τῶν Ἀθηνῶν ὠρκίζοντο, ὅτι θὰ ὑπερασπίζουσιν μέχρι τῆς τελευταίας πνοῆς τοὺς συμπολίτας των, τὴν θρησκείαν των, τὴν πατρίδα των καὶ τοὺς νόμους τῆς.

Ἴδου καὶ ὁ ὕρκος τῶν νέων :

« Δὲν θέλω ποτὲ καταισχύνει τὰ ὅπλα τῆς πατρίδος. Δὲν θέλω ποτὲ ἐγκαταλείψει εἰς τὴν μάχην τὴν τάξιν καὶ τὸν παραστάτην μου. Θὰ ἀγωνίζωμαι πάντοτε ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς βελτιώσεως τῆς πατρίδος. Θὰ τιμῶ καὶ θὰ ὑπερασπίζω τὰ ἱερὰ καὶ τὰ ὅσια τῆς πατρίδος. Θέλω ὑπακούει προθύμως εἰς τοὺς φρονίμως κρίνοντας καὶ θὰ εἶμαι εὐπειθὴς εἰς τῆς πατρίδος τοὺς νόμους, καταδιώκων πάντα παραβάτην αὐτῶν. Οἱ δὲ θεοὶ ἅς εἶναι μάρτυρες τούτων ».

Κατὰ Λέοντα Μελᾶν

Τὴν παραμονὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, παραμονὴν τῆς Ἑθνικῆς μας ἐορτῆς, ὁ διδάσκαλος μᾶς ἔλεγε :

— Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, παιδιὰ, οἱ Ἀθηναῖοι ἔζων ὑπὸ βασιλεῖς. Ὅταν ἐβασίλευεν εἰς Ἀθήνας ὁ Κόδρος, οἱ Δωριεῖς εἰσβαλόντες ἐκ τῆς Πελοποννήσου καὶ κυριεύσαντες τὰ Μέγαρα, ἠπειλοῦν καὶ τὰς Ἀθήνας. Ὁ δὲ χρησμὸς ὑπέσχετο εἰς αὐτοὺς ἐπιτυχίαν καὶ θρίαμβον κατὰ τῶν Ἀθηναίων, ἂν ἀπέφευγον νὰ βλάψουν τὴν ζωὴν τοῦ Κόδρου.

Ὁ Κόδρος, μαθὼν τὸν χρησμόν, ἀποφασίζει ἀμέσως νὰ θυσιάσῃ καὶ θρόνον καὶ ζωὴν, πρὸς σωτηρίαν τῆς ἀγαπῆτης πατρίδος του.

Ὅθεν, ἀφοῦ ἐνεδύθη ὡς χωρικός, προσέρχεται ἄγνωστος εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν. Ἐκεῖ δέ, προκαλῶν τοὺς στρατιώτας, ἦλθεν εἰς φιλονικίαν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐπληρώθη καιρίως. Τοιοῦτοτρόπως κατώρθωσε νὰ ἀποθάνῃ τὸν ὑπὲρ πατρίδος θάνατον, τὸν ἐνδοξότερον καὶ γλυκύτερον παντὸς ἄλλου θανάτου.

Οἱ Δωριεῖς, ὅταν ἔμαθαν, ὅτι ὁ φονευθεὶς χωρικός ἦτο ὁ βασιλεὺς Κόδρος καὶ ὅτι, κατὰ τὸν χρησμόν, ἡ ἐπιτυχία των ἐματαιώθη, ἀπηλπίσθησαν καὶ ἀνεχώρησαν. Αἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐσώθησαν.

Μεγίστη εἶναι, παιδιὰ μου, ἐπρόσθεσεν ὁ διδάσκαλος, ἡ δύναμις τοῦ καλοῦ παραδείγματος ! Διὰ τοῦτο πιστεύω, ὅτι τὴν ὑπὲρ πατρίδος γενναίαν θυσίαν τῆς ζωῆς τοῦ Κόδρου ἐπροκάλεσεν ἡ πατριωτικὴ θυσία τῆς Ἀγγραύλου, ποὺ εἶχε γίνει προηγουμένως.

Κατὰ Λέοντα Μελᾶν

69. Δ Ο Ξ Α

Δόξα στὸ πνεῦμα τῶν Ἀρχαίων,
παγκόσμιον φωτὸς πηγὴν !
Δόξα στὰ ὅπλα ἡρώων νέων,
ποῦ λύτρωσαν αὐτὴν τὴν γῆν !

Μ' ἐκείνων τὴ χρυσῇ σοφίᾳ,
μὲ τούτων τὴν ἀγία ὁρμή,
νέαν ἅς πλάσωμε ἱστορία,
γεμάτη δόξα καὶ τιμή.

Ἐμπρός, στῶν ἔργων τὸν ἀγῶνα !
'Εκεῖ εἶν' ὁ πύρινος παλμός.
'Εκεῖ τῆς Νίκης ἡ κορώνη
κι ἀθανασίας ἀσπασμός.

Ἀριστομένης Προβελέγγιος

70. Ο ΚΡΟΙΣΟΣ ΚΑΙ Ο ΣΟΛΩΝ

Ὁ Κροῖσος, βασιλεὺς τῆς Λυδίας εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τόσον πλούσιος ἦτο, ὥστε τὰ πλούτη του εἶχον γίνει παροιμιώδη. Ὑπερηφανευόμενος δὲ διὰ τοὺς ἀπείρους θησαυροὺς του, ἐνόμιζεν, ὅτι ἦτο ὁ εὐτυχέστερος ἐξ ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

Λέγεται, ὅτι ὁ Σόλων, εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Κροίσου, μετέβη εἰς τὰς Σάρδεις, πρωτεύουσαν τῆς Λυδίας, πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ βαθυπλούτου τούτου βασιλέως.

Ὁ Κροῖσος ἐνόμιζεν, ὅτι τὰ πλούτη του ἤθελον θαμβώσαι τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸν νοῦν τοῦ πτωχοῦ τούτου Ἑλλη-

νος. Ἀφοῦ λοιπόν, κατὰ διαταγὴν του, ἐδείχθησαν εἰς τὸν Σόλωνα ὅλοι οἱ μεγάλοι θησαυροὶ του, ἠρώτησε τὸν Ἑλληνα σοφόν, ἂν ἐγνώρισέ ποτε ἄλλον εὐτυχέστερον αὐτοῦ.

Ὁ Σόλων ἀπεκρίθη, ὅτι ἐγνώρισε τὸν Ἀθηναῖον Τέλλον, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ ἔζησεν ἐντίμως καὶ ἐν ἀνέσει καὶ ἀνέθρεψε καλῶς τὰ τέκνα του, ἀπέθανεν ἐνδόξως, μαχόμενος ὑπὲρ πατρίδος.

Ὁ Κροῖσος δυσαρεστηθεὶς, διότι ὁ Σόλων δὲν ἐμέτρει τὴν εὐτυχίαν μὲ τὸν πλοῦτον, ἠρώτησεν ἐκ δευτέρου αὐτόν, ἂν μετὰ τὸν Τέλλον ἐγνώρισεν ἄλλον εὐδαιμονέστερον.

— Ναί, ἀπήντησε καὶ πάλιν ὁ Σόλων. Ἐγνώρισα τοὺς Ἀργεῖους ἀδελφοὺς Κλέοβιν καὶ Βίτωνα. Αὐτοὶ ἐτιμῆθησαν καὶ ἐθαυμάσθησαν παρὰ πάντων διὰ τὴν ἀδελφικὴν των ἀγάπην καὶ διὰ τὴν πρὸς τὴν γραῖαν μητέρα των ἀξιέπαινον ἀφοσίωσίν των. Καὶ ἀπέθανον θάνατον γλυκύτατον καὶ ἅλπουτον ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς ἀγάπης τῶν συμπολιτῶν των.

Ὁ ὑπερήφανος Κροῖσος, ὀργισθεὶς τότε κατὰ τοῦ Σόλωνος, εἶπε πρὸς αὐτόν :

— Καὶ πῶς, ὦ Σόλων, δὲν κατατάσσεις καὶ ἐμὲ μεταξὺ τῶν εὐτυχῶν ἀνθρώπων τῆς γῆς ;

Ὁ Σόλων, ὁ ὁποῖος ἀπεστρέφετο τὴν κολακείαν, ἀπήντησεν εἰς τὸν Κροῖσον, ὅτι τὸ μέλλον τοῦ βίου εἶναι ἄδηλον καὶ διὰ τοῦτο κανεῖς δὲν πρέπει νὰ ὑπερηφανεύεται διὰ τὴν παροῦσαν εὐτυχίαν του. Εὐδαίμων δὲ ἀληθῶς εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος τελειώνει εὐδαιμόνως τὸν βίον του. Διότι ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιάζει πρὸς τοὺς ἀγῶνας. Ὅπως, πρὶν τελειώσει ὁ ἀγὼν, κανένα δὲν στεφανώνομεν οὐδὲ νικητὴν ἀνακηρύττομεν, τοιοῦτοτρόπως κανένα δὲν πρέπει νὰ μακαρίζωμεν πρὸ τοῦ τέλους τοῦ βίου του.

Οἱ σοφοὶ λόγοι τοῦ Σόλωνος, ἀντὶ νὰ σωφρονίσουν τὸν ὑπερήφανον βασιλέα, παρώργισαν τόσον αὐτόν, ὥστε

δυσηρεστημένος ἐδίωξεν ἀπὸ τὴν αὐλήν του τὸν σοφὸν τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ὑπερηφάνεια ὅμως καὶ τὰ πλούτη τοῦ Κροΐσου ἔσπρωξαν αὐτὸν εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ Κύρου, βασιλέως τῶν Περσῶν. Κατὰ τὸν πόλεμον αὐτόν, ὁ Κροῖσος, νικηθεὶς ἀπὸ τὸν Κῦρον, ἔχασε τὸ πλουσιώτατον βασίλειόν του, τὴν πρωτεύουσάν του, τὰς Σάρδεις, καὶ ὅλους τοὺς θησαυροὺς του. Συλληφθεὶς δὲ αἰχμάλωτος ἐκινδύνευσε νὰ χάσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του, διότι ὁ Κῦρος διέταξε νὰ τὸν καύσουν ζωντανὸν ἐνώπιόν του.

Ὁ σωρὸς τῶν ξύλων ἡτοιμάσθη καὶ ὁ Κροῖσος ἐτέθη ἐπ' αὐτοῦ.

Ἀλλ' ἐνῶ ἐπρόκειτο νὰ ἀνάψουν τὸ πῦρ, ἐνεθυμήθη τοὺς λόγους τοῦ Σόλωνος καὶ ἐφώναξεν εἰς τὴν ἀπελπισίαν του τρίς :

— Σόλων !, Σόλων !, Σόλων !

Ὁ Κῦρος τότε ἠρώτησε, ποῖος ἦτο αὐτὸς ὁ θεὸς ἢ ὁ ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον ὁ Κροῖσος ἐπεκαλεῖτο.

Ὁ Κροῖσος ἀμέσως διηγήθη τὴν μετὰ τοῦ Σόλωνος συνέντευξίν του καὶ τοὺς σοφοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ἀπὸ τὸν Ἕλληνα ἐκεῖνον εἶχεν ἀκούσει. Ὁ Κῦρος συνησθάνθη ὅλην τὴν ὀρθότητα τῶν λόγων τοῦ Σόλωνος, ἀφοῦ μάλιστα ἡ ὁδυνηρὰ θέσις τοῦ Κροΐσου ἐπεβεβαίωνε τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν. Φοβηθεὶς δὲ μήπως κάποτε καὶ αὐτὸς δυστυχῆσῃ, συνῆλθεν εἰς ἑαυτὸν καὶ ἀμέσως διέταξε νὰ καταβιβάσουν τὸν Κροῖσον ἀπὸ τὴν πυράν καὶ νὰ τοῦ χαρίσουν τὴν ζωὴν.

Τοιοῦτοτρόπως ὁ σοφὸς Σόλων καὶ τὸν Κροῖσον ἔσωσε καὶ τὸν Κῦρον ἔσωφρόνισε.

Κατὰ Λέοντα Μελᾶν

71. ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ ΤΟΥ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ

Πρὶν ἀκόμῃ ἐκστρατεύσουν οἱ Πέρσαι κατὰ τῆς Ἑλλάδος, τὴν Θράκην κατεῖχον οἱ Δόλογγοι.

Οἱ Δόλογγοι ἦσαν λαὸς ἐλληνικός. Οἱ πέριξ ὅμως βάρβαροι λαοὶ τοὺς ἐπίεζον καὶ τοὺς ἐπολέμουν. Διὰ τοῦτο ἔστειλαν πρέσβεις εἰς τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, διὰ νὰ ἐρωτήσουν πῶς θὰ ἤμποροῦσαν νὰ σωθοῦν.

Τὸ μαντεῖον ἔδωκε τὸν ἐξῆς χρησμόν :

«Ἐξέλθετε ἀπὸ τὸν ναὸν καὶ βαδίετε. Εἰς τὸν δρόμον προσέχετε ποῖος θὰ σᾶς καλέσῃ καὶ θὰ σᾶς φιλοξενήσῃ. Τοῦτον λάβετε ὡς ἀρχηγὸν καὶ θὰ σωθῇτε».

Οἱ Δόλογγοι διέβησαν τὴν ἱερὰν ὁδὸν καὶ ἔφθασαν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἦρχισαν νὰ περιέρχωνται τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως καὶ νὰ στρέφουν τὰ βλέμματα πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις. Παρετήρουν νὰ εὗρουν ἀνοικτὴν θύραν κάποιας φιλοξένου οἰκίας, νὰ ἴδουν ἄνθρωπον νὰ τοὺς χαιρετίσῃ ὡς φίλος. Ἐπερίμεναν νὰ ἴδουν, ἂν θὰ ἐκπληρωθῇ ὁ χρησμός.

Κατὰ τύχην, ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἵστατο εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας τοῦ ὁ Μιλτιάδης, ὁ φρόνιμος καὶ εὐγενὴς υἱὸς τοῦ πλουσίου Κυψέλου. Ὅταν τοὺς εἶδεν, ἐνόησεν ἀπὸ τὴν ἐνδυμασίαν των, ὅτι ἦσαν ξένοι, ἐκάλεσεν αὐτοὺς ἐντὸς τῆς οἰκίας τοῦ καὶ τοὺς ἐφιλοξένησε μὲ πολλὴν εὐγένειαν.

Οἱ Δόλογγοι ἐχάρηκαν πολύ. Ἀμέσως ἐδήλωσαν τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἦλθον εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ παρεκάλεσαν θερμῶς τὸν Μιλτιάδην νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν χρησμὸν τοῦ θεοῦ, νὰ δεχθῇ δηλαδή νὰ γίνῃ βασιλεὺς των.

Τοιοιουτρόπως ὁ Μιλτιάδης, ἀγαπητὸς εἰς τοὺς θεοὺς διὰ τὴν φιλοξενίαν του, ἐγίνε κύριος ὠραίας ἐλληνικῆς χώρας, τῆς Χερσονήσου.

Στέλιος Σπεράντσας

72. Ο ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΕΞΟΡΙΖΕΤΑΙ

Οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι, ὅταν ὑπώπτευον, ὅτι κάποιος ἐκ τῶν πολιτῶν ἠδύνατο νὰ γίνῃ τύραννος, διότι ἀπέκτα πολλὴν δύναμιν, ἐξώριζον αὐτὸν ἐπὶ δέκα ἔτη.

Ἡ ἐξορία αὕτη ἐλέγετο ἐξοστρακισμός, ἐγίνετο δὲ κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον:

Ἐκαστος πολίτης, ἀφοῦ ἐλάμβανεν ἐν τεμάχιον κέραμου, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο ὄστρακον, ἔγραφεν ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ πολίτου, τὸν ὁποῖον ἤθελεν νὰ ἐξορίσουν. Καὶ ἔφερεν αὐτὸ εἰς ἓνα τόπον τῆς ἀγορᾶς, ὁ ὁποῖος ἦτο φραγμένος γῦρο μὲ κιγκλίδας.

Οἱ ἄρχοντες ἐμέτρουν πρῶτον τὸ πλῆθος τῶν ὀστράκων, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ φθάνουν εἰς ἑξ̄ χιλιάδας, διὰ νὰ γίνῃ ὁ ἐξοστρακισμός.

Ἐπειτα ἐχώριζον τὰ ὁ-

νόματα ἐκάστου καὶ ἐξωρίζετο ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἦτο γραμμένον εἰς τὰ περισσότερα ὅστρακα.

Οὗτος κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐξορίας του εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ τὰ εἰσοδήματα τῶν κτημάτων του.

Ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἐξοστρακισθῇ ὁ δίκαιος Ἀριστείδης, παρουσιάσθη εἰς αὐτὸν ἀγράμματος χωρικός, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔδωκεν ὅστρακον καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ γράψῃ τὸ ὄνομα « Ἀριστείδης ».

Ὁ Ἀριστείδης τότε ἠπόρησε καὶ τὸν ἠρώτησε :

— Τί κακὸν ἔπαθες ἀπὸ τὸν Ἀριστείδην :

Ὁ χωρικός ἀπήντησεν :

— Τίποτε, οὔτε γνωρίζω μάλιστα τὸν ἄνθρωπον. Ἀλλ' ἐνοχλοῦμαι νὰ ἀκούω νὰ τὸν ὀνομάζουν δίκαιον.

Ταῦτα ἀφοῦ ἤκουσεν ὁ Ἀριστείδης δὲν εἶπε τίποτε, ἀλλ' ἔγραψε τὸ ὄνομά του εἰς τὸ ὅστρακον καὶ τὸ ἔδωκεν εἰς τὸν χωρικόν.

Ὁ Ἀριστείδης, ἐνῶ ἐξωρίσθη δὲν ἐκράτησε μῖσος ἐναντίον τῆς πατρίδος του. Ὅταν ἀνεχώρει ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, ὕψωσε τὰς χεῖράς του εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπε :

— Εὐχομαι ἡ πατρίς μου νὰ εἶναι τόσο εὐτυχής, ὥστε ποτὲ νὰ μὴ λάβῃ τὴν ἀνάγκην μου.

Κατὰ Ι. Σαραντίδην

73. Ο ΚΛΕΑΝΘΗΣ

Ἐξῆς εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐν Ἀθήναις ἓνας νέος, Κλεάνθης καλούμενος. Ὁ Κλεάνθης ἦτο πτωχότατος. Οὔτε γονεῖς εἶχεν, οὔτε συγγενεῖς, οὔτε κανὲν κτῆμα.

Ἐκείνῃ τὴν ἐποχὴν ἦτο εἰς τὰς Ἀθήνας ἓνας περίφημος διδάσκαλος, Ζήνων ὀνομαζόμενος. Ὁ Κλεάνθης ἤκουε περὶ αὐτοῦ πολλὰ καὶ καλὰ καὶ ἐπεθύμει πολὺ νὰ γίνῃ μαθητὴς του. Ἀλλὰ πῶς, ἀφοῦ δὲν εἶχε νὰ φάγῃ καὶ ἔπρεπε νὰ ἐργάζεται, διὰ νὰ κερδίῃ τὸν ἐπιούσιον ἄρτον ;

Ἐνῷ εὐρίσκετο εἰς τοιαύτην στενοχωρίαν, ἀπεφάσισε νὰ ἐργάζεται τὴν νύκτα καὶ νὰ σπουδάζῃ τὴν ἡμέραν. Συνεφώνησε λοιπὸν μὲ ἕνα κηπουρὸν νὰ ἀντλῇ τὴν νύκτα νερὸν διὰ τὸν κῆπον αὐτοῦ καὶ μὲ μίαν γραῖαν γυναῖκα νὰ ἀλέθῃ σῖτον. Καὶ αὐτὸ ἐγίνε. Τὴν νύκτα εἰργάζετο, ἐκέρδιζεν ὀλίγα χρήματα ἀπὸ τὴν ἐργασίαν του καὶ τὴν ἡμέραν ἐσπουδάζε πλησίον εἰς τὸν Ζήνωνα.

Τοιοῦτοτρόπως, ὑγιὲς καὶ φαιδρὸς, διήρχετο τὰς ἡμέρας του μὲ σπουδὴν καὶ προκοπὴν.

Οἱ ἄνθρωποι ἐγνώριζον, ὅτι ὁ Κλεάνθης ἦτο πολὺ πτωχός. Ἐβλεπον ὁμῶς αὐτὸν νὰ σπουδάζῃ καὶ ἠπόρουν ποῦ εὕρισκε τὰ χρήματα. Ὑπωπτεύθησαν, ὅτι ἦτο πιθανὸν νὰ εὕρισκε χρήματα μὲ ὅχι τίμια μέσα καὶ κατήγγειλαν αὐτὸν εἰς τὸ δικαστήριον ὡς κακὸν ἄνθρωπον.

Ἦλθεν ἡ ἡμέρα τῆς δίκης καὶ ὁ Κλεάνθης παρουσιάσθη ἐνώπιον τῶν δικαστῶν.

— Πῶς κερδίζεις τὰ χρήματα καὶ σπουδάζεις ; ἠρώτησαν οἱ δικασταί.

— Ἀντλῶ νερὸν τὴν νύκτα εἰς ἕνα κηπουρὸν, εἶπεν ὁ Κλεάνθης, καὶ ἀλέθω σῖτον εἰς μίαν γραῖαν γυναῖκα καὶ κερδίζω.

Ὅτε δὲ ἦλθον εἰς τὸ δικαστήριον ὁ κηπουρὸς καὶ ἡ γραῖα γυνὴ καὶ ἐμαρτύρησαν αὐτά, οἱ δικασταὶ ἐθαύμασαν τὴν φιλομάθειαν τοῦ Κλεάνθους καὶ τὸν ἐπήνεσαν. Ἦθελον δὲ νὰ ἀνταμείψουν αὐτόν, ἀλλ' ὁ διδασκαλὸς τοῦ Ζήνων, ποὺ ἔμαθεν αὐτά, συνεκινήθη πολὺ καὶ τὸν παρέλαβεν εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ἐδῶ τῶρα ὁ Κλεάνθης εἶχε καιρὸν νὰ σπουδάζῃ ὅσον ἐπεθύμει ἡ ψυχὴ του.

Κατὰ Χ. Παπαμάρκον

Μετά τὴν μεγάλην νίκην τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς Πλαταιάς, ὁ ἐλληνικὸς στόλος ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Παυσανίου, τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης, ἐπλευσεν εἰς τὴν Κύπρον. Ἐξεδίωξεν ἀπ' ἐκεῖ τοὺς Πέρσας καὶ κατόπιν κατηρθύνθη εἰς τὸν Ἑλλησποντον καὶ ἐκυρίευσεν τὸ Βυζάντιον, ὅπου ἡχμαλώτισε πολλοὺς ἐπισήμους Πέρσας.

Παρά τούτων ἔμαθεν ὁ Παυσανίας τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα τῆς αὐλῆς τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ὡς καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν πολυτέλειαν τῶν μεγιστάνων.

Αἱ διηγήσεις αὗται κατετάραξαν τὸν μικρὸν νοῦν τοῦ Παυσανίου, ὁ ὅποιος ἀπεφάσισε διὰ τὸ ἰδικόν του συμφέρον νὰ θυσιάσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος του. Ἐσκέφθη νὰ γίνῃ γαμβρὸς τοῦ Ξέρξου, καί, ἀφοῦ ὑποτάξῃ τὴν Ἑλλάδα, νὰ γίνῃ ἀπόλυτος ἄρχων αὐτῆς.

Πρὸς τὸν σκοπὸν λοιπὸν τοῦτον, ἀπέλυσε μερικοὺς ἀπὸ τοὺς αἰχμαλώτους, ἰσχυρισθεὶς, ὅτι ἐδραπέτευσαν, καὶ μὲ τούτους ἔστειλεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ξέρξην. Μὲ τὴν ἐπιστολὴν ἐζήτηι τὴν θυγατέρα τοῦ Ξέρξου εἰς γάμον καὶ ὑπέσχετο νὰ ὑποτάξῃ εἰς αὐτὸν τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Ξέρξης ἐδέχθη τὴν πρότασιν τοῦ Παυσανίου καὶ ἤρχισε τὰς συνεννοήσεις μετ' αὐτοῦ διὰ τὴν ὑποταγὴν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκτοτε ὁ Παυσανίας ἐφόρει περσικὰς στολὰς καὶ ἐξήρχετο εἰς περίπατον ἀκολουθούμενος ἀπὸ Πέρσας δορυφόρους. Ἐλησμόνησεν, ὅτι ἦτο στρατηγὸς ἐλευθέρων ἀνδρῶν καὶ ἐφέρετο πρὸς τοὺς συμμάχους μὲ ἀπότομον τρόπον ὡς σατράπης.

Ἐνεκα τῆς διαγωγῆς του αὐτῆς, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς συμμάχους ἐφυγαν εἰς τὰς πατρίδας των, ἄλλοι δὲ ἐγκυκτέλειψαν

αὐτὸν καὶ ἐτάχθησαν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηναίων.

Οἱ ἔφοροι τῆς Σπάρτης, μαθόντες τὴν διαγωγὴν τοῦ Πausανίου, τὸν ἐκάλεσαν εἰς τὴν Σπάρτην, διὰ νὰ ἀπολογηθῇ. Ὅταν ἐπέστρεψεν οὗτος εἰς τὴν Σπάρτην, ἀπελογήθη καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχον ἀρκεταὶ ἀποδείξεις, ἠθωώθη.

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀθώωσίν του δὲν ἠθέλησεν ὁ Πausανίας νὰ ἡσυχάσῃ. Ἐξηκολούθησε νὰ συνεννοῇται μὲ τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν μὲ ἐπιστολάς, τὰς ὁποίας ἔστελλεν εἰς αὐτὸν μὲ δούλους. Μία τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν ἔπεσεν εἰς χεῖρας τῶν ἐφόρων, οἱ ὁποῖοι ἔσπευσαν νὰ τὸν συλλάβουν. Ὁ Πausανίας ὅμως ἐπρόλαβε καὶ κατέφυγεν ὡς ἱκέτης εἰς τὸν ναὸν τῆς Χαλκιοίκου Ἀθηνᾶς, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ τὸν ἀποσπάσουν διὰ τῆς βίας. Τότε οἱ ἔφοροι ἀφῆρσαν τὴν στέγην τοῦ ναοῦ καὶ ἔκτισαν τὴν θύραν του. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Πausανίας ἀπέθανε μετ' ὀλίγον ἐντὸς αὐτοῦ ἀπὸ τὸ ψῦχος καὶ τὴν πεῖναν.

Τόση δὲ ἦτο ἡ ἀγανάκτησις ἑλὼν τῶν Σπαρτιατῶν κατὰ τοῦ προδότου τῆς πατρίδος Πausανίου, ὥστε αὐτὴ ἡ μήτηρ του Θεωνῶ ἔθεσε τὸν πρῶτον λίθον κατὰ τὴν τοίχισιν τῆς θύρας τοῦ ναοῦ.

Κατὰ I. Σαραντίδην

75. ΔΙΟΓΕΝΗΣ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ὁ φιλόσοφος Διογένης συνεβούλευε τὴν ἄσκησιν τοῦ σώματος καὶ τοῦ νοῦ. Ἔλεγε δέ, ὅτι καὶ αἱ δύο εἶναι ἀναγκαῖαι, διὰ νὰ καταστήσουν τὸν ἄνθρωπον ἐνάρετον.

— Εἶναι ἐντροπή, προσέθετεν, οἱ μὲν ἀθληταὶ καὶ οἱ αἰοδοὶ νὰ περιορίζουν τὴν γαστέρα των καὶ νὰ ἀπέχουν ἀπὸ τὰς ἡδονάς, χάριν τῆς φωνῆς των καὶ τῆς σωματικῆς των

ύγείας, ἡμεῖς δὲ νὰ μὴ περιορίζωμεν τὰς ὁρέξεις μας, χάριν τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς ἀρετῆς.

Πολλοὶ ποντικοὶ συνάζονται, ἔλεγεν ὁ ἴδιος, ὅπου ὑπάρχουν πολλαὶ τροφαί· παρομοίως δὲ καὶ εἰς τὰ σώματα, τὰ πλήρη φαγητῶν, πολλὰ ἀσθένειαι συσσωρεύονται.

Εἶναι ἄτοπον, ἔλεγεν ἀκόμη ὁ Διογένης, ἐνῶ καθ' ἡμέραν παρακαλοῦμεν τὸν θεὸν νὰ μᾶς δίδῃ ὑγείαν, ἡμεῖς νὰ πράττωμεν πᾶν ὅ,τι εἰς τὴν ὑγείαν ἀντιβαίνει.

Ὅταν εἰς τὴν Κόρινθον τῆς Πελοποννήσου ὁ Ἀλέξανδρος ἐξελέγη ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῆς Ἀσίας, πολλοὶ πολιτικοὶ καὶ φιλόσοφοι προσῆλθον ἐνώπιόν του διὰ νὰ τὸν συγχαροῦν.

Μόνον ὁ Διογένης δὲν παρουσιάσθη. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος, ἐπιθυμῶν νὰ γνωρίσῃ τὸν ἄνδρα προσωπικῶς, ἐπῆγεν ὁ ἴδιος πρὸς συνάντησίν του. Εὗρε δὲ αὐτὸν εἰς τὸ ἄλσος Κράνιον, ἐξηπλωμένον καὶ ἡλιαζόμενον.

— Εἶμαι ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ βασιλεὺς, τοῦ λέγει.

— Καὶ ἐγὼ εἶμαι ὁ Διογένης, ἀπαντᾷ ὁ φιλόσοφος.

— Ἐπεθύμουν νὰ σοῦ κάμω μίαν χάριν, τοῦ εἶπε πάλιν ὁ Ἀλέξανδρος· δὲν ἔχεις τίποτε νὰ μοῦ ζητήσῃς ;

— Ἐχω, ἀποκρίνεται ὁ Διογένης. Σὲ παρακαλῶ νὰ παραμερίσῃς ὀλίγον, διότι μοῦ ἐμποδίζεις τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη χάρις, τὴν ὁποίαν σοῦ ζητῶ.

Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ἀντὶ νὰ ὀργισθῇ, ἐθαύμασε τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀρετῆς τοῦ φιλοσόφου καὶ εἶπε :

— Ἄν δὲν ἦμην Ἀλέξανδρος, θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἦμην Διογένης.

Κατὰ Λέοντα Μελῶν

76. Η ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Μεταξύ τῶν πολλῶν προτερημάτων, τὰ ὅποια ἀνέδειξαν μέγαν τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Ἀλέξανδρον, ἦτο καὶ ἡ ἐγκράτεια. Πολὺ βασιλικώτερον ἐθεώρει ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος τὸ νὰ νικᾷ τὰ πάθη του, παρὰ τοὺς ἐχθρούς του. Μὲ τὴν ἐγκράτειαν σφζόμεθα ἀπὸ πλήθος κινδύνων καὶ δυστυχιῶν καὶ ζῶμεν τῷ ὄντι βασιλικῶς ἐλεύθεροι καὶ εὐτυχεῖς.

Εἶναι πολὺ χειρότερον, ἔλεγεν ὁ φιλόσοφος Πυθαγόρας, νὰ εἴμεθα δοῦλοι τῶν παθῶν, παρὰ δοῦλοι τῶν τυράννων. Εἶναι δὲ ἀδύνατον νὰ εἶναι κανεὶς ἐλεύθερος, ἐὰν εἶναι δοῦλος τῶν παθῶν του καὶ κυριεύεται ὑπ' αὐτῶν.

Ὅταν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ ἐκυρίευσε τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, διώρισε βασίλισσαν τῆς Καρίας τὴν Ἀδαν, αὕτη, ὡς δεῖγμα τῆς εὐγνωμοσύνης της, ἔστειλε πρὸς αὐτὸν καθ' ἡμέραν διάφορα φαγητὰ καὶ ζυμαρικά. Εἰς τὸ τέλος

τοῦ ἔστειλε καὶ τοὺς καλυτέρους μαγείρους καὶ ἄρτοποιοὺς τῆς, ἐπειδὴ ἐνόμιζεν, ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἤθελεν εὐχαριστήσει τὸν εὐεργέτην τῆς.

Ἄλλ' ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος οὔτε τὰ ὥραῖα φαγητὰ τῆς Ἰλίδας ἐγέυετο οὔτε τοὺς περιφήμους αὐτῆς μαγείρους ἐδέχθη. Εἶπεν, ὅτι πολὺ καλυτέρους μαγείρους ἔδωκε πρὸς αὐτὸν ὁ παιδαγωγὸς τοῦ Λεωνίδας. Αὐτοὶ δὲ ἦσαν ὁ πρωινὸς τοῦ περίπατος διὰ τὸ νοστιμώτατον γεῦμά του καὶ ἡ περὶ τὸ γεῦμά του ὀλιγοφαγία διὰ τὸ ὀρεκτικώτατον δεῖπνόν του.

Ἐνῷ δὲ διήρχετο κάποτε μετὰ τοῦ ἵππικου τοῦ διὰ μέσου ξηρῶν καὶ ἀνύδρων τόπων, πρὸς καταδίωξιν τοῦ Δαρρείου, βασιλέως τῆς Περσίας, ὑπέφερε καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἵππεῖς τοῦ ἀπὸ δίψαν μερίστην. Κατὰ καλὴν τύχην συνήντησαν μερικοὺς Μακεδόνας, οἱ ὅποιοι ἔφερον μακρόθεν ὀλίγον ὕδωρ. Οἱ Μακεδόνες, ὅταν εἶδον τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον νὰ ὑποφέρῃ ἀπὸ τὴν δίψαν, προθύμως τοῦ ἔδωκαν νὰ πῇ. Ὁ Ἀλέξανδρος λαμβάνει ἀνὰ χεῖρας τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ ὅταν ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τοὺς ἵππεῖς τοῦ καὶ παρετήρησεν, ὅτι τὸ ὕδωρ δὲν ἐξαρκεῖ δι' ὅλους, χωρὶς νὰ τὸ ἐγγίση, εἰς τὰ διψῶντα χεῖλη του, τὸ ἐπέστρεψεν εἰς τοὺς Μακεδόνας. Εἶπεν, ὅτι δὲν ἀνέχεται αὐτὸς μὲν νὰ πίνη, οἱ δὲ Μακεδόνες τοῦ νὰ διψοῦν.

Τὴν ἐγκράτειαν αὐτὴν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐθαύμασαν οἱ στρατιῶταί του καί, ἐνθουσιασθέντες διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀγάπην του, ἐλησμόνησαν ἀμέσως καὶ τὴν δίψαν καὶ τοὺς κόπους καί, ἀφοῦ ἐμαστίγωσαν τοὺς ἵππους των, ἐφώναζαν :

—Ἐμπρός. Ὑπὸ τοιοῦτον ἀρχηγὸν οὔτε δίψαν οὔτε κόπους αἰσθανόμεθα. Ἄλλ' οὔτε ὅτι εἴμεθα θνητοὶ πιστεύομεν.

Κατὰ Λέοντα Μελέν

1. Εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν, δοῦλός τις, ὀνομαζόμενος Ἀνδροκλῆς, εἶχεν ἕνα πολὺ σκληρὸν κύριον. Οὗτος καθ' ἡμέραν τὸν ἔδερε καὶ τὸν ἐβασάνιζεν. Ὁ δοῦλος δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ καὶ ἐδραπέτευσεν.

Εἰς ἐκείνους τοὺς χρόνους, τοῦτο ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον. Διὰ νὰ μὴ συλληφθῇ λοιπὸν ὁ δοῦλος καὶ φονευθῇ, ἐκρύβη εἰς ἕν δάσος, μέσα εἰς ἕν βαθὺ σπήλαιον.

Ἐνῷ ἦτο ἐκεῖ καὶ ἐσυλλογίζετο τί θὰ ἀπογίνῃ, βλέπει νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸ σπήλαιον εἷς λέων.

— Ἀλλοῖμονον! Εἶμαι χαμένος! ἐψιθύρισεν ὁ Ἀνδροκλῆς καὶ ἐπερίμενε τὸν θάνατον, ὡχρὸς ἀπὸ τὸν τρόμον του.

Ὁ λέων, ὅταν εἶδεν ἄνθρωπον εἰς τὸ σπήλαιον, διευθύνεται κατ' εὐθείαν πρὸς αὐτόν. Καί, ἀφοῦ τὸν ἐπλησίασεν, ἐστάθη, ὕψωσε τὸν ἕνα πόδα του καὶ τὸν προέτεινεν. Ὁ τρόμος ὁ ὁποῖος κατέλαβε τώρα τὸν δυστυχῆ δοῦλον, ἦτο μέγας.

— Τώρα θὰ μὲ σχίσῃ, εἶπε. Καὶ ἐσιώπησεν.

Ἀλλ' ὁ λέων δὲν τὸν ἔσχισεν. Ἐξηκολοῦθει νὰ κρατῇ τὸν πόδα του ὑψωμένον καὶ ἤρχισε νὰ λείκῃ αὐτόν. Τότε ὁ δοῦλος ἔλαβε θάρρος, παρετήρησε τὸν πόδα τοῦ λέοντος καὶ εἶδεν, ὅτι μία σκληρὰ ἄκανθα ἦτο ἐμπηγμένη εἰς αὐτόν.

Ὁ Ἀνδροκλῆς ἐνόησε τί ἐζήτει ὁ λέων. Λαμβάνει λοιπὸν τὸν πόδα αὐτοῦ καὶ προσπαθεῖ μὲ πολλὴν προσοχὴν νὰ ἐξαγάγῃ τὴν ἄκανθαν. Μόλις ἐπὶ τέλους τὴν ἐξήγαγεν, αἶμα πολὺ ἤρχισε νὰ τρέχῃ ἀπὸ τὴν πληγὴν, ἣ ὁποία ἐσχηματίσθη εἰς τὸν πόδα τοῦ λέοντος. Ὁ Ἀνδροκλῆς ἐπλυνε τὴν πληγὴν μὲ πολλὴν προσοχὴν καὶ ἔδεσεν αὐτὴν μὲ μίαν λωρίδα, τὴν ὁποίαν ἔσχισεν ἀπὸ τὰ ἐνδύματά του.

Τοῦτο ἐγίνετο καθ' ἡμέραν, μέχρις ὅτου ἐθεραπεύθη ἐντελῶς ὁ λέων.

Ἀπὸ τότε ὁ λέων ἡγάπησε πολὺν τὸν δοῦλον. Διὰ τοῦτο ἐξήρχετο εἰς κυνήγιον καὶ ἔφερεν εἰς αὐτὸν δορκάδας, λαγούς, ἀρνία καὶ ἄλλα τοιαῦτα ζῷα, τὰ ὅποια κατέθετε πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Ἀνδροκλέους. Ἐκάθητο ἔπειτα πλησίον του καὶ μαζὶ μὲ αὐτὸν ἐκοιμᾶτο εἰς τὸ σπήλαιον.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἔζων ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ οἱ δύο φίλοι ὁμοῦ. Ἀλλὰ μίαν ἡμέραν ὁ λέων συλλαμβάνεται εἰς μίαν παγίδα καὶ δεμένος φέρεται εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς χώρας καὶ ρίπτεται εἰς θηριοτροφεῖον. Ὁ δοῦλος ἔμεινε τότε μόνος. Καὶ ἔκτοτε ἦτο ἡναγκασμένος νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ σπήλαιον καὶ νὰ ζητῇ μόνος τὴν τροφὴν εἰς τὸ δάσος.

2. Πολλὰς ἡμέρας ἔζησε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Ἀνδροκλῆς. Ἀλλὰ μίαν ἡμέραν, ἐνῶ ἦτο εἰς τὸ δάσος, συλλαμβάνεται ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, φέρεται δέσμιος εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ ρίπτεται εἰς τὰς φυλακάς. Ἐπειτα κατεδικάσθη νὰ ριφθῇ εἰς τὰ ἄγρια θηρία καὶ νὰ ἀποθάνῃ.

Ὅταν ἦλθεν ἡ ὠρισμένη ἡμέρα, διὰ νὰ ριφθῇ εἰς τὰ ἄγρια θηρία, συνηθροίσθη πολὺς κόσμος, διὰ νὰ ἴδῃ τὸ θέαμα αὐτό. Ὁ δοῦλος δεμένος φέρεται εἰς μίαν στενὴν πλατεῖαν περιτριγυρισμένην μὲ κιγκλίδας. Ὁ δυστυχὴς μὲ σκυμμένην τὴν κεφαλὴν βαθυτάτα λυπημένος ἐπερίμενε τὸν θάνατον.

Μετ' ὀλίγον ἀνοίγεται ἡ θύρα τῆς πλατείας καὶ ὁρμᾷ κατ' ἐπάνω του ἓνας φοβερὸς λέων μὲ λύσσαν πολλήν. Ὁ λέων, ὅταν ἔφθασε πλησίον τοῦ δυστυχοῦς δούλου, ἐσταμάτησε. Τὸν παρετήρησε καλὰ καὶ ἤρχισε νὰ λείχῃ τὰς χεῖράς του. Ὁ δοῦλος ἀνεγνώρισε τὸν λέοντα, μετὰ τοῦ ὁποῖου συνέζῃ ἄλλοτε εἰς τὸ σπήλαιον. Ἐλαβε θάρρος καὶ τὸν ἐθώπευσεν.

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι μὲ περιέργειαν πολλήν

περιέμενον νά κατασπαράξῃ ὁ λέων τὸν δοῦλον, ὅταν εἶδαν αὐτὸν νά λείγῃ καὶ νά θωπεύῃ τὸν δυστυχῆ ἄνθρωπον, ἐθαύμασαν καὶ συνεκινήθησαν πολύ.

Ὁ βασιλεύς, ὁ ὁποῖος ἦτο παρών, συνεκινήθη καὶ αὐτὸς πολύ. Εἶχε δὲ μεγίστην περιέργειαν νά μάθῃ, πῶς συνέβη αὐτό. Ἐρωτᾷ λοιπὸν τὸν δοῦλον, ἂν γνωρίζῃ τίποτε. Τότε ὁ δοῦλος διηγήθη πῶς εὔρε τὸν λέοντα εἰς τὸ σπήλαιον, πῶς ἐθεράπευσεν αὐτόν, πῶς συνέζων ὡς δύο καλοὶ φίλοι ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ πῶς ἔπειτα ἐχωρίσθησαν, μέχρις ὅτου συνηγνήθησαν πάλιν ἐκεῖ.

"Ὅλοι ἤκουσαν τὴν διήγησιν τοῦ δούλου μὲ πολλὴν συγκίνησιν. Ὅταν δὲ ἐτελείωσεν, ὅλοι μὲ μίαν φωνὴν παρ-κάλεσαν τὸν βασιλέα νά χαρίσῃ τὴν ζωὴν εἰς τὸν δυστυχῆ δοῦλον καὶ νά τὸν ἀφήσῃ ἐλεύθερον.

Ὁ βασιλεύς, ὁ ὁποῖος εἶχε πολὺ ἀγαθὴν ψυχὴν, τοῦ ἐχάρισε τὴν ζωὴν καὶ διέταξε νά τὸν ἀφήσουν ἐλεύθερον καὶ νά τοῦ δώσουν καὶ τὸν λέοντα.

Ὁ Ἀνδροκλῆς μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἠὺχαρίστησε τὸν Βασιλέα καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐκεῖ. Ἐλαβε τὸν λέοντα καὶ ἔφυγεν. Ἦτο πλέον ἐλεύθερος. Περιήρχετο δὲ διαφόρους πόλεις μὲ τὸν λέοντα, διηγείτο τὴν ἱστορίαν ταύτην καὶ ἐλάμβανε πλούσια δῶρα παρ' ὅλων, ὅσοι ἤκουον αὐτήν. Τοιοιουτρόπως ἔζησεν ἐλεύθερος καὶ εὐτυχής.

Κατὰ Χ. Παπαμᾶριον

Ἐπολέμει κάποτε ἡ Σπάρτη κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀντιγόνου. Ἦναγκάσθη δι' αὐτὸ ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Κλεομένης νὰ ζητήσῃ τὴν συμμαχίαν τοῦ Πτολεμαίου, βασιλέως τῆς Αἰγύπτου.

Ὁ Πτολεμαῖος ὑπεσχέθη μὲν βοήθειαν εἰς τὸν Κλεομένην, ἀλλὰ ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ στείλῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὡς ὁμήρους τὰ τέκνα του καὶ τὴν μητέρα του Κρατησίκλειαν.

Ὁ Κλεομένης ἐδίσταζε πολὺ νὰ ἀνακινώσῃ εἰς τὴν γραῖαν μητέρα του τὴν πρότασιν τοῦ Πτολεμαίου. Ἀλλ' ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη του ὑπερίσχυσε καὶ εἰς τὸ τέλος τὴν ἀνεκοίνωσεν.

Ἡ φιλόπατρις Σπαρτιάτις, μόλις ἤκουσε τὴν πρότασιν, ἀπήντησεν :

—Ἐάν αὐτὸ τὸ σῶμά μου θὰ σταλῇ εἰς τὴν Αἴγυπτον ἢ ὅπου ἄλλου καὶ θὰ ἤμπορέσῃ νὰ ὠφελήσῃ τὴν Σπάρτην, στείλέ το τάχιστα, πρὶν διαλυθῇ ἀπὸ τὸ γῆρας. Ἐνῶ, ἂν μείνῃ ἐδῶ, θὰ εἶναι ἄχρηστον καὶ ἀνωφελὲς διὰ τὴν πατρίδα.

Ἡ Κρατησίκλεια ἐπῆγεν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἐκεῖ ἐπληροφόρηθη, ὅτι ὁ Κλεομένης δὲν ἐτόλμησε νὰ συμβιβασθῇ μὲ τὸν Ἀντίγονον, ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο, μήπως ὁ Πτολεμαῖος κακοποιήσῃ αὐτὴν καὶ τὰ τέκνα του. Ἐγραψε τότε ἡ γραῖα εἰς τὸν υἱὸν τῆς :

«Κάμε ὅ,τι πρέπει καὶ συμφέρει εἰς τὴν Σπάρτην. Ποτὲ μὴ θελήσῃς νὰ βλαφθῇ ἡ πατρίς, χάριν μιᾶς γραίας καὶ μερικῶν παιδαρίων».

Τοιαῦται ἦσαν αἱ ἀρχαῖαι Ἑλληνίδες. Οἱ πρόγονοί μας, μὲ τοιαύτας μητέρας, διεκρίθησαν ἀπὸ κάθε ἄλλο ἔθνος διὰ τὴν μεγάλην τὴν φιλοπατρίαν.

Στέλιος Σπεράντσας

79. ΥΜΝΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΟΝΩΝ

ΕΣΕΙΣ, ποῦ πρωτοσπεύρατε
τῆς Λευτεριᾶς τὸ σπῆρο,
λαχταρισμένο δῶρο
στὴ σκλαβωμένη γῆ

Ἐσεῖς, κι ὅταν ὠρίμασαν
τὰ στάχυα καρποφόρα,
τοῦ θερισμοῦ τὴν ὥρα
μας γίνατε ὁδηγοί.

Σὰν ἥσκιοι μεγαλόκορμοι
κι ἀπείραχτοι ἀπ' τὰ χρόνια,
σέρνετε ἐμᾶς τ' ἀγγόνια
στὸ δρόμο τῆς Τιμῆς.

Κι ὅπου πολέμου τρέξιμο
κι ὅπου τῆς μάχης κρότοι,
ἐσεῖς περνᾶτε πρῶτοι
κι ἀκολουθοῦμε ἐμεῖς.

Στὴ μνήμη σας ἀνάβομε
χρυσᾶ λιβανιστήρια,
γιὰ σᾶς τὰ νικητήρια
τὰ χεῖλη μας ὕμνοῦν.

Καὶ πλέκοντας τὰ χέρια μας
τῆς δόξας τὰ στεφάνια —
δική μας περηφάνεια —
στοὺς τάφους σας κρεμοῦν.

Γεώργιος Αρσένης

80. ΤΟ ΜΕΛΙΣΣΙ

1. Προχθές ἡ τάξις μας ἔκαμε μίαν ὥραίαν ἐκδρομήν· ἐπήγαμε εἰς τὸ κτήμα τοῦ κυρίου Κώστα, ἡμίσειαν ὥραν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν.

Ὁ κύριος Κώστας μᾶς ὑπεδέχθη μὲ μεγάλην καλωσύνην.

— Καλῶς τὰ παιδιὰ ! Εἰς καλὴν ὥραν ἔρχεσθε. Σήμερον ἀπέκτησα καινούργιο μελίσσι. Ἰδέτε το. Εἶναι πιασμένο ἀπὸ τὸ κλαδὶ τῆς ἀχλαδιᾶς. Δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ μπῇ εἰς αὐτὸ τὸ κοφινάκι, ποὺ βλέπετε. Ἐλᾶτε μαζί μου.

Ἐφόρεσε τότε ὁ κύριος Κώστας μίαν προσωπίδα ἀπὸ λεπτὸν σύρμα καὶ τὰ χειρόκτιά του, ἐπῆρε τὸ μελισσοκόφινον καὶ ἐπροχώρησε. Τὸν ἠκολουθήσαμεν καὶ ἡμεῖς.

2. Ὅταν ἐπλησιάσαμεν εἰς τὴν ἀχλαδιάν, ὁ κύριος Κώστας μᾶς εἶπε νὰ σταθῶμεν ὀλίγον μακρὰν καὶ ἐκεῖνος ἐπροχώρησε καὶ ἐστάθη ἀκριβῶς κάτω ἀπὸ τὸν κλάδον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐκρέμαντο αἱ μελίσσαι.

Αἱ μελίσσαι ὥρμησαν ἐναντίον του, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τοῦ κάμουν κακόν. Ἡ προσωπίς καὶ τὰ χειρόκτια τὸν ἐπροστάτευσον καλῶς. Μετ' ὀλίγον ἐξαλλίσθησαν ἀπὸ τὸν καπνόν, διότι ὁ κύριος Κώστας ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα καὶ ἓνα κομμάτι σβουινὰ ἀναμμένην.

Ὁ κύριος Κώστας ἔβαλε τότε τὸ κοφίνον κάτω ἀπὸ τὰς μελίσσαις καὶ μὲ τὰς δύο του χεῖρας ἔσεισε δυνατὰ τὸν κλάδον. Τὸ μελίσσι ὀλόκληρον ἐκύλησε, θαρρεῖς, μέσα εἰς τὸ κοφίνον. Κατόπιν ἐσχέπασε τὸ μελισσοκόφινον καὶ τὸ ἐπῆγεν ἐκεῖ, ὅπου ἦσαν καὶ αἱ ἄλλαι κυφάλοι.

Τότε ἐκαθίσαμεν κάτω ἀπὸ ἑνα μεγάλον δένδρον καὶ μᾶς προσέφερε διάφορα ὀπωρικά. Ἐβγάλε καὶ ἀπὸ μίαν μεγάλην κυψέλην δύο πίττας καὶ μᾶς τὰς προσέφερεν. Ἡ μία ἦτο κάτασπρη καὶ ἡ ἄλλη εἶχε τὸ χρῶμα τοῦ μελισσοῦ. Καὶ αἱ δύο εἶχον μικρὰς ἐξαγώνους ὁπὰς, αἱ ὁποῖαι ἦσαν γεμάται ἀπὸ μέλι.

3.— Πῶς εὐρέθηκε τὸ μελίσσι αὐτὸ ἐπάνω εἰς τὴν ἀχλαδιά; ἤρώτησεν ὁ Χρῖστος.

Καὶ ὁ κύριος Κώστας ἀπεκρίθη :

— Εἰς κάθε μελισσοκόρινον, παιδί μου, κατοικεῖ ἓνα μελίσσι ἀπὸ πολλὰς χιλιάδας μελισσῶν. Τὸ κάθε μελίσσι ἔχει τὴν βασιλισσάν του. Ἡ βασιλισσα εἶναι ἡ μόνη μέλισσα, ἡ ὁποία γεννᾷ αὐγά. Κάθε κηλοκαίρι ἔμπορεῖ νὰ γεννήσῃ τριάντα ἕως πενήντα χιλιάδας. Ἀλλὰ γεννᾷ χωριστὰ καὶ ὀλίγα αὐγά διαφορετικά. Ἀπὸ αὐτὰ ἐξέρχονται νέαι βασιλισσαι. Ἐτσι πολλαπλασιάζεται διαρκῶς ὁ λαὸς μέσκα εἰς τὸ σκοτεινὸν παλάτι. Καὶ τότε αἱ μέλισσαι τὴν νύκτα τὴν περνοῦν στρυμωγμένες σὰν σταφύλια. Ὁ τόπος δὲν τὰς χωρεῖ πλέον. Δι' αὐτὸ ὅταν μεγαλώσῃ ἡ νέα βασιλισσα, ἡ παλαιὰ παίρνει μαζί της τὰς πλέον πιστάς, τὰς πλέον ἐργατικὰς ὑπηκόους της καὶ φεύγει πηγαίνει ἄλλου νὰ στήσῃ καινούργια πολιτεία. Αὐτὸ ἔγινε καὶ σήμερον τὸ πρωί. Ἐφυγεν ἀπὸ ἓν μελισσοκόρινον ἡ παλαιὰ βασιλισσα μετὰ τὴν συντροφίαν της καὶ ἐπῆγεν ἐπάνω εἰς τὸ κλαδί τῆς ἀχλαδιάς.

Αὐτὰ μᾶς εἶπεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὁ κύριος Κώστας καὶ ἡμεῖς ἐφύγομεν εὐχαριστημένοι, διότι εἶδομεν καὶ ἐμάθομεν τόσα πράγματα.

Κατὰ Ἀριστοτέλην Κουρτίδην

81. ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Ἦλιε μου,
ἔβγα, ἦλιε μου,
ποῦ κάνεις τὸ χωράφι
καὶ γεμίζει ἀπὸ χρυσάφι.

Δῶσέ μας,
ἦλιε μου, ἦλιε μου,
τὸ ρόδο καὶ τ' ἀγκάθι,
φέξε ὡς τοῦ γιαλοῦ τὰ βάθη.

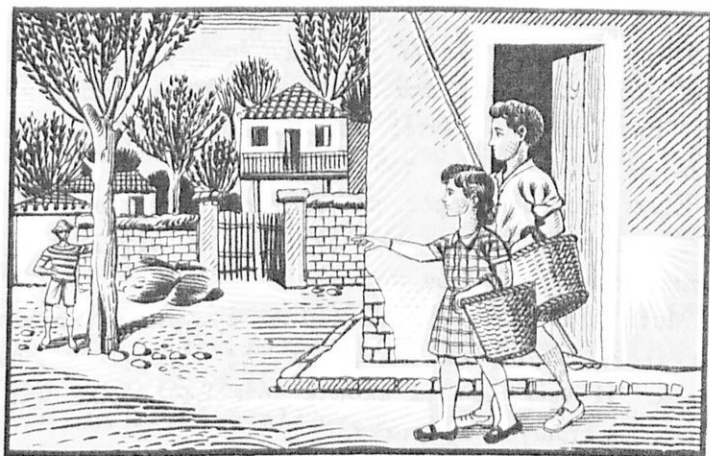
Τὸ νερό,
φέξε μου, ἦλιε μου,
νὰ τρέχει καὶ νὰ λάμπη,
νὰ μοσχοβολοῦν οἱ κάμποι.

Στρῶσέ μας,
χρυσοῦ ἡλιε μου,
τὴ γῆ μὲ χαμομήλι,
δῶσ' μου τὸ γλυκὸ σταφύλι.

Τὸν κάμπο,
ἦλιε μου, ἦλιε μου,
τὸ θέρο χάρισέ μας,
σὰν τὸ δέντρο ἀνάστησέ μας.

« Παιδικὰ τραγούδια »

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

82. ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ Η ΜΕΤΑΞΑ

1. Ἡμην δώδεκα ἐτῶν, ὅταν ἡσθένησα ἀπὸ βαρεῖαν ἀσθένειαν. Ἀφοῦ ἐθεραπεύθην, ὁ πατήρ μου μὲ ἔστειλεν εἰς ἓν χωρίον τῆς Χαλκιδικῆς, ὅπου ἔμενε μία θεία μου, διὰ νὰ ἀναλάβω.

Ἦτο Ἀπρίλιος. Ἐντύπωσιν μοῦ ἔκαμεν, ὅτι τὸ χωρίον εἶχε πολλὰς μορέας, περισσοτέρας ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα δένδρα.

2. Τὴν πρωῒαν, ὅταν ἐξύπνησα, ἤκουσα τὴν θείαν μου νὰ λέγῃ :

— Πηγαίνετε τώρα νὰ μαζέψετε μωρόφυλλα.

Αἱ μορέαι μόλις εἶχον βλαστήσει καὶ εἶχον πολὺ μικρὰ καὶ τρυφερά φύλλα, ὥς εἶναι ἡ καρδιά τοῦ μαρουλιοῦ. Μοῦ ἐφάνη περίεργον· τί νὰ τὰ ἤθελον ;

Ἐβγῆχα ἀπὸ τὸ δωμάτιόν μου καὶ ἐκοίταξα εἰς τὸ ἄλλο δωμάτιον.

— Μιὰ στιγμή, νὰ ταῖσω τὰ μικρούλια, μοῦ εἶπεν ἡ θεία μου, καὶ θὰ σοῦ φέρω τὸ γάλα.

— Ποιὰ μικρούλια ; ἠρώτησα.

Πλησιάζω καὶ βλέπω εἰς μίαν ἐφημερίδα ἀπλωμένα μικρὰ μορεόφυλλα καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὰ πολὺ μικρὰς κάμ-
πας. Ἐκεῖ πλησίον, ἐντὸς τοῦ κυτίου, ὑπῆρχον σπόροι, ὅμοιοι μὲ τοὺς σπόρους τοῦ σύκου.

— Εἶναι κουκουλόσπορος, μοῦ ἐξήγησεν ἡ θεία μου. Ὀλί-
γον ἔβαλα, πολὺ ὀλίγον. Θὰ ἰδῇς πῶς θὰ μεγαλώσουν οἱ
κάμπιες καὶ θὰ πλέξουν κουκούλι.

Μετὰ μίαν ἐβδομάδα αἱ κάμπαι ἐμεγάλωσαν ἀρκετά.
Ἐμεγάλωσαν ὅμως καὶ τὰ φύλλα τῆς μορέας καὶ ἔγιναν
σκληρά. Ἡ θεία μου τὰ ἔκοπτε τότε ψιλὰ - ψιλὰ καὶ αἱ
κάμπαι τὰ ἔτρωγον ἀχόρταγα.

Εἶχον ἀπλωθῇ τώρα εἰς τέσσαρας καλαμιωτάς, δηλαδή
εἰς τέσσαρα κρεβάτια, τὰ ὅποια ἡ θεία μου εἶχε κατασκευάσει
ἀπὸ καλάμι καὶ τὰ εἶχε στρώσει μὲ ἐφημερίδας. Ἐρριπτε
τὰ φύλλα εἰς τὴν μίαν καλαμιωτὴν καὶ ἕως ὅτου νὰ ρίψῃ ἄλ-
λα εἰς τὴν τελευταίαν, τὰ φύλλα τῆς πρώτης εἶχον ἤδη φα-
γωθῇ. Καὶ ἤκουες ἓνα θόρυβον ἀδιάκοπον, ὅμοιον μὲ ἐκεῖ-
νον τὸν ὅποιον κάμνει ἡ βροχὴ ἐπάνω εἰς τὰ ξηρὰ φύλλα.

Εἰς τὸ τέλος τῆς ἐβδομάδος οἱ σκώληκες ἔμειναν ἀκί-
νητοι, ὥς νὰ εἶχον ἀσθενήσει.

— Βγάζουν τὸ ὑποκάμισόν των, μοῦ ἐξήγησεν ἡ θεία μου.
"Ὅσον μεγαλώνουν, τόσον αἰσθάνονται τὸν ἑαυτὸν των στε-
νοχωρημένον μέσα εἰς τὸ παλαιὸν ὑποκάμισον καὶ τὸ ἀλλάσ-
σουν. Θ' ἀλλάζουν τρεῖς φορές ἀκόμη. Ὑστερα θ' ἀρχίσουν
νὰ πλέκουν τὸ κουκούλι.

3. Ἐπειτα ἀπὸ τρεῖς ἐβδομάδας, ὅλη ἡ οἰκογένεια εὐ-
ρίσκετο εἰς κίνησιν. Καὶ ἐγὼ ἐβοήθουν ὅσον ἡδυνάμην. Αἱ
καλαμιωταὶ εἶχον γίνοι εἶξ. Ὁ θεῖος ἔκοπτεν ὀλοκλήρους κλά-
δους ἀπὸ τὴν μορέαν, ἡμεῖς οἱ μικροὶ τοὺς μετεφέρομεν καὶ

ἡ θεία, ἀφοῦ ἔκοπτε τὰ φύλλα, τὰ ἔρριπτε τώρα ὁλόκληρα εἰς τὰς καλαμωτάς. Κάθε σκώληξ εἶχε τὸ μέγεθος μικροῦ δακτύλου. "Ἦρχιζε νὰ τρώγῃ τὸ φύλλον ἀπὸ τὸ ἐν ἄκρον, τὸ ἐφαλίδιζε μὲ τὸ στόμα του γρήγορα καὶ ἀδιάκοπα καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέμενε μόνον ὁ μίσχος τοῦ φύλλου. Αὐτὸ ἐγίνετο πέντε ἕως ἑξ φορές τὴν ἡμέραν.

Κάθε ἡμέραν ἀφῆρουν τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰς ἀντικαθίσταν μὲ ἄλλας καθαρὰς.

Οἱ μεταξοσκώληκες ἐξηκολούθησαν νὰ τρώγουν ἐπὶ ὀλίγας ἡμέρας. Τέλος ἐσταμάτησαν καὶ ἐσήκωναν ὑψηλὰ τὴν κεφαλὴν των, ὡς νὰ ἐζήτουν κάτι.

— Θέλουν κλαδὶ νὰ πλέξουν κουκούλι, εἶπεν ἡ θεία μου.

Καὶ ἔστειλε τὸν ὑπηρέτην νὰ φέρῃ ρεῖκια καὶ θυμάρια ἀπὸ το βουνόν. Κάθε ρίζαν τὴν περιέζωσεν ἡ θεία μου μὲ ἓνα σχοινάκι εἰς τὸ μέσον καὶ τὴν ἔδεσεν εἰς ζύλα, τὰ ὁποῖα ἔστησεν ἀπὸ τὰς καλαμωτάς ἕως τὴν ὀροφὴν.

— Κάθισε τώρα εἰς ἓνα κάθισμα, νὰ διασκεδάσῃς, μοῦ εἶπε.

Ἐκάθισα καὶ ἰδοὺ τί εἶδον. "Οσοι σκώληκες εἶχον χορτάσει, ἐσκαρφάλωσαν εἰς τὰ κλαδιά. Ἐπῆρε καθένας τὴν θέσιν του ἀνάμεσα εἰς τὰ κλωναράκια καὶ ἤρχισε νὰ κινῇ τὴν κεφαλὴν του καὶ νὰ κάμνῃ κύκλους εἰς τὸν ἀέρα. Ἐκοίταξα καλύτερα καὶ εἶδα πῶς ἔβγαζεν ἀπὸ τὸ στόμα του μίαν κλωστήν καὶ τὴν ἐπλεκεν ὁλόγυρά του. "Ἐπλεκε τὸν μετάξι-νόν του πέπλον καὶ ὁλοένα ἐτυλίσσετο μὲ αὐτόν. Πρὸς τὸ βράδυ ἦτο ὁλόκληρος τυλιγμένος μέσα εἰς αὐτὸν τὸν πέπλον, ὡς μέσα εἰς ὀμὴλιν. Μόλις τὸν διέκρινα. Τὴν ἄλλην ἡμέραν δὲν ἐφαίνετο πλέον καθόλου. Ἡ μέταξα τὸν εἶχε σκεπάσει ἐντελῶς. Ἀλλὰ ἐκεῖνος μέσα ὅλο καὶ ὕφαινε τὸ κουκούλι του. Ἡ θεία μου ἐτρύγησε τὰ κουκούλια καὶ τὰ ἤπλωσεν εἰς τὸν ἥλιον.

—'Αν τὰ ἀφήσω στὸν ἥσκιο, θὰ βγοῦν πεταλοῦδες, μοῦ εἶπε, καὶ οἱ ἔμποροι δὲν τὸ παίρνουν αὐτὸ τὸ κουκούλι. Θὰ ἀφήσω μερικά, διὰ νὰ ἰδῇς.

Ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἀφῆσεν εἰς τὴν σκιάν, ἐτρύπησαν μετὰ δέκα ἡμέρας τὸ ἐν ἄκρον καὶ ἐβγῆκαν πεταλοῦδες. Αἱ πεταλοῦδες ἐγέννησαν τὰ αὐτὰ των καὶ ἔπειτα ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην ἀπέθανον ὅλοι.

Μὲ τὴν ψαλίδά ἐκοψά ἓνα ἀπὸ τὰ κουκούλια, τὰ ὁποῖα ἡ θεία μου εἶχεν ἀπλωμένα εἰς τὸν ἥλιον διὰ τὸν ἔμπορον καὶ εἶδον μέσα τὴν χρυσαλλίδα νεκράν. Ἡ ζέστη τοῦ ἡλίου τὴν εἶχεν ἀποξηράνει.

Ὡς μοῦ εἶπεν ἡ θεία, εἰς τὰς περισσοτέρας οἰκίας τοῦ χωρίου ἔτρεφον μεταξοσκώληκα.

Κατὰ τὸν Ἰούνιον ἦλθον οἱ ἔμποροι καὶ ἠγόρασαν τὸ κουκούλι. Μερικαὶ οἰκογένειαι ἐκέρδησαν καὶ δέκα χιλιάδας δραχμῶν, αἱ περισσότεροι πέντε ἕως ὀκτὼ χιλιάδας.

Ὅσα ἐτύχαινε νὰ βγάλουν πεταλοῦδες αἱ γυναῖκες τὰ ἔβραζον, τὰ ἐξαινον καὶ ὕστερα τὰ ἐγνεθον. Ἀπὸ τὰ νήματα αὐτὰ ὕφαινον συνδόνια καὶ μεταξωτὰ φορέματα.

4. — Τὰ ἀποφάγια τοῦ μεταξοσκώληκος τί τὰ κάμνετε, ποῦ τὰ μαζεύετε; ἠρώτησα τὴν θείαν μου.

— Τρέφουμε τὸν χειμῶνα τὰ μοσχάρια. Παχαίνουν μὲ αὐτὴν τὴν τροφήν πολὺ καὶ τὰ ἀκριβοποιοῦμε. Ἡ μουριά, βλέπεις, μᾶς δίδει πολλὰ. Τώρα τὰ φύλλα τὰ ἔφαγαν οἱ μεταξοσκώληκες. Μετὰ ἓνα μῆνα θὰ φουντώσουν πάλιν καὶ θὰ θρέψωμε ἓνα - δυὸ ἀρνιά ἢ κάθε οἰκογένεια. Τὸ φθινόπωρον αἱ μορέαι θὰ εἶναι πάλιν γεμᾶται, τὰ φύλλα των θὰ τὰ μαζεύσωμε καὶ θὰ τὰ ξηράνωμε διὰ τὸν χειμῶνα. Ἴδου πόσον χρήσιμος εἶναι ἡ μορέα.

« Ἡ Πατριδὴ μας » (Διησκευὴ)

Ἀνδρέας Καρκαβίτσας

83. ΤΟ ΧΩΡΙΟ

Ἐκεῖ στὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ, στὰ δροσερά χορτάρια,
ποὺ μουρμουρίζουν τὰ νερά καὶ χύνονται καθάρια,
ἐκεῖ στὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ, ὅπου φυᾶ τ' ἀγέρι
καὶ χαιρετᾶ τὰ λούλουδα καὶ παίζει μὲ τὴ φτέρη
καὶ τὰ πουλάκια κελαηδοῦν στὰ δέντρα ταίρι - ταίρι,
ἀπλώνεται μικρὸ χωριὸ μὲ πεῦκα στολισμένο
καὶ μέσ' στὸν ἥλιο λούζεται λευκὸ κι εὐτυχισμένο.

Τὰ κατάσπρα σπιτάκια του, μικρὰ καὶ μετρημένα,
καθὼς φωλιές μικρῶν πουλιῶν, στὰ δέντρα εἶναι κρυμμένα.
Ἔχει κι ἀμπέλια νὰ χαρῇ καὶ στάχυα νὰ θερίσῃ,
ἔχει καὶ πρόσχαρη ἐκκλησιὰ κοντὰ στὴν κρύα βρύση
κι ἔρχεται κάθε χωρικὸς ἐκεῖ νὰ προσκυνήσῃ.
Φιλοῦν τὸ χέρι τοῦ παπᾶ καὶ τὸν καλημερίζουν
καὶ στὴ δουλειά τους ὕστερα μὲ προκοπὴ γυρίζουν.

« Σχολικὴ Ἀνθολογία »

Ἰωάννης Πολέμης

4^{ΟΣ} ΚΥΚΛΟΣ
Θ Ε Ρ Ο Σ

84. ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

1

Ὁ κόσμος λάμπει
σάν ἓνα ἀστέρι.
Βουνὰ καὶ κάμποι
δένδρα, νερά
γιορτάζουν πάλι,
καθὼς προβάλλει
τὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά!

2

Φωνοῦλες, γέλια
φέρνει τ' ἀγέρι
μέσ' ἀπ' τ' ἀμπέλια
τὰ καρπερά.
Παιδιὰ ἀγγελούδια
λένε τραγούδια
στὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά!

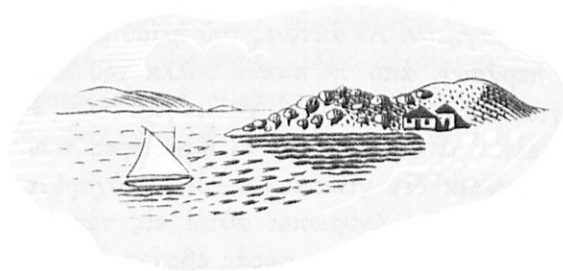
3

Τὴν ὥρα τοῦτη
σκορπᾷ ἓνα χέρι
χάδια καὶ πλούτη
κι ἡ γῆ φορᾷ
σὰ μιὰ πορφύρα,
ζωῆς πλημμύρα
τὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά!

4

Ἡ φύσι πέρα,
ὦ νέοι καὶ γέροι,
σὰ μιὰ μητέρα
μᾶς καρτερᾷ.
Ἡ φύσι ὅλη
σάν περιβόλι
τὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά!

Κωστής Παλαμάς

Τὸν μῆνα Ἰούνιον, τὸν Θεριστὴν, ὅπως τὸν λέγει ὁ λαός, ὅλον τὸ χωρίον εὐρίσκεται εἰς τοὺς ἀγρούς.

Εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀγροῦ ὑψώνεται τὸ πυκνόφυλλον δένδρον, τὸ ὅποῖον ἐκάστην πρωΐαν δέχεται τὰ σακκίδια, μὲ τὸν ἄρτον τῶν θεριστῶν καὶ τὰ δοχεῖα τοῦ νεροῦ. Ἐκεῖ εἶναι προφυλαγμένα ἀπὸ τὰς θερμὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Ὅσον προχωρεῖ ἡ ἡμέρα, τόσον ἡ ζέστη μεγαλύνει καὶ βασανίζει τοὺς θεριστάς.

Ὅλος ὁ κάμπος εἶναι ὁλόχρυσος καὶ μόνον τὰ φύλλα τοῦ δένδρου πρασινίζουν. Οὔτε ἓν ἄνθος δὲν ἀπέμεινε πλέον. Τώρα, ὅσον εἶναι ἀκόμῃ πρωί, τρέχουν οἱ θερισταὶ νὰ κόψουν στάχυς μὲ τὰ δρέπανά των τὰ καμπυλωτά.

Ὅσάν στρατιῶται εἰς τὴν γραμμὴν, αἱ ζωνεῖαι θερίστριαι θερίζουν καὶ τραγουδοῦν. Ἐχουν κατεβασμένην τὴν μανθῆλάν ἕως τὰ χεῖλη, κύπτουν καὶ προχωροῦν μὲ τὸ κοπτερόν δρέπανον εἰς τὴν χεῖρα. Κατόπιν ἀπὸ αὐτὰς ἄλλοι ἐργάζονται μὲ τὰ σπάρτα εἰς τὰς χεῖρας δένουν εἰς δεμάτια τοὺς θερισμένους στάχυς. Καὶ τὰ δεμάτια αὐτά, σκορπισμένα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς τὸν ἀγρόν, ὁμοιάζουν μὲ νεκρούς, οἱ ὅποιοι μετ' ὀλίγον θὰ θρέψουν τοὺς ζωντανούς.

Εἰς τὴν σκιὰν τοῦ δένδρου ἐμαζεύθησαν τὴν μεσημβρίαν οἱ θερισταί, ἐξεκρέμασαν τὰ σακκίδια καὶ ἐστρώθησαν εἰς τὸ φαγητόν. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ματαίως ἀγωνίζονται νὰ περάσουν ἀπὸ τὰ πυκνά φύλλα τοῦ δένδρου.

Θερισταὶ εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ ἰδιοκτῆται τῶν ἀγρῶν καὶ θερίστριαι εἶναι αἱ σύζυγοι καὶ αἱ θυγατέρες των. Καμμία γεωργικὴ ἐργασία δὲν γίνεται μὲ τόσῃν εὐχαρίστησιν. Διὰ νὰ φθάσουν ὅμως οἱ ἄνθρωποι αὐταὶ εἰς τὰς εὐχαρίστους ἡμέρας τοῦ θερισμοῦ, πόσας φορές ἐβράχυσαν ἕως τὸ κόκ-

καλον κατὰ τὸν καιρὸν τῆς σπορᾶς καὶ πόσῃν ἀγωνίᾳ ἐδοκίμασαν ἀπὸ τὸ πρῶτον φύτρωμα ἕως σήμερον! Ἡ χαρὰ των ὅμως τώρα εἰς τὸ τέλος γίνεται ἀφορμὴ νὰ λησμονῶνται ὅλα τὰ παλαιὰ βάσανα.

Τρώγοντες εἰς τὴν σκιάν τοῦ δένδρου βλέπουν μὲ ὑπερηφάνειαν τὰ δεμάτια σκορπισμένα εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ συλλογίζονται, ὅτι μετ' ὀλίγας ἡμέρας θὰ ἀλωνίσουν τὸν σῖτον, θὰ στείλουν τὸν νέον καρπὸν εἰς τὸν γειτονικὸν μύλον καὶ θὰ φάγουν χαρούμενοι τὸν πρῶτον ἄρτον τῆς ἐσσοδείας. Πόσον εὐωδιάζει ὁ ἄρτος αὐτός!

Δὲν θὰ λησμονήσουν καὶ τὸν τζίντζιρα, ποῦ, χωμένος εἰς τὰ κλαδιὰ τοῦ δένδρου, τραγουδεῖ καὶ λέγει:

*Θερίσεν' ἀλωνίσετε,
δεματοκοιβαλήσετε,
κι ἐγὼ τὸ κουλικάκι μου
θέλω νὰ μοῦ τὸ δώσετε.*

Καὶ ἡ νοικοκυρὰ ἀπὸ τὸν πρῶτον καρπὸν, ποῦ θὰ ζυμώσῃ, θὰ κάμῃ τὸ κουλούρι τοῦ τζίντζιρα καὶ μιὰ τῆς κόρη θὰ τὸ φέρῃ εἰς τὴν βρύσῃν τοῦ χωρίου καὶ θὰ τὸ κρεμάσῃ ἐκεῖ εἰς τὸν κρουνόν, ποῦ τρέχει τὸ νερόν, διὰ νὰ τρέχουν ἔτσι καὶ τὰ καλὰ εἰς τὸ σπίτι.

Ὁ ἥλιος, ἀργά - ἀργά, κλίνει πρὸς τὴν δύσιν. Εὐχάριστος ζέφυρος δροσίζει τὴν φλεγομένην γῆν καὶ ζωογονεῖ τοὺς κουρασμένους θεριστάς. Ὅλοι αἱ οἰκογένειαι κατακλίνονται πλησίον εἰς τὰ δεμάτια, διὰ νὰ συνεχίσουν τὴν χαυγὴν τὸν θερισμὸν μὲ τὸ πρῶτον ἄσμα τοῦ κορυδαλλοῦ.

Ἀλέξανδρος Μωραΐτιδης

Στ' άλωνια, καλοσάρωτα καὶ ξεχορταριασμένα,
 θὰ ξαπλωθοῦν οἱ θημωνιές, ξανθόμαλλες πλεξίδες.
 Τὰ στάχυα τρίβει καὶ μασᾷ περνώντας ἡ ροκάνα·
 πλατάνι τὸ σαγόνι τῆς, τὰ δόντια τῆς στουρνάρια.
 Τὰ βόιδια σέρνουν τὸ θεριό· ζευγαρωτὰ δεμένα,
 καὶ δαμασμένο τὸ πατᾶ, τὰ βόιδια κυβερνώντας,
 ὥραία ἀρματοδρομίσσα, λαμπαδωτὴ στημένη.
 Στὰ χεῖλη τῆς ὁ σάλαγρος γλυκόφωνο τραγοῦδι,
 στὰ χέρια τῆς ἀπόνετο καλὰ μὲ εἶν' ἡ βουκέντρα.
 Ὁ νοικοκύρης τ' άλωνιοῦ, μὲ τὸ κρασί στὸ γόνα,
 κερνᾷ τοὺς ξένους, ποὺ περνοῦν, καὶ κρᾶζει τοὺς γειτόνους,
 κι ἕνας λυράρης παίζοντας, τυφλός, τυφλὰ τὴ λύρα,
 μοιράζει εὐχὲς γιὰ τὴ σοδειά, κάθε φορὰ ποὺ πίνει.
 Κι ἀρχίζει τὸ ξανέμισμα τῆς νύχτας μὲ τ' ἀπόγειο·
 σύννεφο ἀπὸ τὰ ξυλόφυτα στὰ οὐράνια ἀναπετώντας
 τ' ἄχυρο φεύγει ἀνάλαφρο καὶ τὸ σιτάρι πέφτει
 γῦρο στὸ φῶς τῶν φαναριῶν, χρυσῇ ψιχάλα ἀπ' τ' ἄστρα.
 Σωρὸς σιτάρι, ἂν καρτερῇ τοῦ μετρητῆ τὰ χέρια,
 πρὶν ἀπ' τὰ χέρια τὸ μετροῦν τὰ πόδια καὶ τὰ μάτια,
 τὰ πόδια μὲ τὸ πῆδημα, μὲ τὴ ματιὰ τὰ μάτια.
 Φτερό τοῦ νιοῦ τὸ πῆδημα, σοφὴ ἡ ματιὰ τοῦ γέρου.
 Ἀβρεχὴ κι ἄκαγγη ἡ σοδειὰ σηκώνεται ἀπ' τ' άλωνι,
 λίβας δὲν τὴν καψάλισε κι ἡ μπόρα δὲν τὴν πῆρε·
 χρονιάρα, τροφοδότισσα γεμίζει τίς κουβέλες.

« Σχολικὴ Ἀνθολογία »

Γεώργιος Δροσίνης

87. ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

Ἦλθες, ἦλθες, καλοκαίρι,
κι ὁ Θεὸς πολλὰ
μὲ τὸ ἅγιό Του χέρι
σκοπόπισε καλά.

Στὶς μυρτιὲς κρυμμένα ἀηδόνια
ψάλλουν λιγυρά
καὶ πετοῦν τὰ χελιδόνια
μ' ἐλαφρά πτερά.

Τὰ μελίσσια μὲ φροντίδες
δῶ κι ἐκεῖ πετοῦν
καὶ μὲ χάρι οἱ χρυσαλλίδες
τ' ἄνθη χαιρετοῦν.

Εἰς τοὺς κάμπους πρασινίζουν
χόρτα δροσερά,
εἰς τοὺς λόφους ψιθυρίζουν
τὰ γοργὰ νερά.

Εὐμορφα ἄνθη στοὺς ἀέρες
χύνουν μυρωδιὰ
κι ἀνθοδέσμες στὶς μητέρες
φέρνουν τὰ παιδιά.

Γεώργιος Βιζυηνός

88. Η ΚΟΙΛΑΣ ΤΩΝ ΤΕΜΠΩΝ

Θέλεις νά μαγεύση τοὺς ὀφθαλμοὺς σου ἀπερίγραπτον κάλλος; Θέλεις νά χυθῇ εἰς τὰ ὄτα σου μουσικὴ γλυκυτάτη; Νά διέλθῃς τὰ Τέμπη. Ἡ καρδίᾳ σου τότε ἐκ τῆς χαρᾶς θὰ σκιρτήσῃ καὶ τὰ χεῖλῃ σου θὰ ψάλλουν ὕμνον πρὸς τὸ κάλλος τῆς πλουσίας φύσεως.

Ἀριστερά σου καταπίπτουν ἀπότομοι τοῦ Ὀλύμπου οἱ βράχοι καὶ δεξιὰ αἱ κατωφέρειαι τῆς Ὀσσης. Μεταξὺ αὐτῶν σχηματίζεται ἡ στενὴ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν, διὰ τῆς ὁποίας διαρρέει ὁ Πηνειὸς ποταμός.

Διὰ νά διέλθῃς αὐτὴν μέχρι τῆς ἄλλης ἄκρας θὰ περιπατῇς δύο σχεδὸν ὥρας. Τόσον εἶναι μακρά.

Μία μόνη ὁδὸς φέρει ἀπὸ τὴν μίαν ἄκραν εἰς τὴν ἄλλην καὶ αὕτῃ εἶναι ἐπὶ τῆς Ὀσσης. Ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου ἀπέναντι δὲν ὑπάρχει κανὲν πέρασμα, διότι αἱ πλευραὶ τοῦ εἶναι ἀπότομοι. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης λοιπὸν προχωρεῖ.

Καθ' ὃν χρόνον βαδίζεις, ὑψοῦνται τὰ δύο ὄρη ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς σου νομίζεις, ὅτι ἡ θεία δύναμις τὰ διεχώρισεν. Μετὰ δυσκολίας δύνασαι νά διακρίνῃς τὰς κορυφὰς αὐτῶν, διότι εἶναι πολὺ ὑψηλαί.

Παρὰ τοὺς πόδας σου ἤρεμος ὁ Πηνειὸς κυλίνει τὰ ρεύματά του ὑπὸ παχεῖαν σκιάν, τὴν ὁποῖαν ἀπλώνουν αἱ πλατανόφυτοι ὄχθαι.

Ἀριστερόθεν, εἰς τὰς κρημνώδεις πλευρὰς τοῦ Ὀλύμπου, ὑψοῦνται ὑψηλὰ καὶ καταπράσινα δένδρα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀναρριχᾶται ὁ κισσός. Διὰ μέσου τῶν δένδρων ρέουν κελαρύζοντα νερά.

Δεξιόθεν αἱ κατωφέρειαι τῆς Ὀσσης εἶναι καταπράσινοι. Εὐωδιάζει ἐδῶ ἡ δάφνη, ἡ μυρσίνη καὶ ἡ λυγαριὰ. Καὶ διὰ μέσου τῶν φυτῶν τούτων περνοῦν ρυάκια διαυγῇ. Νομίζεις, ὅτι εἶναι ἀργυρᾷ νήματα.

Ἀπὸ τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου μέρους οἱ βράχοι μόλις φαίνονται· σκεπάζουν αὐτοὺς τὰ γλωρὰ φύλλα τοῦ κισσοῦ καὶ τῶν ἄλλων φυτῶν.

Κατὰ τὴν πορείαν δὲν αἰσθάνεσαι κόπον. Βαδίζεις μέχρι τέλους τῆς κοιλάδος πάντοτε ὑπὸ τὴν δροσερὰν σκιὰν τῶν δρυῶν καὶ τῶν πρίνων, τῶν πλατάνων καὶ τῶν ἱπεῶν.

Τοὺς ὀφθαλμοὺς σου εὐχαριστεῖ ἡ ποικιλία τοῦ πρασί-νου χρώματος.

Τὰ ὀτὰ σου εὐχαριστεῖ τὸ κελάρυσμα κρυσταλλίνων ὑδάτων καὶ σὲ συνοδεύει ἡ μουσικὴ τῶν εὐθύμων πτηνῶν. Ἐδῶ ψάλλει γλυκὰ ἡ ἀηδὼν. Ὁ κορυδαλλὸς ἐκεῖ καὶ ὁ σπίνος καὶ πέραν ὁ φλωρός.

Ἐφ' ὅσον προχωρεῖς, ἡ μὲν κοιλὰς ὀλίγον κατ' ὀλίγον γίνεται στενωτέρα, ἡ δὲ ὁδὸς ἀναβαίνει ἐπὶ τῆς Ὀσσης καὶ κάτω ἀριστερόθεν φαίνεται ὁ Πηνειὸς νὰ ρέῃ εἰς μέγα βάθος.

Εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς ἡ κοιλὰς γίνεται στενωτάτη καὶ τὸ ὕψος τῆς ὁδοῦ μέγιστον. Ἀντιθέτως, ἀπὸ τοῦ μέσου πρὸς τὴν ἔξοδον, ἡ μὲν κοιλὰς ἀρχίζει νὰ πλατύνεται, ἡ δὲ ὁδὸς νὰ καταβαίνει καὶ κάτωθεν ὁ Πηνειὸς νὰ φαίνεται, ὅτι ὀλίγον κατ' ὀλίγον προσεγγίζει πρὸς σέ.

Εἶναι εὐχάριστον νὰ προχωρήσῃς πρὸς τὸ τέλος. Πλησίον ἐκεῖ, εἰς μίαν χαράδραν τῆς Ὀσσης, σχηματίζεται καταρράκτης. Μακρόθεν ἀκόμη θὰ ἀκούσῃς τὸν κρότον τοῦ νεροῦ, τὸ ὅποῖον καταπίπτει. Ἐὰν ἀναβῇς εἰς τὸ ὑψηλὸν ἐκεῖνο μέρος, θὰ ἴδῃς νὰ ἐνώνῃ τὰ ρεῦματά του ὁ Πηνειὸς μὲ τὰ γαλανὰ κύματα τῆς θαλάσσης.

Εὐμορφος εἶναι ἡ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν. Τὸ κάλλος αὐτῆς εἶναι ἀξιοθαύμαστον.

Κατὰ Ι. Σκραντίδη

Προτοῦ ἀκόμη τὰ ρόδινα νέφη τῆς πρωίας ἀναγγέλλουν, ὅτι πλησιάζει ἡ ἀνατολή τοῦ ἡλίου, ἐξ ὅλων τῶν πτηνῶν τοῦ δάσους πρῶτος ἐξυπνᾷ ὁ κόσσυφος.

Τινάσσει τὴν δρόσον ἐκ τοῦ μελανοῦ του πτερώματος. Τρίβει τὸ ράμφος του ἐπάνω εἰς ἓνα κλάδον. Καὶ ἔπειτα πετᾷ εἰς τὴν κορυφὴν ὑψηλοῦ δένδρου. Ἀπὸ ἐκεῖ σφυρίζει δύο ἢ τρεῖς φορές πρὸς τὴν ἀπέναντι πλαγιὰν τοῦ βουνοῦ. Ἀπὸ τὴν πλαγιὰν ἐκείνην μετ' ὀλίγον ἀναφαίνονται αἱ πρῶται ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου. Εὐθὺς τότε ἀρχίζει τὸ γλυκὺ καὶ ζωηρὸν κελάδημά του.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔχουν ἐξυπνήσει καὶ τὰ λοιπὰ πτηνὰ τοῦ δάσους. Ἐγκαταλείπουν τὰ δένδρα, ὅπου διενυκτέρευσαν, καὶ πετοῦν εἰς ὑψηλοτέρους κλώνους, διὰ νὰ ἴδουν τὸν ἥλιον νὰ ἀνατέλλῃ.

Μόλις αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες φωτίσουν πάλιν τὰ πολύχρωμα ἄνθη, τὰ θαλερὰ δένδρα, τοὺς χλοεροὺς λειμῶνας καὶ τοὺς διαυγεῖς ρύακας, αὐτὰ σκιρτοῦν ἀπὸ χαράν. Καὶ ἀμέσως ἀρχίζουν τὰ μελωδικὰ των κελαδήματα.

Ὁ κορυδαλλὸς πετᾷ ὑψηλότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα πτηνὰ. Βυθισμένος ἐντὸς τοῦ κυανοῦ οὐρανοῦ, ἐντελῶς ἀόρατος, γεμίζει τὸν ἀέρα μὲ γλυκυτάτους τόνους. Ἐπειδὴ δὲ δὲν φαίνεται ἀπὸ ποῦ ἔρχονται τὰ κελαδήματα αὐτά, νομίζει κανεὶς, ὅτι κελαδοῦν αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου καὶ ἡ αὖρα τῆς πρωίας, διὰ νὰ δοξολογήσουν τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος ἐδημιούργησε τὸσον ὠραίαν τὴν ἀνατολήν.

Ἡ μικρὰ ἀκανθυλλὶς κάθεται ὀπισθεν ἐνὸς χλοεροῦ κισσοῦ. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἀντηγεῖ ἡ διαυγὴς λαλιά της. Ὁ σπίνος πετᾷ ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον, ὅπου δὲ σταθῇ, ἀνοίγει τὸ μικρὸν στόμα του καὶ ψάλλει εὐθυμον ᾠσμα.

Ποῦ κελαδεῖ ἡ ἀηδών, δὲν δύναται κανεὶς νὰ ἀντιληφθῇ. Διότι εἰς ὅλον τὸ δάσος ἀντηχεῖ τὸ ζωηρότατον καὶ διαυγέστατον, ἀλλὰ καὶ γλυκύτατον ᾄσμα τῆς.

Οἱ κύνθαροι τρίζουν κάτω ἀπὸ τὴν εὐοσμον χλόης καὶ ἀπὸ τὰς σκιὰς τῶν θάμνων. Ἐπάνω εἰς τὰ πολύχρωμα ἄνθη βομβοῦν αἱ μέλισσαι καὶ τὰ ἄλλα ἔντομα.

Ζωή, κίνησις καὶ χαρὰ βασιλεύει εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ δάσους.

Ἡ δροσερὰ αὔρα δροσίζει ὅλα τὰ πλάσματα τοῦ δάσους. Οἱ ἀνθηροὶ καὶ πυκνόφυλλοι κλάδοι τῶν δένδρων σείονται.

Πτηνὰ καὶ ἔντομα, ὕδατα καὶ αὔραι δημιουργοῦν ἐν τὸς τοῦ δάσους γλυκυτάτην συναυλίαν.

Αἶφνης ὅμως ἀκούεται εἰς τὸν ἀέρα φωνὴ ὀξύτατη. Εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ πεινασμένου ἱέρακος, ὁ ὁποῖος παρατηρεῖ ἀπὸ ὑψηλὰ τὰς ἐκτάσεις, διὰ νὰ ἀνακαλύψῃ τροφὴν.

Διὰ μιᾶς τότε ὅλοι οἱ μικροὶ ψάλλται τοῦ δάσους γίνονται ἄφαντοι. Καὶ ζητοῦν σωτηρίαν κάτω ἀπὸ τοὺς κλάδους καὶ ἀπὸ τὰ φυλλώματα τῶν δένδρων καὶ τῶν θάμνων.

Τοιοιουτρόπως τὴν μελωδικὴν συναυλίαν ἀκολουθεῖ ἀπότομος σιγή. Καὶ τὴν χαρὰν ἀκολουθεῖ ὁ τρόμος.

Μετ' ὀλίγον ἡ ἐπικίνδυνος στιγμή περνᾷ. Τὸ ὄρνεον ἐξαφανίζεται. Ἀμέσως πάλιν οἱ μικροί, ἀλλὰ ὠραῖοι κάτοιχοι τοῦ δάσους φανερόνουν τὴν χαρὰν καὶ ζωηρότητα των.

Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ (Διασκευή)

Θ. Μακροπούλου

90. Η Π Ρ Ω Ι Α

‘Ο ἥλιος τὰ βουνὰ χρυσώνει,
ἡμέρα λάμπει εὐειδής,
ὑμνεῖ τὰ κάλλη της τ’ ἀηδόνι.
Σήκω, παιδί μου, νὰ ἰδῇς.

Μὲ στόμα ἄπειρον ἢ φύσις
τὸν Πλάστην της δοξολογεῖ.
”Ὡ! σήκω νὰ εὐχαριστήσης
Ἐκεῖνον, ποῦ μᾶς εὐλογεῖ.

Σήκω ν’ ἀκούσης μελωδίας,
σήκω τὴν φύσιν νὰ χαρῇς,
σήκω νὰ πνεύσης εὐωδίας,
σήκω, παιδί μου, ἐνωρίς.

Ἡ ὥρα εἶν’ εὐλογημένη·
ὅστις συγκώνεται πρωί,
ἐκεῖνον ἡ ζωὴ εὐφραίνει,
ἐκεῖνος κόσμον ἐννοεῖ.

« Παρνασσός »

Ἡλίας Ταυταλίδης

91. ΔΡΟΣΙΕΣ

Δροσιές καὶ μύρα
φέρνει τ' ἀγέρι,
δροσοσταλίδες
κυλοῦν στὴ φτέρη.

Κρούσταλλα γυῖρο
νερά, ποὺ τρέχουν,
κορνίζα πράσινη
τὴ γλόχη ἔχουν.

Δροσιές καὶ μύρα
φέρνει τ' ἀγέρι·
σὰν τί νὰ λέγῃ,
τάχα ποιὸς ξέρει;

Κάτι ἀκούω
στὴν ἐξοχή
νὰ ψιθυρίζῃ
μιὰ προσευχή.

Ἦ, τί γλυκύτατα
χαρᾶς τραγούδια
μὲ χίλια στόματα
λὲν τὰ λουλούδια!

Ἡ φύσι στέλνει
δοξολογία
σ' Αὐτόν, ποὺ δίνει
κάθε εὐλογία.

α Τὸ τραγούδι τοῦ παιδιοῦ » Α'

Συλβία Ρόδη

92. ΜΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς χιονιᾶς ἤκουσα ἓνα μικρὸν θόρυβον, σὺν τῷ ἔρριπτον λιθάρια εἰς τὸ τζάμι τοῦ παραθύρου. Στρέφομαι καὶ βλέπω ἓνα σπουργίτην καθισμένον εἰς τὸ πλαίσιον κάτω τοῦ παραθύρου.

Ἐγνώριζα ἀπὸ ἀναγνώσεις, ὅτι τὰ πτηνὰ κάμνουν τοιαύτας ἐπισκέψεις ἐν καιρῷ χιονιᾶς, ἀλλὰ τὰς ἐθεώρουν ἀδυνάτους εἰς τὴν Ἑλλάδα, διότι τὰ πτηνὰ γνωρίζουν τὰ ἔθνη καὶ τὸν χαρακτῆρά μας. Καὶ ἀντὶ ἀγάπης καὶ οἴκτου, πρέπει νὰ περιμένουν, ἅμα πλησιάσουν ἄνθρωπον, ἐπίθουν μὲ ξύλον, μὲ ὄπλον, μὲ πέτραν ἢ μὲ λάστιχον. Ἀλλ' ἀληθῶς αὐτὸς μοῦ ἐκτύπησε μὲ τὸ ράμφος του τὸ τζάμι;

Τὴν ἀμφιβολίαν μου διέλυσε νέον ράμφισμα, τὸ ὁποῖον εἶδα. Καὶ τὸ πρᾶγμα μὲ συνεκίνησε, μάλιστα, ἂν θέλετε, μὲ ἐκολάκευσεν. Ὁ καημένος ὁ σπουργίτης μοῦ ἔκανε μίαν τιμητικὴν διάκρισιν νὰ μὲ θεωρῇ ὡς ἀνίκανον νὰ τοῦ κάμω κακὸν καὶ ἱκανὸν νὰ τὸν λυπηθῶ.

Ἐπλησίασα σιγὰ - σιγὰ εἰς τὸ παράθυρον. Ὁ σπουργίτης, ἀφοῦ ἐτίναξε τὰ πτερά του, ἔκαμε μικρὸν κίνημα ὀπισθοδρομήσεως. Ἐπειτα ἐστάθη καὶ μὲ ἠτένισε μὲ τὴν ἑντονὸν περιέργειαν, τὴν ὁποίαν ἔχει κάποτε τὸ βλέμμα τῶν πτηνῶν. Ἀπεῖχα ἀπὸ τὸ παράθυρον δύο βήματα. Ὁ σπουργίτης ἐξηκολούθει νὰ μὲ παρατηρῇ. Ἐπειτα ἔκαμε κίνημα τῆς κεφαλῆς ὡς ἂν ὑπόκλινιν. Ἀλλ' ὅταν ἔφθασα εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἐξέτεινα τὸ χέρι πρὸς τὸν σύρτην, ὁ σπουργίτης ἐπέταξεν. Ἀδύνατον νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀγαθότητα.

Ἐρριψα ψίχουλα εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἤδη καθαρισθῇ ἀπὸ τὸ χιόνι, καὶ ἔκλεισα τὸ

τζάμι καὶ τὸ παραπέτασμα. Μετ' ὀλίγον εἶδα τὸν σπουργίτην νὰ ἐπανεῖλθῃ εἰς τὸ παράθυρον καὶ νὰ ἀρχίσῃ νὰ τρώγῃ λαϊμάργως τὰ ψιχία. Ἀφοῦ δὲ ἐτελείωσεν, ἔκαμε νέαν ὑπόκλισιν, ἔπειτα ἐρράμφισε τὸ τζάμι καὶ ἐκίνει δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὴν κεφαλὴν, ὥσάν νὰ προσεπάθει νὰ διακρίνῃ διὰ μέσου τοῦ τζαμιοῦ καὶ τοῦ παραπετάσματος. Ἄλλ' ὅταν ἐπλησίασα νὰ ἀνοίξω, ἐπέταξε πάλιν φοβισμένος.

"Ερριψα νέα ψιχία εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου. "Ερριψα καὶ ἄλλα εἰς τὸ πάτωμα ὑπὸ τὸ παράθυρον καὶ ἐκάθισα εἰς τὸ βάθος τοῦ δωματίου, ἀφήσας ἀνοικτὸν τὸ παράθυρον.

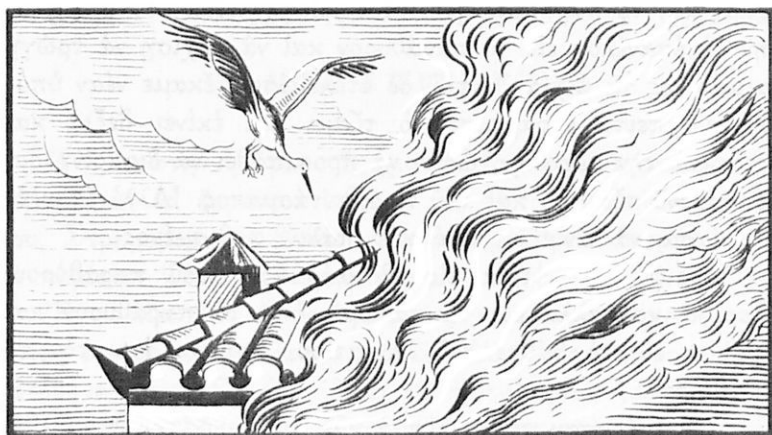
Δὲν ἐπέρασαν πολλὰ λεπτά καὶ ὁ σπουργίτης ἐπανῆλθε. Μετὰ διαφόρους δὲ δισταγμοὺς ἐπήδῃσε καὶ μέσα εἰς τὸ δωμάτιον καὶ ἐξηκολούθησε νὰ τρώγῃ τὰ σκορπισμένα εἰς τὸ δωμάτιον ψιχία, ἀνήσυχος ὅμως πάντοτε καὶ ἔτοιμος νὰ πετάξῃ. "Επειτα μὲ ἓνα πτερύγισμα ἀνέβη εἰς τὸ γραφεῖόν μου καὶ ἐκεῖθεν ἐστράφη καὶ μὲ παρετήρει. Μὲ παρετήρει σχεδὸν πέντε λεπτά. Καὶ μοῦ ἐφάνη, ὅτι εἰς τὰ μάτια του ὑπῆρχε μία λάμψις μειδιάματος. Ἄλλὰ μόλις ἐκινήθην, ἐπέταξε καὶ δὲν ἐπανῆλθε πλέον. Οὔτε καὶ ἐγὼ ἠδυνάμην νὰ ἔχω τὸ παράθυρον περισσότερον ἀνοικτὸν.

Ἐπερίμενα τὴν ἐπιούσαν, ἐπερίμενα καὶ τὴν μεθεπομένην νὰ ἀκούσω τὸ ράμφισμά του εἰς τὸ τζάμι. Ἐπεθύμουν νὰ συνεχίσωμεν τὰς σχέσεις μας, νὰ γίνωμεν φίλοι. Τὰ στρουθία, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἔχουν τὴν χάριν ὅλων τῶν μικρῶν πτηνῶν, ἐνθυμίζουσιν τὴν πραότητα καὶ ἀγαθότητα Ἐκείνου, ὁ ὁποῖος συχνὰ τὰ ἀνέφερεν εἰς τὰς παραβολὰς του.

Ἄλλὰ δὲν ἦλθεν.

Ἐφημερίς « Ἀκρόπολις »

Ἰωάννης Κονδυλάκης

93. ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ ΠΕΛΑΡΓΟΥ

Εἰς ἓν χωρίον τῆς Θεσσαλίας, ἐπὶ τῆς στέγης παλαιᾶς οἰκίας, ὑπῆρχε μεγάλη καὶ ἄτεχνος φωλεά, κατασκευασμένη ἐκ καλάμων καὶ ξηρῶν χόρτων.

Ἐπὶ πολλὰ ἔτη κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀνοιξέως ἐβλεπον οἱ χωρικοὶ ὑπόλευκον ζευγὸς πελαργῶν νὰ ἔρχεται καὶ νὰ ἐγκαθίσταται εἰς τὴν ἀγαπητὴν του στέγην. Ἐστέκοντο ἐκεῖ καὶ οἱ δύο ἐπὶ τοῦ ἐνὸς ποδὸς καὶ ἐκροτάλιζον μὲ τὸ ράμφος, ὥσάν νὰ ἐχαιρέτιζον τὴν ἀγαπητὴν κατοικίαν, ὅπου ἕως τότε εἶχον ἀναθρέψει τόσα τέκνα.

Μίαν πνιγερὰν ἡμέραν τοῦ θέρους οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἦσαν εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ ἐθέριζον. Αἴφνης δυνατὰ κωδωνοκρουσίαι ἀναγγέλλουν κίνδυνον. Μετ' ὀλίγον μία φωνὴ ἀκούεται ἀπὸ παντοῦ:

— Πυρκαϊά! Πυρκαϊά!

Οἱ χωρικοὶ ἔντρομοι τρέχουν ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὸ χωρίον, διὰ νὰ σώσουν τὰς οἰκίας των. Ἀλλὰ ὅτε ἤλθον εἰς τὸν τόπον τῆς πυρκαϊᾶς, εἶδον, ὅτι μόνον ἡ οἰκία, ἐπὶ τῆς

ὅποιας οἱ πελαργοὶ εἶχον κτίσει τὴν φωλεάν των. εἶχε περικυκλωθῇ ὑπὸ τῶν φλογῶν. Τότε ὅλοι μὲ μεγίστην προθυμίαν προσεπάθουν νὰ σώσουν τὴν οἰκίαν ἐκείνην.

Ἀλλὰ δὲν ἦτο εὐκολον πρᾶγμα. Τὸ πῦρ εἶχε διαδοθῇ. Αἱ φλόγες ἐξήρχοντο ἐκ τῶν παραθύρων καὶ ἡ στέγη ἤρχισε νὰ ἀναφλέγῃται.

Ἐνῶ ὅμως οἱ χωρικοὶ κατεγίνοντο νὰ σώσουν ὅ,τι ἦτο δυνατόν ἐκ τῆς καιομένης οἰκίας, αἴφνης εἰς πελαργὸς πετᾶ ὁρμητικὸς πρὸς αὐτήν. Ἦτο ἡ μήτηρ τῶν μικρῶν πελαργῶν, οἱ ὅποιοι εὐρίσκοντο ἐντὸς τῆς φωλεᾶς, ἐπὶ τῆς στέγης, καὶ τοὺς ὁποίους φλόγες καὶ νέφος καπνοῦ εἶχον τώρα περικυκλώσει.

Ἡ δυστυχὴς μήτηρ ἔντρομος πετᾶ περίξ τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν φλογῶν. Τέλος ὁρμᾷ πρὸς τὴν στέγην διὰ μέσου τῶν φλογῶν. Μετ' ὀλίγον ἐξέρχεται κρατοῦσα εἰς τὸ ράμφος τῆς μικρῶν πελαργόν, τὸν ὁποῖον τοποθετεῖ εἰς τὴν ρίζαν ἐνὸς δένδρου.

Εὐθὺς ὑψώνεται πάλιν καὶ ὁρμᾷ διὰ δευτέραν φοράν ἐντὸς τῶν φλογῶν, αἱ ὁποῖαι ἐν τῷ μεταξύ εἶχον δυναμώσει. Καὶ μετ' ὀλίγον ἐξέρχεται μὲ δεύτερον νεοσσόν. Τώρα αἱ πτέρυγές τῆς ἐκάησαν ὀλίγον, ἀλλ' ἡ φιλόστοργος μήτηρ δὲν ἀνησυχεῖ διὰ τὰς πτέρυγάς τῆς. Ἀφήνει τὸ τέκνον τῆς πλησίον τοῦ πρώτου καὶ ὁρμᾷ ἀκράτητος διὰ τρίτην φοράν διὰ μέσου τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν φλογῶν, διὰ νὰ σώσῃ καὶ τοὺς ἄλλους δύο νεοσσούς.

Οἱ χωρικοὶ ἀνέμενον μὲ βαθεῖαν συγκίνησιν νὰ ἴδουν τὴν ἥρωϊκὴν μητέρα νὰ ἐξέρχεται. Ἀλλὰ δὲν ἐξῆλθε πλέον. Ἐσκέπασε μὲ τὰς πτέρυγάς τῆς τοὺς δύο νεοσσούς τῆς, οἱ ὅποιοι ἐκάιοντο, καὶ ἐκάη μὲ τὰ ἀγαπητά τῆς τέκνα. ἀφοῦ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ τὰ σώσῃ.

Ἀριστοτέλης Κουρτίδης (Διασκευῇ)

94. Η ΚΟΥΚΟΥΒΑΓΙΑ

Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς εἰς τὰς ἀντιλήψεις του περὶ ζώων εἶναι ποιητής. Ἀγαπᾷ ἕνα ζῶον, ἐὰν εἶναι εὐμορφον, ἐὰν λαλῇ εὐμορφα, ἐὰν ζῇ εὐμορφα, ἔστω καὶ ἂν ζῇ εἰς βάρος του.

Ἡ πέρδικα, παραδείγματος χάριν, εἶναι κάποτε συμφορὰ τῶν γεννημάτων καὶ τῶν σταφυλῶν, παρ' ὅλην τὴν καταδίωξιν, τὴν ὁποίαν κάμνει εἰς τοὺς σπόρους τῶν βλαπτικῶν ἐντόμων. Μὲ ὅλα ταῦτα, ὁ λαὸς τραγουδεῖ καὶ τὸ πῶς ἀκόμῃ καταστρέφει τὰ ἀμπέλια, μόνον καὶ μόνον διότι εἶναι ὠραία :

— Ποῦ ἦσουν, πέρδικα γραμμένη,
κι ἤρθες τὸ πρωὶ βοεγμένη ;
— Ἡμουνά πέρα στὰ πλάγια
κι ἔτρωγα τὸν Μάη τριφύλλι
καὶ τὸν Ἀῖγουστο σταφύλι.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ κουκουβάγια ζῇ εἰς τὰς σκιὰς καὶ τὰ σκότῃ καὶ ἔχει ἄσχημα μάτια, εἶναι τὸ «κατηραμένο πουλί» διὰ τὸν Ἑλληνικὸν λαόν. Ἐν τούτοις ὁ Θεὸς δὲν ἔπλασε περὶ σσότερον εὐεργετικὸν συνεργάτην τοῦ ἀγρότου.

Ἀμα βραδυάσῃ καὶ ἀρχίσῃ νὰ ἀναβαίνει ὁ ὑπόγειος ἐκεῖνος κόσμος τῆς καταστροφῆς, ὁ ὁποῖος λέγεται ποντικοί, σκαραβαῖοι κ.τ.λ., ἡ κουκουβάγια πιάνει ἕνα δένδρον καὶ παρμονεύει. Τὰ μάτια τῆς τρυποῦν τὸ πυκνότερον σκότος εἰς μεγάλην ἀπόστασιν. Μόλις λοιπὸν προβάλῃ ὁ ποντικὸς ἢ ὁ σκαραβαῖος, τοὺς πιρουνίζει, ὥσάν νὰ τοὺς ἔχῃ ἐμπρὸς εἰς τὸ πιάτον τῆς.

Τὰ γεύματα καθ' ὅλον τὸ ἔτος μιᾶς κουκουβάγιας εἰς ποντικὸς μόνον λογαριάζονται ἀπὸ δύο ἕως δυόμισι χιλιάδας κομμάτια. Ἀνάλογα εἶναι τὰ ἐκ σκαραβαίων ὀρεκτικά τῆς.

Καὶ ὅμως, τὸν ἄμισθον αὐτὸν νυκτερινὸν ἀγροφύλακα, ὁ ὁποῖος σφάζει ἑκατομμύρια ὀλόκληρα ἀπὸ τὴν φυτικὴν ζωὴν, ἀκόμη κανεῖς δὲν ἐσκέφθη εἰς τὴν πατρίδα μας νὰ προστατεύσῃ.

Εἰς ἄλλους τόπους οἱ γεωργοὶ κατασκευάζουν ἐπίτηδες παραθυράκια εἰς τὰς στέγας τῶν ἀχυρόνων των, διὰ νὰ εἰσέρχεται ἡ κουκουβάγια.

Δυστυχῶς ἡ κουκουβάγια, λόγῳ τῶν θρήνων καὶ τῆς ἀσχημίας της, ἔχει φορτωθῇ τόσῃ λαϊκὴν ἀντιπάθειαν, ὥστε πρέπει νὰ γίνῃ συστηματικὴ διδασκαλία μὲ λαϊκὰς διαλέξεις, μὲ βιβλία, μὲ ὑποδείξεις, διὰ νὰ γίνῃ πάλιν ὁ εὐεργετικὸς αὐτὸς φίλος τοῦ γεωργοῦ «ἱερὸν πτηνόν», ὅπως ἦτο ἄλλοτε.

« Τὰ ἔγρια καὶ τὰ ἡμερὰ »

Στέφανος Γρανίτσας

95. ΟΙ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΙ

1. Εἰς ἓνα ἀγρόν, ἐσπαρμένον μὲ σῖτον, ἔκανε ἡ κορυδαλλῖνα τὴν φωλεάν της. Ἐκεῖ ἐγέννησε τὰ αὐγά της καὶ ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας ἐβγῆκαν ἀπὸ τ' αὐγά τὰ μικρὰ κορυδαλλάκια, χαριτωμένα καὶ ζωηρά, μὲ τὴν σκουρίτσα εἰς τὸ κεφάλι.

Ἦσαν πολὺ εὐτυχησμένα τὰ κορυδαλλάκια ἀνάμεσα εἰς τοὺς ὑψηλοὺς καὶ δροσεροὺς στάχους. Αὐτοὶ τὰ ἐπροφύλαττον ἀπὸ τὴν ζέστην καὶ τὰ ἔκρυπτον ἀπὸ τὰ κακὰ παιδιὰ, τὰ ὁποῖα περιεφέροντο εἰς τοὺς ἀγρούς, διὰ νὰ εὔρουν φωλεάς.

Ὅταν ὅμως ἤρχισε νὰ μεστῶνῃ ὁ σῖτος, ἡ μητέρα των ἤρχισε νὰ ἀνησυχῇ. Ἐφοβεῖτο τοὺς θεριστάς, οἱ ὅποιοι θὰ ἤρχοντο μὲ τὰ δρέπανά των νὰ καταστρέψουν τὴν φωλεάν της καὶ νὰ σκοτώσουν ἴσως τὰ μικρὰ της.

Κάθε ἡμέραν λοιπόν, ὅταν ἀπεμακρύνετο διὰ τροφήν, ἄφηνεν εἰς τὰ κορυδαλλάκια της τὴν παραγγελίαν νὰ προσέχουν εἰς ὅ,τι ἀκούσουν καὶ εἰς ὅ,τι ἴδουν, διὰ νὰ τῆς τὸ εἶπουν.

2. Μίαν ἡμέραν, ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν φωλεάν της, ἡ κορυδαλλῖνα εὔρε τὰ παιδιὰ της τρομαγμένα.

— Μητέρα, ἀκουσε, μητέρα, τῆς εἶπαν. Πρέπει νὰ μᾶς πάρῃς τὸ βράδυ ἀπὸ ἐδῶ. Σήμερα ἤκουσαμεν τὸν μπάρμπα-Θόδωρον, τὸν ιδιοκτήτην τοῦ χωραφιοῦ, νὰ λέγῃ : «Τὸ σιτάρι ἐμέστωσε. Αὖριον πρέπει χωρὶς ἄλλο νὰ τὸ θερίσωμεν». Καὶ ἔστειλε τὸν υἱόν του νὰ καλέσῃ τοὺς γείτονας, νὰ βοηθήσουν εἰς τὸ θέρισμα.

Ἡ κορυδαλλῖνα ἐγέλασε καὶ εἶπε :

— Μὴ φοβῆσθε, παιδιὰ μου. Ἄν περιμένῃ ὁ μπάρμπα-Θόδωρος νὰ τοῦ κάμουν τὴν δουλειά του οἱ γείτονες, ἡμεῖς θὰ ἔχωμεν ὅλον τὸν καιρὸν νὰ φύγωμεν μὲ τὴν ἡσυχίαν μας.

3. Τὸ ἄλλο βράδυ τὰ κορυδαλλάκια ἔτρεμαν πάλιν ἀπὸ τὸν φόβον των καὶ ὅταν ἦλθεν ἡ μητέρα των, τῆς ἐφώναξαν ἀπὸ μακράν :

— Μητέρα, ἀμέσως πρέπει νὰ μᾶς πάρῃς ἀπὸ ἐδῶ. Ὁ μπάρμπα-Θόδωρος ἦλθε πάλιν σήμερα καὶ εἶπε : « Παράγινε τὸ σιτάρι ! Δὲν ἔμποροῦμε πλέον νὰ περιμένωμεν τοὺς γείτονας. Πρέπει νὰ μὴνύσωμεν εἰς τοὺς συγγενεῖς μας νὰ ἔλθουν ». Καὶ ἐκάλεσε τὸν υἱὸν του καὶ τὸν διέταξε νὰ ὑπάγῃ εἰς τοὺς θεῖους του καὶ εἰς τοὺς ἐξαδέλφους του, νὰ τοὺς καλέσῃ διὰ θερίσμον. Νὰ μᾶς πάρῃς, μητέρα, νὰ μᾶς πάρῃς !

— Ἐννοια σας καὶ μὴν ἀνησυχῆτε, ἐπανελάβην ἡ κορυδαλλῖνα. Οἱ θεοὶ καὶ οἱ ἐξαδελφοὶ ἔχουν καὶ αὐτοὶ νὰ θερίσουν τοὺς ἰδικούς των ἀγρούς. Ἐχομεν καιρὸν ἀκόμη.

4. Τὴν τρίτην ἡμέραν, ὅταν ἐπέστρεψε πάλιν ἡ μητέρα των, τῆς εἶπον τὰ κορυδαλλάκια :

— Ξεύρεις, μητέρα, ὅταν ἦλθε σήμερα ὁ μπάρμπα-Θόδωρος καὶ εἶδε τὸ σιτάρι παραπεστωμένο, ἐθύμωσε πολὺ καὶ ἐφώναξεν : « Αὐτὸ δὲν γίνεται· θὰ πάθωμεν μεγάλας ζημίας ! Δὲν ἔμποροῦμεν πλέον νὰ περιμένωμεν κανένα· πρέπει νὰ βαλθοῦμε μόνοι μας εἰς τὸ θέρισμα ». Ἐπειτα ἐκάλεσε τὸν υἱὸν του καὶ τοῦ εἶπε : « Ἀκουσε, Χρῆστο ! Κάμε τί θὰ κάμῃς νὰ ἐτοιμάσῃς τὸ βράδυ τὰ δρέπανα. Αὐριον πρωὶ-πρωὶ πρέπει νὰ ἀρχίσωμεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι τὸ θέρισμα ».

— Πᾶμε νὰ φύγωμε, γρήγορα ! εἶπε τρομαγμένη ἡ κορυδαλλῖνα· διότι, ἅμα ἓνας ἄνθρωπος ἀποφασίσῃ νὰ κάμῃ μόνος του τὴ δουλειά του, χωρὶς νὰ περιμένη τοὺς ἄλλους, τότε ἡ δουλειά του γίνεται.

Ἐπῆρε λοιπὸν ἡ κορυδαλλῖνα τὰ μικρὰ κορυδαλλάκια τῆς καὶ ἔγινε ἄφαντη.

Γ. Α. Μέγας

96. Ο ΚΟΥΥΔΑΛΛΟΣ

Μὲ τὰ φτερὰ
τὰ σταχτερά,
μὲ τὸ μικρὸ διάδημα
πετάει στὸν αἰθέρα.
Μὲ λιγυρὸ
καὶ δροσερὸ
καὶ ζωηρὸ κελεύδημα
μᾶς φέρνει τὴν ἡμέρα.

Βαθμὸ, βαθμὸ
μ' ἓνα ρυθμὸ
ἀνέβη καὶ δὲ φαίνεται
μὲ φῶς περιχυμένο.
Στὸν οὐρανὸ
τὸ γαλανὸ
ἀόρατα κυμαίνεται
τὸ τρισευτυχισμένο !

Ἀλλὰ γιατίι
τὰ παραιτεῖ
τὰ φωτερά οὐράνια
καὶ κάτω πάλι βλέπει ;
Ἔχει φωλιά
κι ἔχει πουλιά
δῶ κάτω στὰ πλατάνια
καὶ ταίρι, ποῦ τὰ σκέπει.

"Όσο καλὰ
 ποῦναι ψηλά,
 χάμω ἔχει τὰ παιδάκια του
 πῶς νὰ τὰ λησμονήσῃ !
 Μὲ συλλογὴ
 καὶ μὲ στοργή
 μαζεύει τὰ φτεράκια του
 καὶ πᾶ νὰ τὰ φιλήσῃ.

Πῶς ἀγαπῶ
 κάθε σκοπό,
 ποὺ ψάλλεις μὲ κατάνυξι,
 ξανθὸ κορυδαλλάκι !
 Εὐλογητὸς
 ὅς εἶν' Αὐτός,
 ποὺ στόλισε τὴν ἄνοιξι
 μὲ σὰν ἐσὲ ψαλτάκι !

Γεώργιος Βιζυηνός

97. Η ΑΛΩΠΗΞ

“Όταν περνᾷ ἡ ἀλώπηξ ὑποπτα μέρη, μαζεύει τὰ πόδια της καὶ τὰ κάμνει ἓν. Ὁ λόγος εἶναι ὁ ἐξῆς : “Αὐα βαδίζῃ καὶ μὲ τὰ τέσσερα, εἶναι ἐκτεθειμένη εἰς τέσσαρας κινδύνους. Τὴν πονηρίαν ὅμως αὐτὴν τὴν πληρώνει κάποτε πολὺ ἀκριβᾶ. Πίπτει καὶ μὲ τὰ τέσσερα εἰς τὴν παγίδα. Ἐντεῦθεν ἡ παροιμία : «Ἡ πονηρὴ ἀλεπού πιάνεται ἀπὸ τὰ τέσσερα»

Ὅσφραίνεται τὴν παγίδα, ὅσο κανένα ἄλλο ἀπὸ τὰ ἀγρίμια. Χῶμα νεοσκαμιμένον, πατημένον ἀπὸ ἄνθρωπον, σκεπασμένον μὲ κλάδους, εἶναι ὑποπτα σημεῖα. Οἱ χωρικοὶ γνωρίζουν τόσον καλὰ τὴν φιλυποψίαν της, ὥστε, ἐξαιρετικῶς δι’ αὐτὴν, μεταχειρίζονται παγίδα πάντοτε παλαιάν. Διότι, ἂν εἶναι καινουργή, καὶ ἀπὸ τὴν μυρωδιάν τοῦ σιδήρου ὑποπτεύεται.

Οἱ βοσκοὶ ἐκμεταλλεύονται τὴν μεγάλην πονηρίαν της μὲ τὸν ἀκόλουθον τρόπον : Στήνουν ἐν τεμάχιον ὑφάσματος παραπλευρῶς εἰς τὴν καλύβην τῶν ἀρνιῶν καὶ τοῦτο εἶναι ἀρκετὸν νὰ τὴν κάμῃ νὰ ὑποπτευθῇ, πῶς κάτι τῆς μαγειρεύουν.

Μὲ ὅμοιον τρόπον σχεδὸν οἱ γεωργοὶ φοβίζουν τὴν κίσσαν. Δένουν μίαν κλωστήν γύρω εἰς τὰ χωράφια. Τὸ παμπό-

νηρον πτηνὸν ὑποπτεύεται τὴν παγίδα καὶ δὲν πλησιάζει πλέον.

“Ὅταν ἡ ἀλώπηξ θέλῃ νὰ κλέψῃ κανὲν ἀρνάκι, παρako-
λουθεῖ τὸν ποιμένα, τὸν πηγαίνει ἕως τὴν στάνην καὶ τὸν
παρakoμονεύει ἕως ὅτου κοιμηθῇ.

“Ἄν συναντήσῃ κοπάδι ἀρνιῶν εἰς τὸν δρόμον της, χω-
ρίζει ἐν καὶ προσποιεῖται, ὅτι δὲν ἡμπορεῖ νὰ τὸ συλλάβῃ. Τὸ
κυνηγᾷ ἀπὸ ἐδῶ, τὸ κυνηγᾷ ἀπὸ ἐκεῖ, ἕως ὅτου νὰ τὸ διώξῃ
πρὸς τὸ δάσος. Ἐκεῖ πλέον τὸ συγυρίζει μετὰ τὴν ἡσυχίαν της.

Ποτὲ δὲν κάμνει ἀδικαιολόγητον ζημίαν. Κάθε ὄρνιθα
τὴν ὅποιαν πνίγει, τὴν μεταφέρει εἰς τὴν φωλεάν της καὶ
ἐπειτα γυρίζει νὰ πνίξῃ ἄλλην. “Ἀμα τύχῃ καὶ τὴν ὑποπτε-
θοῦν, ἂν μὲν ἔχῃ καιρόν, φεύγει, εἰδεμὴ γυρίζει τὰ μάτια της
πρὸς τὸ βάθος τοῦ ὄρνιθῶνος, διότι γνωρίζει, ὅτι ἡ λάμψις
των ὀφθαλμῶν τὴν προδώσῃ.

“Ὅταν καταδιώκῃται ἀπὸ σκύλον, ἔχει διπλωμένην τὴν
οὐράν της. “Ἄν ὁ σκύλος τὴν φθάσῃ, ρίπτει τὴν οὐράν της
δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Ὁ σκύλος στρέφει, διότι νομίζει, ὅτι
ἐπῆρε διεύθυνσιν πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ἄλλ’ ἡ ἀλώπηξ ἔχει κάμει
ἤδη ἀντίθετον στροφήν. “Ἐως ὅτου νὰ γυρίσῃ ὁ σκύλος, αὐ-
τὴ ἔχει κερδῆσαι δέκα-δεκαπέντε βήματα. Καὶ ἔχει ὁ Θεὸς
δι’ ἀργότερα.

Λέγουσιν, ὅτι δὲν κατασκευάζει τὴν φωλεάν της μόνῃ καὶ
ὅτι, ἅμα ὁ ἀσβὸς σκάψῃ τὴν ἰδικήν του, τοῦ τὴν παίρνει μετὰ
τὸν ἐξῆς τρόπον :

Ἐπειδὴ γνωρίζει, ὅτι ἐκεῖνος εἶναι τὸ καθαρώτερον ἀ-
γρίμι, πηγαίνει καὶ λερώνει τὴν φωλεάν του. Ὁ ἀσβὸς τὴν
ἐγκαταλείπει καὶ ἐγκαθίσταται αὐτῇ, ἀφοῦ προηγουμένως
τὴν τελειοποιήσῃ, δηλαδὴ ἀφοῦ ἀνοίξῃ πολλὰς ὁπὰς, ὥστε
νὰ μὴ κινδυνεύῃ νὰ ἀποκλεισθῇ. Κάθε ἐξοδος ἀπολήγει εἰς
τουφωτὰ μέρος, ὥστε νὰ μὴ φαίνεται.

Κανείς δὲν τῆς ἡρνήθη ἐπιμέλειαν καὶ σοφίαν εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδιῶν τῆς. Πηγαίνει εἰς τὴν φωλεάν τῆς ποντικούς ζωντανούς, ὄρνιθας, λαγούς, ἀκρίδας. Καὶ ἐξασκεῖ τὰ παιδιὰ τῆς ἐπὶ μῆνας πῶς νὰ παραμονεύουν τὸ θήραμα, πῶς νὰ τὸ σκοτώνουν, πῶς νὰ τὸ μεταφέρουν. "Όταν τελειώσῃ ἡ κατ' οἶκον διδασκαλία, ἀρχίζουν αἱ ἐκδρομαὶ εἰς τοὺς ὀρνιθῶνας, εἰς τὰ μανδριά, εἰς τὰ περιβόλια. Ἐκεῖ δεικνύει εἰς τὰ ἀλεπόπουλα πῶς νὰ περνοῦν τὰ μονοπάτια, πῶς νὰ ἀποφεύγουν τὰ ὑποπτα μέρη, πῶς νὰ πιάνουν τοὺς λαγούς πῶς νὰ παραμονεύουν τοὺς ἀμπελουργούς, πῶς νὰ γελοῦν τοὺς βοσκούς.

Πῶς γίνονται αἱ ἐξετάσεις καὶ πῶς δίδεται τὸ ἀπολυτήριον, μᾶς τὸ λέγει ἓνας μῦθος :

Μία ἀλώπηξ ἐκάθητο μίαν φορὰν καὶ ἀνεπαύετο εἰς ἓν βουνόν.

— Τί κάνομε ἐδῶ μάννα; τὴν ἠρώτησαν τὰ παιδιὰ τῆς.

— Ζεσταινόμεθα, παιδιὰ μου, τοὺς εἶπε.

— Μὰ ποῦ εἶναι ἡ φωτιά;

— Εἰς τὸ ἀντικρινὸν βουνόν. Δὲν τὴν βλέπετε;

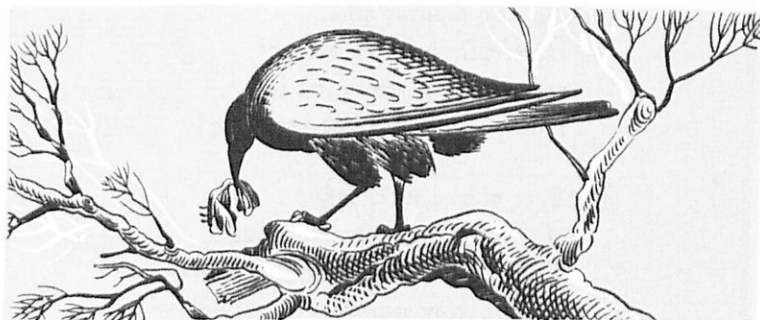
Τότε ἓν ἀπὸ τὰ παιδιὰ τῆς ἐπήδησε καὶ ἐφώναξε :

— Νερό, μάννα, νερό, νερό μ' ἔκαψε μιὰ σπίθα ἀπὸ τὴν φωτιά!!

— Ἄ, εὐγε, παιδί μου, ἐσὺ ἐξεσχόλισες. Πήγαινε τώρα στὴ δουλειά σου.

« Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμερα »

Στέφανος Γραντσας

98. ΚΟΡΑΞ ΚΑΙ ΑΛΩΠΗΞ

Κόραξ εἰς ἄκραν ὑψηλὴν
κλάδου ἐκάθητο ἐλαίας,
μέλαιναν εἶχε τὴν στολὴν
καὶ εἰς τὸ ράμφος εἶχε κρέας.

Εἰς τὰ χαμόκλαδα κοντὰ
ἀλώπηξ ἵσταται δολία,
τοὺς ρώθωνας αὐτῆς κεντᾷ
τοῦ κρέατος ἢ εὐωδία.

Τρέχει, προφθάνει... Περιττὸς
ὁ κόπος, μάτην ἢ σπουδὴ της!
Τί ὕψος! Κι εἶναι πτερωτὸς
ὁ εὐτυχὴς ἰδιοκτήτης.

Κατ' ἄλλον τρόπον μελετᾷ
εἰς τὰ νερά της νὰ τὸν φερῇ·
βλέπει ἐπάνω, χαιρετᾷ
καὶ ταῦτα εὐγενῶς προσφέρει :

— Καλῶς μᾶς ὤρισες ἐδῶ,
 ἀέρα, φίλτατε, νὰ πάρῃς·
 τρελαίνομαι, ὅταν σέ ἰδῶ.
 Πόση κομψότης, πόση χάρις!

Τίς ἔχει τόσην καλλονήν,
 τίς πτέρυγας ποικιλωτέρας!
 Τί κρῖμα! "Αν εἶχες καὶ φωνήν
 θὰ ἦσο τῶν πτηνῶν τὸ τέρας!

— Φωνήν δέν ἔχω; νὰ χαθῇς!
 (ἐντός του εἶπε). Θὰ σέ δεῖξω·
 περίμενε, νὰ τρελαθῇς,
 μόλις τὸ στόμα μου ἀνοίξω.

Καὶ πλατὺς φάρυγξ ἀνοιγεῖς
 δυὸ τραχέα «κρᾶ!» ἐβγάζει
 καὶ πάφ! τὸ κρέας κατὰ γῆς,
 καὶ χάπ! ἡ πονηρὰ τ' ἀρπάζει.

Ἀκόμη τρέχ' εἰς τὸ βουνόν,
 καὶ ἀφοῦ ἔχαψε τὸ κρέας,
 γελῶσα λέγ' εἰς τὸ πτηνόν
 τὰς λέξεις ταύτας τελευταίας :

— Μάθε, ὦ φίλτατον πουλί,
 μάθε, ὦ ἄνθος τῶν κοράκων,
 πῶς τῶν εὐπίστων ἡ φυλὴ
 τρέφει τὸ γένος τῶν κολάκων.

« Τὰ παιδικὰ »

Ἀλέξανδρος Παγκαβῆς

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

99. ΖΩΗΣ ΚΑΠΛΑΝΗΣ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ

Ἀπὸ μικρὸς ὁ Ζώης Καπλάνης ὑπῆρξεν ἥρωας τῆς ζωῆς.
Θὰ ἦτο τεσσάρων ἐτῶν—ἐκεῖ πέραν εἰς τὸ χωρίον τῆς
Ἑπείρου Γραμμένον—ὅταν ἀπέθανεν ἡ καλὴ του μήτηρ. Τὸ
θέαμα τῆς ἐξηπλωμένης ἀψύχου γυναίκος ὁ Ζώης δὲν τὸ
ἐλησμόνησε ποτέ.

Ὀλίγα ἔτη βραδύτερον ὁ πατήρ του ἐνυμφεύθη καὶ πάλιν. Δυστυχῶς ἡ μητριά δὲν συνεπάθησε καθόλου τὸ ξένον παιδί.

Δὲν παρῆλθε πολὺς καιρὸς καὶ νέα συμφορὰ ἐκτύπησε τὸν μικρὸν Ζώην : Ἀπέθανε καὶ ὁ πατήρ του ! Συνῆλθεν ὅμως ταχέως καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐργασθῇ, διὰ νὰ συντηρήσῃ τὸν ἑαυτὸν του καὶ τὴν μητριά, τὴν ὁποίαν δὲν ἤθελε νὰ ἐγκαταλείψῃ.

— Εἶσαι ἀξίεπαινος, μικρὲ μου Ζώη, τοῦ εἶπε μίαν ἡμέραν ὁ ἱερεὺς, ποὺ βοηθεῖς τὴν μητριά σου, καὶ ὁ Θεὸς θὰ σὲ ἀνταμείψῃ.

Ὁ Ζώης μὲ ἓνα τεμάχιον ξηροῦ ἄρτου ἔτρεχεν εἰς κάθε ἐργασίαν. Τέλος ἔγινε καὶ ξυλοκόπος. Τὰ ξύλα, ὅσα ἔκοπτε, τὰ μετέφερεν ὁ ἴδιος εἰς τὰ Ἰωάννινα, ὅπου τὰ ἐπώλει. Καὶ μὲ τὰ χρήματα ἡγόραζε τὰ ἀναγκαῖα καὶ ἐπέστρεφεν εἰς τὸ χωρίον. Εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν ὅμως τὸν ἀνέμενον, ἀντὶ εὐχαριστιῶν, αἱ ὕβρεις καὶ κάποτε καὶ τὸ ξύλον τῆς σκληρᾶς μητριάς.

Ὡ ! Ἦτο πολὺ δυστυχὴς ἡ ζωὴ τοῦ μικροῦ Ζώη. Καὶ δι' αὐτὸ εἰς ὅλην τὴν περιοχὴν τὸν ὠνόμαζον «Πικροζώην».

Ἐπτά ὁλόκληρα ἔτη ὑπέμεινε ὁ Ζώης τὴν σκληρὰν ἐργασίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἄδικον κακομεταχειρίσιν τῆς μητριάς του. Ἡ ψυχὴ του εἶχεν ἐκχειλίσει ἀπὸ πικρίαν.

Ἐνα ἀπόγευμα ἐπέστρεψε κατάκοπος εἰς τὴν οἰκίαν καί, ἀντὶ νὰ εὕρῃ ὀλίγην τροφὴν καὶ ἓνα, ἔστω, γλυκὺν λόγον, ἤκουσε πάλιν ὕβρεις καὶ ἐδέχθη ἰσχυρὸν ράπισμα. Ἡ ἀδικία τὸν ἐπνίξεν, ἀλλὰ δὲν εἶπε τίποτε. Ἐστράφη, ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ ἐξῆλθεν. Ἐπειτα ἠκολούθησεν ἀποφασιστικῶς τὸν κάτω δρόμον τοῦ χωρίου—ξυπόλητος καὶ κακοενδεδυμένος—χωρὶς νὰ σκέπτεται τίποτε, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ παύσῃ τὰ δάκρυα.

Αἴφνης εἰς τὸ βάθος κάτω τῆς πεδιάδος διακρίνει τὴν λίμνην τῶν Ἰωαννίνων μᾶλλον σκοτεινὴν. Πέραν αὐτῆς, εἰς τὴν πόλιν φαίνονται τὰ πρῶτα φῶτα.

— Θὰ πάω στὰ Γιάννενα, ψιθυρίζει.

Καὶ σφογγίζει διὰ τῆς χειρὸς του τὰ δάκρυα. Καὶ ἀμέσως ἀκολουθεῖ τὸ κατωφερὲς μονοπάτι.

Μίαν ὥραν βραδύτερον περιπλανᾶται εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Ἑπειρωτικῆς πρωτευούσης.

Ἡ νύξ ἐπροχώρησεν. Ἐπρεπε νὰ εὕρῃ ἓνα κατάλυμα. Τὰ ὀλίγα χρήματά του ὅμως τὰ εἶχε δώσει εἰς τὴν μητρυιάν. Παρεκάλεσεν εἰς ἓνα πανδοχεῖον νὰ τοῦ ἐπιτρέψουν νὰ κοιμηθῇ κάπου, ἀλλὰ τὸν ἐκδιώκουν. Ποῦ νὰ σταθῇ, κατάκοπος, ὅπως ἦτο ; Ἡ πόλις ἔχει ἡσυχάσει. Περιφέρεται ὀλίγον ἀκόμη ὡς σκιά καὶ τέλος ἐξαπλώνεται εἰς τὸ πλατὺ βάθρον τῆς εἰσόδου μιᾶς ἀρχοντικῆς οἰκίας.

Καὶ μήπως ἔμπορεῖ νὰ κοιμηθῇ ; Τὸν βασανίζουν τὸ νυκτερινὸν ψῦχος, ἡ μοναξιά, αἱ σκέψεις, αἱ ἀναμνήσεις. Τὰ δάκρυα πλημμυρίζουν πάλιν τοὺς ὀφθαλμούς του. Ἀνασηκώνεται τότε καὶ ἀρχίζει μίαν θερμὴν προσευχὴν πρὸς τὸν Θεόν. Τὰ χεῖλη σαλεύουν :

— Καὶ Σὺ, Χριστέ μου, ὅταν ἦσουν μικρὸ παιδάκι, ἐγνώρισες κατατρεγμούς. Ἡ καλὴ Σου Μητέρα μὲ τὸν Ἰωσήφ, διὰ νὰ Σε σώσουν, Σε ἐπῆγαν πολὺ μακριά, ἐκεῖ κάτω εἰς τὴν Αἴγυπτον. Γι' αὐτό, Ἰησοῦ, ἀγαπᾶς ἰδιαιτέρως τὰ ὀρφανὰ καὶ ἔρημα παιδιὰ. Προστάτευσέ με λοιπὸν καὶ μέ. Δός μου θάρρος καὶ ἐλπίδα.

Ἡ προσευχὴ αὐτὴ δίδει δύναμιν εἰς τὸ ὀρφανόν. Τέλος ὁ ὕπνος τοῦ σφραγίζει τοὺς ὀφθαλμούς.

ΘΕΟΣΤΑΛΤΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ

Ἀνέτειλε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Εἶναι Κυριακή, Κυρια-

κὴ τῆς Ὁρθοδοξίας. Οἱ κώδωνες τῶν ναῶν ἀντηχοῦν εἰς ὅλην τὴν πόλιν. Ἡ μία θύρα μετὰ τὴν ἄλλην ἀνοίγονται καὶ μικροί, μεγάλοι, πλούσιοι ἢ πτωχοὶ πηγαίνουν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ.

Μόνον ὁ μικρὸς Ζώης κοιμᾶται ἀκόμῃ.

Αἶφνης ἡ μεγάλη θύρα τοῦ ἀρχοντικοῦ ἀνοίγεται καὶ αὐτὴ καὶ ὁ οἰκοδεσπότης—ὁ κύριος Χατζηνίκου— στέκεται ἔκπληκτος. Τὸ θέαμα τοῦ κοιμωμένου παιδιοῦ τὸν συγκινεῖ.

— Τὸ δυστυχησμένον ! ψιθυρίζει. Ποιὸς ξέρει τὴν συμφορὰν τοῦ καὶ τὸν πόνον τοῦ !

Ἐκεῖνην τὴν στιγμὴν ἐξυπνᾷ ὁ Ζώης ἀποτόμως. Σηκώνεται. Τρίβει τοὺς ὀφθαλμούς του. Τακτοποιεῖ ὀλίγον τὰ μαλλιά του. Καὶ παρατρεῖ, ἔκπληκτος καὶ αὐτός, τὸν οἰκοδεσπότην.

— Πῶς εὐρέθης ἐδῶ, παιδί μου ; τὸν ἠρώτησε τότε ὁ πονετικὸς Ἑπειρώτης.

Καὶ χωρὶς νὰ περιμεῖν ἀπάντησιν, φωνάζει τοὺς ὑπηρέτας τοῦ καὶ τοὺς συνιστᾷ νὰ περιποιηθοῦν τὸ ξένον παιδί. Καὶ ἀμέσως αὐτὸς φεύγει διὰ τὴν ἐκκλησίαν. Ἐκεῖ προσεύχεται καὶ διὰ τοὺς ἰδικούς του καὶ διὰ τὸ ἄγνωστον παιδί, τὸ ὁποῖον ἀποφασίζει νὰ προστατεύσῃ.

Οἱ ὑπηρέται εἰσάχουν τὸν Ζώην εἰς τὸ ἀρχοντικόν. Τὸ παιδί μένει κατάπληκτον ἀπὸ ὅσα βλέπει. Πόσος πλοῦτος ! Ἀλλὰ καὶ πόσον καλοὶ ἄνθρωποι ! Ὅλοι γελαστοί. Καὶ τοῦ ὁμιλοῦν μὲ ἀγάπην, σὰν νὰ γνωρίζωνται ἀπὸ πολλὰ ἔτη. Τοῦ δίδουν ἀμέσως καινουργῇ ἐνδύματα. Τοῦ προσφέρουν θερμὸν ποτὸν καὶ ἄφθονον ψωμί. Ὁ Ζώης πρῶτην φορὰν ἀντικρύζει τόσῃν καλωσύνην.

Ἐκεῖνος ὁ μάγειρος, τί χρυσὸς ἄνθρωπος ! Τὸν περιποιεῖται σὰν νὰ εἶναι υἱός του.

— Φάγε, Ζώη, τοῦ λέγει, γιατί ἔχεις ἀδυνατίσει πολύ.

‘Ο Ζώης ἐνθυμεῖται πῶς διῆλθε τὴν νύκτα. Κατόπιν τοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν ἡ προσευχὴ καὶ λέγει μέσα του με βαθεῖαν συγχίνησιν :

— Θεέ μου, Σὲ εὐχαριστῶ ! Σὲ εὐχαριστῶ !

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ κύριος Χατζηνίκου ἐπιστρέφει ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν. Κάποιος τότε φωνάζει :

— Ζώη, ἔλα ἐδῶ, σὲ θέλει τὸ ἀφεντικό.

‘Ο Ζώης εἶναι ταραγμένος, σχεδὸν τρέμει. Παρουσιάζεται εἰς τὸν καλὸν οἰκοδεσπότην, ἀλλὰ εὐρίσκει ἀρκετὸν θάρρος καὶ ἀπαντᾷ εἰς ὅσα ἐκεῖνος τὸν ἐρωτᾷ.

‘Ο κύριος Χατζηνίκου ἀκοοεῖ με προσοχὴν τὴν ἱστορίαν τοῦ μικροῦ βιοπαλαιστοῦ, ἐννοεῖ τὴν εἰλικρίνειαν καὶ ἀγνόητα τοῦ παιδιοῦ. Συγκινεῖται καὶ τοῦ λέγει :

— Ἀφοῦ ὁ Θεὸς σὲ ἔστειλε στὸ σπίτι μου, θὰ μείνης ἐδῶ, παιδί μου. Θὰ βοηθῇς τὸν μάγειρο. Θὰ ἔρχεσαι κάποτε εἰς τὸ κατὰστημά μου γιὰ κανένα θέλημα. Δέχεσαι ;

‘Ο Ζώης δὲν δύναται νὰ ὁμιλήσῃ. Κύπτει μόνον καὶ ἀσπάζεται με δάκρυα τὴν χεῖρα τοῦ εὐεργέτου του.

‘Ο προστάτης τοῦ Ζώη διετῆρει τότε εἰς Ἰωάννινα κεντρικὸν κατὰστημα γουναρικῶν. Εἶχε καὶ ὑποκατὰστημα εἰς τὸ Βουκουρεστίον.

ΝΕΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΖΩΗΣ

‘Ο μικρὸς Ἡπειρώτης, ἀφοῦ ἐξησφάλισε τὴν στοργικὴν προστασίαν τοῦ καλοῦ ἀνθρώπου, ἀρχίζει μίαν νέαν περίοδον τῆς ζωῆς του.

Βοηθεῖ τὸν μάγειρον, ψωνίζει εἰς τὴν ἀγοράν, ἐκτελεῖ προθυμῶς διάφορα θελήματα, ἀκόμη καὶ τῶν μεγαλυτέρων του ὑπηρετῶν. Σέβεται ὅλους τοὺς μεγαλυτέρους, ἃς εἶναι ὑπηρετᾷ. Καὶ φέρεται με διακριτικότητα, διὰ νὰ μὴ θίξῃ κανένα. Ἐνώπιον τῶν ἄλλων δὲν ὁμιλεῖ.

— Λέγε καὶ σὺ τίποτε, τὸν ἐνθαρρύνει ὁ μάγειρος.

‘Ο Ζώης ὅμως μειδιᾷ.

— Λέγε μας, εἶπε μίαν ἡμέραν εἰς ἐκ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ κυρίου Χατζηνίκου, τὰ ἔμαθες ὅλα τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου ;

— Τὰ ἔμαθην, ἀπήντησεν ὁ μάγειρος. Καὶ μάλιστα διαβάζει ἀρκετὰ καλά.

‘Ο μικρὸς, ὅταν τοῦ ἔμενε καιρὸς, ἐμελέτα.

‘Εποχὴ σκληρᾶς δουλείας τότε. ‘Ελλάς ὡς κράτος δὲν ὑπῆρχεν.

‘Ο Ζώης οἰκονόμησεν ἐν βιβλίον, τὸ ὁποῖον εἶχε τὰς εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου εἰς τὸ ἐξώφυλλον καὶ τὰς λέξεις : «Σταυρέ, βοήθει !».

Πόσῃ χαρὰν ἡσθάνθη τὸ παιδί, ὅταν διὰ πρώτην φοράν κατώρθωσε καὶ ἔγραψε τὰς δύο ἐκεῖνας λέξεις !

Μίαν νύκτα ὁ οἰκοδεσπότης ἠγέρθη τυχαίως καὶ ἐξῆλθε τοῦ δωματίου του. Τότε διέκρινεν, ὅτι εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ μικροῦ ὑπῆρχεν ἀκόμη φῶς. ‘Ο Ζώης ἐμελέτα καὶ ἔγραφεν. ‘Αντελήφθη δέ, ὅτι κάποιος εἶχε πλησιάσει τὴν θύραν τοῦ δωματίου, καὶ δι’ αὐτὸ ἔσβησε τὸν λύχνον καὶ ἐχώθη εἰς τὰ σκεπάσματά του.

— Μήπως μὲ παρεφύλαζαν ; ἐσκέφθη. Καὶ ἂν ᾔτο τὸ ἀφεντικὸ καὶ μ’ ἐκατάλαβε, ἀσφαλῶς θὰ μοῦ ἀπαγορεύση τὴν μελέτην.

Τὴν ἐπομένην ὁ οἰκοδεσπότης ἐκάλεσεν εἰς τὸ γραφεῖόν του τὸν Ζώην.

— Παιδί μου, τοῦ λέγει, εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένος ἀπὸ σέ. Ἐχῶ πληροφορηθῇ τὰς προόδους σου καὶ εἰς τὰ γράμματα καὶ σέ συγχαίρω. Νομίζω λοιπὸν, ὅτι πρέπει τῶρα νὰ φύγῃς ἀπὸ τὸ μαγειρεῖον καὶ ἀπὸ τὰς ἐργασίας τοῦ σπιτιοῦ καὶ νὰ ἔλθῃς νὰ ἐργάζεσαι εἰς τὸ κατάστημα. Ἐκεῖ θὰ σοῦ μένῃ καιρὸς καὶ διὰ μελέτην.

Διὰ δευτέραν φοράν ὁ Ζώης ἀσπάζεται τὴν χεῖρα τοῦ εὐεργέτου του καὶ τὴν βρέχει μὲ τὰ δάκρυά του, χωρὶς νὰ δύναται νὰ εἴπῃ λέξιν.

Εἰς τὴν νέαν του ἐργασίαν ὁ Ζώης ἐπιδεικνύει ἐξαιρετικὴν προσοχὴν, προθυμίαν καὶ ἐπιμέλειαν. Ἐντὸς ὀλίγου μαθάνει τὸν μηχανισμόν τῆς ἐργασίας καὶ βλέπει ἐπίσης πῶς πλύνουν τὰ γουναρικά, πῶς τὰ ράπτουν καὶ πῶς τὰ συσκευάζουν εἰς δέματα.

Ὁ κύριος Χατζηνίκου χαίρει διὰ τὰς προσόδους τοῦ προστατευομένου του καὶ θεωρεῖ καύχημά του νὰ ἔχῃ εἰς τὸ κατάστημά του παρόμοιον ὑπάλληλον.

Βραδύτερον αὐξάνει τὸν μισθὸν τοῦ Ζώη καὶ καθιστᾷ τοῦτον σπουδαῖον παράγοντα εἰς τὴν ἐπιχειρήσιν του.

Ὁ νέος δὲν ὑπερηφανεύεται καθόλου. Συμπεριφέρεται πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ προστάτου του ὅπως καὶ πρὶν. Ἐξ ἄλλου συνεχίζει τὴν μελέτην. Καὶ δὲν λησμονεῖ νὰ εὐχαριστῇ τὸν Θεὸν εἰς τὰς προσευχάς του διὰ τὴν τόσῃν προστασίαν.

ΔΕΝ ΛΗΣΜΟΝΕΙ ΤΟΝ ΤΟΠΟΝ ΤΟΥ

Ὅλιγα ἔτη κατόπιν ὁ κύριος Χατζηνίκου ἀναχωρεῖ ἐξ Ἰωαννίνων καὶ ἐγκαθίσταται εἰς τὸ Βουκουρέστιον. Τὸν συντροφεύει καὶ ὁ Ζώης Καπλάνης, ἔμπειρος πλέον εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν γουναρικῶν. Καὶ οἱ δύο ἀναπτύσσουν τὰς ἐργασίας. Ὁ πρῶτος διευθύνει τὸ κατάστημα καὶ ὁ Ζώης ταξιδεύει διὰ γουναρικά εἰς ἀρκετὰς χώρας τῆς Εὐρώπης. Πόσῃ χαρὰν αἰσθάνεται, ὅταν ἐπιστρέφῃ πλησίον τοῦ κυρίου Χατζηνίκου! Καὶ πάντοτε τοῦ ὑπενθυμίζει :

— Ἐλησμόνησες, κύριε, τὸν δύστυχον Ζώην, τὸν ὁποῖον ἀντίκρυες μὲ πόνον μίαν Κυριακὴν ἐμπρὸς εἰς τὴν θύρα τοῦ σπιτιοῦ σου! Θυμᾶσαι, ὅτι ἔτρεμεν ἀπὸ τὴν πεῖναν καὶ τὸ κρύον! Ἦτο πεντάρφανος καὶ παντέρημος εἰς τὸν κόσμον.

Τὸ σπίτι σου ἔγινε πατρικόν μου. Καὶ εὐρῆκα ὅ,τι μοῦ ἔλειπε· περιποίησιν καὶ πρὸ παντὸς ἀγάπην. Ἐστάθης δι' ἐμὲ προστάτης καὶ διδάσκαλος. Ὅ,τι εἶμαι τώρα καὶ ὅ,τι ἔχω τὸ χρεωστῶ εἰς σέ.

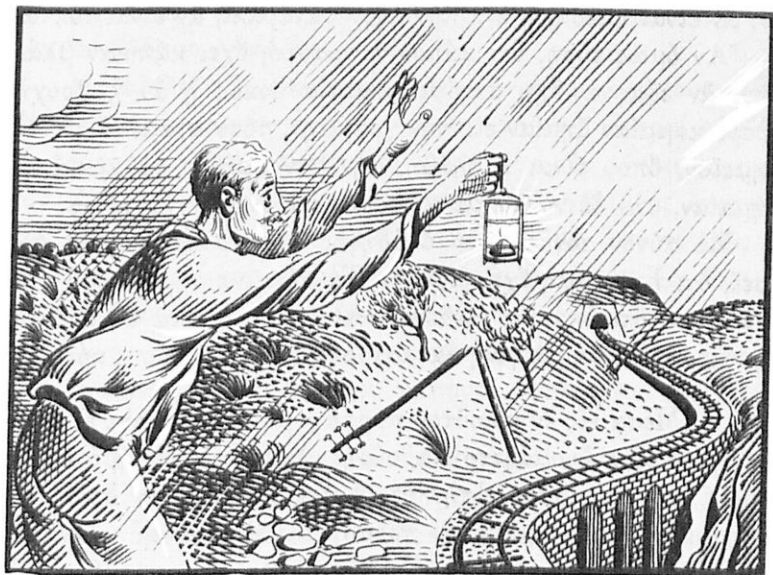
Μετ' ὀλίγα ἔτη ὁ κύριος Χατζηνίκου ἀπέθανε καὶ ὁ λόκληρος ἡ ἐπιχείρησις ἔμεινεν εἰς χεῖρας τοῦ Καπλάνη. Πλοῦτος πολὺς, ὁ ὁποῖος συνεχῶς ηὔξανε. Ὁ Ζώης δὲν λησμονεῖ τὸν τόπον του καὶ τοὺς δυστυχεῖς.

— Θὰ δώσω χρήματα εἰς τὰ ὀρφανὰ καὶ εἰς τοὺς πεινασμένους, λέγει μόνος του. Θὰ κτίσω σχολεῖα εἰς τὸν τόπον μου, διὰ νὰ μάθουν γράμματα ὅσα παιδιά θέλουν νὰ σπουδᾶσουν. Τὰ χρήματα δὲν εἶναι ἰδικά μου. Μοῦ τὰ ἔδωσεν ὁ Θεός. Καὶ δὲν ἔχω δικαίωμα νὰ τὰ διαθέσω δι' ἄλλους σκοπούς.

Ἀρχίζει λοιπὸν τὰς δωρεάς. Στέλλει πολλὰς χιλιάδας χρυσῶν ρουβλίων καὶ κτίζει ἓνα μέγαλον πρότυπον σχολεῖον εἰς Ἰωάννινα. Συντηρεῖ μὲ ἰδικά του χρήματα τὰς περιφημοὺς τότε σχολάς, τὴν Ἀθωνιάδα τοῦ Ἀγίου Ὁρους καὶ τὴν Πατριάδα τῆς Πάτμου. Στέλλει πολλὰ χρήματα εἰς τὸ νοσοκομεῖον, διὰ νὰ νοσηλεύωνται οἱ ἄποροι. Στέλλει ἐπίσης χρήματα, διὰ νὰ ἐλευθερωθοῦν συμπατριῶταί του ἀπὸ τὰς τουρκικὰς φυλακὰς. Ἀγαπᾷ ἰδιαιτέρως τὰ ὀρφανὰ καὶ στέλλει δι' αὐτὰ δέκα χιλιάδας ρουβλίων εἰς Ἰωάννινα καὶ δέκα χιλιάδας διὰ τὰ ὀρφανὰ τοῦ Γραμμένου.

Ἐν ὅσῳ ἔζη ὁ Ζώης Καπλάνης δὲν ἔπαυσε νὰ εὐεργετῇ τὸν τόπον του. Καὶ ὅταν ἀπεδήμησεν εἰς Κύριον, ἀφῆκεν ὅλην του τὴν περιουσίαν—ἑκατὸν ὀγδοήκοντα τρεῖς χιλιάδας ρουβλίων—εἰς φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα.

Ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Ζωὴ τοῦ Παιδιοῦ» (Διασκευή) Θ. Μακροπούλου

100. Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΦΑΝΟΣ

1. "Όσοι έταξίδευσαν με τον σιδηρόδρομον θά παρετήρησαν ίσως, ότι και από τὰ δύο μέρη τῶν γραμμῶν εἶναι κτισμένα κατὰ διαστήματα μικρά παραπήγματα. Τὰ παραπήγματα αὐτά λέγονται φυλάκια.

Οἱ φύλακες, οἱ ὁποῖοι ζοῦν μέσα εἰς τὰ φυλάκια, ἔχουν ὡς μόνην των ἐργασίαν νά προσέχουν ἂν εἶναι ἐν τάξει αἱ γραμμαί. "Ετσι κάθε ἡμέραν ὁ φύλαξ ἐξετάζει τὸ τμήμα τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ἀνάμεσα εἰς τὸ ἰδικόν του παράπηγμα καὶ εἰς τὸ παράπηγμα τοῦ ἄλλου φύλακος, ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τὸ ἰδικόν του.

"Αν εὔρῃ τὴν γραμμὴν ἐν τάξει, τότε τὴν ὥραν, πού πρόκειται νά περάσῃ τὸ τραῖνο, στέκει ἐμπρὸς εἰς τὸ παράπηγμά του, κρατῶν εἰς τὴν χεῖρά του μίαν πρασίνην σημαί-

αν, ἂν εἶναι ἡμέρα, ἢ ἓνα πράσινον φαναράκι, ἂν εἶναι νύκτα. ~~Αν~~ ὅμως εὖρη, ὅτι κάπου ἡ γραμμὴ ἔχει κάποιαν βλάβην, ἂν ἔξαφνα ἔχῃ σαπίσει καμμία δοκὸς ἢ ἂν ἡ βροχὴ ἔφερε καμμίαν ζημίαν εἰς τὴν γραμμὴν, τότε σταματᾷ εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου εἶναι ἡ βλάβη, τὴν μὲν ἡμέραν μὲ κοκκίνην σημαίαν, τὴν δὲ νύκτα μὲ κόκκινον φανὸν εἰς τὴν χεῖρα.

Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ ὁδηγὸς τῆς ἀμαξοστοιχίας ἐνοεῖ, ὅτι ἡ γραμμὴ ἔχει βλάβην. Τὰ κόκκινα σημεία τοῦ φανερώνουν, ὅτι ὑπάρχει κίνδυνος καὶ ἔτσι σταματᾷ τὸ τραῖνον ἐγκαίρως, διὰ νὰ μὴ γίνῃ καταστροφή καὶ χαθῇ τόσος κόσμος.

2. Μέσα εἰς ἓν τοιοῦτον παράπηγμα ἔζη κάποτε εἰς φύλαξ, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Καβούρης. Χρόνια τώρα ζῇ ὁ καλὸς φύλαξ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτὴν θέσιν καὶ ἐκτελεῖ τὴν δύσκολον ὑπηρεσίαν του μὲ μεγάλην προσοχὴν καὶ εὐσυνειδησίαν.

Ἐκεῖνο τὸ ἀπόγευμα ὁ οὐρανὸς ἦτο σκεπασμένος μὲ μαῦρα σύννεφα καὶ ὅλα τὰ σημεία ἐπρομήνυον καταιγίδα.

Μόλις ἤρχισε νὰ νυκτώνῃ, ἐσηκώθη ἄνεμος τρομερὸς καὶ ἐξέσπασε φοβερά θύελλα. Ἐντὸς ὀλίγου τὸ σκότος ἐγένεν ἀδιαπέραστον καὶ ὁ ἄγριος ἄνεμος, ὁ ὁποῖος εἰς τὸ πέρασμά του ἐξερρίζωνε δένδρα, ἔρριψε τοὺς τηλεγραφικοὺς στύλους καὶ ἐκομμάτιασε τὸ σύρμα.

Ἐκεῖνην τὴν στιγμήν ὁ Καβούρης εἶχε τελειώσει τὴν ἐξέτασιν τῆς γραμμῆς καὶ ἐπέστρεφε μὲ τὸν φανὸν εἰς τὴν χεῖρα. Δὲν ἀπείχε πολὺ ἀπὸ τοῦ παράπηγμά του, ὅταν μία φοβερά ἀστραπὴ τὸν ἐτύφλωσε. Τὴν ἰδίαν στιγμήν ἡσθάνθη τοιοῦτον κλονισμόν, ὥστε ἔπεσε κατὰ γῆς.

3. Ὁ κεραυνὸς εἶχε πέσει ἐπάνω εἰς τὰς γραμμάς καὶ τὰς διεσκόρπισε γῦρο. Τὸ παράπηγμα τοῦ Καβούρη ἐπῆρε καὶ αὐτὸ φωτιά καὶ ἐκαίετο ὡς μία λαμπάς.

— Θεέ μου, Θεέ μου ! Τί θὰ γίνῃ τὸ τραῖνον ! Ὁὰ χαθῇ

τόσος κόσμος ! εἶπεν ὁ καλὸς φύλαξ, μόλις συνῆλθε καὶ ἔρριψεν ἐν βλέμμα γυρὸ τοῦ.

Κατέβαλε τὰς τελευταίας του δυνάμεις καὶ ἐσηκώθη ὄρθιος. Ἀπὸ μακρὰν ἠκούσθη τὸ σφύριγμα τοῦ τραίνου. Ὁ Καβούρης δὲν ἐκράτει εἰς τὴν χειρὰ τοῦ τὸν κόκκινον φανόν. Ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν ἐξέτασιν τῆς γραμμῆς ἐκράτει τὸν ἀπλοῦν φανόν, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἤδη σβήσει ἀπὸ τὸν ἀέρα.

Χωρὶς νὰ χάσῃ καιρόν, ἀνάβει τὸν φανόν, σχίζει ἐν τεμάχιον ἀπὸ τὸ κόκκινον ὑποκάμισόν του, τυλίσσει μὲ αὐτὸ τὸν φανόν καὶ ὄρθιος ἐπάνω εἰς τὴν κατεστραμμένην γραμμὴν σηκώνει τὸν φανόν ὅσον ἤμπορεῖ ὑψηλότερα.

4. Δεξιά του καίεται τὸ παράπηγμά του καὶ μαζί μὲ αὐτὸ ὅλη του ἡ περιουσία. Αἱ φλόγες ἐξέρχονται ὡς γλῶσσαι ἀπὸ τὴν στέγην καὶ οἱ σπινθῆρες διασκορπίζονται εἰς τὸν ἀέρα. Ὁ Καβούρης ὅμως ἀδιαφορεῖ διὰ τὴν καταστροφήν.

Ἀπὸ πολὺ μακρὰν ἐφάνησαν δύο μικρὰ φῶτα. Εἶναι οἱ φανοὶ τῆς μηχανῆς, ἡ ὁποία σύρει τὴν ἀμαξοστοιχίαν καὶ ἔρχεται ὀλοταχῶς.

— Νά ! τώρα, ὅπου καὶ ἂν εἶναι, θὰ ἐκτροχιασθῇ, θὰ γίνῃ κομμάτια, θὰ σκοτωθῇ τόσος κόσμος !, σκέπτεται μὲ τρόμον ὁ Καβούρης.

Καὶ ὅμως δὲν ἐγένεν αὐτό, τὸ ὁποῖον ἐφοβεῖτο ὁ καλὸς φύλαξ. Ὁ ὁδηγὸς διέκρινε τὸν κόκκινον φανόν καὶ ἡλάττωσε τὴν ταχύτητα. Ἡ ἀμαξοστοιχία ἐσταμάτησεν εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τὸν γενναῖον φύλακα. Ἐκεῖνος ὅμως, ἐξηντλημένος ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν, ἔπεσε κάτω λιπόθυμος.

Μὲ κόπους πολλοὺς ὁ ἱατρός, ὁ ὁποῖος συνώδευε τὴν ἀμαξοστοιχίαν, κατῴρθωσε νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν καλὸν φύλακα εἰς τὰς αἰσθήσεις του.

Διασκευὴ ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ

Γ. Α. Μέγας

101. ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟΝ ΣΥΣΤΑΤΙΚΟΝ

"Ενας ἔμπορος εἶχε δημοσιεύσει εἰς τὰς ἐφημερίδας, ὅτι ζητεῖ ὑπάλληλον. Παρουσιάσθησαν πέντε νέοι. Τοὺς ἐδέχθη τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον. Καὶ πολὺ γρήγορα ἐδιάλεξεν ἀπὸ αὐτοὺς τὸν ἕνα.

"Ενας φίλος τοῦ ἐμποροῦ, ποὺ τὸν εἶδε νὰ μὴ δυσκολευθῇ διόλου εἰς τὴν ἐκλογὴν, τὸν ἠρώτησε :

— Γιατί ἐδιάλεξες αὐτόν, ποὺ δὲν εἶχε κανένα συστατικὸν γράμμα, ἐνῶ δύο ἄλλοι εἶχον ;

— Κάνεις λάθος, ἀπήντησεν ὁ ἔμπορος. Αὐτὸς ὁ νέος εἶχε τὸ καλύτερον συστατικόν. Μάλιστα ὅχι ἕνα. Πρῶτον ἐκαθάρισε τὰ παπούτσια του προτοῦ νὰ μπῇ εἰς τὸ γραφεῖον καὶ ἐκλείσει τὴν πόρταν. Εἶναι ἄρα προσεκτικός. "Επειτα ἔδωκε τὸ κάθισμά του εἰς τὸν γέροντα, ποὺ ἐμπῆκε κατόπιν, πρᾶγμα, ποὺ φανερώνει, ὅτι εἶναι καὶ πονετικός. "Επίσης ἔβγαλε τὸ καπέλλον του πρὶν νὰ μπῇ μέσα, ἀπόδειξις ὅτι ἔχει σεβασμόν. "Οταν τὸν ἐρωτοῦσα, εἰς τὰ ἐρωτήματά του ἀπαντοῦσε γρήγορα καὶ καθαρά. Τέλος ἔσκυψε καὶ ἐσήκωσε τὸ βιβλίον, ποὺ ἐγὼ ἐπίτηδες τὸ ἄφησα νὰ πέσῃ, ἐνῶ οἱ ἄλλοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἔκαμα τὸ ἴδιον, οὔτε κἄν ἐκινήθησαν.

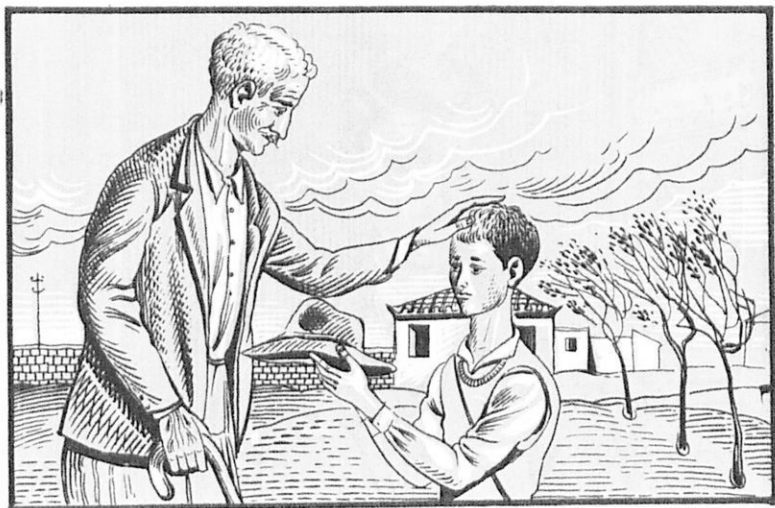
— Ἀλήθεια ! Δὲν τὰ εἶχα προσέξει ὅλα αὐτά ! εἶπεν ὁ φίλος τοῦ ἐμποροῦ.

— Δὲν εἶναι μόνον αὐτά. Ἰδοὺ καὶ μερικὰ ἀκόμη. Αὐτὸς ἐπερίμενε τὴν σειρὰν του καὶ δὲν παρεμέρισε κανέναν ἄλλον διὰ νὰ μπῇ πρῶτος. Κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα παρετήρησα, ὅτι τὰ φορέματά του ἦταν βουρτσισμένα καὶ εἶχε χέρια καὶ πρόσωπον καθαρά. "Ολα αὐτά δὲν εἶναι ἄριστα συστατικά ; Συνηθίζω νὰ πιστεύω περισσότερον εἰς τὰ μάτια μου παρά εἰς ὅσα κολακευτικά γράφουν οἱ ἄλλοι εἰς τὰ συστατικά των γράμματα. Συμφωνεῖς, ἀγαπητέ μου φίλε ;

—“Όχι μόνον συμφωνῶ, ἀπήντησεν ὁ φίλος τοῦ ἐμπόρου, ἀλλὰ καὶ σοῦ χρεωστῶ εὐγνωμοσύνην διὰ τὸ ὠφέλιμον μά-
θημα, πὺ ἐδίδαξες καὶ εἰς ἐμέ !

Κ. Ρωμαῖος

102. Η ΚΑΛΩΣΥΝΗ ΤΟΥ ΣΠΥΡΟΥ

1. Μίαν ημέραν δύο παιδιά ἐπήγαιναν εἰς τὸ σχολεῖον. Ἐμπρὸς ἀπὸ αὐτὰ ἐπεριπάτει στηριζόμενος εἰς τὸ ραβδί του γέρων ἀσπρομάλλης.

Τὴν στιγμὴν, ποὺ τὰ δύο παιδιὰ ἔφθασαν κοντὰ εἰς τὸν γέροντα, ἄνεμος δυνατὸς ἤρπασε τὸν πῖλόν του καὶ τὸν ἐκύλισε μακρὰν. Ὁ γέρων ἐλυπεῖτο πολὺ, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ τρέξῃ, νὰ προφθάσῃ τὸν πῖλόν του καί, μόλις εἶδε τὰ δύο παιδιὰ, εἶπε :

— Τρέξτε, σᾶς παρακαλῶ, παιδιὰ μου, πιάσετε τὸ καπέλλο μου, διότι δὲν ἠμπορῶ νὰ τρέξω καὶ φοβοῦμαι μὴ τὸ χάσω...

Τὰ δύο παιδιὰ ὅμως ἔκαμαν, ὅτι δὲν ἤκουσαν. Ἐστάθησαν ἐκεῖ καὶ ἐγέλων μὲ τὸν πῖλον, ποὺ ὁ ἄνεμος τὸν ἔφερεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην διήρχετο ἀπὸ ἐκεῖ ὁ Σπύρος. Ἐπήγαινε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ σχολεῖον. Ὁ Σπύρος ἐνόησεν

ἀμέσως τί συνέβαινε. Καὶ χωρὶς νὰ περιμένῃ νὰ τοῦ εἴπῃ τίποτε ὁ γέρον, ἔτρεξεν, ἐπρόφθασεν τὸν πῖλον, τὸν ἐκαθάρισεν, ἐκαλημέρισεν τὸν γέροντα καὶ τοῦ ἔδωκε τὸν πῖλόν του.

Ὁ γέρον συνεκινήθη ἀπὸ τὴν καλωσύνην καὶ τὴν εὐγένειαν τοῦ Σπύρου καὶ μόλις ἠδυνήθη νὰ τοῦ εἴπῃ : « Εὐχαριστῶ, μικρούλη μου ».

2. Μετ' ὀλίγον τὰ δύο παιδιά καὶ ὁ Σπύρος ἔφθασαν εἰς τὸ σχολεῖον. Ἐνόμισαν, ὅτι κανεὶς δὲν εἶδε τί εἶχε συμβῆ εἰς τὸν δρόμον. Ὁ διδάσκαλος ὅμως, ὁ ὁποῖος εἶχε τὸ σπίτι του εἰς τὸν δρόμον ἐκεῖνον, τὰ εἶδεν ὅλα ἀπὸ τὸ παράθυρόν του καί, ὅταν ἐτελείωσε τὸ μάθημα, εἶπε :

— Παιδιά μου, σήμερον τὸ πρωὶ εἶδα ἀπὸ τὸ παράθυρόν μου κάτι καὶ πρέπει νὰ σᾶς τὸ εἴπω. Εἰς τὸν δρόμον τρία παιδιά ἀπὸ τὴν τάξιν μας ἤρχοντο εἰς τὸ σχολεῖον καὶ ἓνας γέρον ἐπήγαινε εἰς τὴν ἐργασίαν του. Ὁ ἄνεμος, ποῦ ἔπνεε τὴν ὥραν ἐκείνην, ἐπέταξε τὸν πῖλον τοῦ γέροντος μακράν. Ὁ γέρον δὲν ἤμποροῦσε νὰ τρέξῃ, νὰ τὸν φθάσῃ. Δύο ἀπὸ τὰ παιδιά ἐστέκοντο καὶ διεσκέδαζον μὲ τὸ κατρακύλισμα τοῦ πῖλου. Τὸ τρίτον ὅμως ἔτρεξε, τὸν ἔπιασε, τὸν ἐκαθάρισε καὶ τὸν ἔδωκεν εἰς τὸν γέροντα. Τὸ τρίτον αὐτὸ παιδί εἶναι ὁ Σπύρος. Εὐγέ του ! Εἶναι εὐγενικόν, ὑποχρεωτικόν καὶ καλόγνωμον παιδί.

Ὅλα τὰ παιδιά ἐγύρισαν καὶ ἐκοίταζαν τὸν Σπύρον μὲ εὐχαρίστησιν. Ὁ Σπύρος ὅμως δὲν ὑπερηφανεύθη. Διότι ἀπλῶς εἶχε κάμει τὸ χρέος του.

Τὰ δύο ἄλλα παιδιά ὅμως ἐκοκκίνησαν ἀπὸ ἐντροπὴν δὲν ἐτόλμων νὰ σηκώσουν τὸ βλέμμα των. Θὰ ἐπροτίμων νὰ ἀνοίξῃ ἡ γῆ τὴν στιγμὴν ἐκείνην καὶ νὰ τὰ καταπῇ.

Κατὰ Ι. Σαραντίδην

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

103. ΤΟ ΕΙΚΟΝΙΣΜΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Τὸ 1821 ἡ Κρήτη εἶχεν ἐπαναστατήσει ἐναντίον τῶν Τούρκων, καθὼς καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς.

Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν αὐτὴν ἐν μικρὸν χωρίον τῆς Κρήτης ἐκινδύνευεν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν νὰ πέσῃ εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἦσαν ὀλίγοι, ἐνῶ οἱ Τούρκοι, οἱ ὅποιοι ἐπῆρχοντο, ἦσαν πολλοί. Διὰ

τοῦτο ἀπεφάσισαν νά ἐγκαταλείψουν τὰς οἰκίας των καί νά ζητήσουν σωτηρίαν διὰ τῆς φυγῆς.

Πλησίον τοῦ χωρίου ὑπῆρχεν ἐν μέγα σπήλαιον. Ἡ εἰσοδός του ἦτο κρυμμένη μέσα εἰς βάτους καί ἦτο ἀδύνατον εἰς τὸν ἐχθρὸν νά τὴν ἀνακαλύψῃ. Ἐκεῖ ἐσκέφθησαν νά καταφύγουν, διὰ νά κρυφθοῦν.

Ἐπῆραν τὰ πράγματα των καί ἐξεκίνησαν. Ἦσαν περὶπου τριακόσιοι ἄνθρωποι. Ἐμπρὸς ἐβάδιζον οἱ μητέρες μετὰ τὰ τέκνα των εἰς τὰς ἀγκάλας, αἱ γράϊαι καί οἱ γέροντες· ὅλοι ἐκράτουν μικρὰ δέματα μετὰ ἐνδύματα καί ἄλλα πράγματα τῆς πρώτης ἀνάγκης. Ἐπειτα ἠκολούθουν οἱ ἄνδρες καί οἱ νέοι, φορτωμένοι μετὰ ἐφαπλώματα, στρώματα, τροφὰς καί ὅ,τι πολύτιμον εἶχον.

Ἐπροχώρουν σιωπηλοί, χωρὶς νά ἀνταλλάσσουν λέξιν. Ἐφοβοῦντο μήπως τοὺς ἐννοήσουν οἱ Τοῦρκοι. Μόνον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἔστρεφον τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπίσω, διὰ νά χαιρετίσουν τὰς προσφιλεῖς κατοικίας των, τὰς ὁποίας ἴσως δὲν θὰ ἐπανεβλέπον.

Τὸ σπήλαιον ἀπεῖχεν ἀπὸ τὸ χωρίον ἡμίσειαν ὥραν, τόσον ἀπεῖχον καί οἱ ἐχθροὶ ἀπὸ τὸ χωρίον.

Ἐπλησίαζον νά φθάσουν εἰς τὸ σπήλαιον, ὅτε αἰφνης ἀκούεται μία φωνή :

— "Αχ ! τί ἔπαθα !

"Οἱ ἐστράφησαν διὰ νά ἴδουν τί συμβαίνει. Ἐφοβήθησαν μήπως ἐφάνησαν οἱ ἐχθροί. Ἡ φωνή ἦτο τοῦ Μανώλη, ἐνὸς νέου μετὰ ὑψηλὸν ἀνάστημα καί μετὰ γενναίαν καρδίαν.

Ἡ μητέρα του, ἡ ὁποία ἐπροχώρει ἐμπρὸς, μόλις ἤκουσε τὴν φωνὴν του, ἔτρεξε πλησίον του τρομαγμένη καί τὸν ἠρώτησεν :

— Τί ἔπαθες παιδί μου ;

— Μάννα, ἀπεκρίθη μὲ φωνήν, ποὺ ἔτρεμεν, ἐλησμονήσα το εἰκόνησμά τῆς Παναγίας !

Ἡ μητέρα του ἐταράχθη καὶ ὠχρίασε. Τὰ γόνατά της ἐλύθησαν καὶ μόλις ἀκουομένη τὸν ἐρωτᾷ :

— Καὶ τώρα, Μανώλη ;

— Τώρα...ἀπεκρίθη ὁ Μανώλης καὶ συγχρόνως ἐκοίταζε τὴν μητέρα του εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, διὰ νὰ ἴδῃ ποῖαν ἐντύπωσιν θὰ τῆς προξενήσῃ ἡ ἀπόφασίς του... τώρα θὰ γυρίσω στὸ σπίτι νὰ τὸ πάρω !

Ὡς ἤκουσε τοὺς λόγους αὐτοὺς ἡ δυστυχησμένη μητέρα, ἔγινεν ὠχροτέρα, οἱ πόδες της ἔτρεμον περισσότερον καὶ ἡ καρδιά της ἐκτύπα δυνατά. Ὁ κίνδυνος τώρα ἦτο μεγαλύτερος. Ἔως ὅτου φθάσῃ εἰς τὸ χωρίον ὁ Μανώλης, οἱ Τοῦρκοι θὰ ἦσαν πολὺ πλησίον καὶ θὰ τὸν ἔβλεπον.

— Παιδί μου, μή ! ἐπανελάβεν ἡ ταλαίπωρος μητέρα, ἡ ὁποία μὲ τὴν φαντασίαν της ἐνόμιζεν, ὅτι βλέπει τὸ παιδί της νὰ πίπτῃ αἰμόφυρτον, νεκρὸν ἀπὸ τὰς σφαίρας τῶν ἐχθρῶν.

— Μανώλη, εἶπεν εἰς γέρων, λαμβάνων τὸν νέον ἀπὸ τὴν χεῖρα, ὅ,τι ἔγινεν ἔγινε· θὰ χάσῃς τὴν μάννα σου, ἂν φύγῃς, θὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὸν φόβον της γιὰ σένα.

Ὁ Μανώλης ἐτράβηξεν ἡσύχως τὴν χεῖρά του ἀπὸ τὴν χεῖρα τοῦ γέροντος καὶ μὲ φωνὴν συγκινητικὴν εἶπεν :

— Ἡμπορῶ νὰ θυσιάσω τὴν ζωὴν μου, ἀλλὰ δὲν ἀφήνω τὴν Παναγίαν μας στὰ χέρια τῶν Τούρκων. Παρασταθῆτε στὴ μάννα μου...

Καὶ ὥς νὰ ἠλεκτρίσθῃ ἀπὸ τοὺς ἰδίους του λόγους, ὥρμησε τρέχων πρὸς τὸ χωρίον, χωρὶς οὔτε μίαν φορὰν νὰ στρέψῃ τὰ βλέμματά του πρὸς τὴν μητέρα. Ἐφοβεῖτο μήπως ὅ,τι δὲν κατῴρθωσαν οἱ λόγοι τοῦ γέροντος κατορθώσουν οἱ δακρυσμένοι ὀφθαλμοὶ τῆς μητέρας.

Ἡ δυστυχισμένη μητέρα ἄφρονος καὶ ἀκίνητος παρηκολούθει μὲ τὸ βλέμμα της τὸν Μανώλην. Ἐστάθησαν καὶ οἱ ἄλλοι χωρικοί, διὰ νὰ μὴ τὴν ἀφήσουν μόνην.

Ταχὺς ὡς χελιδὼν ὁ Μανώλης διεσκέλιζε φράκτας καὶ βράχους, ἐπὶ δὲ λάκκους καὶ χάνδακας, διὰ νὰ συντομεύσῃ τὴν ἀπόστασιν. Πλησιάζει νὰ φθάσῃ εἰς τὸ χωρίον. Ὀλίγον ἀκόμη καὶ θὰ ἐκρύπτετο ὀπίσω ἀπὸ τοὺς πρῶτους οἰκίσκους τοῦ χωρίου.

Ἡ στιγμὴ αὐτὴ ἦτο φοβερὰ διὰ τὴν μητέρα. Εἴκοσι, δέκα, πέντε βήματα ἀκόμη καὶ δὲν θὰ τὸν βλέπῃ πλέον, θὰ τὸν χάσῃ ἴσως διὰ παντός. Ἔως τώρα ἐκράτει τὰ δάκρυά της· τώρα ὅμως, ὅτε πλέον δὲν τὸν ἔβλεπεν, οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐγέμισαν δάκρυα καὶ κλαίοντα ἐφώναζεν :

— Μανώλη μου ! παιδί μου !

Οἱ ἐχθροὶ εἶχον εἰσέλθει ἤδη εἰς τὸ χωρίον καὶ ἐξήταζον τὰς πρῶτας οἰκίας του. Ἦλπιζον, ὅτι θὰ εὑρίσκον εἰς αὐτὸ πολλὰ λάφυρα, ἀλλὰ τώρα ἔβλεπον, ὅτι τίποτε δὲν εἶχον ἀφήσει οἱ Χριστιανοὶ καὶ ἐξέσπων εἰς ὕβρεις καὶ βλασφημίας.

Ὁ Μανώλης δὲν ἔβλεπεν ἀκόμη τοὺς ἐχθροὺς, ἤκουεν ὅμως τὰς φωνάς των. Ἐν τούτοις δὲν ἐδειλίασεν. Εἰσῆλθε γρήγορα εἰς τὴν πτωχικὴν οἰκίαν των, ἐπῆρεν ἀπὸ τὴν κάμαραν τοῦ καπνισμένου τοίχου τὸ εἰκόνισμα καὶ τὸ ἡσπάσθη μὲ μεγάλην εὐλάβειαν. Καὶ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐνεθυμήθη τὰ λόγια τοῦ γέροντος: «Θὰ χάσῃς τὴν μάνα σου...». Προσβλέπει τὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγίας, τὴν παρακαλεῖ νὰ τὸν βοηθήσῃ καὶ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸν οἰκίσκον τρέχων μὲ ὅλην του τὴν δύναμιν.

Στιγμαὶ ἐπέρασαν, ἀφ' οὗτου ἡ μητέρα τοῦ Μανώλη ἤρχισε νὰ φωνάζῃ κλαίονσα. Στιγμαὶ ἦσαν, ἀλλ' ἡ μητέρα του ἐνόμισεν, ὅτι χρόνια ὀλόκληρα ἐπέρασαν ἀπὸ τὴν σι-

γμήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔπαυσε νὰ τὸν βλέπῃ. Μόνη αὐτὴ ἤκουε πυροβολισμούς, ἔβλεπε γιαταγάνια νὰ ἀστράπτουν, ἤκουε βογγητούς..., ἐνῶ οἱ ἄλλοι οὔτε ἤκουον οὔτε ἔβλεπον τίποτε....

Αἶφνης χαρμόσυνοι φωναὶ ἠκούσθησαν παντοῦ. Ὁ Μανώλης ἐφάνη ἀπὸ μακρὰν. Ἡ μητέρα σπογγίζει τοὺς ὀφθαλμούς της διὰ νὰ βλέπῃ καλύτερα.

Ἐνα «γεια σου, Μανώλη!» ἐξέφυγεν ἀπὸ ὅλα τὰ στόματα. «Ἡ Παναγία μαζί σου», ἠυχήθη ἡ μητέρα.

Καὶ ὁ Μανώλης ἔτρεχεν, ἤρχετο.

Ἄλλ' ἰδοὺ θέαμα φοβερόν, φρικτὸν δι' ὅλους, κεραυνὸς διὰ τὴν μητέρα. Οἱ Τοῦρκοι φθάνουν εἰς τὰς τελευταίας οἰκίας τοῦ χωρίου. Μετ' ὀλίγον θὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὸ χωρίον, θὰ ἴδουν τὸν Μανώλη, θὰ ἴδουν καὶ τοὺς ἄλλους χωρικούς. Καὶ τότε ;

Ὅλοι τρέμουν ἀπὸ τὸν φόβον, δὲν ἀναπνέουν πλέον καὶ ἡ μητέρα φαίνεται ὡς νεκρά. Ἄλλ' ὁ Μανώλης πετᾷ, δὲν πατεῖ πλέον εἰς τὴν γῆν. Νομίζεις, ὅτι ἡ θεία δύναμις τὸν ὠθεῖ πρὸς τὰ ἐμπρός. Ὁ Μανώλης ἔρχεται, ὁ Μανώλης ἦλθεν.

Τρέχουν ὅλοι εἰς τὸ Σπήλαιον. Ἐκεῖ μέσα κρύπτονται καὶ δὲν διατρέχουν πλέον κανένα κίνδυνον.

«Οἱ Κρητὲς μου»

Ἰωάννης Δαμβέργης

104. Ο ΚΑΛΟΣ ΘΕΟΣ

“Όλα τ’ ἄνθη, ποὺ προβάλλουν,
ὅταν ὁ καιρὸς τοὺς φθάσῃ,
ὅλα τὰ πουλιά, ποὺ ψάλλουν
μέσ’ στὰ φυλλωμένα δάση,
ὅλα ὁ καλὸς Θεός,
ὁ Θεὸς τὰ ἔχει πλάσει.

Τὰ ψηλὰ βουνά, ποὺ ζοῦνε
τ’ ἄγρια θεριὰ κρυμμένα,
τὰ λιβάδια, ποὺ βοσκοῦνε
τόσ’ ἀρνάκια χαϊδεμμένα,
ὅλα ὁ καλὸς Θεός,
ὁ Θεὸς τὰ ἔχει πλασμένα.

Καὶ τὸν ἥλιο, ὅπου χάρι
καὶ ζωὴ σκορπᾷ στὴν φύσι,
καὶ τῆς νύκτας τὸ φεγγάρι
καὶ τ’ ἀστέρια μέσ’ στὴν κτίσι
ὅλα ὁ καλὸς Θεός,
ὁ Θεὸς τὰ ἔχει κτίσει.

Γι’ αὐτὸ πρέπει κάθε στόμα
νὰ τοῦ πέμπῃ εὐγνωμοσύνη,
ἐπειδὴ ψυχὴ καὶ σῶμα
κι ὁμορφιά καὶ γερωσύνη,
ὅλα ὁ καλὸς Θεός,
ὁ καλὸς Θεὸς τὰ δίνει.

« Παιδικὰ τραγούδια »

Γεώργιος Βιζυηνός

105. ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ

Οἱ μικροὶ πρόσκοποι ἔφθασαν πλησίον τοῦ παλαιοῦ ὄρεινοῦ Μοναστηρίου τὸ δειλινόν. Δὲν εἰσῆλθον εἰς τὸν περὶ βολον τοῦ ἱεροῦ ἰδρύματος, ἀλλὰ συνεκεντρώθησαν κάτω ἀπὸ τὸν πυκνὸν πλατανότοπον, ὅπου ὑπῆρχε πηγὴ μὲ κατὰ ψυχρον ὕδωρ.

— Πρῶτα θὰ στήσωμεν τὸν καταυλισμὸν μας, παιδιά, εἶπεν ὁ ἀρχηγός, καὶ ἔπειτα θὰ ἐπισκεφθοῦμε τὸ Μοναστήρι. Τὴν γῦρο φύσιν θὰ τὴν θαυμάσητε καλὰ αὔριο.

Ὅταν ἐτακτοποιήθη ὁ καταυλισμὸς καὶ ὠρίσθησαν καὶ σκοποὶ, ὁ ἥλιος ἔκλινε πίσω ἀπὸ τὸ ἀπέναντι ἐλατόφυτον βουνόν. Ζωηρὰ χρώματα ἔβαφον τὰς κορυφὰς τῶν ὑψηλῶν δένδρων. Καὶ τὰ πτηνὰ, συγκεντρωμένα εἰς τοὺς κλώνους των, ἔψαλλον τὸν ἑσπερινόν των ὕμνον εἰς τὸν Δημιουργὸν τοῦ παντός.

Τὰ παιδιά τῆς πόλεως παρετήρουν ἑκπληκτα τὸ ὠραῖον τοπίον. Σκιαὶ ἐδῶ, φωτειναὶ ἀνταυγειαὶ εἰς τὴν πλαγιὰν ἐκεῖ. Καὶ ὀλίγον παρέχει τὸ Μοναστήρι, συγκρότημα ὀλόκληρον, ἐφαίνετο σὰν κάτι ἀφημένον ἐκεῖ ἀπὸ τὴν μακρινὴν βυζαντινὴν ἐποχὴν.

Αἰφνης, εἰς τὸ ἥσυχον τοπίον ἐσκορπίσθη ἡ λαλιὰ τῆς

καμπάνας. "Όλων τὰ πρόσωπα ἔλαμψαν. Ἦτο μία νέα, μία πρωτοφανὴς ἐντύπωσις. Καὶ ὅλων τὰ χέρια ἔκαμαν τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ.

Πόσον σεβασμὸν ἡσθάνθησαν τώρα τὰ παιδιὰ, διακρίνοντας τὸν σταυρὸν ἐπάνω εἰς τὸν θαμβὸν τροῦλλον τῆς ἐκκλησίας!

— "Ἄς πηγαίνωμεν, εἶπεν ὁ ἀρχηγός. Θὰ ἤρχισεν ὁ ἐσπερινός. Ἡμεῖς θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸν ναὸν καὶ μετὰ τὸν Ἑσπερινὸν θὰ χαιρετίσωμεν τοὺς πατέρας.

Εἰς καλόγηρος ἤνοιξε τὴν φρουριακὴν πύλην τοῦ περιβόλου.

— Εὐλογεῖτε, πάτερ ! εἶπον ὅλοι.

— Καλῶς ἐφθάσατε, ἀπήντησεν ἐκεῖνος. Ὁ Κύριος μεθ' ὑμῶν. Προχωρεῖτε εἰς τὸν ναόν.

Ἐκείνην τὴν στιγμήν, ἐνῶ αὐτὸς ἔκλειε πίσω ἀπὸ τοὺς ξένους τὴν πύλην, εἰς τὸν ναόν μέσα ἤκουετο :

Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον...

Κύριε, ὁ Θεός μου...

Εἰσῆλθον ἀθορύβως. Ἀμυδρὸν τὸ φῶς τῶν κανδηλιῶν. Μαυρισμέναι αἱ εἰκόνες, ἀλλὰ γεμᾶται ἀπὸ θεῖαν γαλήνην. Ἡσπᾶσθησαν τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐκάθισαν εἰς τὰ τελευταῖα στασίδια. Εἰς τὰ ἄλλα στασίδια ἐκάθηντο σάν σκιαὶ οἱ πατέρες.

Ὁ ψαλμὸς ἐτελείωσεν. Ἐτελείωσε καὶ ἄλλος καὶ ἄλλος. Ἀπὸ ἔξω μόλις ἐφθάναν τὰ κελαδῆματα τῶν πτηνῶν.

Αἰφνης οἱ ψάλλται ἤρχισαν ἄλλον ψαλμόν. Ἱερὸν δέος ἐγέμισε τὰς παιδικὰς ψυχάς.

Κύριε, ἐκέκραξα πρὸς Σέ, εἰσάκουσόν με.

Πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου

ἐν τῷ κεκραγῆναι με...

Πόσοι Χριστιανοί, οἱ ὅποιοι παρακολουθοῦν τὰ δειλινὰ

εἰς διαφόρους ναοὺς τὸν Ἑσπερινὸν δὲν συγκινοῦνται ἀπὸ τὸν ὑπέροχον αὐτὸν ψαλμόν!

*Κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου
ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν Σου.*

Ἐὰν κανεῖς ἐπρόσεχεν εἰς τὸ σκιερὸν βάθος τοῦ ναοῦ, θὰ ἐβλεπεν, ὅτι πολλὰ παιδιὰ εἶχον δακρύσει.

Ὅταν ἐτελείωσεν ὁ Ἑσπερινός, οἱ μικροὶ ξένοι ἡσπάζθησαν τὴν δεξιάν τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν ἄλλων καλογήρων. Καὶ τότε ἤρχισεν ὁ ἅγιος ἡγούμενος :

— Παιδιά μου, καλῶς ἦλθατε. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς νὰ σᾶς διαφυλάττῃ. Ὁ ἱερός αὐτὸς ναὸς καὶ τὰ λοιπὰ οἰκοδομήματα ἐκτίσθησαν κατὰ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα, ὅτε ἤρχαζεν ἀκόμη ἡ βυζαντινὴ αὐτοκρατορία μας. Καὶ διετηρήθησαν σχεδὸν ἄθικτα, καίτοι ἐχθροὶ διάφοροι ἐδοκίμασαν νὰ τὰ καταστρέψουν. Πόσαι ταλαιπωρημέναι ψυχαὶ δὲν εὗρον ἐδῶ καταφύγιον, ἰδίως κατὰ τὴν φοβεράν περίοδον τῆς δουλείας ! Εἰς τὴν βιβλιοθήκην ἐπάνω ἔχομεν χειρόγραφον τὴν ἱστορίαν τοῦ Μοναστηρίου. Θὰ σᾶς τὴν δώσωμεν νὰ τὴν μελετήσητε. Τώρα ἂς ἀναπέμψωμεν μίαν ἀκόμη εὐχαριστίαν εἰς τὸν Κύριον.

Ὅταν ἐξῆλθον ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὁ ἡγούμενος ὠδήγησε τοὺς ἐπισκέπτας εἰς τὴν σάλαν τοῦ Μοναστηρίου καὶ τοὺς «ἐφίλειυσεν».

Εἶχε νυκτώσει πλέον, ὅταν οἱ μικροὶ πρόσκοποι ἐπέστρεψαν εἰς τὸν καταυλισμὸν των. Πυγολαμπίδες ἐφαίνοντο δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Καὶ ἀπὸ τὸ πυκνὸν δάσος ἔφθανεν ἡ φωνὴ τοῦ γκιώνη.

Θ. Μακρόπουλος

106. ΑΙΝΟΣ

Τὸν Πλάστην τῶν ὅλων
τὸ χεῖλός μας ψάλλει.
Αἰνεῖτε οἱ πάντες,
μικροὶ καὶ μεγάλοι.
Αἰνεῖτε Αὐτόν !

Ἐν βλέμμα Του φθάνει
τὸν κόσμον νὰ σείσῃ
καὶ μία πνοή Του
τὴν γῆν νὰ σκοτίσῃ.
Αἰνεῖτε Αὐτόν !

Αὐτὸς μᾶς φωτίζει,
Αὐτὸς μᾶς θερμαίνει,
Αὐτὸς μᾶς ἐνδύει,
Αὐτὸς μᾶς εὐφραίνει.
Αἰνεῖτε Αὐτόν !

Αὐτόν, τῆς ζωῆς μας
τὸν θεῖον σπινθῆρα,
Αὐτόν, τοῦ φωτός μας
τὸν μόνον δοτῆρα,
Αἰνεῖτε Αὐτόν !

« Τὰ παιδικά »

Ἄγγελος Βλαχός

Ε'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

107. Η ΓΗ Η ΕΛΛΗΝΙΣ

— Ξεύρεις τήν χώραν, ποῦ ἀνθεῖ
 φαιδρὰ πορτοκαλέα,
 ποῦ κοκκινίζει ἡ σταφυλὴ
 καὶ θάλλει ἡ ἐλαία ;

— "Ω ! δὲν τὴν ἀγνοεῖ κανεὶς
 εἶναι ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς !

— Ξεύρεις τὴν γῆν, ἥτις παντοῦ
 μὲ αἵματα ἐβάφη,
 ὅπου κοιλάδες καὶ βουνὰ
 εἶναι τυράνων τάφοι ;

— "Ω ! δὲν τὴν ἀγνοεῖ κανεὶς
 εἶναι ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς !

— Γῆ μήτηρ παλαιῶν θεῶν
 καὶ νέων ἡμιθέων
 γῆ ἀναμνήσεων κλεινῶν
 καὶ γῆ ἐλπίδων νέων.

— "Ω ! δὲν τὴν ἀγνοεῖ κανεὶς
 εἶναι ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς !

"Ἀγγελος Βλάχος

108. ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΥΚΕΙΑ ΠΑΤΡΙΔΑ

"Όλες τὶς χῶρες, νὰ σᾶς πῶ,
ὅλες τὶς χῶρες ἀγαπῶ,
ποὺ ἄκουσα καὶ εἶδα.

Ἄλλὰ καμμιὰ τόσο πολὺ
σὰν τὴν Πατρίδα τὴν καλή,
σὰν τὴν γλυκεῖα Πατρίδα.

Τῆς Οἰκουμένης τὰ καλά,
ὅσο κι ἂν εἶναι αὐτὰ πολλά,
μ' ἐκείνη δὲν τ' ἀλλάζω.
Κι ἂν ἡ Πατρίδα τ' ἀπαιτῇ,
ἀπὸ καμμία δυνατὴ
θυσία δὲν τρομάζω.

Ἀφήνω μάννα κι ἀδερφές·
καὶ στῶν βουνῶν τὶς κορυφές
ὕψώνω τὴν σημαία.
Καὶ μὲ τὸ βλέμμα χαρωπὸ
γιά τὴν Πατρίδα μου χτυπῶ
καὶ πολεμῶ γενναῖα.

Ἐδῶ εἶν' ἀνδρεῖα τὰ παιδιὰ
κι ἔχουνε σίδερο καρδιὰ
κι ἀκούραστη λεπίδα.
Καθένα στὴ γραμμὴ πετᾷ
κι ἐχθροὺς θερίζει δυνατά,
γιά τὴ γλυκεῖα Πατρίδα !

Γεώργιος Βιζυηνός

1. Ἡ ἱστορία, πού θά σᾶς διηγηθῶ, εἶναι ἓνα πραγματικὸν ἐπεισόδιον, πού ἔγινε τὸ 1817, τέσσαρα ἔτη πρὶν ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν.

Ἕνας νέος Ἕλλην ἐταξίδευε τότε εἰς τὴν Μακεδονίαν, μαζὶ μὲ ἓνα καλόγηρον. Ἐφθασαν εἰς ἓνα χωρίον καὶ ἔμειναν εἰς τὸ ἐκεῖ ἀρτοποιεῖον, πού ἐχρησίμευε καὶ ὡς πρόχειρον ξενοδοχεῖον.

Ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν ἔκαμεν εἰς τοὺς δύο ταξιδιώτας ὁ ζυμωτὴς τοῦ φούρνου. Ἦτο ἓνας νέος ἀπὸ τὴν Ἠπειρον, μὲ ὑψηλὸν ἀνάστημα καὶ ἀγαθὸν πρόσωπον. Τὰ χέρια του καὶ τὸ γυμνὸν του στῆθος ἐφάνερωναν σῶμα ἀθλητικόν.

Εἰς μίαν κατάλληλον στιγμὴν, ὁ ζυμωτὴς ἐπλησίασε τὸν νέον ὁδοιπόρον καὶ τὸν ἠρώτησε :

- Ξεύρεις νὰ διαβάζης ;
- Ναί, ἀπεκρίθη ὁ ταξιδιώτης.
- Ἐρχεσαι μαζὶ μου νὰ σοῦ εἰπῶ κάτι ;
- Εὐχαρίστως, εἶπε μὲ περιέργειαν ὁ ταξιδιώτης.

2. Ὁ ζυμωτὴς τὸν ὠδήγησεν εἰς ἓνα ἀπόκεντρον μέρος τοῦ κήπου, πού ἦτο πίσω ἀπὸ τὸν φούρνον. Ἐκεῖ ἐκάθισαν καὶ οἱ δύο ἐπάνω εἰς μίαν πέτραν, κάτω ἀπὸ ἓνα μεγάλον πυκνόφυλλον δένδρον.

Τότε ὁ ζυμωτὴς ἔβγαλε ἀπὸ τὸν κόλπον του ἓνα μικρὸν καὶ παμπάλαιον φυλλάδιον, πού τὸ εἶχε κρεμασμένον ἀπὸ τὸν λαιμόν του μὲ λινὴν κλωστήν, ἀκριβῶς ὅπως ἄλλοι κρεμοῦν τὰ «φυλακτά».

Τὸ παμπάλαιον ἐκεῖνο φυλλάδιον ἦτο ὁ Θούριος τοῦ Ρήγγα Φεραίου, δηλαδὴ ἦσαν τὰ πατριωτικὰ τραγούδια τοῦ ποιητοῦ. Ἐδωσεν εἰς τὸν ξένον τὸ φυλλάδιον καὶ τὸν παρέκάλεσε νὰ τοῦ τὸ διαβάσῃ δυνατά.

Ὁ νέος ὁδοιπόρος ἤρχισε νὰ ἀπαγγέλλῃ μὲ τὸν ἐνθουσιασμόν ἐκεῖνον, ποῦ τὰ πολεμικὰ τραγούδια τοῦ Ρήγγα ἔφεραν τότε εἰς πᾶσαν ἐλληνικὴν καρδίαν. Ὑστερα ἀπὸ ὀλίγον ἐγύρισε νὰ ἴδῃ τὸν ἀκροατὴν του, ἀλλὰ ἔμεινε ἐκπληκτος! Τί εἶχε συμβῆ;

3. Ὁ νέος ἐκεῖνος Ἡπειρώτης εἶχεν εἰς τὸ μεταξὺ σηκωθῆ καὶ ἐστέκετο ἐμπρὸς του σὰν κάποια ὀπτασία ὑπεράνθρωπος.

Δὲν ἦτο πλεόν ὁ ἀπλοῦχος ὑπηρέτης τοῦ φούρνου, ἀλλὰ εἶχε μεταμορφωθῆ εἰς ἥρωα. Τὸ πρόσωπόν του ἔλαμπε, τὰ μάτια του ἔβγαζαν σπίθες, τὰ χεῖλη του ἔτρεμαν, ἐνῶ δάκρυα ἄφθονα καὶ θερμὰ ἔβρεχαν τὰ μάγουλά του.

— Πρώτην φορὰν ἀκούεις τὸ τραγούδι τοῦ Ρήγγα; ἤρωτησε τὸν ζυμωτὴν ὁ ταξιδιώτης, γεμᾶτος ἐκπληξιν.

— Ὅχι, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος. Κάθε φορὰν, ὅταν περνοῦν ἀπὸ ἐδῶ ἄνθρωποι, ποῦ γνωρίζουν γράμματα, τοὺς παρακαλῶ καὶ μοῦ τὸ διαβάζουν. Τὸ ἔχω ἀκούσει πάρα πολλές φορὲς.

— Καὶ πάντοτε μὲ τὴν συγκίνησιν αὐτήν;

— Ναί, πάντοτε! ἀπεκρίθη ὁ Ἡπειρώτης ζυμωτής.

Ὑστερα ἀπὸ τέσσαρα χρόνια, τὸ 1821, ὅταν ἡ Ἑλλὰς ἐζητοῦσε τὴν ἐλευθερίαν της καὶ ὑπερήφανον ἐβρόντησε τὸ κλέφτικον καριοφίλι, ὁ ζυμωτὴς τοῦ φούρναρη τῆς Μακεδονίας, αὐτὸς μὲ τὰ δυνατὰ του χεῖρα, δὲν ἐζύμωνε πλεόν ψωμί. Τότε εἶχεν ἄλλην ἐργασίαν, πολὺ σπουδαιότεραν. Ἐπολέμει διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς ἡρωικῆς του πατρίδος!

Κ. Ρωμαῖος (Διασκευή)

110. ΑΙ ΔΙΗΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟ - ΚΩΝΣΤΑΝΤΗ

Εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος τοῦ χωρίου, πλησίον παλαιᾶς συκῆς, εὐρίσκεται χαμηλὸς καὶ στενόχωρος οἰκίσκος, ὁ ὁποῖος χρησιμεύει ὡς κατοικία ἐνὸς γέροντος. Ὁ γέρων αὐτὸς εἶναι πολὺ ἀδύνατος καὶ στερεῖται ὁλοκλήρου τῆς δεξιᾶς τοῦ χειρὸς. Καὶ διέρχεται τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας καθήμενος εἰς τὴν θύραν τῆς κατοικίας του. Ἐκεῖ διὰ μακρᾶς ράβδου ἐμποδίζει τὰς ὄρνιθας νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸν μικρὸν κηπὸν του. Ἀλλοτε πάλιν μεταφέρει διὰ τῆς μόνης χειρὸς του ὀλίγα καυσόξυλα ἀπὸ τὸ γειτονικὸν δάσος.

Ὁ γέρων οὗτος, γνωστὸς εἰς τὸ χωρίον μὲ τὸ ὄνομα γερο-Κωνσταντῆς, εἶναι ἀγωνιστῆς τοῦ 21. Ἐπολέμησεν ὑπὸ τὸν Ὀδυσσεά Ἀνδρουτσον, κατὰ τὴν πολιιορκίαν τῆς Ἀκροπόλεως. Καὶ ἐνθυμεῖται ὅλας τὰς λεπτομερείας τοῦ ἀγῶνος ἐκεῖνου.

— Μίαν ἡμέραν, λέγει, κατὰ τὴν χαραυγὴν, τὰ παλληκάρια τοῦ Ὀδυσσεῶς εἶδον τοὺς Τούρκους, ἀνεβασμένους εἰς τὸν Παρθενῶνα, νὰ προσπαθοῦν, μὲ βίαν μεγάλην, νὰ ξεκολλήσουν τὰ μάρμαρα τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο. Οἱ Ἕλληνες δὲν ἠδύναντο νὰ ἐννοήσουν τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὁποῖον κατέστρεφον ἐκεῖνο τὸ ὥραϊον μνημεῖον. Ἡ βαρβαρότης αὐτὴ τοὺς ἐφαίνετο ἐντελῶς ἀνεξήγητος. Διὰ τοῦτο ἔτρεξαν καὶ ἕκαμαν γνωστὸν τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν Ὀδυσσεά.

Ὁ στρατηγὸς, ἀφοῦ ἐβεβαιώθη μὲ τὰ ἴδια του τὰ μάτια, ἔστειλεν ἀμέσως τρία-τέσσαρα ἀπὸ τὰ παλληκάρια του νὰ ἐρωτήσουν τοὺς Τούρκους τί κακὸν τοὺς ἔκαμαν τὰ μάρμαρα καὶ τὰ κατέστρεφον.

Ἡ πολιορκία τῆς Ἀκροπόλεως ἐγίνετο ὅπως καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ὁμήρου ! Οἱ ἀντίπαλοι πολλὰς φορές ἐζήρχοντο ἀπὸ τὰ προχώματά των καὶ συνωμίλουν περὶ διαφόρων πραγμάτων, χωρὶς νὰ πυροβολοῦνται. "Ὅταν ἐτελείωνον τὴν ὁμιλίαν των, ἐκρύπτοντο πάλιν ὀπίσω ἀπὸ τὰ ὀχυρώματα καὶ ὁ ἀγὼν ἐπανήρχιζε σκληρός.

Λοιπὸν καὶ τότε δὲν ἐδυσκολεύθησαν οἱ Ἕλληνες νὰ πλησιάσουν τοὺς Τούρκους καὶ νὰ λάβουν τὴν πληροφορίαν, τὴν ὁποίαν ἐζήτησαν. Μετ' ὀλίγον ἔφεραν τὴν ἀπόκρισιν εἰς τὸν στρατηγόν : Οἱ Τοῦρκοι, ἐπειδὴ δὲν εἶχον σφαίρας διὰ τὰ ὄπλα των, ἐζήγουν τὸν μόλυβδον, ὁ ὁποῖος συνέδεε τὰ μάρμαρα μεταξὺ των.

Ἡ ἀπάντησις αὐτὴ ἔφερε τοὺς Ἕλληνας εἰς μεγάλην ἀπορίαν, τί νὰ πράξουν, διὰ νὰ σώσουν ἀπὸ τὴν καταστροφὴν τὸ μνημεῖον τῆς ἑλληνικῆς δόξης. Ἐμειναν ὅλοι σύμφωνοι νὰ παραγγείλουν εἰς τοὺς πολιορκουμένους νὰ παύσουν τὴν καταστροφὴν καὶ ὅτι ἦσαν ἔτοιμοι νὰ τοὺς δώσουν αὐτοὶ ὅσον μόλυβδον ἐχρειάζοντο.

✕ Οἱ Τοῦρκοι τὸ ἐδέχθησαν. Καὶ οἱ Ἕλληνες ἐξηγόρασαν τὸ πολύτιμον ἐκεῖνο μνημεῖον μὲ τὸ αἷμά των, μὲ τὸ νὰ δίδουν εἰς τοὺς ἐχθροὺς βόλια, διὰ νὰ τοὺς φονεύσουν. ✕

Ὁ γερο-Κωνσταντῆς παρευρέθη καὶ εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν Ψαρῶν. Κατόπιν ἐπολέμησεν ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην εἰς τὴν Ἀράχωβαν καὶ εἰς τὸ Φάληρον.

« Ἀγροτικαὶ ἐπιστολαὶ »

Γεώργιος Δροσίνης (Διασκευὴ Θ. Μ.)

Ἦτο Σεπτέμβριος καὶ τὰ μαθήματα εἶχον ἀρχίσει.

Μίαν ἡμέραν, εἰς ἓν σχολεῖον τῆς Θεσσαλονίκης, ὁ διευθυντὴς ἐμβῆκεν εἰς τὴν Δ' τάξιν μὲ ἓνα νέον μαθητὴν. Ἦτο παιδίον πολὺ μελαχροινόν, μὲ μάτια μεγάλα καὶ μαῦρα καὶ μὲ ἐνδυμασίαν πλατεῖαν, ὁποῖαν φοροῦν οἱ νησιῶται.

Ὁ διευθυντὴς, ἀφοῦ εἶπεν ὀλίγας λέξεις ἰδιαιτέρως εἰς τὸν διδάσκαλον, ἔφυγε, τὸ δὲ παιδίον ἔμεινε ἐκεῖ καὶ μὲ τὰ μεγάλα μαῦρα μάτια του ἐκοίταζεν ὡς τρομαγμένον.

Τότε ὁ διδάσκαλος τὸ ἔλαβεν ἀπὸ τὴν χεῖρα καὶ εἶπεν εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς τάξεως :

— Πρέπει νὰ χαρῆτε. Σήμερον εἰσέρχεται εἰς τὸ σχολεῖόν μας ἓνας μικρὸς Ἕλλην, ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη εἰς τὰ Σφακιά τῆς Κρήτης, πεντακόσια μίλια μακρὰν ἀπὸ ἐδῶ. Ἐγεννήθη εἰς μίαν νῆσον ἑνδοξον, ἡ ὁποία ἐπὶ μακρὸν ἡγωνίσθη διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς καὶ ἔδωκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα μεγάλους ἄνδρας. Ἐρχεται ἀπὸ τὴν μεγαλυτέραν νῆσον τῆς πατρίδος μας, ὅπου ὑπάρχουν ὑψηλὰ βουνὰ καὶ σκιερὰ δάση, οἱ δὲ κῆποι εὐωδιάζουν ἀπὸ τὰ ἄνθη τῆς λεμονέας καὶ τῆς πορτοκαλέας. Ἀγαπᾷτέ τον, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ αἰσθάνεται, ὅτι εἶναι ἐδῶ ξένος. Δεῖξατε εἰς αὐτόν, ὅτι ἓνα Ἑλληνόπουλον, εἰς ὅποιοδήποτε σχολεῖον τῆς Ἑλλάδος καὶ ἂν εἰσέλθῃ, θὰ εὕρῃ παντοῦ ἀδελφούς.

Ἀφοῦ εἶπεν αὐτὰ ὁ διδάσκαλος, ἐσηκώθη καὶ ἔδειξεν εἰς τὸν μέγαν χάρτην τῆς Ἑλλάδος ποῦ εὐρίσκονται τὰ Σφακιά τῆς Κρήτης. Ἐπειτα ἐφώνησε τὸν Φιλώταν Ξάνθον, αὐτόν, ὁ ὁποῖος ἔπαιρνε πάντοτε τὸ πρῶτον βραβεῖον.

Ὁ Ξάνθος ἐσηκώθη.

— Ἐλα ἐδῶ, εἶπεν ὁ διδάσκαλος.

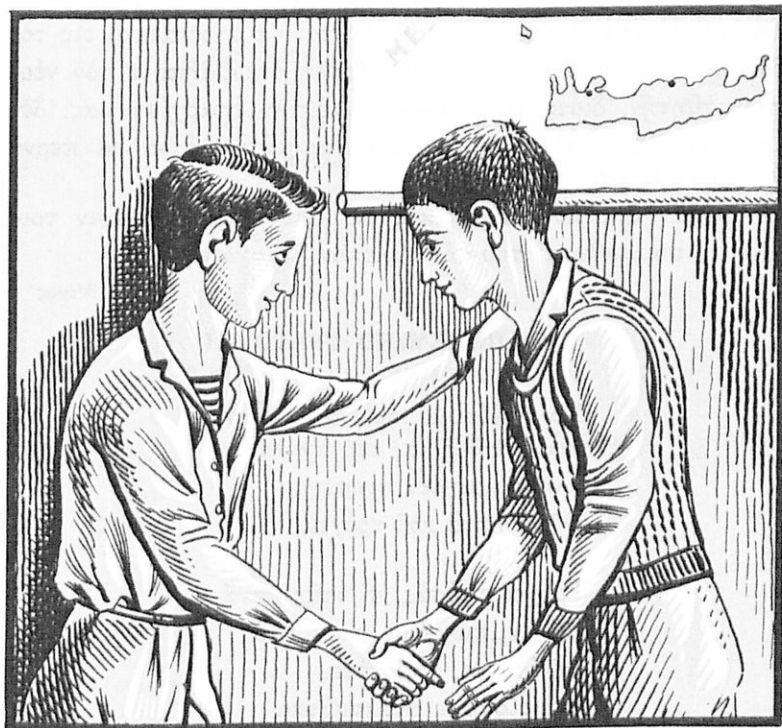
Ὁ Ξάνθος ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ θρανίον καὶ ἐστάθη πλησίον τῆς ἑδρας καὶ ἀπέναντι τοῦ Κρητικοῦ.

—Ὡς πρῶτος τῆς τάξεως, τοῦ εἶπεν ὁ διδάσκαλος, χαιρέτισε ἐξ ὀνόματος ὅλων τὸν νέον συμμαθητὴν μας. Δώσέ του τὸν χαιρετισμὸν τῶν παιδιῶν τῆς Μακεδονίας πρὸς τὸ παιδί τῆς Κρήτης.

Ὁ Ξάνθος ἔδωκε τὴν χεῖρα εἰς τὸν Κρητικὸν καὶ με φωνὴν καθαρὰν τοῦ εἶπε :

— Καλῶς ᾗλθες !

Ὁ μικρὸς Κρητικὸς ἔσφιξε δυνατὰ τὴν χεῖρα, τὴν ὁποίαν τοῦ ἐπρότεινεν ὁ Ξάνθος. Ὅλοι ἐχειροκρότησαν.

— Ἡσυχία ! ἐφώναζεν ὁ διδάσκαλος. Εἰς τὸ σχολεῖον δὲν χειροκροτοῦν.

Ἐφαίνεται ὅμως καθαρά, ὅτι ἦτο εὐχαριστημένος.

Ὁ διδάσκαλος ὥρισεν εἰς τὸν νέον μαθητὴν μίαν θέσιν καὶ τὸν ὠδήγησε νὰ καθίσῃ. Ἐπειτα προσέθεσε :

— Προσέξατε εἰς ὅ,τι θὰ σᾶς εἴπω. Διὰ νὰ συμβῇ αὐτὸ τὸ γεγονός, δηλαδὴ ἓνα παιδί τῆς Κρήτης νὰ εὐρίσκεται εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ὡς εἰς τὴν πατρίδα του, ἡ Ἑλλάς ἐπολέμησεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ τὸ αἶμα χιλιάδων Ἑλλήνων ἐπότισεν αὐτήν. Ὅτε ἡ Μακεδονία μας ἐκινδύνευεν ἀπὸ τοῦς ἐχθροῦς μας, Κρηῖτες καὶ ἄλλοι Ἕλληνες πολεμισταὶ ἔσπευσαν καὶ ὑπερήσπισαν γενναίως τὰ ἐθνικὰ δίκαια τῆς Μακεδονίας. Πρέπει λοιπὸν νὰ σέβεσθε καὶ νὰ ἀγαπᾶτε ὁ εἰς τὸν ἄλλον· καὶ ὅποιος ἀπὸ σᾶς προσβάλλῃ ὅπωςδήποτε τὸν νέον συμμαθητὴν, διότι δὲν ἐγεννήθη εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας, δὲν θὰ εἶναι ἄξιος πλέον νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια, ὅταν θὰ περνᾷ ἡ γαλανόλευκος σημαία.

Ὅταν ὁ μικρὸς Κρητικὸς ἐκάθισεν εἰς τὴν θέσιν του, ὅλοι οἱ συμμαθηταὶ του τὸν ἐβλεπον μὲ ἀγάπην.

Γ. Α. Μέγας

112. ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Δὲν παίζουμε παιγνίδια πλιὸ
καὶ στὰ βιβλία, στὸ σχολεῖο
ὁ νοῦς μας δὲν προσέχει·
ἄλλοῦ πετᾷ καὶ τρέχει.

Τρέχει σ' ἐσᾶς, σ' ἐσᾶς πετᾷ
καὶ θαμπωμένος σᾶς κοιτᾷ,
καλότυχοι, ἀπὸ τότε,
ποῦ εἴσαστε στρατιῶται.

Τί νά σᾶς ποῦμε ! Δέν μπορεῖ
ν' ἀλλάξουν ξάφνου οἱ καιροί,
νά γίνουμε μεγάλοι,
ὅπως ἐσεῖς οἱ ἄλλοι;

Καὶ νά μᾶς πάρουν στοῦ στρατοῦ
μέ τὸ μουστάκι μας στριφτό
καὶ νά μᾶς ποῦν : « Ἐλᾶτε !
Νά, ὅπλα καὶ τραβᾶτε ! ».

Ἄχ ! τώρα εἴμαστε παιδιὰ,
μέ μιὰν ἐλπίδα στὴν καρδιά,
πὼς γρήγορα, σάν ἄλλοι,
θὰ γίνουμε μεγάλοι.

Σάν ἦταν οἱ παλιοὶ καιροί,
οἱ Σπαρτιᾶτες οἱ μικροὶ
μέσ' σὲ χορὸ πιασμένοι
ἔψελναν θαρρεμένοι.

Κι' ἐμεῖς σᾶς λέμε θαρρετοὶ
ὅ,τι τραγούδαγαν κι αὐτοί :
« Θὰ γίνουν τὰ παιδιὰ σας
πολὺ καλύτερά σας ! »

Κωστῆς Παλαμᾶς

113. Ο ΜΙΚΡΟΣ ΜΑΚΕΔΩΝ

Εύρισκόμεθα εἰς τὸ ἔτος 1913.

Ὁ ἐλληνικὸς στρατὸς εἰς τὴν Μακεδονίαν ἡγωνίζετο νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς Βουλγάρους, οἱ ὅποιοι εἶχον εἰσβάλῃ εἰς αὐτήν.

Ὅλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν νίκην τοῦ Λαχανᾶ καὶ τοῦ Κιλκίς, μικρὸν ἀπόσπασμα τοῦ ἐλληνικοῦ ἱππικοῦ ἐβάδιζε μὲ

βῆμα ἀργὸν εἰς ἓνα μοναχικὸν δρομίσκον πρὸς τὸν ἐχθρὸν καὶ κατώπτευε προσεκτικὰ τὰ περίχωρα.

Ἦτο ὠραία πρωία τοῦ Ἰουνίου. Ἐπὶ κεφαλῇς τοῦ ἀποσπάσματος ἦσαν εἰς ἀξιοματικὸς καὶ εἰς λοχίας, ὅλοι δὲ παρετήρουν μακρὰν ἐμπρὸς σιωπηλοί, ἔτοιμοι ν' ἀντικρύσουν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τὰς ἐχθρικὰς προφυλακὰς.

Οὕτως ἔφθασαν εἰς ἓνα ἀγροτικὸν οἰκίσκον, ὁ ὁποῖος περιστοιχίζετο ἀπὸ ὑψηλὰς λεύκας. Ἐμπροσθεν τῆς θύρας ἐκάθητο παιδίον, δώδεκα περίπου ἐτῶν, τὸ ὁποῖον μὲ μαχίριον ἐκαθάριζεν ἓνα κλάδον, διὰ νὰ κάμῃ μὲ αὐτὸν ράβδον. Ἡ μικρὰ οἰκία ἦτο ἔρημος καὶ ἀπὸ ἐν παράθυρόν της ἐκυμάτιζε μεγάλη κυανόλευκος. Οἱ χωρικοὶ, ἀφοῦ ὕψωσαν τὴν σημαίαν, εἶχον φύγει, διὰ τὸν φόβον τῶν Βουλγάρων.

Τὸ παιδίον, μόλις εἶδε τοὺς ἵππους, ἐπέταξε τὴν ράβδον καὶ ἔβγαλε τὸν σκοῦφόν του. Ἦτο εὖμορφον παιδίον, μὲ τολμηρὰν ἐκφρασιν εἰς τὸ πρόσωπον, μὲ μεγάλα γαλανὰ μάτια καὶ μαλλιά ξανθὰ. Ἦτο μὲ τὸ ὑποκάμισον καὶ εἰς τὸν λαμπρὸν ἔφερε μανδήλιον.

— Τί κάνεις ἐσὺ ἐδῶ ; τὸ ἠρώτησεν ὁ ἀξιοματικὸς, ἀφοῦ ἐσταμάτησε τὸν ἵππον του. Διατὶ δὲν ἔφυγες μαζὶ μὲ τὴν οἰκογένειάν σου ;

— Δὲν ἔχω οἰκογένειαν, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον. Κάνω θελήματα καὶ βγάζω τὸ ψωμί μου. Ἐμείνα ἐδῶ νὰ ἰδῶ τὸν πόλεμον.

— Εἶδες τοὺς Βουλγάρους νὰ περάσουν ; ἠρώτησεν ὁ ἀξιοματικὸς.

— Ὁχι, ἔχουν τρεῖς ἡμέρας νὰ φανοῦν.

Ὁ ἀξιοματικὸς ἐσκέφθη ὀλίγον, ἔπειτα ἐπήδησε κάτω ἀπὸ τὸν ἵππον καί, ἀφοῦ ἄφησε τοὺς στρατιώτας του νὰ προσέχουν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐχθροῦ, εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἰκίσκον καὶ ἀνέβη ἐπάνω εἰς τὴν στέγην. Ἄλλ' ἢ στέγη ἦτο

χαμηλή και τὸ βλέμμα δὲν ἔφθανεν ἀπὸ ἐκεῖ πολὺ μακρύν.

— Πρέπει ν' ἀναβῇ κανεὶς εἰς ὑψηλὸν δένδρον, εἶπεν ὁ ἀξιωματικός. Καὶ κατέβη.

Ἀκριβῶς ἔμπροσθεν τῆς εἰσόδου ὑψώνετο μία λευκή, τῆς ὁποίας ἡ κορυφή ἐσείετο ὑπὸ τὸν γαλανὸν οὐρανόν. Ὁ ἀξιωματικὸς ἐστάθη ὀλίγον σκεπτικός, παρατηρῶν πότε τὸ δένδρον καὶ πότε τοὺς στρατιώτας. Αἰφνιδίως ἠρώτησε τὸ παιδίον :

— Ἐχεις καλὰ μάτια, μικρέ ;

— Ἐγὼ ; ἀπήντησεν ὁ μικρός. Ἐγὼ βλέπω σ' ἓνα μίλι μακριά !

— Ἡμπορεῖς νὰ ἀναβῇς εἰς τὴν κορυφὴν αὐτοῦ τοῦ δένδρου ;

— Στὴν κορυφὴ τοῦ δένδρου, ἐγὼ ; Σὲ μισό λεπτό εἶμαι ἐπάνω.

— Καὶ θὰ μπορέσης νὰ μοῦ εἰπῇς τί θὰ ἰδῇς ἀπ' ἐκεῖ ἐπάνω ; Ἄν φαίνονται πρὸς τὸ μέρος αὐτὸ Βούλγαροι στρατιῶται, σύννεφα σκόνης, ἄλογα ἢ ὅπλα νὰ λαμποκοποῦν στὸν ἥλιο.

— Βέβαια μπορῶ !

— Τί ζητᾷς γι' αὐτὴ τὴ δουλειά ;

— Τί ζητῶ ; ἀπήντησε μὲ γέλια τὸ παιδί. Τίποτε ! Αὐτὸ δὰ ἔλειπε !

Ἐπειτα προσέθεσεν :

Ἄν ἦταν γιὰ τοὺς Βουλγάρους, ποτέ ! Ἀλλὰ γιὰ τοὺς δικούς μας ! . . . Εἶμαι Ἕλληνας.

— Καλὰ ! Ἀνέβα λοιπόν.

— Μιὰ στιγμή νὰ βγάλω τὰ παπούτσια μου.

Ἐβγαλε τὰ παπούτσια του, ἔσφιξε τὴν ζώνην του, ἐπέταξεν εἰς τὰ χόρτα τὸν σκούφον του καὶ ἀγκάλιασε τὸν κορμὸν τοῦ δένδρου.

— Πρόσεχε όμως! . . . εφώναζεν ὁ ἀξιωματικός, ὡς νὰ τὸν κατέλαβεν αἰφνίδιος τρόμος.

Ὁ μικρὸς ἔστρεψε καὶ τὸν ἐκοίταξε μὲ τὰ γαλανὰ του μάτια, μὲ ἔκφρασιν ἀπορίας.

— Τίποτε, εἶπεν ὁ ἀξιωματικός, ἀνέβα.

Τὸ παιδίον ἀνέβη ὡς γάτος ἐπὶ τοῦ δένδρου.

— Προσοχή πρὸς τὰ ἐμπρὸς! εφώναζεν ὁ ἀξιωματικός πρὸς τοὺς στρατιώτας.

Εἰς ὀλίγας στιγμὰς ὁ μικρὸς εὐρίσκετο εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ δένδρου καὶ μὲ τὰ σκέλη ἐστηρίχθη εἰς χονδρὸν κλάδον. Ἀλλὰ τὸ σῶμά του ἦτο ἀκάλυπτον καὶ αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες ἐπιπτον εἰς τὴν ξανθὴν κεφαλὴν του, ἡ ὁποία ἐφαίνετο ὡς χρυσῇ. Ὁ ἀξιωματικός μόλις τὸν ἔβλεπε· τόσον ἦτο μικρὸς ἐκεῖ ἐπάνω.

— Κοίτα μπροστά σου μακριά, εφώναζεν ὁ ἀξιωματικός.

Τὸ παιδί, διὰ νὰ ἰδῇ καλύτερα, ἀφῆκε τὸν κλάδον, τὸν ὅποιον ἐκράτει, καὶ ἔφερε τὴν δεξιὰν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον.

— Τί βλέπεις; ἠρώτησεν ὁ ἀξιωματικός.

Ὁ μικρὸς ἔσκυψε τὴν κεφαλὴν, ἔθεσε τὴν χεῖρα ὡσὰν χωνίον εἰς τὸ στόμα καὶ εφώναξε:

— Δυὸ καβαλλαραίους στὸ δρόμο, ποὺ ἀσπρίζει.

— Πόσον μακριὰ ἀπ' ἐδῶ;

— Ἀρκετά, ὡς χίλια βήματα.

— Προχωροῦν;

— Ὁχι, ἐσταμάτησαν.

— Τί ἄλλο βλέπεις; ἠρώτησεν ὁ ἀξιωματικός μετὰ μικρὰν σιωπῆν. Κοίταξε δεξιὰ!

Τὸ παιδί ἐκοίταξε δεξιὰ. Ἐπειτα εἶπε:

— Πλησίον εἰς τὸ νεκροταφεῖον, ἀνάμεσα, εἰς τὰ δένδρα, κάτι λαμποκοπᾷ, σὰν νὰ εἶναι λόγγες.

—'Ανθρώπους βλέπεις ;

—'Όχι. Θά είναι κρυμμένοι εἰς τὰ στάχυα.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁξὺ σφύριγμα διέσχισεν ὑψηλὰ τὸν ἀέρα καὶ ἔσβησε μακριά, ὀπίσω ἀπὸ τὸ σπίτι.

— Κατέβα μικρέ, ἐφώναξεν ὁ ἀξιοματικός. Σὲ εἶδαν. Δὲν μοῦ χρειάζεται ἄλλο τίποτε. Κατέβα.

— Δὲν φοβοῦμαι, ἀπήντησε τὸ παιδίον.

— Κατέβα. . . σοῦ λέγω.

— Μιὰ στιγμὴ. . . Ἐκεῖ κάτω δεξιὰ, βλέπω. . .

Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἄλλο σφύριγμα δυνατώτερον καὶ χαμηλότερον ἀπὸ τὸ πρῶτον διέσχισε τὸν ἀέρα. Τὸ παιδί ἐτρόμαξε.

—Θεέ μου! εἶπε. Τὰ ἔχουν βάλει μαζί μου στ' ἀλήθεια.

Ἡ σφαῖρα εἶχε περάσει πολὺ πλησίον του.

— Κατέβα ἀμέσως! ἐφώναξεν ὁ ἀξιοματικός δυνατὰ καὶ θυμωμένος.

— Κατεβαίνω, ἀπήντησε τὸ παιδί, ἀλλὰ τὸ δένδρον μὲ κρύβει, μὴ φοβᾶστε! Θέλετε νὰ σᾶς εἰπῶ τί εἶναι ἀριστερά ;

—'Αριστερά, ναί! ἀλλὰ κατέβα.

—'Αριστερά, ἀπήντησε τὸ παιδί, ἐνῶ ἔσκυβε πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, θαρρῶ πῶς διακρίνω κοντὰ στὴν ἐκκλησίαν. . .

Τρίτος σφυριγμὸς ἠκούσθη ὑψηλὰ καὶ τὴν ἰδίαν στιγμὴν τὸ παιδί ἐκυλίσθη ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ δένδρου ἀνάμεσα εἰς τὰ κλωνάρια καὶ ἔπεσε κατὰ γῆς.

— Κρῖμα ! ἐκραύγασε προστρέχων ὁ ἀξιοματικός.

Τὸ παιδί εἶχε πέσει ἀνάσκελα καὶ ἀπὸ τὸ στήθος του ἀριστερὰ ἔτρεχεν αἷμα.

Ὁ λοχίας καὶ οἱ δύο στρατιῶται ἐπήδησαν κάτω ἀπὸ τὰ ἄλογα, ἐνῶ ὁ ἀξιοματικός ἔκυψε καὶ ἤνοιξε τὸ ὑποκάμισον τοῦ παιδίου. Ἡ σφαῖρα εἶχεν εἰσέλθει εἰς τὸν ἀριστερὸν πνεύμονα.

—'Απέθανεν ! εἶπεν ὁ ἀξιωματικός.

—'Οχι ζῇ, ἀπήντησεν ὁ λοχίας.

—'Α, τὸ καημένο τὸ παιδί, τὸ γενναῖο παιδί ! εἶπεν ὁ ἀξιωματικός. Θάρρος μικρέ μου !

'Αλλ' ἐνῶ ἔλεγε « θάρρος » καὶ ἔσφιγγε τὸ μανδύγιόν του ἐπάνω εἰς τὴν πληγὴν, τὸ παιδί ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἄφησε τὴν κεφαλὴν νὰ γύρῃ ἔμπρός. Εἶχεν ἀποθάνει.

'Ο ἀξιωματικὸς χλωμὸς τὸ ἐκοίταζεν· ἔπειτα τοῦ ἀκούμβησε τὴν κεφαλὴν εἰς τὰ χόρτα καὶ ἐσηκώθη πάλιν νὰ τὸ κοιτάξῃ· καὶ ὁ λοχίας μέ τοὺς δύο στρατιώτας τὸ ἐκοίταζαν ἀκίνητοι. Οἱ ἄλλοι εἶχον στρέψει πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἐχθροῦ.

— Κακόμοιρο παιδί ! ἐπανάλαβε θλιβερά ὁ ἀξιωματικός. Κακόμοιρο καὶ γενναῖο παιδί !

Ἐπειτα ἐπῆγεν εἰς τὸν οἰκίσκον, ἐξεκρέμασεν ἀπὸ τὸ παράθυρον τὴν κυανόλευκον σημαίαν καὶ τὴν ἤπλωσεν ὡς σάβανον ἐπάνω εἰς τὸν μικρὸν νεκρὸν. Τὸ κεφάλι τὸ ἀφῆκεν ἀσκέπαστον.

'Ο λοχίας ἐμάζευσε τὰ ὑποδήματα, τὸν σκοῦφον, τὸ ραβδί, τὸ ὅποῖον ἔμεινεν ἀτελείωτον, τὸ μαχαίρι, καὶ τὰ ἐτοποθέτησεν εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ νεκροῦ.

Ἐμειναν ὀλίγας στιγμὰς ἀκόμη σιωπηλοί· ἔπειτα ὁ ἀξιωματικὸς ἐστράφη πρὸς τὸν λοχίαν καὶ τοῦ εἶπε :

— Νὰ στείλωμεν τοὺς νοσοκόμους νὰ τὸν πάρουν· ἀπέθανεν ὡς στρατιώτης· πρέπει νὰ τὸν θάψουν οἱ στρατιῶται.

'Αφοῦ εἶπεν αὐτά, ἔστειλε μὲ τὸ χέρι ἀσπασμὸν πρὸς τὸν νεκρὸν καὶ διέταξε :

—'Επὶ τῶν ἵππων !

Ἴππευσαν, καὶ τὸ τμήμα ἐξηκολούθησε τὴν δρόμον του.

Μετ' ὀλίγας ὥρας ὁ μικρὸς νεκρὸς ἐλάμβανε τὰς ἐν πολέμῳ στρατιωτικὰς τιμὰς...

Πρὶν δύσῃ ὁ ἥλιος, ὁλόκληρος ἡ γραμμὴ τῶν ἑλληνικῶν προφυλακῶν ἐπροχώρει ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, τὴν ὁποίαν εἶχε διατρέξει τὸ πρῶν τὸ ἀπόσπασμα ἐκείνου τοῦ ἱππικοῦ, ἐβάδιζε τώρα εἰς δύο στήλας τάγμα εὐζώνων, τὸ ὁποῖον ὀλίγας ἡμέρας πρότερον εἶχε βάψει μὲ τὸ αἷμα του τὰ ὑψώματα τοῦ Λαχανᾶ καὶ τοῦ Κιλκίς.

Ἡ εἰδησις τοῦ θανάτου τοῦ παιδίου εἶχε διαδοθῇ καθ' ὅλην τὴν γραμμήν. "Ὅταν οἱ πρῶτοι ἀξιωματικοὶ τοῦ τάγματος εἶδον τὸ μικρὸν πτώμα ἐξηπλωμένον κάτω ἀπὸ τὸ δένδρον καὶ σκεπασμένον μὲ τὴν ἐθνικὴν σημαίαν, ἐχαμήλωσαν τὰ γυμνά ξίφη των πρὸς χαιρετισμὸν καὶ εἰς ἐξ αὐτῶν ἔκυψεν εἰς τὴν ὀλανθισμένην ὄχθην τοῦ ρυακίου, ἔκοψεν ὀλίγα ἄνθη καὶ τὰ ἔρριπεν ἐπὶ τοῦ νεκροῦ. Ἐπίσης καὶ ὅλοι οἱ εὐζῶνοι, οἱ ὁποῖοι διήρχοντο ἀπ' ἐκεῖ, ἔκοπτον ἄνθη καὶ τὰ ἔρριπτον ἐπ' αὐτοῦ.

Εἰς ὀλίγας στιγμὰς ὁ μικρὸς νεκρὸς εἶχε σκεπασθῇ ἀπὸ ἄνθη καὶ ὅλοι τὸν ἐχαιρέτιζον :

— Μπράβο, μικρὲ Μακεδόνα ! Μπράβο, ξανθὸ παλληκάρη !

"Ενας ἀξιωματικὸς ἀπέσπασεν ἀπὸ τὸ στῆθος του τὸ παράσημον τῆς στρατιωτικῆς ἀξίας καὶ τὸ ἀπέθεσεν ἐπὶ τοῦ παιδίου, ἄλλος ἐφίλησε τὸ ψυχρὸν μέτωπόν του. Καὶ τὰ ἄνθη ἐξηκολούθουν νὰ πίπτουν εἰς τὰ γυμνά πόδια, εἰς τὸ αἵματωμένον στῆθος, εἰς τὴν ξανθὴν του κεφαλὴν. Καὶ αὐτὸ ἐκοιμᾶτο ἐξηπλωμένον ἐπάνω εἰς τὰ χόρτα, τυλιγμένον μὲ τὴν σημαίαν καὶ μὲ τὸ πρόσωπον χλωμὸν καὶ σχεδὸν γελαστόν, ὥς νὰ ἡσθάνετο τὸ πτωχὸν παιδίον τοὺς χαιρετισμοὺς καὶ ἔχαιρε, διότι ἔδωκε τὴν ζωὴν του διὰ τὴν ἀγαπητὴν τοῦ Μακεδονίαν.

Γ. Α. Μέγας (Λιασκηνή)

114. ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψι
τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερή,
σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψι,
ποῦ μὲ βία μετράει τὴ γῆ.

Ἄπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά,
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἐλευθεριά !

Ἐκεῖ μέσα ἑκατοιχοῦσες
 πικραμένη, ἐντροπαλή,
 κ' ἓνα στόμα ἀκαρτεροῦσες,
 ἔλα πάλι, νὰ σοῦ πῇ.

Ἄργειε νάλθῃ ἐκείνη ἡ μέρα,
 καὶ ἦταν ὅλα σιωπηλά,
 γιατί τ'ἄσκιαζε ἡ φοβέρα,
 καὶ τὰ πλάκωνε ἡ σκλαβιά.

« Ἄπαντα »

Λιοντίσος Σολωμός

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΙΣ ΑΝ. ΑΛΕΒΙΖΟΥ

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

1ος ΚΥΚΛΟΣ - ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

A'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

	Σελίς
1. Τὸ ὄργωμα, κατὰ Σπ. Μελαῦν	9
2. Τὸ ἀμπέλι (ποίημα δημοτικόν)	12
3. Στοὺς ἐλαιῶνας καὶ στὰ νυκτέρια τοῦ χωριοῦ	13
4. Ἡ ἐλιά (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	17
5. Πρωτοβρόχι (ποίημα), Γ. Δροσίνη	19
6. Προσπάθησε πάλι, Γ. Μέγα	21
7. Τὸ γενναῖο ναυτόπουλο, Γ. Μέγα	24
8. Ὁ νέος ναύτης (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	27

B'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

9. Ἡ Σημαία (ποίημα), Ι. Πολέμη	29
10. Τί θὰ εἰπῇ σκλαβιά, Π. Νιρβάνα	31
11. Τὸ παράπονο τοῦ εὐζώνου, Χ. Κολιάτσου	33
12. Ἕνας γέρος, ἓνα σύμβολο, Κ. Ρωμαίου	36
13. Δύο γράμματα Συλβίου	39
14. Ἡ Νίκη (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	42
15. Ὁ ἥρωϊκὸς ἡμιονηγός, Χ. Κολιάτσου	43
16. Τῆς δάφνης τὰ κλωνάρια (ποίημα), Σ. Παναγιωτοπούλου	45
17. Ἕνα ἐλληνόπουλο, Τέλλου Ἀγρα	46
18. Φῶς ἡλίου, φῶς κυρίου (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	49

Γ'. ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΖΩΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΑΕΝΑΡΑ

19. Λελέκι καὶ σκουλήκι, κατὰ Ἑβαλντ	50
20. Ἕνα εὐεργετικὸ ζῷο, Θ. Μακροπούλου	54
21. Τὸ μῦδι καὶ ὁ ποντικός, Θ. Ποταμιάνου	58
22. Τὸ πυροφάνι (ποίημα), Γ. Δροσίνη	61
23. Ἡ βελανιδιὰ διηγεῖται τὴν ἱστορίαν της, Α. Κουρτίδη	62
24. Ὁ πύκος (ποίημα), Ζ. Παπαντωνίου	66

2ος ΚΥΚΛΟΣ - ΧΕΙΜΩΝ

A'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

25. Χειμῶνας (ποίημα), Α. Φωτιάδη	69
26. Τὸ χιόνι	70

27. Στὰ κρία καὶ στὰ χιόνια, Γ. Α. Μέγα	72
28. Χειμωνιά (ποίημα), Μ. Στασινοπούλου	75

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

29. «...Καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη...», Π. Παπαχριστοδούλου	76
30. Ἡ γέννησι τοῦ Χριστοῦ (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	79
31. Παραδόσεις σχετικές μετὰ τὴν θρησκευτικὴν ζωὴν (ἐκλογή), Κ. Ρωμαιοῦ	80
32. Ἅγιος Βασίλης (ποίημα), Σ. Σπεράντσα	82

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΙΝΗΝ ΖΩΗΝ

33. Φουρτουνιασμένη θάλασσα, Γ. Ἀννίνου	83
34. Τὸ ριζιμο τοῦ καραβιοῦ, Α. Καρκαβίτσα	86
35. Τὸ εὐλογημένο καράβι (ποίημα), Ζ. Παπαντωνίου	89
36. Ἡ δικαιοσύνη τῆς θάλασσας, Α. Καρκαβίτσα	90

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

37. Ἕνας μικρὸς βιοπαλαιστής, κατὰ τὸ Γαλλικόν	95
38. Ἐλεημοσύνη (ποίημα), Α. Παράσχου	100
39. Ἐργασία (ποίημα), Γ. Μαρκοῦ	101

Ε'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

40. Οἱ Σπαρτιάτισσες στὴν ὥρα τοῦ κινδύνου, κατὰ Χ. Παπαμάρκου	102
41. Γοργόνα, Σ. Μυριβήλη	105
42. Ἡ προγονικὴ ἐπιγραφή, Θ. Μακροπούλου	109
43. Στὴ θάλασσα τῆς Σαλαμίνος (ποίημα), Α. Παράσχου	113

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

3ος ΚΥΚΛΟΣ - ΑΝΘΙΣΤΙ

44. Ἦλθε πάλιν ἀνοιξίς (ποίημα), Α. Βλάχου	119
--	-----

Α'. ΜΥΘΟΙ

45. Ἀετός, κορώνη καὶ βοσκός, κατὰ τὸν Αἰσώπων	120
46. Ὁ λύχνος, κατὰ τὸν Αἰσώπων	121
47. Ὁ φαντασμένος καπνός (ποίημα), Ι. Πολέμη	122
48. Ἀετός καὶ ἀλώπηξ, κατὰ τὸν Αἰσώπων	123
49. Δύο ἐχθροὶ κατὰ τὸν Αἰσώπων	125
50. Ἐλαφος καὶ ἄμπελος	125
51. Δεῖλος κυνηγός καὶ ξυλοκόπος	126
52. Ἡ ἀπερισκεψία καὶ ἡ λαιμαργία τιμωροῦνται	126
53. Ἱστορία καὶ κατορθώματα διαφόρων ὄνων	127

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

	Σελίς
54. Παιδική Πασχαλιά, Α. Παπαδιαμάντη	129
55. Πάσχα στο χωριό (ποίημα), Ν. Χατζηδάκη	133
56. Μέσα εις τὰς φλόγας, Κ. Ρωμαίου	134
57. Γενναίο παλληκάρι (ποίημα), Τέλλου "Αγρα	137

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΝ ΖΩΗΝ

58. Τὸ ναυτόπουλον, Α. Κουρτίδη	138
59. Τὸ μόνο «καλῶς ὥρισε» (ποίημα), Ι. Πολέμη	142

*Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΝ, ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ*

60. Πῶς ἔλαβον τὸ δνομά των αἱ 'Αθηναί, κατὰ Α. Κουρτίδην	143
61. 'Η 'Αθηναὶ στὴν 'Αθήνα (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	146
62. Ὅλα διὰ τὴν Πατρίδα, Κ. Ρωμαίου	147
63. Πατρίδα καὶ Θρησκεία (ποίημα), Σ. Μασσοῦκα	151
64. Ὁ Μίνως καὶ ὁ Δαίδαλος, Σ. Δουφεξή	152
65. 'Η τιμωρία τοῦ Μίδα, κατὰ Ι. Σαραντίδην	155
66. Δάμων καὶ Φιντίας, κατὰ Ι. Σαραντίδην	158
67. 'Η θυσία τῆς 'Αγραύλου, κατὰ Λ. Μελαῦν	161
68. Ὁ θάνατος τοῦ Κόδρου, κατὰ Λ. Μελαῦν	163
69. Δόξα (ποίημα), Α. Προβελεγγίου	164
70. Ὁ Κροῖσος καὶ ὁ Σόλων, κατὰ Λ. Μελαῦν	165
71. Φιλοξενία τοῦ Μιλτιάδου, Σ. Σπεράντσα	168
72. Ὁ 'Αριστείδης ἐξορίζεται, κατὰ Ι. Σαραντίδην	169
73. Ὁ Κλεάνθης, κατὰ Χ. Παπαμάρκον	171
74. 'Η τιμωρία τοῦ Πausανίου, κατὰ Ι. Σαραντίδην	173
75. Διογένης καὶ Ἀλέξανδρος, κατὰ Λ. Μελαῦν	175
76. 'Η ἐγκράτεια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, κατὰ Λ. Μελαῦν	177
77. Εὐγνωμοσύνη λέοντος, κατὰ Χ. Παπαμάρκον	179
78. 'Η Κρατησίκλεια, Σ. Σπεράντσα	182
79. Ὕμνος τῶν Προγόνων (ποίημα), Γ. Δροσίνη	183

Ε'. ΑΣΧΟΛΙΑΙ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

80. Τὸ μελίσσι, κατὰ Α. Κουρτίδην	184
81. Τὸ τραγούδι τοῦ ἡλίου (ποίημα), Ζ. Παπαντωνίου	186
82. Πῶς γίνεται ἡ μέταξα, Α. Καρκαβίτσα	187
83. Τὸ χωριό (ποίημα), Ι. Πολέμη	191

A'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΦΥΣΙΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

	Σελίς
84. Τὸ καλοκαίρι (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	195
85. Ὁ θερισμός, Α. Μωραϊτίδης	196
86. Στ' ἁλώνια (ποίημα), Γ. Δροσίνη	198
87. Τὸ καλοκαίρι (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	199
88. Ἡ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν, κατὰ Ι. Σαραντίδην	200
89. Τὸ δάσος ἐξυπνᾶ, Θ. Μακροπούλου	202
90. Ἡ πρωία (ποίημα), Η. Τανταλίδης	204
91. Δροσιὲς (ποίημα), Συλβίας Ρόδη	205

B'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

92. Μία ἐπίσκεψις, Ι. Κονδυλάκης	206
93. Φίλοστοργία πελαργοῦ, Α. Κουρτίδης	208
94. Ἡ κουκουβάγια, Σ. Γρανίτσα	210
95. Οἱ κορυδαλλοὶ	212
96. Ὁ κορυδαλλὸς (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	214
97. Ἡ ἀλώπηξ, Σ. Γρανίτσα	216
98. Κόραξ καὶ ἀλώπηξ (ποίημα), Α. Ραγκαβῆ	219

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

99. Ζῶης Καπλάνης, Θ. Μακροπούλου	221
100. Ὁ κόκκινος φανός, Γ. Α. Μέγα	229
101. Τὸ καλῦτερον συστατικόν, Κ. Ρωμαίου	232
102. Ἡ καλωσύνη τοῦ Σπύρου, κατὰ Ι. Σαραντίδην	234

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

103. Τὸ εἰκόνησμα τῆς Παναγίας, Ι. Δαμβέργη	236
104. Ὁ καλὸς Θεός (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	241
105. Ἑσπερινός, Θ. Μακροπούλου	242
106. Αἶνος (ποίημα), Α. Βλάχου	245

Ε'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

107. Ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς (ποίημα), Α. Βλάχου	246
108. Γιὰ τὴ γλυκεῖα πατρίδα, (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	247
109. Ὁ ζυμωτὴς ἐνὸς ἐπαρχιακοῦ φούρνου, Κ. Ρωμαίου	248
110. Αἱ διηγῆσεις τοῦ γερο - Κωνσταντῆ, Γ. Δροσίνη	250
111. Ὁ μικρὸς Κρητικός, Γ. Α. Μέγα	252
112. Πολεμικὸ τραγουδι (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	254
113. Ὁ μικρὸς Μακεδών, Γ. Α. Μέγα	256
114. Ὕμνος εἰς τὴν Ἑλευθερίαν (ποίημα), Δ. Σολωμοῦ	263

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΚΑΤΑ ΣΥΛΛΟΓΑΣ

1. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Γ. Α. ΜΕΓΑ

	Σελίς
1. Στους ελαιῶνες καὶ στὰ νυκτέρια τοῦ χωριοῦ	13
2. Ἡ ἐλιά (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	17
3. Προσπάθησε πάλι, Γ. Α. Μέγα.	21
4. Τὸ γενναῖο ναυτόπουλο, Γ. Α. Μέγα.	24
5. Ὁ νέος ναύτης (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	27
6. Ἡ Σημαία (ποίημα), Ι. Πολέμη	29
7. Τὸ παράπονο τοῦ εὐζώνου, Χ. Κολιάτσου	33
8. Ὁ ἥρωϊκὸς ἡμιονηγός, Χ. Κολιάτσου	43
9. Τῆς δάφνης τὰ κλωνάρια (ποίημα), Σ. Παναγιωτοπούλου	45
10. Λελέκι καὶ σκουλήκι, κατὰ Ἐβλάντ	50
11. Ἡ βελανιδιά διηγεῖται τὴν ἱστορία της, Α. Κουρτίδη	62
12. Ὁ πεῦκος (ποίημα), Ζ. Παπαντωνίου	66
13. Χειμῶνας (ποίημα), Α. Φωτιάδη	69
14. Τὸ χιόνι	70
15. Στὰ κρύα καὶ στὰ χιόνια, Γ. Α. Μέγα.	72
16. Χειμωνιά (ποίημα), Μ. Στασινοπούλου	75
17. Τὸ εὐλογημένο καράβι, (ποίημα) Ζ. Παπαντωνίου	89
18. Ἡ δικαιοσύνη τῆς θάλασσης, Α. Καρκαβίτσα	90
19. Ἐνας μικρὸς βιοπαλαιστής, κατὰ τὸ Γαλλικόν	95
20. Ἐλεημοσύνη (ποίημα), Α. Παράσχου.	100
21. Ἔργασία (ποίημα), Γ. Μαρκοῤᾰ	101
22. Οἱ Σπαρτιάτισσες τὴν ὥρα τοῦ κινδύνου, κατὰ Χ. Παπαμάρκον	102
23. Γοργόνα, Σ. Μυριβήλη.	105
24. Στὴ θάλασσα τῆς Σαλαμίνας (ποίημα), Α. Παράσχου.	113
25. Ἄετός, κορώνη καὶ βοσκός, κατὰ τὸν Αἰσωπον	120
26. Ὁ λύχνος, κατὰ τὸν Αἰσωπον	121
27. Ὁ φαντασμένος καπνὸς (ποίημα), Ι. Πολέμη	122
28. Ἄετός καὶ ἀλώπηξ, κατὰ τὸν Αἰσωπον	123
29. Δύο ἐχθροί, κατὰ τὸν Αἰσωπον	125
30. Παιδικὴ Πασχαλιά, Α. Παπαδιαμάντη.	129
31. Πάσχα στὸ χωριὸ (ποίημα), Ν. Χατζηδάκη.	133
32. Τὸ ναυτόπουλον, Α. Κουρτίδη.	138
33. Τὸ μόνο «καλῶς ὥρισες» (ποίημα), Ι. Πολέμη	142
34. Πῶς ἔλαβον τὸ ὄνομά των αἱ Ἀθῆναι, κατὰ Α. Κουρτίδην.	143
35. Ἡ Ἀθηναὶ στὴν Ἀθήνα (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	146
36. Τὸ μελίσσι, κατὰ Α. Κουρτίδην	184
37. Τὸ τραγοῦδι τοῦ ἡλίου (ποίημα), Χ. Παπαντωνίου	186
38. Πῶς γίνεται ἡ μέταξα, Α. Καρκαβίτσα	187

39. Τό χωριό (ποίημα), Ι. Πολέμη	191
40. Τό καλοκαίρι (ποίημα), Κ. Παλαμά	195
41. 'Ο θερισμός, Α. Μωραϊτίδη	196
42. Στ' άλωνα (ποίημα), Γ. Δροσίνη	198
43. Οί κορυδαλλοί	212
44. 'Ο κορυδαλλός (ποίημα), Γ. Βιζυηνού	214
45. 'Ο κόκκινος φανός, Γ. Α. Μέγα	229
46. Τό εικόνημα τῆς Παναγίας, Ι. Δαμβέργη	236
47. 'Η γῆ ἡ 'Ελληνίς (ποίημα), Α. Βλάχου	246
48. 'Ο μικρός Κρητικός, Γ. Α. Μέγα	252
49. 'Ο μικρός Μακεδών, Γ. Α. Μέγα	256
50. Ὕμνος εἰς τὴν 'Ελευθερίαν (ποίημα), Δ. Σολωμοῦ	263

2. ΕΚ ΤΗΣ ΣΤΑΛΟΓΗΣ Κ. ΡΩΜΑΙΟΥ

1. "Ενας γέρος, ἓνα σύμβολο, Κ. Ρωμαίου	36
2. 'Η Νίκη (ποίημα), Κ. Παλαμά	42
3. «...Καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη...», Π. Παπαχριστοδούλου	76
4. 'Η γέννησι τοῦ Χριστοῦ (ποίημα), Κ. Παλαμά	79
5. Παραδόσεις σχετικές με τὴ θρησκευτικὴ ζωὴ (ἐκλογή), Κ. Ρωμαίου	80
6. Ἅγιος Βασίλης (ποίημα), Σ. Σπεράντσα	82
7. Ἐλαφος καὶ ἄμπελος	125
8. Δειλὸς κυνηγὸς καὶ ξυλοκόπος	126
9. 'Η ἀπερίσκεψία καὶ ἡ λαιμαργία τιμωροῦνται	126
10. Ἱστορία καὶ κατορθώματα διαφόρων ὄνων	127
11. Μέσα εἰς τὰς φλόγας, Κ. Ρωμαίου	134
12. Γενναῖο παλληκάρι (ποίημα), Τέλλου Ἄγρα	137
13. Ὅλα διὰ τὴν Πατρίδα, Κ. Ρωμαίου	147
14. Πατρίδα καὶ Θρησκεία (ποίημα), Σ. Μαντσοῦκα	151
15. Τὸ καλὺτερον συστατικόν, Κ. Ρωμαίου	232
16. Γιά τὴ γλυκεῖα Πατρίδα (ποίημα), Γ. Βιζυηνού	247
17. Ὁ ζυμωτὴς ἑνὸς ἐπαρχιακοῦ φούρνου	248
18. Πολεμικὸ τραγοῦδι (ποίημα), Κ. Παλαμά	254

3. ΕΚ ΤΗΣ ΣΤΑΛΟΓΗΣ Ξ. ΔΟΥΦΕΞΗ

1. Τὸ ὄργωμα, κατὰ Σπ. Μελώνη	9
2. Τὸ ἄμπέλι (ποίημα δημοτικόν)	12
3. Τί θα εἰπῇ σκληριά, Π. Νιρβανά	31
4. Δύο γράμματα, Συλβίου	39
5. Τὸ ρίζιμο τοῦ καραβιοῦ, Α. Καρκαβίτσα	86
6. Ἦλθε πάλιν ἀνοιξίς (ποίημα), Α. Βλάχου	119
7. Ὁ Μίνως καὶ ὁ Δαίδαλος, Σ. Δουφεξή	152

8. 'Η τιμωρία τοῦ Μίδα, κατὰ Ι. Σαραντίδην	155
9. Δάμων καὶ Φιντίας, κατὰ Ι. Σαραντίδην	158
10. 'Η θυσία τῆς Ἀγραύλου, κατὰ Λ. Μελᾶν	161
11. 'Ο θάνατος τοῦ Κόδρου, κατὰ Λ. Μελᾶν	163
12. Δόξα (ποίημα), Α. Προβλεγγίου	164
13. 'Ο Κροῖσος καὶ ὁ Σόλων, κατὰ Λ. Μελᾶν	165
14. Φιλοξενία τοῦ Μιλτιάδου, Σ. Σπεράντσα	168
15. 'Ο Ἀριστείδης ἐξορίζεται, κατὰ Ι. Σαραντίδην	169
16. 'Ο Κλεάνθης, κατὰ Χ. Παπαμάρκον	171
17. 'Η τιμωρία τοῦ Πausανίου, κατὰ Ι. Σαραντίδην	173
18. Διογένης καὶ Ἀλέξανδρος, κατὰ Λ. Μελᾶν	175
19. 'Η ἐγκράτεια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, κατὰ Λ. Μελᾶν	177
20. Εὐγνωμοσύνη λέοντος, κατὰ Χ. Παπαμάρκον	179
21. 'Η Κρατησίκλεια, Σ. Σπεράντσα	182
22. Τὸ καλοκαίρι (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	189
23. 'Η κοιλὴς τῶν Τεμπῶν, κατὰ Ι. Σαραντίδην	200
24. 'Η καλwsσύνη τοῦ Σπύρου, κατὰ Ι. Σαραντίδην	234

4. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Θ. ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΥ

1. Πρωτοβρόχι (ποίημα), Γ. Δροσίνη	19
2. Ἐνα Ἑλληνόπουλο, Τέλλου Ἄγρα	46
3. Φῶς ἡλίου, φῶς κυρίου (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	49
4. Ἐνα εὐεργετικὸ ζῶο, Θ. Μακροπούλου	54
5. Τὸ μῦδι καὶ ὁ ποντικός, Θ. Ποταμιάνου	58
6. Τὸ πυροφάνι (ποίημα), Γ. Δροσίνη	61
7. Φουρτουνιασμένη θάλασσα, Γ. Ἀννίνου	83
8. Ἡ προγονικὴ ἐπιγραφὴ, Θ. Μακροπούλου	109
9. Τὸ δάσος ἐξυπνᾷ, Θ. Μακροπούλου	202
10. Ἡ πρῶτα (ποίημα), Ἡ. Τανταλίδη	204
11. Δροσιές (ποίημα), Σουλίας Ρόδη	205
12. Μία ἐπίσκεψις, Ἰ. Κονδυλάκη	206
13. Φιλοστοργία Πελαργοῦ, Ἀ. Κουρτίδη	208
14. Ἡ κουκουβάγια, Σ. Γρανίτσα	210
15. Ἡ ἀλώπηξ, Σ. Γρανίτσα	216
16. Κόραξ καὶ ἀλώπηξ (ποίημα), Ἀ. Ραγκαβῆ	219
17. Ζῶης Καπλάνης, Θ. Μακροπούλου	221
18. Ὁ καλὸς Θεός (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	241
19. Ἐσπερινός, Θ. Μακροπούλου	242
20. Αἶνος (ποίημα), Ἀ. Βλάχου	245
21. Αἱ διηγῆσεις τοῦ γερο-Κωνσταντῆ, Γ. Δροσίνη	250

Τα αντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσῆμον, εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἀντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσῆμον τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 7 τοῦ νόμου 1129 καὶ 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἑφημ. Κυβ. 1946, Α' 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ ΣΤ', 1967 (ΑΠ) - ΑΝΤ. 250.000 - Ἀπ. Ἑπ. Παράστα. 86360 22-6-67
 Ἐκτύπωση καὶ Βιβλιοδεσία: Μ. ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΗΣ & ΣΥΝ. Α.Ε.

